

20

19

20

20

É P Í T É S Z
É V K Ö N Y V
2 0 1 9 – 2 0 2 0

MAGYAR ÉPÍTÉSZ KAMARA

KEDVES KOLLÉGÁK, KEDVES OLVASÓK!

Több szempontból rendhagyó évkönyvet ajánlok mindenki figyelmébe. Az előző kiadványokhoz képest a legszembetűnőbb különbség, hogy ez az évkönyv 2 évet ölel fel. Ennek oka az a sajnálatos tény, hogy mindannyiunk életét már 1,5 éve beárnyékolja a járvány. Éppen ezért Mindenki, így a Kamara is veszélyhelyzeti üzemmódra kapcsolott, és igyekezett kivárni, amíg megszűnik a mindent átható bizonytalanság. Emiatt döntöttünk úgy, hogy a 2019-es és 2020-as évkönyvet összevontan adjuk ki.

Az évkönyv külseje, felépítése és tartalma is megváltozott. A korábbi években az évkönyv meghatározó részét képezték az aktuális év építészeti munkáinak bemutatásai.

A Magyar Építész Kamara elnöksége úgy határozott, hogy az elmúlt időszak kortárs építészetének bemutatása egy az évkönyv kereteinél, lehetőségeinél lényegesen nagyobb lélegzetű és megjelenésű kiadvány elkészítését igényli. Ezt a célt szolgálja a Magyar Építészeti 10–20 című, most megjelenő könyv, amely felöleli és bemutatja az elmúlt 11 év kortárs magyar építészetét.

A Magyar Építész Kamara életében is különleges jelentőségű könyv előszavából idézve:

A Magyar Építész Kamara alapvető, bár igen szerteágazó – a tagok ügyeivel, a kapcsolattartással és az építészeti kultúrával összefüggő – feladatain túl, kiemelt célja közé emelte az épített környezet értékeinek feldolgozását és bemutatását. Meggyőződésünk, hogy a magas színvonalon megalkotott építészeti alkotások példát mutatnak, és az utókor számára a legmaradandóbb és legnyilvánosabb módon őrzik egy kor adott pillanatának minőségét. Az épület és az ember életideje különböző, de ez az, ami az építészeti egyik szépségét és sajátosságát adja. Jelen könyv egy olyan hiánypótló sorozat nyitódarabja, amely meghatározott időintervallumokra vetítve, valamennyi épülettípusra kiterjedően mutat átfogó képet – határon innen és túl – a kortárs magyar építészeti alkotásokról és alkotókról.

Jelen évkönyvünk ezért szakított a korábbi évek hagyományával, és ezért koncentrálni sokkal inkább a Kamara életének, történéseinek bemutatására. Éppen ezért most nem a köszöntő villantja fel a Kamara aktualitásait, hanem az évkönyv foglalkozik vele részletesebben. Ugyanakkor továbbra is bemutatjuk az érintett 2 év különböző formában díjazott építészeit, akik közül igyekeztünk minél többet megszólaltatni, arra kérve Őket, hogy a díjazott épületeiken túl beszéljenek magukról, mindarról, amit az építészet ma jelent számukra.

Erről szól az Építész Évkönyv 2019–2020-as száma, Kamaráról, építészekről, gondolatokról.

Az Évkönyv olvasásához jó időtöltést kívánok!

dr. Hajnóczy Péter
elnök
Magyar Építész Kamara

A MÉK HÉTKÖZNAPJAI, AZAZ MI TÖRTÉNT A KAMARÁBAN 2019-BEN...

Az alábbiakban beszámolunk arról, hogy mivel foglalkozott a MÉK, a MÉK elnöksége 2019-ben. Az összefoglaló nem mutatja be teljeskörűen az elvégzett munkát, de megfelelő képet kaphatunk a feladatok sokrétűségéről, az eredményekről és a további tennivalókról.

Lássuk hát a 2019. évet!

A MÉK Elnöksége havi rendszerességgel tartott elnökségi ülést. Az ülésekre a MÉK elnökségének tagjai mellett meghívást kaptak a MÉK Felügyelő és Etikai-fegyelmi Bizottságának elnökei, illetve a tagozati elnökök is.

A küldöttgyűlések előkészítése, a jogszabályok megbeszélése és egyéb információcsere céljából 2019. évben is Területi Elnökök Testülete ülést rendezett a MÉK, ahova a területi építész kamarák mellett a MÉK tisztségviselői is meghívást kaptak. A két kihelyezett ülésre Inárcson és Nyíregyházán került sor, utóbbi TET-en a házigazdák által szervezett szakmai programokon is részt vettünk.

A MÉK a 2019. évben 20 millió forint támogatást kapott a Településképi Arculati Kézikönyvek témájához kapcsolódóan kézikönyv-veleményezésre, konferenciák szervezésére, kiadványok készítésére.

A 2019-as év elsősorban a kapcsolattartásban a stratégiai helyzetkeresést és pozicionálást jelentette. Tekintettel az Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkárság új feladataira, a 2014–2018 között megindított változások visszacsatolási tapasztalatszerzése, az esetenként előforduló anomáliák kezelése továbbra is nehézkes. Ez a helyzet a testvér kamaráinkkal, a mérnökökkel folytatott munkára is kihat, a Beruházási Folyamatok Rendszere (BFR) és Tervezői Szolgáltatási Rendszer (TSzR) kimunkálása, vele együtt a díjszámítás – mint alrendszer – kidolgozása az utóbbi évben – elsősorban a feladatok mellérendelő, additív mérnöki felfogása okán – megakadt, a generáltervezői felfogást és rendszerező irányt úgy tűnik a nem helyén értelmezett szakmai öntudat, identitáskeresés felélte.

A MÉK delegáltjai részt vettek a Diplomadíj-pályázatok elbírálásában, az Ybl- és a Pro Architectura-díjbizottság munkájában, az országos tervtanácsban.

Az Akadémia Építőművész Tagozatának vezetője, Turi Attila az MMA-t folyamatosan tájékoztatta aktuális kérdésekben a MÉK álláspontjáról.

Sajnálatos módon a korábbi elnökség által ápolott és szervezett „Miskolci nyolcak” rendszeres havi informatív találkozók elmaradtak az utóbbi évben is. A korábbi találkozók alkalmával a kölcsönös információcserén túl az álláspontok megvitatása, stratégiai egyeztetése fontos alapot jelentett elsősorban a törvény-előkészítésben, véleményezésben.

Az Arculati Kézikönyvekről egy összefoglaló konferenciát szerveztünk a 2019. decemberi küldöttgyűlésen.

A Magyar Építész Kamara a 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet alapján jogosultsági vizsgát és beszámolót tart a hozzátartozó szakterületek új szakmagyakorlóinak. A tervezői, szakértői, felelős műszaki vezetői és műszaki ellenőri vizsgákat 1 napos ingyenes konzultáció előzi meg, ahol a résztvevők megkapják a kidolgozott tananyagot is. Összesen 24 vizsganapon 622 fő tett beszámolót, illetve jogosultsági vizsgát 2019-ben.

A MÉK Továbbképzési Szakértői Testületet a MÉK Elnöksége nevezte ki. A Testület tagjainak kinevezése folyamatos, működése biztosított volt, havonta ülésezett, összesen 2 kihelyezett testületi ülést tartott. A MÉK Továbbképzési Szakértői Testület 2019-ben is a szakmai területek szerinti szakértőkkel és a tagozatok által jelölt kollégákkal látta el feladatait.

A kötelező továbbképzést a kamarai tagoknak az 5 éves továbbképzési időszak alatt egyszer kell teljesíteniük. A kötelező továbbképzés szervezését jelenleg közvetlenül a MÉK látja el. A tananyagok a MÉK honlapján elérhetőek.

A kötelező továbbképzések a MÉK Elnöksége döntése értelmében kontaktórás tantermi, valamint internetes távoktatások lehetnek. A kontaktórás tantermi képzéseket országosan a MÉK szervezte és bonyolította le, amelyen 1041 fő vett részt. A távoktatásos, online formában történő kötelező továbbképzéseket kizárólag kamarai szervezet, az Építész Továbbképző NKft. végezte.

A Továbbképzési Szakértői Testület a MÉK Szakmai Továbbképzési Szabályzatának megfelelően dolgozott. A kamarai szakmagyakorlónak a továbbképzési időszakának 5 éve alatt továbbra is legalább 20 továbbképzési pontot kell összegyűjtenie, azaz a szakmai továbbképzést teljesítenie. A 20 pont átlagos terhelésként kb. félévente egy továbbképzési napon való részvételt jelent, de a 20 pont megszerzése az 5 éves időszak alatt bármikor történhet. A pontokat a Testület által elbírálta, a kamarai rendszerbe befogadott és értékelt továbbképzéseken, továbbá önképzési formában is lehet teljesíteni.

Szakmai továbbképzés szervezésére mind kamarai, mind külső szervezetek pályázhatnak kamaránknál. Összesen 385 továbbképzési pályázatot és 306 egyéni önképzési pontmegállapítást bírál el a Testület.

A MÉK által szervezett szakmai továbbképzéseken összesen 577 fő vett részt 2019-ben.

A BÉK által alapított FUGA Építészeti Központ, amely megnyitásának 10. évfordulóját ünnepelte 2019. október 1-jén, 86 olyan programot rendezett, ahol a résztvevők kamarai továbbképzési pontokat igényelhettek. A pontok összértéke 85,5.

A BÉK és a PMÉK által alapított Építész Továbbképző NKft. képzésén kontaktórák programon 770 résztvevő 1278 pontot szerzett (átlagban 1,7 pont/résztvevő), távoktatásban 326 résztvevő 2798 pontot szerzett (átlagban 8,6 pont/résztvevő). Összesen 1096-an szereztek 4076 továbbképzési pontot. A kötelező képzést távoktatásban 364-en teljesítették.

A MÉK-honlapon található meg az országos továbbképzési információs és pályázati rendszer (OTIR). Továbbra is lehet keresni a jóváhagyott továbbképzési rendezvényeket, egészen 2010-ig visszamenőlegesen. A jóváhagyott képzések listáját és alapadatait a havi testületi ülések után frissítjük. A MÉK honlapján a testület által jóváhagyott szakmai továbbképzések táblázatának éves látogatottsága a 2019-es évben meghaladta a 432 000-et.

Áttekintettük az OTIR-rendszer beüzemelésé óta azon szakmai továbbképzési pályázatokat, melyeket kamarai szervezeteink nyújtottak be.

A továbbképzési pályázatok darabszáma látható a táblázatban, amely nem feltétlenül azonos a továbbképzési alkalmak számával. Egyes rendezvényeket a szervező több alkalommal, megismételt képzésként is megtarthatott az adott évben. A darabszám eltérő jellegű továbbképzéseket jelenthet: félórás kiállításmegnyitó szakmai előadással, félnapos szakmai konferencia, 8 órás tervezőnap, többnapos szabadegyetem vagy akár egyhetes vezetett szakmai tanulmányút.

Már 2018-ban megkezdődött a MÉK hosszú távú stratégiájának meghatározása, kidolgozása. 2018. év végén a Küldöttgyűlés ezek közül kiemelt 3 témát:

- a tagdíjreform,
- a szakirányú gyakorlat megszerzésének szabályozása, valamint
- az országos szakmafelügyeleti rendszer kidolgozása.

2019-ben a MÉK megkezdte a fenti stratégiai fejezetek feldolgozását, melyet a 2019. májusi küldöttgyűlés elé tárt.

A tagdíjreform kapcsán ismételtelen beigazolódtott, hogy a tagdíj a Kamara működésének, a szakmai munkák elvégzésének anyagi forrását biztosító eszköz. Fontos leszögezni, hogy a tagdíj nem cél, hanem eszköz, nem a tagdíj határozza meg a munkát, a feladatokat, hanem éppen a munka határozza meg a szükséges tagdíj mértékét. A tagdíjjal kapcsolatos kérdések a stratégia utolsó elemei kéne legyenek. Bemutatásra került a kamara életében történt többszöri analízisek és javaslatok összegyűjtött vizsgálata, amelyet a területi elnökök is elemeztek.

A MÉK 2001-es küldöttgyűlésén történt többszöri különböző változatokról szóló szavazássorozattal eldöntött egységes tagdíj ismeretében az azóta eltelt időben született koncepciók egyike sem érte el azt a megvalósítható célt, hogy kvázi igazságosabb rendszer váltsa fel a jelenleg működő szisztémát.

A szakirányú gyakorlati idő letöltésének célját, módját és igazolását illetően működő mai rendszerben a tapasztalatok alapján sem a gyakorlati idő alatt megszerzett tudás, sem a gyakorlati idő igazolása nem nyújt biztosítékot arra, hogy a gyakorlati idő letöltése után a pályakezdő rendelkezzen mindazzal a tudással, ami az önálló munkájához szükséges. A gyakorlati idő lényege az, hogy a fiatal pályakezdő a választott szakmagyakorlási területének megfelelően szinte minden kérdésben begyakorolja az elméletben megtanultakat. A gyakorlati idő célja, hogy a pályakezdő az önálló szakmagyakorláshoz szükséges minden lényeges körülménnyel, feladattal megismerkedjen és begyakorolja: tervezési program, tervfázisok, azok műszaki tartalma, építetével való együttműködés, egyeztetések főépítésszel, hatósággal, szakhatóságokkal, tervtanácsra való viselkedés, építészeti verseny, kivitelezői versenyztetés, észrevételekre válaszok, megvalósítási folyamat, tervezői művezetés, tervhibák kezelése és következmények, jogi ügyek stb. Csak az a gyakorlati idő hasznos a pályakezdő szempontjából és fogadható el a Kamara részéről, amely igazolhatóan biztosítja az említett tudásanyagot. A szakirányú gyakorlat szabályozása kapcsán a MÉK megvizsgálta és kidolgozza a mentor-gyakornoki rendszer bevezethetőségének feltételeit, amely jó eszköz lehet a szükséges gyakorlat eredményes megszerzéséhez, annak hitelt érdemlő igazolásához, biztosítva, hogy a gyakornok a gyakorlati idejében azokat a képességeket szerzi meg, amire valóban szüksége lesz a későbbiekben. Ezzel párhuzamosan a mentor-gyakornoki rendszerben nem részt vevő pályakezdők számára is egyértelműen meg kell határozni a gyakorlati idő tartalmát, a gyakorlat megszerzésének módját, valamint a gyakorlati időt igazoló szakmagyakorlók számára az igazolással kapcsolatos feladatokat és felelősséget, hangsúlyozva, hogy a fiktív gyakorlat igazolása az igazoló számára is etikai jogkövetkezményekkel járhat.

A Kamara stratégiai célja, hogy egyrészt átalakítsa, megerősítse a „jogosultsági vizsga” intézményét, súlyát, másrészt a „jogosultsági vizsgát” tartalmában a kötelező elemeken túlmenően a gyakorlati kérdések felé vigye el. A cél, hogy a „jogosultsági vizsga” ne egy formális procedúra, hanem egy, a szakmagyakorlás súlyával és felelősségével arányban álló komoly megmértetés legyen. Ugyancsak cél, hogy a „jogosultsági vizsga” előfeltétele legyen a jogosultság megszerzésének, a névjegyzékbe vételnek, és ne utólag, 1 éven belül teljesíthető követelmény legyen.

Ez a munka megkezdődött, a részletes szabályozási javaslat a későbbiekben kerül bemutatásra, megvitatásra.

Az országos szakmafelügyeleti rendszer kidolgozásának célja a Kamara jogszabályokból következő feladatának, az építészeti tevékenység jogszerűségének biztosítása és szakmai színvonalának javítása. A szakmagyakorlók munkájának ellenőrzése során az ellenőrzés fő célja a szolgáltatási színvonal feltérképezése, a típushibák, a szolgáltatás irányának (mélységének, módjának) elemzése, a szükséges szakmai javaslatok, segédletek kidolgozása, javaslatlattervele, melynek alapfeltétele, hogy a MÉK világos képet kapjon a szakmai szolgáltatás állapotáról. A reális helyzetismeret alapján lehet az építés területén működő szervezetekkel egyeztetni arról, hogy milyen irányban kell továbblépni. Az egységes elbírálás, értékelés érdekében ennek egy, a teljes kamarát átlátó országos szervezetnek célszerű lennie. Ez a munka megkezdődött, a részletes szabályozási javaslat a későbbiekben kerül bemutatásra, megvitatásra.

A felügyeleti szervünk részéről felvetődött annak igénye, azon javaslat, hogy a Kamarának egy új, fogyasztóvédelmi szolgáltatást lenne célszerű elindítania, a jellemzően kevés szakmai tájékozottsággal rendelkező, a főleg lakásépítésben érintett megrendelők számára, amelynek működtetését az állam talán anyagiakkal is támogatni tudná. A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos szolgáltatás bevezetése olyan, ma még nem létező új forma, amely egyaránt szolgálhatja az építetők, a megrendelők érdekeit, mind pedig a szolgáltatást igénybe vevő tervező érdekeit is. Ebben az esetben is fontos hangsúlyozni, hogy ez a szolgáltatás nem az építészeti-alkotói minőség, azaz a kulturális tartalom vizsgálatáról szól, nem kíván tervtanács lenni, hanem a tervdokumentáció jogszabályoknak történő megfelelését vizsgálja, azt, hogy a tervező által nyújtott szolgáltatás megfelel-e az előírásoknak.

Ennek a szolgáltatásnak az egységesség érdekében országos szintűnek kell lennie, vizsgálendő annak lehetősége is, hogy az erre létrehozandó szervezet milyen mértékben egyezhet meg a korábban ismertetett, a kamarai biztosok által feltárt eseteket vizsgáló, elemző szervezettel. Amennyiben döntés születik a szolgáltatás megindításáról, úgy az érintett munkacsoportoknak részletesen szabályozniuk kell a szolgáltatás módját, feltételeit, szempontjait, biztosítani kell, hogy az szolgáltatás minden területen azonos módon történjen, egyenszilárdságúak legyen. Ugyancsak meghatározandók a szolgáltatáshoz szükséges technikai, anyagi és egyéb forrásigények. Ennek vizsgálata is megkezdődött 2019-ben, az esetleges koncepció a későbbiekben kerül bemutatásra, megvitatásra.

A stratégiaalkotás keretében elengedhetetlen a kamara jelenlegi működésének átvilágítása, amely mind a szervezeti felépítést, mind a gazdasági működést, mind a szakmai munkát, mind pedig a törvény által a kamarára rótt feladatok ellátásának feltételeit érinti. Ez az átvilágítási munka 2019-ben megkezdődött, ennek folytatása, értékelése, vitája, a konzekvenciák levonása, az esetleges módosítási javaslatok kidolgozása a következő évek feladata.

A 2019. évben a kommunikáció terén értünk el eredményeket, de a munka nagy része még hátra van. A MÉK és a Területi Kamarák közötti kölcsönös kommunikáció kielégítő, azonban még távol áll az ideálistól, ebben minden szereplőnek dolga van még! A 2019-es év küldöttgyűléseinek tapasztalata, hogy a Területi Kamarák küldöttekre vonatkozó belső kommunikációját is erősíteni szükséges annak érdekében, hogy a küldöttgyűléseken az egyes területek egységesebben tudják képviselni a tagságuk véleményét.

A jogalkotóval kapcsolatos kommunikáció során a MÉK minden esetben igyekezett minden tőle telhetőt megtenni, azonban néhány esetben különböző, a MÉK-en kívülről okokból ez akadózott. A jogalkotóval folytatott egyeztetés alapján remélhető, hogy ezek a problémák a jövőben újra kiküszöbölhetőek lesznek.

A MÉK nyilvános megjelenései a különböző médiákban a korábbi éveknek megfelelő gyakoriságúak voltak. Az egyszerű bejelentés változásai kapcsán jelentünk meg a médiában, illetve a különböző díjátadókon résztvevőjeként szerepeltünk híradásokban. A megjelenések gyakoriságán változtatnunk kell, részben a különböző rendezvények kapcsán, részben pedig a saját állásfoglalások, vélemények közvetítésével, nyilvánosságra hozatalával. Ennek a módja kidolgozás alatt áll.

Egyelőre információk hiányában nem sikerült felállítani a minden Területi Kamara számára elérhető adatbázist, amelyből tájékozódni tudunk arról, hogy hol, milyen írott és elektronikus médiával állunk kapcsolatban, melyek azok a médiák, kik azok az emberek, akiket el tudunk érni, hogy az üzeneteinket, véleményünket eljuttassuk a közvéleménynek.

A tavalyi év elején kitűzött célok közül a MÉK kommunikációs felületeinek elemzése befejeződött. Megkezdődött az elektronikus felület, a honlap ráncfelvarrásának előkészítése, amely javíthatja a felületet mindaddig, amíg egy komolyabb frissítés, megújítás lezajlik. Ennek során a felesleges, korábbi tartalmak archiválására, illetve törlésre kerülnek, az egyes tartalmak elhelyezését optimalizáljuk, néhány dolog a legindokoltabb helyére kerül.

A honlap tartalmára épülő hírlevél esetében megállapítható, hogy esetenként feleslegesen ismétlődtek a tartalmak, ezeket a jövőben igyekszünk kiküszöbölni.

A MÉK Facebook-felülete igyekszik betölteni a gyors információátadás funkcióját. Sok esetben élő közvetítésben számoltunk be egyes eseményekről. Sokan fenntartásokkal kezelik a közösségi média felületeit, de mindazoknak, akik használják ezeket a felületeket, azt ajánljuk, hogy látogassák a MÉK-et itt is, hiszen a másutt is elérhető tartalmakon túl itt olyan anyagok is elérhetőek, amelyek másutt nem. A korábbi rendszer működésének elemzését követően a MÉK elnöksége úgy döntött, hogy az Építész Közlönyvel és az Évkönyvvel kapcsolatos teendőket 2020-tól saját hatáskörben végzi. Ennek megfelelően 2019-ben megteremtettük ennek feltételeit, és a 2020-as közlöny első száma már így készült. A közlöny igyekszik a kiadás gyakoriságához mérten naprakészen tájékoztatni a kamarai tagokat minden, az építészeket, az építészetet érintő eseményről.

A közlönyben az egyes számok fókusz témáján, valamint a MÉK aktuális hírein túl új, állandó rovatokban kívánunk tudósítani a területi kamarák rendezvényeiről, programjairól, bemutatni fiatal, induló, sikeres építészműhelyeket, tájékoztatni az építészetrel kapcsolatos díjakról, megvalósult új épületekről. Ugyancsak döntött a MÉK elnöksége arról is, hogy az eddigiekhez hasonló tematikájú Évkönyvön túl alkalmankénti megjelenéssel igényes nyomdai kiadásban kívánja bemutatni a kortárs magyar építészet eredményeit.

2004-től a közbeszerzési törvény elfogadásától kezdve hazánkban ugrásszerűen megnőtt az építészeti tervpályázatok száma. 2004 és 2010 között évente átlagosan 50–60 tervpályázat került kiírásra, sőt egy-egy évben 100 fölé is emelkedett a számuk. 2010–2012 között viszont szinte a nullára csökkent, majd 2013–2018 között folyamatos emelkedést mutatott és átlagosan 20–30-ra növekedett a számuk.

A tavalyi év, a 2019-es ismét jelentős visszaesést hozott és összesen csupán öt országos nyilvános építészeti pályázat volt. Ezek mindegyike sikeres és eredményes volt. A kiírók biztosították a MÉK delegált részvételét a bírálóbizottságban, illetve két pályázatot a MÉK Nkft. bonyolított le.

A MÉK továbbra is fontos szakmai feladatának tartja a hazai tervpályázati rendszer fenntartását, népszerűsítését, illetve a kiírt pályázatok szigorú szakmai ellenőrzését.

A 2019-ben a MÉK képviselte a MÉK-et és az MMK-t is (közös delegáltként) a Közbeszerzési Tanácsban. A tanács ülései – szám szerint 6 alkalom – mellett 4 munkabizottsági ülést is tartottak, az utóbbiak jellemzően a tanácsülések előkészítő munkáit és a későbbi előterjesztések megvitatását biztosították, tették lehetővé. A tanács munkája során konkrét szabályozással nem érintette a tervezőmérnökök közbeszerzési eljárásban kialakult szerepét és lehetőségeit, szabályrendszerét.

Az ACE az Európai Unióval együtt fejlődik, bővül. Nincs olyan európai ország, amely legalább egy szervezetével ne lenne tagja az ACE-nek. A nagyobb országok több szervezetet is delegálnak. Az Európai Unióba készülő országok megfigyelő státusszal ott ülnek a közgyűléseken (például Szerbia). Miért is döntenek így a szakmai szervezetek? Mert az ACE segíti az építészeket a kialakuló összeurópai gazdasági és kulturális térben tájékozódni, dolgozni, tanulni, kommunikálni, pályázni, kapcsolatot építeni, szakmai konferenciákat és kiállításokat szervezni. Az ACE brüsszeli irodájából követi a szakmát érintő EU-s direktíva előkészítő folyamatait és azonnal tájékoztatja a tagországokat a készülő változásokról, azért, hogy mind az EU szintjén, mind nemzeti szinten pozitívan lehessen a törvénykezést befolyásolni.

Az ACE 28 éves története során a prioritások talán kissé módosultak, de az aktuális vezérelvekkel a magyar építészek is azonosulnak.

- Elkötelezi magát a kulturális és építészeti értékek mellett. Ezen túl aktív támogatója az épített környezet minőségi kialakításának.
- Támogatja a magasabb szintű építészkutatást, tréninget és szakmai gyakorlatot.
- Biztosítani kívánja Európán belül az építészszakma függetlenségét és integritását.
- Támogatja az építészetet mint szakmát az EU-n belül, és támogatja a szakma együttműködését az európai uniós intézményekkel.

A fenti célok elérésére az ACE konkrét lépéseket tesz az állandó brüsszeli iroda szakszerű segítségével. A kis központi iroda nem tudna eredményes lenni a tagszervezetek munkája nélkül. A tagszervezetek delegálják a szakértőket a szakmai bizottságokba és biztosítják azt a hatalmas adatbázist, amellyel az uniós döntéshozókat lehetőség szerint befolyásolni tudja az építészet, az épített környezet minősége érdekében. Ez a 32 tagország már olyan erő, amelyben a hazai építészek érdekében érdemes részt venni.

Az ACE munkájában (közgyűlések, az európai építészet nemzetközi piacra lépése érdekében tevékenykedő Internationalisation-bizottság, ACE Finance Committee, ENACA-bizottság, EDUCOM oktatási bizottság) a MÉK küldöttjeként Makovényi Ferenc, Bordás András, Bachmann Bálint és Sándor Gergely vesznek részt rendszeresen.

2019. ÉVBEN DÍJAZOTT SZAKMAGYAKORLÓK

MAGYAR ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJE POLGÁRI TAGOZAT

Rostás László Ybl Miklós- és Pro Architectura díjas építész, Miskolc Megyei Jogú Város volt főépítésze

Szalay Tihamér Ybl Miklós-díjas építész, az MD Studio Építész Iroda vezető tervezője

dr. Farkas Gábor Ybl Miklós-díjas építészmérnök, a Pécsi Tudományegyetem címzetes egyetemi tanára

dr. Sajtos István a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészmérnöki Kara Szilárdságtani és Tartószerkezeti Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense

dr. Müller Ferenc építészmérnök, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem nyugalmazott egyetemi tanára, a Magyar Építészek Kamarája és Szövetsége volt elnöke

Oroszlány Ferenc Sándor építészmérnök, az OR-M Mérnöki Kft. ügyvezető igazgatója

Puskás Péter Kós Károly-díjas, Pro Architectura díjas és Ybl Miklós-díjas építész, a Műépítész Építészeti Tervezőiroda Kft. ügyvezetője, vezető tervezője

MAGYAR EZÜST ÉRDEMKERESZT POLGÁRI TAGOZAT

Pandur Gábor, az Épkar Zrt. építésvezetője

Sziráki István nyugalmazott építészmérnök, a Mindszenty Iskoláért Alapítvány elnöke, Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Műszaki Osztályának volt vezetője

MAGYAR ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE POLGÁRI TAGOZAT

dr. Jámbor Imre Budapesti Corvinus Egyetem volt stratégiai és fejlesztési rektorhelyettese, nyugalmazott egyetemi tanár, a Magyar Építész Kamara Táj- és Kertépítészeti Tagozata alapítója és első tagozati elnöke

MAGYAR ARANY ÉRDEMKERESZT POLGÁRI TAGOZAT

Csanády Pál építészmérnök, a Metszet című folyóirat főszerkesztője

id. Kálmán Ernő építészmérnök, a Reálterv Építésziroda alapítója

Marosi Imréné építészmérnök

MŐCSÉNYI MIHÁLY-DÍJ

Herczeg Ágnes tájépítész

MŰEMLÉKVÉDELEMÉRT FORSTER GYULA-DÍJ

Dobosyné Antal Anna építőmérnök

dr. Veöreös András építész

FERENCZY NOÉMI-DÍJ

Ficzere Anett a Muzsai-Ficzere Művészeti és Építészeti Kft. belsőépítész tervezője

MAGYARORSZÁG ÉRDEMES MŰVÉSZE

Skardelli György Ybl Miklós-díjas építész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja

PRO ARCHITECTURA DÍJ

Építészeti alkotás kategória

Furu Xénia, Guttmann Szabolcs István, Wagner Péter DLA – Püspöki ház, Kolozsvár

Mányi István, Mányi Dániel, Gergely László, Kardos Gábor, Németh Krisztina – Szépművészeti Múzeum rekonstrukciója, Budapest

Terdik Bálint – Duna-Ipoly tanuszoda, Szob

Katona András, Riedel Miklós Márton, Gyulai Attila – Teleki-Tisza kastély, Nagykovácsi

Fernezeyi Gergely DLA, Basa Iroda Építész Kft. – MLD46 lakóház, Budapest

Gutowski Robert, Révai Attila, Kövér István, Boczkó Ákos – Szent II. János Pál Pápa templom, Páty

Pottyondi Péter, Pottyondi Bence – Diógyőri Stadion

Építészeti közélet és oktatás kategória

Schrammel Zoltán

Építető kategória

Pallas Athéné Domus Sapientiae Alapítvány – Régi budai városháza

Kivitelező kategória

Reznicsek Zoltán – Budavári Királyi Lovarda

YBL MIKLÓS-DÍJ

Csillag Katalin építész

Horváth Zoltán építész

Madzin Attila építész

Marián Balázs DLA építész

Peschka Alfréd Vilmos építész

MAGYAR ÉPÍTÉSZ KAMARA KAMARAI ÉREM

Mónus János építész, a MÉK és a BÉK alelnöke, a BÉK elnöke

Dr. Lázár János miniszter, az Építész Kamaráért végzett kiemelkedő és munkája elismeréseként

MÉK SÁNDY GYULA – DÍJ

Ámon Kornél és **Papatyi Balázs** építésvezetők, Magyar Építő Zrt., Szépművészeti Múzeum Román Csarnok

MÉK-MÉSZ DIPLOMADÍJ

Fődíj

Kálna Dávid – Superblock, Baross tér-Kerepesi út, MÁV Igazgatási épület és lakóházak

Építész Diplomadíj

Anschau Péter – Lettország, Ozolini Farm, Teakészítők vendégháza

Balogh Attila Zsombor – Ábrahámhegy, Vitorlás kikötő főépülete és apartman házak

Manoela de Sousa Oliveira – Casa das Artes / Művésztelep, Brazília, Recife városa

Tomasák Gergő – Hortobágyi Csillagvizsgáló, Látogató- és Kutató Központ

Terület- és Településrendezési Tagozat Diplomadíj

Lakatos Luca – Budapest, a Gubacsi-domb szabadtérépítészeti terv

Terület- és Településrendezési Tagozat Dícséret

Czél Izabella – Tolcsva, Kincsem-dűlő szabadtérépítészeti fejlesztési terv

Frits Barbara – Budakeszi, Biodiverz felületek települési gyűjtő utak mentén

Belsőépítészeti Tagozat Diplomadíj

Tajthy Renátó – Népgőzfürdő rehabilitációja

Műemlékvédelmi Tagozat Diplomadíj

Megyesi Miklós – A dobozi Wenckheim-magtár hasznosítása

AZ ÉV TÁJÉPÍTÉSZE

Andor Anikó – a II. kerületi Gül Baba Türbe környezetrendezéséért, a hódmezővásárhelyi Hódi Pál Kulturális Központ környezetének rendezéséért és a kőbányai Szent László téri Lechner Ödön szobor környezetalakítási munkáiért

Az Év Junior Tájépítésze

Héjjas Luca Nóra – a Magyar Táncművészeti Egyetem campusa környezetrendezési tanulmánytervének elkészítéséért

Az Év Tájépítésze Közönségdíj

Boromisza Zsombor – a tájvédelem és vízparti rehabilitációk területén végzett tevékenységéért

AZ ÉV BELSŐÉPÍTÉSZE

Fülöp Krisztina – az Örkény István Színház átalakításáért

FŐÉPÍTÉSZI ÉLETMŰDÍJ

Turi Attila okleveles építésmérnök, Budakalász Város és több település volt főépítésze

AZ ÉV FŐÉPÍTÉSZE

L. Balogh Krisztina okleveles építésmérnök, Kaposvár Megyei Jogú Város és Csurgó Város volt főépítésze

Tényi András okleveles építésmérnök, Nagykőrös Város főépítésze

GÁBOR DÉNES-DÍJ

Dr. Reith András építészmérnök, az ABUD Mérnökiroda Kft. ügyvezetője, a BÉK alelnöke

Domokos Gábor építészmérnök, az MTA rendes tagja, a BME Szilárdságtani és tartószerkezeti Tanszék kutatóprofesszora

FIABCI WORLD GOLD WINNER

Csontos Györgyi DLA – ózdi Kultúrgyár projekt

PRIMA PRIMISSIMA DÍJ

Bachmann Gábor építész, tervezőművész

Prima

Dr. Ferkai András építész

Zsuffa Zsolt építész

MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA

Aranyérem

Winkler Barnabás DLA építész, a magyar építészeti értékeinek gyűjtése, publikálása során kifejtett tevékenységéért

Építőművészeti díj

Kubička Kucsera Klára, Emil Belluš-életműdíjas és Pro Cultura Hungarica díjas beszercebányai művészet- és építészettörténész

Tóth Vilmos építész, a Délvidék magyar építészeti hagyományát folytató, műhelyteremtő építészeti tevékenységéért

CSONKA PÁL-ÉREM

Bodrossy Attila DLA építész és Serfőző István tartószerkezet tervező alkotópáros

KOTSIS IVÁN-ÉREM

Golda János Ybl- és Pro Architectura-díjas, Prima-díjas építész, a Széchenyi Egyetem és a BME tanára, az Építész Mesteriskola oktatója

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZETÉRT ÉREM

Jan Stempel – a V4 családi házairól összeállított kötetért

EZÜST ÁCSERUZA ÉPÍTÉSZETI ÉS SAJTÓDÍJ

Hartmann Gergely építész, építészettörténész a ModernGyőr alapítója

Nagy Bálint építész, a FUGA kreatív igazgatója

Sulyok Miklós művészettörténész, kurátor

Zubreczki Dávid újságíró, blogger

BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA

Nívódíj

Szabó Levente DLA, Alkér Katalin, Bartha András, Biri Balázs, Terbe Rita DLA, Tolnai Zsolt – Régi budai városháza műemléki rekonstrukciója, udvarainak lefedése és tetőtér-beépítése

Kiemelt dicséret

Bun Zoltán Phd – Újpesti Piac és Vásárcsarnok és UP Újpesti Rendezvénytér

Nagy Csaba, Pólus Károly – Láng Művelődési Központ rekonstrukciója

Dicséret

Tiba János (†), Király Zoltán, Beczner Balázs, Matúz Melinda – Magyar Telekom és a T-Systems Hungary közös székháza

Csomay Zsófia, Németh Tamás – MOME Műhelyház, Műteremház, Médiaház

Marosi Miklós – Klapka Központ Szolgáltatóház

Fernezeyi Gergely DLA – NEXON irodaépület és mélygarázs

Krizsán András DLA – Kastélydombi Luther-kápolna

AZ ÉV HÁZA DÍJ

Hagyományos családi ház és lakóépületek kategória fődíj

Karlovecz Zoltán Pécsre tervezett háromlakásos épületért

Középület kategória fődíj

Járomi Irén és Kiss Gyula – nagykovácsi Városi Piac csarnoképületéért

Különdíj

Vékony Péter, Mezei Sándor, Éltető Zsófia – Bugyi-Ürbőpuszta, tanya nyaralóépület

Tóth Péter DLA, Dr. Szűcs Endre, Mérő Máté, Kis Kálmán – Csopak, lakóépület

Czégány Sándor – Monorierdő, Református Gyülekezeti Ház

Singer Ádám – Szombathely, családi ház

Kasuba János – Debrecen, Görögkatolikus Érseki Hivatal

Vadász Bence DLA, Miklós Zoltán – Budapest, Meininger Hotel

MOLNÁR PÉTER-EMLÉKDÍJ

Falvai Balázs építész

Nagy Márton építész

Török Dávid építész

Hartmann Gergely építész, kutató

FORBÁT ALFRÉD ÉPÍTÉSZETI DÍJ – DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPÍTÉSZ KAMARA

Csatai László – Pécsi Horvát Színház

Hodossy László, Földesi Zoltán, Gulyás Róbert, Schrammel Zoltán, Máté János – Pécs, Regionális Vérellátó Központ

Karlovecz Zoltán – Pécs, Tégla és eozin lakóház

Dr. Lőke Ferenc, Koller József – Pilisvörösvár, Dévényi Antal kilátó

Sztranyák Gergely – Pécs, Lakóház a Mecsekben

Építészetért elismerő oklevél

Rabb Péter, Rabb Dániel – Bátaszék, Plébániatemplom toronysisak

Koch Péter – Pécs, Állatkert és Akvárium-terrarium

Kondor Tamás DLA – Orfű, Malommúzeum fogadóépület

Sebestyén Péterm – Zánka, Zen Garden Resort

Albert János Attila, Mersits Ildikó, Szabó Éva DLA – Szászvár, Vár műemlék együttes

„MEGYÉNK ÉPÍTÉSZETÉÉRT DÍJ 2019” – GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

Körmendy János építész – életmű díj

WÉBER ANTAL-DÍJ – PEST MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

Rumi Imre – építészeti, városépítési és közéleti munkásságáért

Dénes György – építészeti, főépítési tevékenysége és épületfotózási munkássága elismeréseként

VEDRES GYÖRGY-DÍJ

Juhász Balázs – Kemece, járási tanuszoda

Vadász Balázs – Budakeszi, Mosolyvár bölcsőde

SCHMIDL FERENC ÉPÍTÉSZETI DÍJ

Akúcs Levente, Keszei Balázs – Székesfehérvár, Albacomp Innovációs Központ mértéktartó építészeti megformálásáért és magas színvonalú megvalósításáért

MAGYAR INGATLANFEJLESZTÉSI NÍVÓDÍJ

I. díj és Irodaház kategória I. hely

Wing Zrt. – Magyar Telekom és T-Systems Hungary közös székháza

II. díj

IK HOTELS Kft. – Aria Hotel

III. díj és legjobb projekt a pályázók szavazata alapján

KKBK Kormányzati Kiemelt Beruházások Központja Nonprofit Kft. – Moholy-Nagy Művészeti Egyetem campusfejlesztés – technológia park

Irodakereső.info különdíj

Green Urban Development Kft. – Hillside Irodaház

Lakásvásár Média Csoport különdíj

Atenor Hungary Kft. – Váci greens A, B, C és D épületek

FIABCI Magyar Tagozat különdíj

Horizon Development Kft. – Promenade Gardens Irodaház

Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége különdíj

Tolnagro Kft. – Donautica Fadd-Dombori szálloda és étterem

Budapesti Építész Kamara különdíj

Budapest Főváros XIII. kerület Önkormányzata – Láng Művelődési Központ rekonstrukció

Magyar Urbanisztikai Társaság különdíj

FŐMTERV Mérnöki Tervező Zrt. – Széll Kálmán tér rekonstrukció

HuGBC Környezettudatos Építés Egyesülete különdíj

Swietelsky Magyarország Kft. – Ecodome Irodaház

Műemlék kategória I. hely

Archi-kon Kft. – Budai Vigadó műemlék rekonstrukció

Kulturális kategória I. hely

KKBK Kimelet Kormányzati Beruházások Központja NKft. – Gül baba türbéje és környezete komplex felújítása

Kereskedelmi kategória I. hely

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata – Újpesti Piac és Vásárcsarnok, UP Újpesti Rendezvénytér

Oktatási kategória I. hely

Bánáti + Hartvig Építész Iroda Kft., Budapesti Német Iskola Alapítvány, Swietelsky Magyarország Kft., CÉH Zrt. – Budapesti Német Iskola bővítése

Környezettudatos kategória I. hely

Swietelsky Magyarország Kft.; Közti-Tima Stúdió – V47-gtc White House Irodaház

Szálloda kategória I. hely

Nyíregyházi Állatpark Nkft. – Hotel Pangea Ökocentrum, Nyíregyháza-Sóstó

ÉPÍTŐIPARI NÍVÓDÍJ

Középület / sport és szabadidő kategória

Sport- és Konferencia Központ, Felcsút

Tervező: Dobrosi Építész Kft. (Budapest); Generálkivitelező: FEJÉR- B.Á.L. Zrt. Felcsút

Középület / oktatás kategória

Szent Orsolya Római Katolikus Gimnázium és Általános Iskola Tagóvodája, Sopron

Tervező: ARCHI.DOC Építésziroda Kft. (Sopron); Generálkivitelező: Fertődi Építő és Szolgáltató Zrt. (FÉSZ Zrt.)

Középület / egészségügy kategória

Felnőtt és Gyermekek Háziorvosi Rendelő, Budapest

Tervező: Káva Építő, Vállalkozó és Szolgáltató Kft. (Budapest); STUDIO TISZE Bt. (Budapest); Generálkivitelező: Immo Szerviz Kft. (Budapest)

Középület / irodaépület kategória

Magyar Telekom és T-Systems Hungary közös székháza, Budapest

Tervező: TIBA Építész Stúdió Kft. (Budapest); Fővállalkozó: Market Építő Zrt.

Középület / irodaépület kategória

Törökbálint Városháza

Tervező: MODULÁRT Kft. (Veszprém); Generálkivitelező: ÉPKAR Zrt. – ZERON Zrt. konzorcium

Középület / irodaépület kategória

Ecodome Irodaház, Budapest

Tervező: Sz.S Építész Kft. (Budapest); Pláne Stúdió Kft. (Budakeszi); DVM DESIGN Kft. (Budapest); Generálkivitelező: SWIETELSKY Magyarország Kft. (Budapest)

Középület / kulturális kategória

Hegyvidéki Kulturális Szalon, Budapest

Tervező: Lenszér és társa Kft. (Budapest); Generálkivitelező: Archibona Építőipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (Budapest)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Bölcs Vár, Régi Budai Városháza rekonstrukció, Budapest

Tervező: Hetedik Műterem Kft. (Budapest); Generálkivitelező: Magyar Építő Zrt. (Budapest)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Szépművészeti Múzeum, Román Csarnok, Budapest

Tervező: Mányi István Építész Stúdió (Budapest); Generálkivitelező: Magyar Építő Zrt. (Budapest)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Kaposvár Vasútállomás

Tervező: MÁV Magyar Államvasutak Zrt. (Budapest) Fejlesztési és Beruházási Főigazgatóság, Műszaki Tervezési Osztály; Generálkivitelező: ZÁÉV Építőipari Zrt. (Zalaegerszeg)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Budai Vígadó műemlék épület rekonstrukció, Budapest

Tervező: Archi-Kon Kft. (Budapest); Generálkivitelező: ÉPKAR Zrt. (Budapest)

Közlekedési létesítmény kategória

Klatsmányi-híd, Győr

Tervező: Pont-terv Zrt. (Budapest); RODEN Mérnöki Iroda Kft. (Budapest); Generálkivitelező: STRABAG Általános Építő Kft.; Hódút Kft.; STRABAG AG SHS konzorcium

Közlekedési létesítmény kategória

Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 2B Terminál B utas móló

Tervező: KÖZTI Középpülettervező Zrt. (Budapest); Generálkivitelező: KÉSZ Építő Zrt. (Szeged)

ÉPÍTŐIPARI NÍVÓDÍJ ELISMERŐ OKLEVÉL

Középület / sport és szabadidő kategória

Dr. Bárány István Sportuszoda, Eger

Tervező: Puhl és Dajka Építész Iroda Kft. (Szentendre); Generálkivitelező: Imola Konstrukt Kft. (Eger)

Középület / oktatás kategória

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Kreatív Innovációs és Tudáspark MOME Campus fejlesztés II. ütem, Budapest

Tervező: CET Budapest Kft. (Budapest); Óbuda Építész Kft. (Budapest); Fővállalkozó: Market Építő Zrt.

Ipari és energetikai építmény kategória

Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér TNT logisztikai bázis

Tervező: Konstruma Mérnöki Iroda Kft. (Budapest); Generálkivitelező: MERKBAU Építőipari és Kereskedelmi Kft. (Kiskunhalas)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Egri Törvényszék és a Heves Megyei Főügyészség közös használatában lévő épület bővítése és rekonstrukciója

Tervező: STÚDIÓ Észak-magyarországi Tervező Kft. (Miskolc); Generálkivitelező: HUNÉP Universal Zrt. (Debrecen) – Imola Konstrukt Kft. (Eger) konzorcium

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Insula Lutherana épületegyüttes, Győr

Tervező: Comfort Tervező Kft. (Győr); Generálkivitelező: West Hungária Bau Kft. (Biatorbágy)

Közlekedési létesítmény kategória

Szt. István úti közúti műtárgyak hídjai, Érd

Tervező: SPECIÁLTERV Építőmérnöki Kft (Budapest); Generálkivitelező: A-HÍD Zrt. (Budapest)

A Magyar Építész Kamara ezúton gratulál a 2019. évben díjazott szakmagyakorlóknak!

PRO ARCHITECTURA DÍJ 2019. ÉVI DÍJAZOTTJAI

KIVITELEZŐ KATEGÓRIA

REZNICSEK ZOLTÁN – BUDAVÁRI KIRÁLYI LOVARDA

A budai vár lebontott épületeinek visszaépítése már önmagában is nagy tett, egyben komoly próbatétel. A példás minőségben megvalósult visszaépítések egyik első eleme a Budavári Királyi Lovarda épülete. A gazdag plasztikájú épület számos szakmai kihívás elé állította a kivitelezőket, melyek megoldására magas színvonalú, komplex, teljességre törekvő megoldások születtek. A Budavári Királyi Lovarda épületét megkoronázó manzárdtető fedélszerkezetének megépítése, a díszait adó bádogos és díszmű-bádogos szerkezetek kivitelezése mindennél jobban bizonyítja kivitelezőjének korábbi bádogos tudást felülmúló felkészültségét, szakma iránti alázatát és maximalizmusát. A mesterségbeli tudás ékes példája az elkészült mű, melyben csak gyönyörködni lehet.

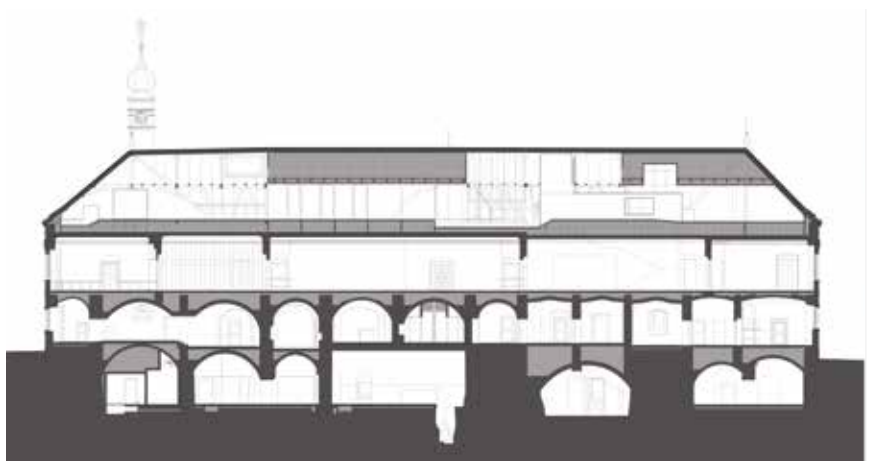
Forrás: proarchitectura.hu

PALLAS ATHÉNÉ DOMUS SAPIENTIAE ALAPÍTVÁNY – RÉGI BUDAI VÁROSHÁZA

A Régi Budai Városháza épületének felújítása jó kezekbe került. Az épület magas színvonalú megújítása az építető részéről már a tervezésnél elkezdődött, hiszen meghívásos tervpályázattal választották ki az építész, a felújításnál pedig elsősorban a műemléki értékek megőrzését és az építészeti értékek megteremtését tartották fontosabbnak az alapterület végtelen kihasználása helyett. Az építető első sorban az épület történeti értékeit kívánta megőrizni és bemutatni, előtérbe helyezve az egységes barokk megjelenést és a fellelhető középkori emlékek megmutatását. Az új építészeti elemek szokásos radikális megkülönböztetésen alapuló formálását pedig itt mértéktartóan, elegánsan, a szétesettség erős érzése nélkül valósította meg a tulajdonos. Közösségi tereket és tudományos oktató bázist teremtett, így egyszerre élvezheti az izgalmas atmoszférát a sétáló közönség és a tudományos munkát végző szakember is. A kitűnő, feladatát magas szinten tudó építető és a tehetséges építészek munkája eredményeképpen mindez magas minőségű építészeti produktumot, egyben komoly kulturális értéket teremtett.

ÉPÍTETŐ KATEGÓRIA

Fotó: Danyi Balázs

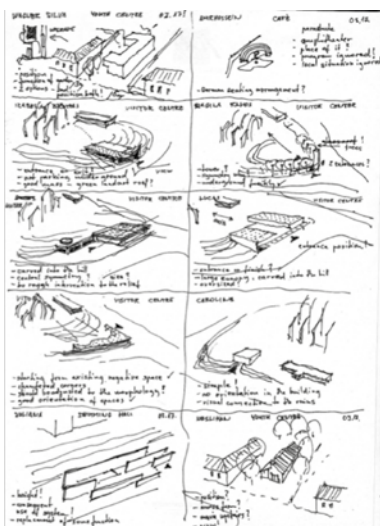

Fotó: Danyi Balázs

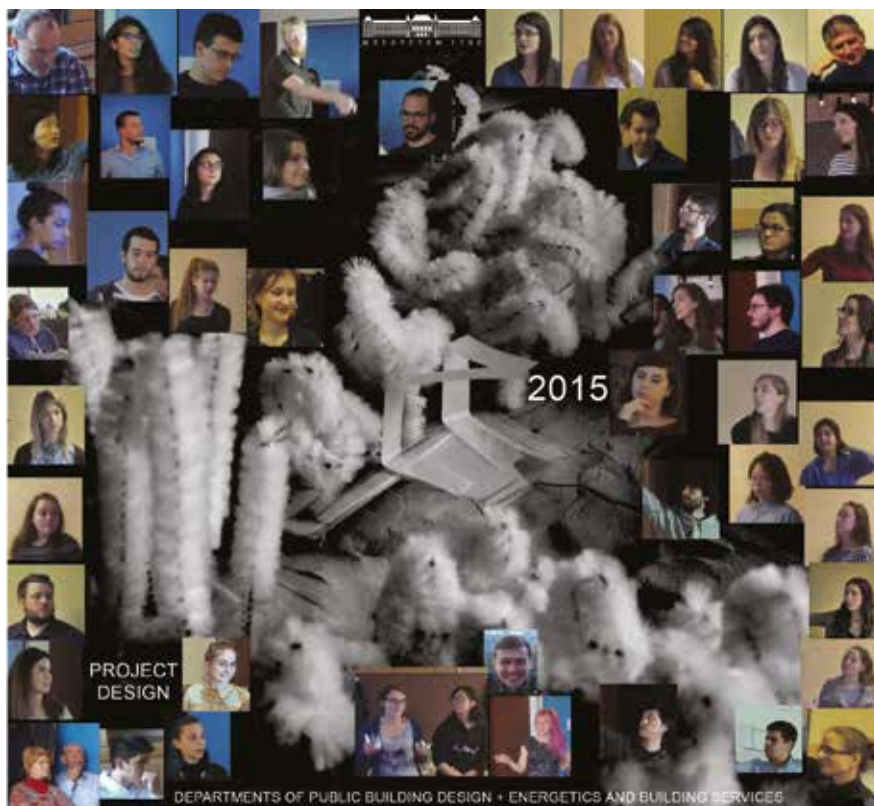
Fotó: Danyi Balázs

ÉPÍTÉSZETI KÖZÉLET ÉS OKTATÁS KATEGÓRIA

SCHRAMMEL ZOLTÁN – OKTATÓI ÉS TERVEZŐI TEVÉKENYSÉGÉBEN BETÖLTÖTT SZEREPE

Schrammel Zoltán úr harminc éve vesz részt az Építészmérnöki Kar angol nyelvű oktatásában. A Középülettervezési Tanszéken több mint egy évtizede az idegen nyelvű képzés felelőse. Az elmúlt húsz évben több mint hetven hallgató diplomamunkáját konzultálta, többségükkel azóta is tartja a kapcsolatot. Hallgatói megbecsülik, és mint azt elismerései is mutatják, kiváló oktatónak tartják. Oktatói tevékenysége mellett kórháztervezési szakértő, aki aktív munkájával, nagy tervezői tapasztalatával, széles nemzetközi kórháztervezési és elméleti ismereteivel közreműködik a magyarországi egészségügyi létesítmények megvalósításában. Pedagógiai tapasztalata, nyitottsága, közösségi fellépései komoly támogatást jelentenek a nemzetközi építész szervezetek és a Budapesti Műszaki Egyetem együttműködésében.

POTTYONDY PÉTER ÉS POTTYONDY BENCE – DIÓSGYŐRI STADION

A megépült stadionok sorában a diósgyőri stadion látványa rendhagyó. A Bükk lábánál, ahol a sík hegynek ütközik, ott találkozik az épület túlnyújtott tetejének "légiessége" a ferde beton támpillérek tektonikus "erejének" kifejeződésével. A szerkesztési elv a stadion léptékében kehelyszerű tömeget eredményez, melynek megjelenését az épület elegáns, könnyűfém "palástja" valódi ikonikus jellel változtatja. A stadion nemzetközi szakmai zsűri szavazatai alapján elnyerte 2018-ban az év stadionja címet.

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

GUTOWSKI ROBERT, RÉVAI ATTILA, KÖVÉR ISTVÁN ÉS BOCZKÓ ÁKOS – SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA TEMPLOM, PÁTY

A tervezők a két, egy pontban érintkező ovális összhatására épülő alaprajzi formával olyan védett udvart és templom-plébánia-közösségi terek együttesét hozták létre Pátyon, a Szent II. János Pál Pápa templom elgondolásával, mely szinte kistelepülésként, kerített várként jelenik meg a környező lakóházak között. A lejtős területen lekerített nagy, vízszintes külső és belső tér a külvilágtól való elválást, a közösségteremtést erősíti, a széles megnyitások a kert és az utca felé viszont a befogadást tükrözik. A tömegek, a falfelületek és a belső terek lágy, izgalmas formálása egyedi, mégis logikusan érthető, egyben elmélkedő atmoszférát teremtenek. A templomtérben az okosan átgondolt dupla falszerkezet között sok szükséges kisebb teret helyeztek el: lépcsőt, gyóntatófülkéket, kápolnákat. A boltozatot imitáló beton kupolahéj fehér felületével, a benne lévő fényfülkékkel, mélyedésekkel izgalmas, szférikus érzeteket kelt. Az építészeti részletek, és a téglaburkolat kiosztása kidolgozott, a bútorok nemesen egyszerűek. A létrejött templom egységes, erős kompozíció, az Istennel való találkozás lehetőségének igaz helye.

FERNEZELYI, BASA IRODA ÉPÍTÉSZ KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG – MLD46 LAKÓHÁZ, BUDAPEST

A Fernezelyi, Basa Iroda Építész Korlátolt Felelősségű Társaság a hegyvidéki Melinda úton megvalósult háromlakásos épületegyüttese egy olyan teraszház, melyben – a szerkezeti összekapcsolódás ellenére – kellő szeparációval rendelkezve, minden lakóegység számára biztosított az önálló kertkapcsolat és az egyedülálló panoráma. Az épület formavilága erőteljesen szobrászati jellegű, mely a homogén süttői mészkő és az üvegfelületek dialógusára épül. Az intenzív geometrikusság jó érzékű ritmikával párosul, melyben az épületrészek nem elkülönülve vannak jelen, hanem egyetlen homogén, monolitikus egységgé állnak össze. Mintha egy hegyről legördülő szikla darabjaira esne szét és állna össze architektúrává. A természet valódi átlénygülését láthatjuk ebben a folyamatban, mely az épített környezetet a hegy részévé teszi. Az építésztervezők munkája nem csupán az együttélés-különélés jó arányainak építészeti háttérét teremti meg, hanem egyúttal arra is rámutat, hogy a természet és az épített környezet kettőssége hogyan hozható egymással szorosabb kapcsolatba.

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

KATONA ANDRÁS, RIEDEL MIKLÓS MÁRTON ÉS GYULAI ATTILA – TELEKI-TISZA KASTÉLY, NAGYKOVÁCSI

Nagykovácsiban 2016 és 2018 között zajlottak felújítási munkálatok azzal a céllal, hogy a Teleki-Tisza kastély és annak környezete visszanyerje történelmi, 1885 körüli állapotoknak megfelelő pompáját és mindenben megfeleljen korunk elvárásának is. A rekonstrukció során a tervezők törekedtek az eredeti térstruktúra helyreállítására és ezzel egy használható és fenntartható épületegyüttest hoztak létre a legtöbb érték megtartásával és újak teremtésével. A felújítási koncepció kialakításánál a tervezői csapat maximálisan figyelembe vette a műemlék egyedi és komplex értékeit valamint az épületegyüttesben rejlő lehetőségeket is. A kastély és kiszolgáló épületeinek együttese a kortárs építészeti és szabadtér építészeti megoldásoknak köszönhetően kiszabadult korábbi évszázados elzártságából, ezáltal a rekonstrukció jelentősen gazdagította Nagykovácsi településkéjét és épített örökségét. Az anyaghasználat, a belső terek letisztultsága, elegáns megformálása összhangban van az épülettel. Az új követelményeknek megfelelő, de a múlt értékeit megtartó reprezentatív közösségi tér jött itt létre, melynek méltó része és egyben kiemelkedő ékessége a megújult és mai napig egybefüggő zöldfelületként fennmaradt kastélypark is.

TERDIK BÁLINT – DUNA IPOLY TANUSZODA, SZOB

A szobi Duna-Ipoly tanuszoda a 2014-ben elindított Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztési Program keretében valósult meg 24 másik létesítménnyel együtt. A programban épülő tanuszodák és tornatermek részletesen kidolgozott mintatervek alapján, de a helyi épített és természeti értékekhez igazodva, egyedi arculattal valósultak meg. Ez a tervezési konstrukció egyrészt a kivitelezést, a beruházás szervezést, ellenőrzést segítette azonos műszaki megoldásaival, leszűrhető és átadható tapasztalataival, másrészt az építész alkotóereje, az érintettekkel való példaadó közreműködése és a kivitelezési folyamatban való részvétele a helyi identitást erősítő, időtálló művet eredményezett. A Duna partra telepített épület megtartotta mintatervi értékeit, az ártér indokolta kényszerű kiemelés miatt még fokozva is azokat, egyben igazodva a Dunakanyar páratlan természeti környezetéhez is. A tervező hozzáállása – mely több, a programban megvalósult épületnél nyomon követhető – példaként szolgál a mintatervek alapján épülő épületek adaptálására és a helyi kulturális és építészeti értékek kortárs megjelenítésére.

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

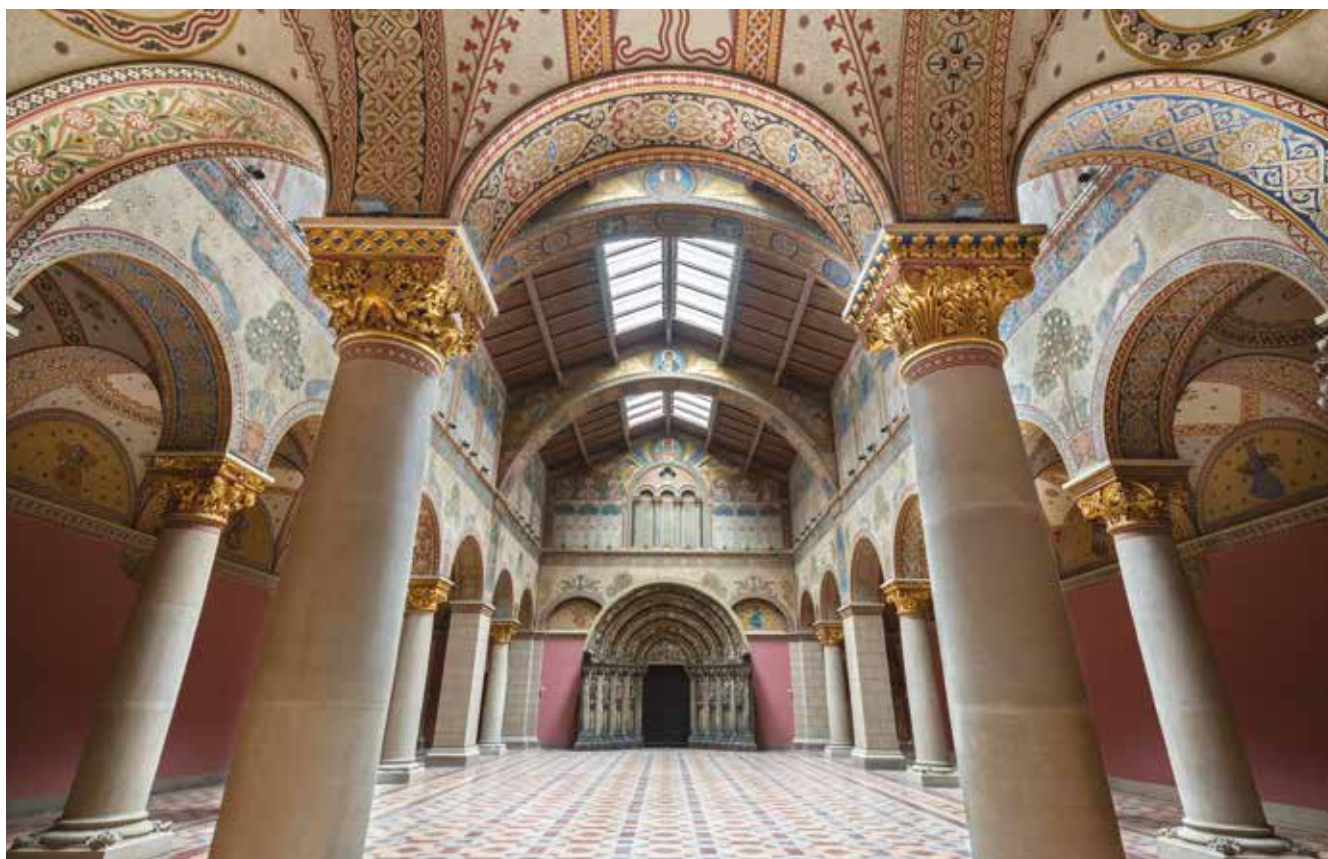

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

MÁNYI ISTVÁN, MÁNYI DÁNIEL, GERGELY LÁSZLÓ, KARDOS GÁBOR, NÉMETH KRISZTINA – SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM REKONSTRUKCIÓJA, BUDAPEST

A Szépművészeti Múzeum, Schickedanz Albert alkotómunkásságának fő műve világviszonylatban is egyedülálló alkotás. Ez az épület több mint műalkotások befogadó helye, hiszen nagy stíluskorzakokat megőrkítő építészeti múzeum is, melyből történelmünk sajátos erői miatt Magyarország polgárai eddig keveset láthattak. A több évtizedes értékmentő munka a méltánytalan állapotban lévő terek rekonstrukciójával, a múzeum XXI. századi szemléletnek és követelményeknek megfelelő átalakításával, funkcióbővítésével napjainkban teljesedett ki.

A dr. Baán László miniszteri biztos által felügyelt Liget Budapest projekt részeként újjászületett múzeumban az értékmentés, megújítás és a kortárs bővítmények összhangja alkotja a művészet befogadó katedrálisát. A tervezők és a több éves munkában résztvevő többi szakember kitartó, felkészült értékmentő és értékteremtő erőfeszítéseinek eredményeképpen példaértékű, a múlt értékeit a mában bemutató épület jött létre.

FURU XÉNIA, GUTTMANN SZABOLCS ISTVÁN, WAGNER PÉTER DLA – PÜSPÖKI HÁZ, KOLOZSVÁR

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

Kolozsvár belvárosában a XV. század óta álló unitárius püspöki ház felújításával nem csak az unitárius egyház bölcsője, hanem egy értékes, de méltánytalan állapotba került műemlék született újjá. A méltó módon helyreállított épülettel nem csak Kolozsvár lett gazdagabb, hanem a nagyközönség is, hiszen a vallásszabadság háza három szinten, közösségi terekkel, múzeummal, konferencia termekkel várja a látogatókat és a kutatókat. A tervezők rendkívül alapos és példaértékű kutatómunkát végeztek, így az épület közel 500 éves szerkezetei, építőelemei és részletei gondosan megóvásra kerültek és feltárt helyükön újra láthatók. A történeti anyagok használata mellett az újonnan beépített részletek és anyagok is átgondoltak, az épület történetéhez és szellemiségéhez illeszkednek. Az unitárius egyház gazdag képzőművészeti gyűjteménye is itt kapott helyet, csakúgy, mint a híres unitáriusok arcképei. Különösen szép gondolat a konferenciatermekben megjelenő magyarországi és erdélyi templomok pasztell sorozata. Összességében Erdély és Kolozsvár is egy ritka, egyedülálló épülete kapott esélyt újabb évszázadokra.

BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA 2019

BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI

Budapest egyedülálló természeti, táji helyzetével harmóniában álló épített örökség fenntartása és értékalapú fejlesztése érdekében Budapest Főváros Önkormányzata és a Budapesti Építész Kamara 2019 júliusában nyilvános pályázatot hirdetett Budapest Építészeti Nívódíja 2019 elnyerésére.

A minden évben meghirdetésre kerülő pályázat feladata és célja, hogy a Budapest Építészeti Nívódíja átadásával elismerje és a nyilvánossággal megismertesse a városképet formáló, legkiemelkedőbb építészeti alkotásokat.

A Bírálóbizottság tagjai: Szalay-Bobrovniczky Alexandra (a Bírálóbizottság elnöke), Mártonffy Miklós Budapest főépítésze, Csapó Balázs építész, a Budapesti Építész Kamara elnöke, dr. Meggyesi Tamás urbanista, Csillag Katalin építész, Ferencz István DLA építőművész, Sugár Péter DLA építész, a BME Lakóépülettervezési Tanszék vezetője.

A 2019. évi pályázatra beérkezett 24 pályamű közül a Bírálóbizottság I I épületet helyszíni bejáráson is megtekintett. Végül egy Nívódíj, két Kiemelt Dicséret és öt Dicséret átadására tett javaslatot.

Az ünnepélyes díjátadó 2019. november 20-án volt a FUGA Budapesti Építészeti Központban, ahol a pályázatra beérkezett minden pályaműből készült kiállítás is megtekinthető volt.

A Budapest Építészeti Nívódíja 2019 elismerésben részesített épület tervezői emléklapketten, a Kiemelt Dicsérettel, valamint Dicsérettel minősített tervezők díszoklevelet, és mindannyian pénzjutalmat vehettek át.

A Budapest Építészeti Nívódíja Bírálóbizottsága idén is azokat a kiemelkedő ötleteket, elképzeléseket díjazta, amelyek méltók a város múltjához, meghatározzák a jelenét és követendő válaszokat adnak a jövő kihívásaira.

A beérkezett pályaművek mindegyike példa arra, hogy nagy számban jelennek meg Budapesten értékes, mintaértékű építészeti alkotások, amelyek nemcsak egy-egy épület életre hívását vagy megújulását szolgálják, hanem formálják azok környezetét, és gazdagítják Budapest településképi arculatát. Ezek az épületek azt is bizonyítják, hogy tervezőik elhivatottan és kiemelkedő minőségben művelik szakmájukat, amivel megfelelnek a Budapest Építészeti Nívódíja által meghatározott magas mércének.

Régi budai városháza műemléki rekonstrukciója, udvarainak lefedése és tetőtér-beépítése

Bp. I., Úri utca 21.

Építész felelős tervező: Szabó Levente DLA

Építész és belsőépítész tervezők: Alkér Katalin, Bartha András, Biri Balázs, Terbe Rita DLA, Tolnai Zsolt

Építész és belsőépítész munkatársak: Barta Fruzsina, Bartis Kata, Breuer Anna, Dolmány Rita, Halmai Dénes, Kunczi András, Marton Rozália DLA, Mihály Eszter, Pelle Zita, Simon Orsolya, Szeles Gábor, Szigeti Nóra, Villányi Norbert

Az egykori budai városháza épülete komplett műemléki rekonstrukciójának, udvarai lefedésének és tetőtér-beépítésének engedélyezési és kiviteli terveit 2015-ben készítette el a tervező. A páratlan, történeti értékű épület megújításának célja kettős volt: egyrészt az alapvetően barokk, de jelentős középkori részeket tartalmazó, számtalan építési perióduson átesett, és azok izgalmas anyagi, szerkezeti és térbeli lenyomatait őrző épület teljes rekonstrukciója, másrészt a mai igényekhez méltó revitalizációja.

A kortárs kiegészítések nem tolakodók, viszont egyértelműsítik a friss beavatkozás területeit. A technika szinte észrevétlenül van jelen a házban, ami ilyen régi épület esetén komoly feladvány. A bútorok konzekvensen letisztult formában jelennek meg, több esetben rejtenek az épület működéséért felelős technikai elemeket.

A régi budai városháza épületében a fejlesztő mindkét célja, az értékőrzés és értékteremtés is példás, követendő módon valósult meg.

KIEMELT
DICSÉRET

Fotó: Hajdú József

Újpesti Piac és Vásárcsarnok és UP Újpesti Rendezvényter

Bp. IV., Szent István tér 13–14.

Építész felelős tervező: Bun Zoltán PhD

Építész munkatársak: Balogh Boglárka, Dobos Zsolt, Erdélyi Róbert, Konrád József, Kovács Veronika, Palásti Ildikó, Schöff Gergely, Sümeghy Áron

A fejlesztés a Szent István tér komplex megújítása második ütemeként készült. A piac rendezése nélkülözhetetlen volt a főtér felszabadításához és agorává alakításához. A hat-szintes, bruttó 25 000 m² alapterületű épületben a mélygarázs fölött vásárcsarnok és ennek tetején rendezvényter található. Ezek működésükben és építészeti megformálásukban egyaránt nyitottak a megújuló külső köztér és minden használó számára. Az épület közösségi térként színes városi események háttérét kívánja adni. Budapest nagyon gazdag a különleges csarnoképületek architektúrájában, a most elkészült épület is új színfoltként, kortárs megfogalmazásban egészíti ki a már meglévőket.

DICSÉRET

Fotó: Palkó György

Klapka Központ Szolgáltatóház

Bp. XIII., Klapka utca 17–19.

Építész felelős tervező: Marosi Miklós

Tervezők: Sebő István, Rabie Anisz, Pottyondy Flóra

Társtervezők: Hadnagy Csaba, Váczi Péter, Szakál Szilárd, Máramarosi András, Ritzl András, Veresné Rauscher Judit

Munkatársak: Dobszay Gergely, Kerecsényi Zsuzsa, Láng Judit, Csordás Szilveszter, Bíró Attila

Budapest XIII. kerületének Polgármesteri Hivatala a többezres lakótelep és a kisvárosias beépítés határán található helyszín revitalizációját tűzte ki célul. A 2012-es tervpályázaton I. díjas, majd a 2012-es Média Építészeti Díját is elnyerő terv alapján tervezett beépítés pince, földszint és négy-, illetve részben ötemeletes, olyan ék alakú térkompozíció, amely 100 db parkolóhelyet, kereskedelmi és szolgáltatóegységeket, körzeti orvosi rendelőket, 33 lakást tartalmaz, valamint a zöld „domb” gyomrába helyezett élelmiszer-áruházat és további kis üzleteket is. Angyalföld egy kulturált együttessel lett gazdagabb: a Klapka Központ mostantól mindenki számára eltéríthetetlen képet jelent.

DICSÉRET

Fotó: Bujnovszky Tamás

Magyar Telekom és a T-Systems Hungary közös székháza

Bp. IX., Könyves Kálmán krt. 36.

Építész felelős tervezők: Tiba János (†), Király Zoltán, Beczner Balázs, Matúz Melinda

Építész munkatársak: Niczki Tamás DLA, Honti Viktória, Kőszeghy Flóra

Az ország legnagyobb és egyik legmodernebb irodája 2018. nyár végére készült el. A Budapest arculatát is meghatározó székház a WING ZRt. fejlesztésében valósult meg, területe mintegy 100 000 m², kilenc szintjén közel 4500 dolgozót foglalkoztatnak. A székházi és munkahelyi funkciók mellett célként jelent meg az emberközelség, hogy az épület közösségi térré és élménnyé is váljon, ezért tervezésekor fő szempont volt egy kreatív és inspiráló munkakörnyezet létrehozása. Az épület monumentális, mégis nagyon sokoldalú. Belső arculata emberléptékű, kialakításánál a maximális transzparencia, a fényviszonyok, az optimális levegőcseré és az akusztika játszották a főszerepet.

MOME Műhelyház, Műteremház, Médiaház

Bp. XII., Zugligeti út 9–25.

Építész felelős tervezők: Csomay Zsófia, Németh Tamás

Építész munkatársak: Szijjártó Csongor, Magyar Máttyás

Az építészek célja volt, hogy a jó kapcsolódási pontok kialakítása mellett a Technológiai Park karakteresen elkülönüljön a terület többi részétől, de fajsúlyában legyen méltó a területet uraló és az iskola szimbólumává vált „A” épülethez. Az épületek megfogalmazásánál arra törekedtek, hogy erkölcsileg, fizikailag nem avuló, önmagukkal és egymással konform épületek szülessenek. A színt, a formát, a mozgalmasságot a beköltöző élet hozza majd. A két új épület külső tömegeivel a szomszédos társasházak léptékéhez igazodik, belső elrendezéseivel pedig rugalmasan követi a változatos technológiai igényeket.

DICSÉRET

Fotó: Fehér Zsombor

Láng Művelődési Központ rekonstrukciója

Bp. XIII., Rozsnyai u. 3.

Építész felelős tervezők: Nagy Csaba, Pólus Károly

Építész tervezők: Dobos Bence László, Tőrös Ágnes, Benedek Botond

Építész munkatársak: Várhidi Bence, Mészáros Eszter

Az épület több, mint 80 éves múltra tekint vissza, amely során mindig kultúrház és művelődési központ szerepet töltött be. Az 1970-es évekbeli, Tokár György tervezte bővítés a kor ikonikus épületévé tette. Ezért a rekonstrukció során a folytonosság volt az egyik legfontosabb szempont: tiszteletben tartani a meglévő építészeti értékeket, illetve megőrizni a kerületben élő és működő közösségeket.

A tervezők példaértékű beleérzéssel, tisztelettel és kulturáltsággal mentették át a hazai, háború utáni modern építészettünk egyik rejtőzködő opuszát.

KIEMELT
DICSÉRET

Fotó: Bujnovszky Tamás

NEXON irodaépület és mélygarázs

Bp. XIII., Váci út 185.

Építész felelős tervező: Fernezelyi Gergely DLA

Projektépítész: Brósz Róbert Zsigmond

Építész munkatársak: Kiss Dávid, Maróth Katalin, Reisz Ádám, Szőke Erzsébet (Proform), Varga-Koritár Krisztián,

Belsőépítész: Göbölös Kristóf

Tájépítész: Szloszjár György, Stéhlí Zoltán

A székházat magassága és tömege monumentálissá, a színkontrasztal megerősített különleges szalagmotívumai dinamikussá varázsolják. Mindez teljes harmóniában áll mérsékelt szín- és formavilágával, így összességében visszafogottság és letisztultság jellemzi. A NEXON irodaház nem csupán építészeti értékei miatt fontos, hanem a magyar vállalkozások számára is követendő, követhető példát mutat a minőség iránti elkötelezettség, az önállóság és az önbecsülés területein egyaránt.

DICSÉRET

Fotó: Zsila Sándor

Kastélydombi Luther-kápolna

Bp. XVIII., Nemes u. 62.

Építész felelős tervező: Krizsán András DLA

Építész munkatársak: Tömpe Zoltán, Szabó Lajos, Krizsán Gergely

A kortárs templomépítészeti az egyszerűségre, a racionális, tiszta belső terekre és formákra törekszik. A Kastélydombi Luther-kápolna sem pazarló, különleges formájával, érdektelen, felesleges díszítésével vonja magára a figyelmet, hanem a liturgikus funkció egyszerű építészeti megformálásával. Hely, ahol az ember legmélyebb önmagát ismerheti meg, kapcsolatba léphet Istennel, embertársaival, és a művészet segítségével harmóniába kerülhet a körülötte lévő világgal.

DICSÉRET

Fotó: Bujnovszky Tamás

INTERJÚ CSANÁDY PÁL MAGYAR ARANY ÉRDEMKERESZTTEL KITÜNTETETT ÉPÍTÉSSZEL

T. M.: Nem könnyű profi kommunikációs szakembertől amatőrként kérdezni, de tegyünk egy kísérletet! Valószínűleg minden gyakorló építész találkozott már a neveddel és a munkásságoddal, ami sokat elárul arról, hogy olyan tevékenységet folytatsz, amire van igény. Az építészek mindennapjait könnyítitek meg a szakmai továbbképzéseitekkel, konferenciáitokkal. Ugyanakkor legalább ennyire fontos, hogy mindannyian sokat köszönhetünk neked és csapatodnak azért, amit az építész társadalmi közbeszédben való megjelenése érdekében tesztek.

Cs. P.: Hízelgő, hogy profi kommunikációs szakembernek tartasz, de sajnos nem igaz: mint Pilátus a credóba, úgy kerültem a konferenciák szervezésébe. Az igaz, hogy az építészdiploma megszerzése után elméleti területen maradtam, Török Ferenc kezei alatt lehettem doktorandusz, és az építészeti minőség érdekelt elsősorban. A doktori ösztöndíj mellett ugyan magam is praktizáltam, de ennek lejárta után nem a tervezés lett a főtevékenységem, hanem egy építészeti folyóiratnál helyezkedtem el, ahol Vámos Dominika volt a főszerkesztőm. Itt tanultam a legtöbbet az építészeti sajtóról, s végül 1997-től lettem főszerkesztő, majd 2010-től önállósodott a csapatunk, és saját kiadót alapítottunk.

A rendezvények, konferenciák szervezése 2004-re datálódik, a szikrát Weiler Árpádtól kaptuk, aki a MÉSZ elnökeként hívott fel, hogy mi mint kiadó, talán tudnánk segíteni egy nemzetközi konferencia megszervezésében. Végül úgy alakult, hogy a MÉSZ vendég volt az első nemzetközi építészkongresszuson, amit a kiadó szervezett, és sikerült olyan programot összeállítani, ami hatalmas siker volt az építészársadalmon belül. Utána két évvel szerveztük az első olyan konferenciát, ami műszaki kérdésekre, épszerkre fókuszált, és tulajdonképpen azóta is ilyenek sorát tartjuk. Talán sokan emlékeznek, akkoriban sok cég próbált egy-egy napra, fél napra építészeket elcsábítani magához, hogy a termékeit bemutassa. Mi éreztük a szakma oldaláról, hogy ugyan szükség van ilyen információra, de a legtöbb építésznek nincs annyi ideje, hogy minden céghez elmenjen egy napra. Így jöttek létre az Építésztervezői Napok, ahol egy nap 10–12 cég bemutatja a legfontosabb újításokat, és nem mellékesen az épület-szerkezetten szakértői segítenek eligazodást nyújtani az új szerkezetek, technológiák között, immár cégfüggetlen előadásokban. Ez is nagyon jól indult, majd a továbbképzési rendszer (kreditpontok) beindulásával megduplázódott az érdeklődés.

T. M.: Honnan ez az affinitás a közélet alakítására? Mikor, miért döntöttél úgy, hogy ezzel kívánsz foglalkozni?

Cs. P.: Jogos a kérdés, hiszen megmaradhatott volna a cipész a kaptafánál; a főszerkesztő a lapkiadásnál, azonban sokan segítettek, hogy ráébredjek: a lapszerkesztés is közösségi feladat. A főszerkesztő felel azért, hogy a szerkesztőség ne elefántcsonttorony legyen, ahonnan lángelmeváteszek megmondják a jövőt, hanem a közösség gondolatainak áramlását segítse. Ilyen értelemben a konferenciák és a szaklapok nincsenek messze egymástól, hasonló a céljuk, támogatják egymást. Ráadásul az üzleti modell is hasonló. A konferenciák validálják is a lapokat: lehet nagy példányszámot nyomtatni a zúzdák számára, de a konferencián kiderül, vannak-e tényleg szakemberek egy-egy sajtótermék körül.

T. M.: Hogy látod a szakmán belüli kommunikációt?

Cs. P.: A közösségi média betörésével felélénkült az építészek között is a párbeszéd: sok épületről az építész vagy a kivitelező, illetve persze ezek ismerősei révén szerzünk tudomást, így is formálódik a képünk a szakmáról. A lapszerkesztésbe is beszűrődik: nem egy leközölt alkotásról szereztünk tudomást egy-egy bejegyzésen keresztül. Tehát ilyen értelemben demokratizálódik a szakmai közbeszéd. Ugyanakkor a tudásközpontok továbbra is megvannak, és onnan szükség van a tudás megosztására, jó példa erre az Építésjog.hu portál, ami az elmúlt években számunkra is hihetetlen karriert futott be, amihez persze az kellett, hogy az évtizedenkénti OÉSZ-finomításoktól eljussunk az évi többszöri OTÉK-, sőt ÉTV-átírásig. Viszont a szakma tudott ebben a helyzetben összekapaszkodni, és kiizzadni a maga szakértőit.

T. M.: Mennyire hangsúlyos az építészet, az épített környezet kérdéseinek megjelenése a közbeszédben, a médiákban? Mennyire érdeklí az utca emberét a téma?

Cs. P.: Van ebben változás, hiszen az elmúlt évtizedek legnagyobb középítkezései zajlanak, és a „mi épül” kérdése mindig izgatja legalább a helyieket. Számos építés a politika erőterébe is került, ami talán kellemetlen lehet az ebbe akaratlanul keveredő szakembernek, de a közfigyelmet az építészetre irányítja. Kár, hogy a projektek jelentős részében a végrehajtó hatalom teljesen felesleges híremszót alkalmaz („csak nehogy valamivel megtámadják a projektet”), ahelyett, hogy éppen elébe menne ennek, és információkkal árasztaná el a közéletet az építésekről, a tervekről. A szakma ezt is ki tudná szolgálni, gyakran elég lenne, ha nem tiltanák a nyilatkozatokat, de még a szakmai előadásokat is.

T. M.: Mennyire teljesít jól ebben a tájékoztató, érzékenyítő, talán tanító munkában a szakma, és mennyire az állam, a médiák? Mit kéne máshogy, jobban csinálnunk?

Cs. P.: A szakma gyakran azt hiszi, elég ha „a mű beszél”, és nem érti, hogy a mai óriásira duzzadt információáramlásban aktívan kell közreműködni, ha nem akarja, hogy mások mondják meg, ő mit miért és hogyan tervezett, sőt, „hogyan ő mit gondol”. Vannak már irodák, akik ezt felismerték, és például PR-ügynökséget bíznak meg az iroda képviselőjével, vagy egy kollégát ráállítanak erre a területre. Ma már vannak erre csatornák, ahol a kicsit is nagyobb, érdekesebb alkotások, vagy már akár a tervek a közvélemény elé tárhatók. Nemcsak a saját Tervlap.hu vagy Építkezés.info.hu oldalainkra gondolok, a helyi lapoktól a különböző „építkezős”, „lakberendezős” oldalakig számos lehetőség van a „civiliek” közvetlen elérésére. Erre időt és energiát kell szánni.

T. M.: Milyen kihívások mozgatnak a jövőre nézve, mi motivál, hogy kitaratson az eddigi lendületed?

Cs. P.: Sokan temetni szokták a Gutenberg-birodalmat és a nyomtatott sajtót. Ugyanakkor vegyük észre, hogy a nyomdaipar teljesítménye évi tíz százalékkal nő. Tehát valakik valamit nyomtatnak, legfeljebb más üzleti modellben, mint eddig. Konkrétan építészeti szaklapokra is szükség van, hiszen míg egy-egy honlapon „minden elfér”, a folyóiratok lapszámról lapszámra ki kell válogassák a termés legjavát, azt bemutatják, és nem utolsósorban dokumentálják az utókornak. A Metszetet éppen ezért tettük fel a nemzetközi tudományos lapok térképére, ma már Lengyelországtól Indonéziáig jelentkeznek publikációikkal szerzők. Nyilván ezek a cikkek messze értékesebbek a Fészbúk-bejegyzések többségénél. Nyilván ott is jelen vagyunk, sőt az Instán is, 2021-ben pedig már virtuálisvalóság-alapú lapot tervezünk, de emellett a hagyományos, értékálló folyóiratot is megtartjuk, és évről évre dolgozunk a minőségén. És igen, továbbra is igyekszünk konferenciáról konferenciára új, értékes tudást közvetíteni a szakma felé. Erre óriási szükség van, sőt a szakmának talán erre van a legnagyobb szüksége.

Az interjút készítette Tütervai Mátyás.

PORTRÉ MÓNUS JÁNOSRÓL, A MÉK KAMARAI ÉREM 2019. ÉVI DÍJAZOTTJÁRÓL

Mónus János

Felsőfokú végzettsége

BME – Építészmérnöki Kar 1968
Mesteriskola 1972–1974

Díjak, kitüntetések

Ybl-díj 1974
ÉTE Nívódíj
PIRAN, Díszoklevél

Jelentősebb munkák

OKISZ-székház (Bp., XIV.)
Rendelőintézetek (Hajdúszoboszló,
Nagykőrös)
Honvédségi bázisok (Bezenye, Mezőfalva)
100 férőhelyes bölcsőde, 200 férőhelyes
óvoda (Szentendre)
Társasházak (Bp. II., III.)
MATÁV-székház kiviteli terv (Bp. I.)
Családi villák (Bp. II., III., Adyliget)
Szolgáltatóház (Bp. XIII.)
Átriumházak (Piliscsaba)
Lakás-iroda épület (Bp. II.)
Családi lakóházak (Bp. III., XV.)
Átriumos sorház (Bp. III.)
Nyaraló (Szentendre)
Irodaház-bővítés (Bp. IX.)
Összességében:
37 helyszínen 50 megvalósult épület
tervezése

Korábbi jelentősebb munkahelyek

Általános Épülettervező Vállalat (1968–
1975; 1981–1984) tervező
MÁV Tervező Intézet (1975–1981)
csoportvezető
Terézvárosi Épülettervező Kft. (1984–)
(1992–1998 fővállalkozás)

Eddigi kamarai szerepvállalás

1997–1999 BÉK Tervpályázati Bizottság
vezetője
1999–2012 BÉK Szakmefelügyeleti Bizott-
ságának elnöke
2002–2006 MÉK Jogi Bizottság tagja
2007–2012 MÉK Továbbképzési Bizottság
tagja
2004–2012 BÉK alelnöke
2012– MÉK alelnöke
1997–2012 BÉK-küldött (pótküldött)
2011–2012 FUGA ügyvezetője

Mónus János azok közé a magyar építészek közé tartozik, akikről könnyű írni, mert rengeteg említésre váró téma veszi körül személyiségét, ugyanakkor igen nehéz róla írni, mert az említett okok miatt a szelektálás okozhat gondot.

Induljunk ki abból a tényből, hogy diplomáját 1968-ban szerezte meg a BME Építészmérnöki Karán. Abban az időben a tervezés nagy állami vállalatok műtermében zajlott. Így volt ez az Általános Épülettervező Vállalatban is, ahol János szakmai életét kezdte. „Unaloműzőnek” jelentkezett egy posztgraduális képzésre, aminek az akkori neve FÉK II./c. volt, ami Fiatal Építészek Köze II. ciklust jelentett. Ez volt a Mester Iskola, de abban az időben ezt nem volt megengedett így nevezni.

Kőkemény felvételi után lehetett ide bekerülni. A Római strandfürdő felvételi épülete volt a téma, aminek a vázlatait az egyetemen kellett elkészíteni, melyeket ott szignáltak, hogy ne lehessen „külső beavatkozás”.

A felvétel sikeres volt és János szakmai életének fontos, meghatározó 2 éve indult 28 kiválasztott építésszel, kiváló mesterek mellett.

Nos, a rengeteg előadás, pályázat mellett a 6 hetenkénti szervezett országjárás, az 1973-as kéthetes erdélyi körút, az 1974-es egyiptomi záró utazás fantasztikus szakmai-közösségi töltséggel látta el a hallgatókat. Életre szóló barátságok szövődtek, melyek János életében is fontos szerepet játszottak. 1974-ben, 30 évesen Ybl-díjat kapott a XIV. kerületben megvalósult OKISZ-székház terveiért.

Mónus János építészeti felfogását a racionalista, józan gondolkodás mellett a környezeti illeszkedés és a korszaknak megfelelő építészeti arculat megjelenítése jellemzi. Mindemellett szakmánk társadalmasítása, az 1996-ban újraalakult Magyar Építész Kamarában vállalt szerepein keresztül remekül tükrözi egyéniségének sokszínűségét.

A MÉK-ben és a BÉK-ben 1997 óta számos funkciót töltött be. Közülük talán legfontosabb, hogy 2004-ben a BÉK alelnökévé választották. Kapcsolatrendszere, munkabírása, szintetizált gondolkodásmódja remek humorral párosulva vitte kamaránkat előre a még ki nem taposott úton. 2009-ben az Elnökség közös határozata szerint egy olyan építészeti központot kellett létrehozni, amely a társművészetekkel egyetemben képes megszólaltatni a társadalmat, az embereket. A BÉK akkori elnökével – akivel a Mester Iskolát is együtt tanulták, kirándulták, focizták, ették-itták végig – közösen vállalták a feladat végrehajtását, aminek a végeredménye a 2010-ben megnyílt és azóta is működő FUGA lett. Az optimális hely kiválasztása – Budapest V., Petőfi Sándor u. 5. –, annak bérleti megszerzése a kerületi önkormányzattól – köszönjük! –, az átépítés megszervezése Dévényi Tamás tervei alapján, nem kis munkát rótt Jánosékra. Pályázat alapján került kiválasztásra a FUGA névre keresztelt művészeti bázis, művészeti vezetője, aki azóta is sikeresen működteti az immár nemzetközileg is jegyzett intézményt, Mónus János 2011-ben, 2012-ben a FUGA ügyvezetője a BÉK alelnökéként.

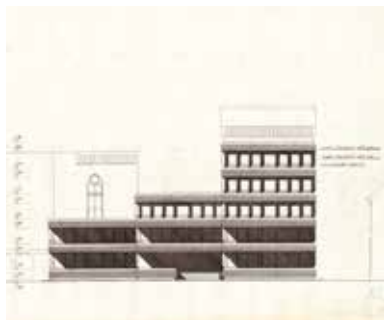
Tevékenységét a már említett fáradhatatlan intellektuális szorgalom, a történések határain való áttekintés, a szintetizáló gondolkodásmód jellemzi a mai napig létező humora mellett. Gondolkodása a megvalósíthatóság irányát célozza, mindig a „hogyan” és soha a „miért nem”-et tartva szem előtt.

Szakmai pályafutását is a változatosság jellemzi, hiszen 16 éven keresztül állami tervezőirodában, 16 évig saját, részben fővállalkozó cégében, majd magánvállalkozó tervezőként dolgozott.

Tovább színesítve szakmánk és saját életét, 15 éven keresztül az egyetemen külső óraadóként volt jelen, 5 éven keresztül DLA-témavezetőként is tevékenykedett, miközben 40 helyszínen tervezői részvételével 50 épület valósult meg. Tervezőtársa sok esetben Szőke Zsuzsa volt, kivel a mai napig egymást jól megértve élnek együtt.

Mónus János olyan pályatársunk, akinek építészeti tehetsége olyan társadalmi, szakmapolitikai tevékenységgel párosult, mely napjainkban is jelen van Kamaránk mindennapjaiban és tanítványai, kollégái gondolkodásmódjában.

Bálint Imre DLA

OKISZ székház homlokzatának részlete
(Fotó: Kis Ádám / Lechner Tudásközpont)

BESZÉLGETÉS PUSKÁS PÉTERREL, A MAGYAR ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJÉVEL KITÜNTETETT ÉPÍTÉSSZEL

T. M.: Jó néhány szakmai díjat kaptál már. Halandó ember számára egy lovagkereszt a nevéből adódóan mindig kicsit romantikusabb, izgalmasabb, de mit jelent számodra ez a díj?

P. P.: 2019. augusztus 20-án vehettem át a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét, a legrégebbi nemzeti ünnepen, aminek keretében Szent István királlyal a történelmi haladást, az új kenyérrel pedig a minden évben visszatérést, de egyben megújulást ünnepeljük.

Felemelő volt ennek szellemében megkapni ezt a díjat, hiszen egy építész szellemisége is folytonosan változik, megújul, ahogyan az évtizedek alatt a feladatok, a technológiák, a társadalom is nagy változásokon megy keresztül. Egy építésznek tisztelni kell az építészeti hagyományokat, de érteni kell a modern élet igényeit is. A haladás, a megújulás, a mindennapi gondolkodás kényszere állandó „társunk” pályánkon.

Valóban romantikus a díj neve és manapság az ember tényleg lovagnak érezheti magát, aki a mai kor sokféle kihívásával szemben szüntelenül küzd, a harc kimenetele néha szerencsés, néha nem.

Egy lovag azonban mester is, aki folyamatosan átadja tudását tanítványai számára. Az irodámban az idők folyamán nagyon sok tehetséges fiatal dolgozott, akiknek próbáltam átadni a megújulás és a töretlen lelkesedés képességét. Az ő visszajelzéseik, friss gondolataik mindig pozitív értékei voltak egy-egy munkának.

T. M.: Gyakorló, sikeres építész vagy, emellett igazságügyi mediátor is és a MÉK Etikai-fegyelmi Bizottságának elnöke. Utóbbi funkciódban mennyire tudod hasznosítani a mediátori képességeidet?

P. P.: Manapság az élet szinte minden területén szükség lenne a mediációra, az emberek dühösek, nehezen békülnek. Ez az építésszakmára és a vele összefüggésben levő területekre is igaz.

Az Etikai-fegyelmi Bizottságban tárgyalt ügyek egymás munkájával, szolgáltatásával, illetve hozzáállásával nem elégedett felek harcának történetei. A mediátor, mint külső ember feladata az ügyben szereplő felek tárgyalásos úton való megegyezésére törekvés, illetve a megegyezésre való rávezetés. A mediátori képességeket és a megtanult módszereket túlzás nélkül mondhatom, hogy minden esetben alkalmazni kell, hogy minél kevesebb esetben kerüljön bíróságra az ügy, mert az senkinek nem jó.

T. M.: Vélhetően kevesen tudják rólad, hogy pályád elején szcenikus tervező voltál a MAFILM-nél. Ez csak egy kilengés volt, vagy ha úgy alakult volna, akkor ma a fenti díj helyett akár Oscar-díjhoz is gratulálhatnánk?

Mezőkövesd, művészeti iskola – látvány

P. P.: A MAFILM-hoz a fiatalkori világmegváltás és a vizuális „önmegvalósítás” szelleme terelt. Az ott megtapasztalt szellemiség és alkotó hangulat mindig bennem él, pályám során gyakran inspirált.

Szerencsém volt dolgozni híres filmek munkáiban, Szabó István Mephisto c. filmjében belső terek (operaházi jelenet, a francia táncosnő lakása, Kossuth Klub) kialakítása volt a feladatom. A forgatás 1980. júliusa és novembere között zajlott, 1982-ben a film Oscar-díjat kapott a legjobb idegen nyelvű film kategóriában.

T. M.: *Hogy érzed magad napjainkban építészként Magyarországon?*

P. P.: Napjainkban a beruházások körül sok a bizonytalanság, sok a feltételes megvalósulás. Ez nehezen ütemezhető, az építésznek, illetve minden vállalkozásnak folyamatosan minden idegszálával figyelnie kell az apró változásokat, lehetőségeket ahhoz, hogy megrendelést kapjon. A megrendelések jogi környezete is folyamatosan változik. A változásokat régebben a kamarákkal, illetve az építész- és mérnöktársadalommal rendre megvitatták, véleményeztették. Mára ez is elmaradt. Marad a felfokozott figyelem, koncentráció, hogy talpon maradhasson egy 30 éve fennálló cég.

A boldogság a katasztrófák üzemzavara – olvastam nemrég egy könyvben. Mindannyian szeretnénk már egy kicsit boldogabbak lenni az élet minden területén.

T. M.: *És ha a kérdés nemcsak az építészetről szól, akkor milyen ma Miskolcon élni?*

P. P.: A mai, sok problémát hurcoló 1–2 évben mindenütt sokkal nehezebb élni. Az embereknek át kellett hangolni az életüket, mindennapi tevékenységeiket.

Évtizedek óta a városban élő, alkotó építészként azonban jó itt élni. A mindennapi, lecsökkent séták során is több régi és újabb munkám látványát élvezhetem. Persze az én fejemben sokszor beugrik, hogy milyen lehetett volna, ha úgy kivitelezik, ahogyan megálmodtuk, de így is nagyon jó érzés. Miskolc számomra az a hely, ahol születtem, amelynek terei, „helyei” először hatottak rám. A közterületek, épületek közül sok az irodám munkája nyomán újult meg. Ezek közül több alapvetően változtatta meg a város működését, életét. Ez a mai nehéz helyzetben is kapaszkodót, vigaszt nyújt.

Az interjút készítette Tutervai Mátyás.

Tokaj, kilátó – látvány

Miskolc, Csillagpont Kórház

INTERJÚ REITH ANDRÁS GÁBOR DÉNES-DÍJAS ÉPÍTÉSSZEL

„Az integrált építészeti tervezési módszertan hazánkban elsőkénti alkalmazásáért, a környezettudatos és fenntartható épületek rendszerszintű tervezésében elért egyedülálló eredményeiért. Hazai és nemzetközi zöld-, valamint környezettudatossági díjakkal kitüntetett épületek tervezéséért, az energiahatékonysághoz köthető épülethasználoi magatartáskutatás alapjainak hazai megteremtéséért. Az európai járulékoshaszon- és globálisköltséghaszon-elvű energiahatékonysági modell megalkotásában való közreműködéséért, továbbá a smart-city modelleknek a városi stratégiai tervezéshez történő implementálásáért.”

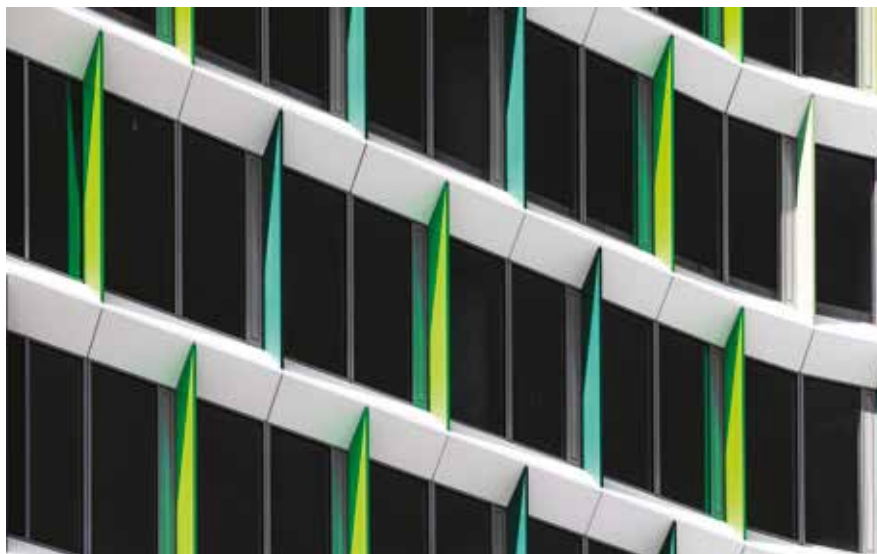
T. M.: Aki ismer, tudja, hogy milyen aktív és termékeny építész vagy, aki emellett még rengeteg energiát fordít a szakmai közéleti munkára is, és hogy némi kutatómunkára ösztönözzük az érdeklődő olvasót, magyarázat nélkül felsoroljuk azon szervezetek rövidített nevét, amelyekben szerepet vállalsz: BME CSPDI, PTE BM DI, PTE MIK, HuGBC, IPCC, IEA-EBC Annex 66, Restore Cost Action, G17 EU ÖGNI. Még leírni is sok... Neked hány órából áll 1 nap?

R. A.: Túl kevés. De komolyra fordítva a szót: nem hiszem, hogy az minősít valakit, hogy hány szakmai vagy egyéb szervezet tagja, vezető tisztségviselője. Sőt! Erre is igaz, hogy a kevesebb néha több. Fontos, hogy az általam felsorolt szervezetek időben elkülönülve és/vagy jelentős aktivitási különbségekkel voltak vagy vannak jelen az életemben. Mindegyik nagyon fontos szerepet tölt, töltött be az adott időszakban. Fantasztikus emberek megismerésére adott lehetőséget itthon és külföldön egyaránt. Ez adott lehetőséget arra, hogy dolgozhassak Nobel-díjas kutatóval vagy találkozhatok és beszélhessek Oscar Niemeyerrel, de a lista hosszú lenne és talán az egész könyv sem elég, hogy felsoroljam, hány embernek kellene köszönetet mondanom, élükön a családommal.

T. M.: Hogyan tudod összehangolni a tervezői munkát a témédnek egyéb feladattal, mi a titok?

R. A.: Nincs titok. Fantasztikus munkatársaim vannak, és mindenki azt csinálja, amihez ért. Mindig, amikor rákényszerültem, hogy váltsak, átszervezzem a munkámat, ez a princípium sérült. Ez vezetett a végén a változtatáshoz. Ha az nem működik, hogy csak a legjobbakkal dolgozol, vagy nem hagyod/hagynak, hogy azt csinálják/csináld, amihez értenek vagy értesz, akkor az elfecsérelt idő. Ez kizárólag frusztráltsághoz vezet. Ebben nem lehet kompromisszumot kötni. Mindig azt szoktam mondani, hogy hozzánk csak az jöhet dolgozni, aki nálam okosabb. Innentől nem kell félnem, hogy hagyjam önállóan dolgozni az embereket, mert az csak jobb lehet, mint ha én csinálnám. Sajnos sokan még mindig csak a saját zsenialitásukban hisznek, és úgy keresnek kollégákat, hogy saját maguk emelkedjenek ki. Én más utat választottam, nekem az a fontos, hogy fel tudjak nézni a kollégáimra. Nem esik nehezemre valakinek azt mondani, hogy jobb az ötlete, mint az enyém, legyen szó tervezésről, kutatásról, rendezvényekről, marketingről stb. Viszont amire kínosan figyelek, hogy mindenki azt csinálja, amihez ért. A területünkről jó példa erre, hogy akkor is, ha a legjobb műszaki szakember vagy az építészet területén, és több millió m² megépült épületet műveztetél, még mindig lehet, hogy egy frissen végzett építész esztétikusabb megoldást tud adni egy feladatra, mint te. Vagy épp fordítva. A szakmánk összetett, és sajnos az egyik vagy másik téren szerzett járatosság nem eredményezi az – akkor sem, ha az a csúcst jelent –, hogy mindenben jó vagy.

T. M.: Hogy látod a hazai építészeti, építészeti viszonyát a fenntarthatósághoz, a környezettudatos építéshez?

Budapest One homlokzati részlet – vezető tervezők: Paulinyi Gergely, Reith András

Fotó: ABUD

R. A.: Van benne fejlődési potenciál. Vannak építészek, akikre hihetetlenül felnézek, akkor is, ha nem rögtön az jut róluk eszünkbe, hogy mennyire „zöldek” az épületeik (bármit is jelentsen ez a fogalom). Közéjük tartozik U. Nagy Gábor, aki sok munkájában egyszerűen csak megéli ezt, vagy Pólus Károly és Nagy Csaba, akik jókor voltak jó helyen, és nem voltak restek építészként újat tanulni és nyitni, valamint kreatívan használni a tehetségüket és az új tudást. Erre csak a legnagyobbak képesek. Egyébként ezen az úton jár most Sugár Péter is, és nagyon kíváncsi vagyok, hogy mivel lep majd meg minket a következő években. Ifj. Kistelegdi István az extravaganciája mellett nagyon komoly kísérleti projekteket valósított meg, amelyek nem csak a hazai, de nemzetközi szinten is labdába rúgnak, ha környezettudatos építészeti innovációról van szó. ...és hogy végezetül egy igazi „nagyágyút” említsék – bár ő biztosan nem engedné, hogy ilyen jelző a neve mellett nyomtatásba kerüljön –, Balázs Mihály. Azt gondolom, hogy ő nem csak munkáiban, de szellemében és szellemiségében is a fenntarthatóságot képviseli, nézzük meg bármelyik munkájának az anyaghasználatát, részletképzéseit, érzékenységet és azt az alázatot, ahogyan ezt akár az oktatásban, akár más platformon közvetíti. Szerintem példaértékű és fenntartható (szociális, környezeti, gazdasági). A környezettudatosság vagy fenntartható építészet nem ott kezdődik, hogy napelmeget pakolunk egy ház tetejére, sőt!

T. M.: Hol tartunk az oktatásban ezekkel a témákkal kapcsolatban?

R. A.: ...huhhhh, provokálsz ugye? Tudod, hogy ez mennyire fontos nekem, és azt is, hogy mi a véleményem... De a sokoldalú esszé helyett két apró felkiáltójel: amikor 2009-ben hazajöttem, és beszélgettem egy prominens építész kar dékánjával, és megjegyeztem neki, hogy milyen fontos lenne erre a szemléletre egy tanszéket/labort létrehozni, az volt a válasza, hogy most bekerültek egy nemzetközi projektbe, ami erről szól, majd annak alapján meglátja, „mennyire fontos ez a fenntarthatóság” (!). Másrészt nézzük meg, melyik az az építészeti képzés, ahol van erre dedikált tanszék! Legjobb tudomásom szerint ilyen még mindig csak egy helyen van az országban (!).

A tudományos output tekintetében ezen a területen az építész karok szinte láthatatlanok. Pedig egy egyetemi képzést két dolog tesz azzá, ami: az oktatás és a kutatás. Szerintem van itt is bőven hova fejlődni.

Azért a jó hír az, hogy vannak progresszív karok és tanszékek. Ezek közé tartozik szerintem (és persze ez egy szubjektív lista) a PTE MIK (Pécs), az Óbudai vagy ahogyan most épp hívják, szóval a régi Ybl. De akár a BME-en is van progresszív tanszék ebben a témában, pl. az Urbanisztika Benkő Melindának és pár munkatársának köszönhetően. Persze mit várjunk, ha ma egy egyetemi adjunktus fizetése nem éri el a nettó 190 000 forintot (amihez ma kell egy PhD, több év kutatás nemzetközi szinten, magas szintű nyelvvizsgák stb.). Ennyire becsüljük meg az utánpótlás oktatóit. Azt pedig kevés egyetemi szervezeti egység ugrotta meg az építészképzésben, hogy ma az az elvárás – mint minden normális kompetitív külföldi egyetemen –, hogy a fizetés nagy részét be kell hozni pályázatokból, az iparból stb. Vagyis ma egy tanszékvezető alapvetően egy céget vezet, ahol, ha van „profit”, akkor van miből fizetni (megbecsülni) az embereket, ha nincs, akkor az van, amit a fenntartó ad (kvázi semmi). Szóval a probléma komplex, és nem állítanám, hogy elégedettek lehetünk.

T. M.: Milyen formában és módon érzékenyíthetők jobban a magyar építészek ebben a kérdésben?

Fotó: Mario Zótt

Jégmászás közben az Alpokban

Fotó: ABUD

Szociális bérlakás projekt Zuglóban –
tervezők: Burian Gergő, Fülöp Orsolya,
Reith András

R. A.: Egyszer egy beruházó azt mondta nekem, hogy „tudod András, mi két dolgot csinálunk meg: az egyik, ami kötelező, a másik, ami megéri”. Ezt azóta sem felejttem el. Vagyis két út lehetséges: vagy az állam (vagyis mi, a választók) teremt olyan szabályozási környezetet, ahol rákényszerülnek az építészek a tudás felszedésére, ami nem biztos, hogy az érzékenyítés kategória, de sok mindennel történt ez az elmúlt évtizedekben. A másik, hogy létrejön az a piaci „kényszer”, ami sokakat fog arra ösztönözni, hogy tanuljanak. A fiatalokban természetes igényként jelentkezik az a tudásvágy, ami ehhez kapcsolódik. A statisztikákat nézve a fiatalok jelentős része nem itt kezd meg az egyetemi tanulmányait, és ha már mennek, akkor jó egyetemekre mennek, ahol ez a curriculum szerves része. Ma a londoni AA-n nem lehet úgy diplomához jutni, hogy ne használjon valaki szimulációs szoftvereket, pedig az AA nem erről híres, hanem inkább az olyan professzorokról, mint amilyen Zaha Hadid volt. Vagyis nem tudom, hogy lehet-e, kell-e erre érzékenyíteni az építészeket. Ez egy természetes átalakulása lesz a piacnak, ahol ha valaki előbb lép, több eséllyel kap munkát 5 év múlva. Szerintem mindenki maga dönti el, hogy ebben az átalakulásban milyen pozíciót akar majd elfoglalni.

T. M.: Kinek mi a feladata (legyen az szakmai szervezet, egyén vagy a politika), hogy legyen jövőnk?

R. A.: Talán két szóval tudnám leírni: innováció és hatékonyság. Minden szinten. Persze kérdés, hogy ki mit tesz az alanyává ennek a két fogalomnak. Azt, hogy a politikának mi lenne a szerepe, szerintem ma egy érzékeny kérdés. Ajánlom mindenkinek David Attenborough legutóbbi filmjét ebben a témában. Nem állítom, hogy vidámak lesznek, ha megnézik, de elég egyszerű választ kapnak az általad feltett kérdésekre. Te tudod, de talán mások kevésbé, hogy megszállott hegymászó vagyok. Évről évre járom a magashegyeket és szívom a levegőt, ha épp talállok... 6–7000 m környékén. Így rendszeresen találkozom egyrészt a csodálatos természet nagyságával, másrészt azzal a pusztítással, amit a klímaváltozás okoz. Engem nem kell nagyon győzködni, hogy próbáljam csökkenteni az ökológiai lábnyomom, vagy hogy nap mint nap azon dolgozzak, hogy az általunk vagy a közreműködésünk által tervezett, létrehozott épületek, településrészek környezettudatos szempontokat kapjanak és úgy is valósuljanak meg. Tudom, hogyha ezt nem teszem, akkor a lányom már soha nem fogja látni Patagónia, az Andok vagy a Kaukázus csodáit, amit én még láthattam. Én ezért dolgozom.

Biodóm, Budapest –
vezető tervezők: Anthony Gall, Paulinyi Gergely,
Reith András

Az interjút készítette Tutervai Máttyás.

Fotó: ABUD

Budapest One építés közben –
vezető tervezők: Paulinyi Gergely, Reith András

TURI ATTILA, A FŐÉPÍTÉSZI ÉLETMŰDÍJ 2019. ÉVI DÍJAZOTTJA

Devecser, utcakép

Devecser

Kitüntetése apropóján Turi Attilát az alábbiakról kérdeztük:

Szakmai és közéleti munkádat sokan ismerik, hiszen nagyon sokrétű, nagyon sok helyen ott vagy és dolgozol. Legtöbben a nagyon karakteres, nagyon turis épületeidet ismerik, az eligazodásban sokat segíthet a 2020-ban megjelent könyved is. Az épületek tervezése mellett sokat dolgozol a MÉK alelnökéként, illetve az MMA Építőművészeti Tagozat vezetőjeként. Ennek a díjnak az odaítélésével mégsem ezeket a tevékenységeidet, hanem a főépítési munkádat értékelték.

Milyen a jó főépítész? Milyen főépítész voltál te? Mit gondolsz a főépítési munka jövőjéről? Hol helyezkednek el ma hazánkban a főépítészek az önkormányzati hierarchiában? Mi a véleménye az általad is képviselt szakmai szervezeteknek a főépítészek helyzetéről, van-e még dolgunk a jogalkotóval szemben/ mellett, hogy jobban működjön a rendszer?

Egy díj margójára

Milyen a jó főépítész? Nem tudom, ha össze kellene szednem az emberi, szakmai tulajdonságokat, az általánosságok olyan elegyét sorolnám, melyek homályba burkolnák ezt a nemzetépítő tevékenységet. S lám, mégis egy tulajdonságot nevezek meg: a nemzetépítés irányultságát. Nem mint általános, megfoghatatlan, relativizálható fogalmat, hanem ami konkrét, hétköznapi eredményekkel, talán tévedésekkel, de mások aránytvesztését istápoló utat jelent: elsősorban különböző színtereken példamutatást. A megtisztelő, a szakma részéről kimagasló díj megerősíti az embert, engem abban a sajátos helyzetemben ért, hogy pont akkor kapja egy főépítész, amikor leköszön tisztségéről. Leköszön, mert más feladatok tornyosulnak előtte, leköszön, mert van kinek továbbadnia – kinevelte tehetséges utódját –, leköszön, mert új világ van születőben és a tekintélyelv – nem személyhez, hanem a hely szelleméhez mért – már nem elegendő, a kommunikáció modern, virtuális csatornáit használó tevékenységre van szükség egy agglomerációs településen. S megkapja a közösség elismerését: Budakalász díszpolgári kitüntetését.

Én a példaadásra, a konkrét példaadásra építettem fel főépítési tevékenységemet, melynek módszer a személyes kapcsolat ápolás volt. Az évek alatt rászoktak az emberek – építetők, építészek, még a kivitelezők is –, hogy előzetesen beszéljünk egy építési szándékról. Nem azért, hogy nekem „mi tetszik”, hanem hogy tapasztalatot, közösségi elvárást, erővonalakat megbeszélhessünk, hogy ne fusson fövényre a szándék. Hazánkban az építési kultúra – sajnos – nincs magas szinten, többek között a megtört példa okán. Ekler Dezső a 90-es években a pedigre nélküli építészetről értekeztek: polgárainkból törlődött az előképek rendszere, s így az új impulzusok viszonyítási, példa nélküli üres szellemi közegbe kerülnek. Tessék végigmenni bármely magyar város új parcellázású területén, s éles szemmel biztos megmondható, hogy mikor épült a ház. A 70–80-as években a Jockey Ewing-ranch volt a menő – akkor ment a sorozat a televízióban –, aztán a 80-as évek közepétől a „tűzépbarokk” (kifejezés Zobokitól), a provinciális urasság, s mikor a határok kinyíltak, s utazni lehetett, megjelent a „gagyiterrán”, a ház, mely a mediterránban nem, csak a tucat tervet gyártó kollégák rajzasztalán létezik. S volt über- és kamuorganikus, minimál, most pedig a hamar képzett kollégák félmagas tetős, tetszetős szürkébe csomagolt tervei hatalmas teraszokkal és üvegportálokkal a háromméteres oldalkertre. Öt-tíz évente változó megjelenési formák, melyek maradandók, s közben a környezet, az utcakép minőségi diszharmoniót kínál. A beszélgetések – nevezzük konzultációnak – arra tettek kísérletet, hogy valódi kép alakuljon ki az építés szereplőiben. A rábeszélés, az erőmutatás módszere változott. Volt építész, ki érdekből, volt ki meggyőződésből állt be a közös munkába. Egyik kedves példám K. B. idős építész volt, ki a 80-as évek (van ugyan terv, de mindenki azt épít, amit tud, „tiéd

Devecser, egészségház

Budakalász, faluház

Budakalász, Iskola utca

Budakalász, Mályva utcai sorház

Budakalász, polgármesteri hivatal

az ország, magadnak lopod”) modorában tervezett olyan „tervdokumentációkat” gyártva, melyek nem voltak alkalmasak építésre. Megegyeztünk: ilyet többé nem készít, de „cserébe” az összes praktikus munkát (kerítés, melléképület, egyszobás bővítés) elvállalja. A legkeresettebb szakember lett a faluban, mert erre is szükség van.

A főépítésznek a társadalomban világos szerepet kell kapniuk. Ezt – szerintem – csak akkor tudják betölteni, ha tevékenységük nem egy „esztétikai”, „ízléshatóságként” jelenik meg, hanem mindaz a tudás, a képesség világosan megjelenik a közösség számára. Ha nem az a kérdés, hogy a főépítés, a tervtanács számára mi a kedves, a megugrandó szint, hanem az építéskultúra, a hasznosság nyelvére szól a főépítési hivatal. Ha a főépítés a közösség szemléletében nem leküzdendő akadály akarunk – rosszabb esetben vágyaik – megvalósításában, hanem praktikus segítői a hazánkban történelmi okokból nagyobb terheket jelentő otthonteremtésnek. Ehhez – sajnos – kőkemény regulát kell kialakítani, a visszacsatolás és a tartalmas párbeszéd színtereinek kialakításával. Párbeszédet a szakma szereplői között – ezt teszi a Magyar Főépítészek – Országos Főépítési Kollégium – Egyesület. Párbeszéd, mely a hétköznapokban – nem jogi eszközökkel, de a szakma és a társadalom értékrendjét követve – biztos mederbe tereli tevékenységünket, melyben a tervtanácsok elsősorban konzultatív szervezetek, melyben erősebb a „bajelhárítás” a megbízható általános kulturális tartalom keresése, mint a kiválóság mércéje, melyek – tudom határokat feszegetek – a közkultúra érdekében plusz kereteket adhatnak transzparens eljárásrendben. Jobban be kell tagozódni. Nehéz és buktatókkal teli út ez, de meggyőződésem, hogy ez az egyetlen. Beszédbe kell elegyednünk másokkal, szakmai tudásunkat, tapasztalatainkat érthető módon átadva, segítve áthidalni történelmünk kultúrhézagját.

Ki legyen főépítész? Sokszor felmerül ez a kérdés. A főépítész építész vagy hivatalnok? Hivatalnok-építész, várostervező, gyakorló építész vagy netán kert- és tájtervező, vagy kultúrmérnök? Ha kizárólagosságban, jogosultsági keretekben vizsgáljuk a kérdést, nincs válasz, illetve a kompromisszumok mentén félok, hogy a leglényegesebb szempont marad el: a rátermettség. Azt gondolom, hogy Fekete György szavait kell szem előtt tartani: sohasem vagy-vagy, mindig is-is. Manapság a világunkat olyanná tesszük, melyben a – mindig egyszerűbb – vagy-vagy, igen-nem, mesterségesen szembeállított fogalmak mentén születnek a „döntések”, melyek relatív voltáról aztán kétségeink, a részletek tarthatatlansága ad jelzést. Úgy gondolom, így van ez a főépítészség kérdésével is. Nem kétséges – számomra –, hogy egy kistelepülésen inkább a tervezői véna a hatékonyabb a közösség számára és egy nagyvárosban, kerületben a főépítési hivatal struktúrájába ugyanúgy beleillik egy várostervezői gyakorlattal rendelkező kolléga. Ugyanakkor kérjük ki a másik véleményét: aki nem csinált várostervet, kérje ki a szaktervező véleményét (nem is tehet mást a településen, szabályozási tervet jogosultsággal rendelkező kolléga készíthet), s a másik oldal is igaz: tervezői tapasztalat híján, elméleti tudással félok, hogy ízlés, trend, divat kérdéssé fajul az építészet megítélése, itt a tapasztalattal rendelkező tervtanács lehet a segítség. Eretnek gondolat, de kistelepüléseinken sokkal fontosabb, hogy egy szakember képet mutasson a település közösségének, vezetőinek, hogy megmutassa, mi-lyeneknek kellene lennetek valójában, s hogy egy megvalósítható részét – lépésről lépésre egy stabil

értékrend mentén – megvalósíthatasság. Megmutatni és közösen megfogalmazni ebben az értékka-
vargó világban, hogy ott, azon az „ötödik égtájon” mi a módi és mi a talmi. Mi az örök – még akkor
is, ha múlandó, átalakuló anyagba is öntetett –, és mi az, ami talmi. Mert az építészet – főleg – a
mi életciklusunkhoz képest örök, változatlan. A családi otthon megteremtésében nem működik a
változtathatóság, a skin architectura elve, jegyzem meg máshol sem.

Rendszerben, struktúrában kellene gondolkodni, melyben minden szakterületnek megvan a maga
helye és impulzusadó szerepe.

Tervez-e a főépítész? Állandó felerősödő vita tárgya ez. A példamutatás vagy a semlegesség, az érin-
tetlenség, az igazság. Ha így közelítjük a kérdést, megint a vagy-vagy mesterséges ellentétvilágában
találjuk magunkat, s parttalan szempontrendszerek közé lavírozunk ügyünket, s majd a jog keretei
megoldják a kérdést, csak akkor ne tessék majd berzenkedni. Részemről ebben is az arányosság –
meg nem határozható – a mértékadó. Az arányosság az, mely nem csak szakmánkat, de életünknek
is rendező metodikája. Minden döntésünkben, érzelmeinkben, gondolkodásunkban ott az arányos
viselkedés, e nélkül nem léteznének azok a kétezer éves kulturális erények, melyre európai – de
világunk – közösségei épülnek, ilyen a megbocsátás, az esélybiztosítás és más képességeink rendszere.

Ebben a kérdésben is különbséget kell tenni az egyes szituációk között, más a helyzet Pilisszentlász-
lón, Visegrádon és Óbudán. Az egyik helyen kifejezetten célravezető egy jól megvalósult ház, míg
utóbbiban ez ugyan fontos, de a város szövetében ez más erővel bír: Egy nagyvárosban a személyes
példamutatás sokkal inkább a kapcsolatok, mint az épületek szintjén kell megjelennie, s ez termé-
szetesen nem azt jelenti, hogy falun ez nem érdekes: arányok és horizontmagasság, azaz az is-is
szemléletköre ez.

Az egy másik, és az arányokhoz, a struktúrához tartozó kérdés, hogy egy ilyen tevékenység miként
illeszkedik társadalmi életünkbe, az áhított rendet elősegítő szabályozásba, jogi életünkbe, s ez mi-
lyen kapcsolatban van kulturális értékeinkkel. Tapasztaljuk nap mint nap, hogy a település lakóinak
egy épület, utca képi üzenete s praktikuma az érdekes és nem pusztán létesülésének paragrafusai.
Az építetők – ha be tudjuk őket megfelelő kapcsolatteremtéssel előzetesen vonzani a főépítési
irodába – azt kérdik: mit lehet ide építeni, s ebben nem pusztán a szabályozás kvantitatív elemeire
kérdéznek rá, de a kulturális beágyazódás is fontos számukra. Fontos, hogy miként néz ki a ház, s
fontos, hogy miként fog alakulni a környezet. Mi lesz az utca képe, melybe házukat támogatja a többi,
vagy éppen elnyomja, neveltségessé teszi otthonukat?

A mi – építészek – képessége (a szó is beszédes), hogy képet tudunk adni társainknak, s egyben ez
kötelességünk is. Ha ez a tervezésen keresztül valósítható meg, akkor azzal, természetesen a megfe-
lelő morális alapokkal. Részemről Budakalászon évente 1–2 lakóépületet terveztem (az évi százból),
s minden megbízómnak elmondtam, hogy ha azért bíz meg, mert akkor hamarabb kap engedélyt,
hogy akkor túllépheti a szabályozás vagy a falukép határait, ne tegye, nem vállalom ilyen munkát, s

Budakalász, Gyógynövénykutató Intézet

Budakalász, úrnapi kápolna

Budakalász, Mályva utcai bölcsőde

Budakalász, gyógyszertár

Budakalász, Patakpart Általános Iskola

Budakalász, Patakpart Általános Iskola bejárata

terveimet a hatóság sokkal szigorúbban bírálja el, mint másokét: a település főépítésze nem kerülhet olyan helyzetbe, hogy szabálytalan építkezés legyen neve alatt. Minden elvállalt munkáról előzetesen tájékoztattam polgármesteremet. A helyben tervezésnek nem a ténye – igen vagy nem – a kérdés, hanem kezelésének struktúrája: az átláthatóság, a szakmai és közösségi kapcsolat, visszajelzés lehetőségének biztosítása. Az, hogy amennyiben a főépítész a százból nem néhányat, hanem a többséget tervezi, akkor ott nagy baj van. S nem működik ez másképp, mint egy határozott keretek között megszabott struktúrában, tájékoztatási kötelezettséget kell előírni és észelve az aránytalanságot, szólni kell, hogy egy ilyen szélsőséges magatartás nem csak az adott közösség számára, de az egész főépítési hálózat, s végső soron egy ország arculatteremtésében is hátrányos helyzetet teremt.

Ugyanez igaz a tervtanácsok – már amennyiben még vannak és van szerepük – működésére is. Nem tudok – biztos van – tervtanácsról, még a legkiválóbbakról sem, melyek képet adnak arról, hogy mit javasoltak, s mit utasítottak el, milyen konzultációs útmutatásokkal segítettek épületek megvalósítását. Nem tudok olyanról – s félreértés ne essék, én sem gyakoroltam ezt –, hogy a tervtanács tagjai, döntéshozók szembesültek a valósággal. Azzal, hogy az ilyen vagy olyan okokból kijavított tervből vajon mi épült meg, érdemes vagy legalább is célravezető volt-e az íves előlépcsőn vagy a kőburkolat kiosztásán polemizálni? Vagy máshol van a létesülés hajtóereje, netán másra – is – kellene figyelni.

Mi épül itt? Meggyőződésem és tapasztalatom, hogy tartós, harmonikus kultúrkörnyezetet manapság csak határozott elvek és töretlen – de a helyzethez alakítható – akarat mellett lehet megteremteni. Tapasztaltam – eklatánsan Devecserben és Kolontáron –, hogy egy utcakép, egy település hangulata a megfelelő műszaki megoldásokon túl negyedrészt a növényzeten, negyedrészt a mikroarchitectúrán – beleértve a kerítést – és csak felében az épületeken múlik. S utóbbinál is a színek, az anyaghasználat és az alaparányok vagy alapforma – például Pannon háztípus – meghatározása már bőven elegendő egy olyan, a közösség számára megnyugtató kép, harmónia kialakításához, mely felemelő impulzust jelent hétköznapi életük számára. Tapasztalhatjuk, hogy szabályzatokkal, paraméterekkel nem lehet harmonikus környezetet létrehozni, legfeljebb – amennyiben jó a szabályozási rendszer – az akadályozható meg, hogy egymást akadályozzuk. A szabályozások többszintű rendszere a bajelhárítást hivatott betölteni, s nem a kultúrérték megjelenését okozza. A szellemi életnek a jogi élet csak kereteket biztosít, de impulzusait nem ebből veszi.

Sokéves munkám s respektem olyan helyzetbe hozott Budakalászon, hogy kidolgozhattam a HÉSZ függelékeként egy központi településrész sűrű, harmincépületes beépítését hagyományos jellegű, de városi életformát élő családok számára. A munkarész az úttervet, a közműellátás alapjait és az építhető négy háztípust, anyaghasználati lehetőségek meghatározását, valamint látványterveket tartalmazott. A területet az önkormányzat végül is egy vállalkozónak adta el, azzal a feltétellel, hogy házanként tízmilliós bántépénzt letétbe helyez, mely csak a településképileg releváns elemek elkészülte után szabadít fel. A dolog roppant egyszerűen működött: az jöjjön ide, aki ezt az értékrendet elfogadja, s a helynek – s talán a terveknek köszönhetően – jöttek is a családok, mert fontosabbnak érezték a tájba, helyhez illeszkedő kultúra megjelenését, mint az önkifejezés csalfa vágját. S épültek – nem biztos, hogy építészetiileg oly magas színvonalat jelentő – melléképületek, kocsibeállók, de a struktúra, a változatos terep, az egységes színvilág, az anyaghasználat és a megmentett fenyősor biztosította a harmonikus környezetet.

Én eddig jutottam, s huszonhárom év után átadtam a budakalászi főépítészséget Kassai Szoó Dominika munkatársamnak, helyettesemnek. Átadtam, mert megváltozott a világ: a kommunikáció új csatornáit, s a párbeszéd – sokszor felszínes, benyomások szintjén mozgó – megnyilvánulásainak kezelése meghaladja kedvemet s képességemet is. Én egy tekintélyelvű – még ha torz is volt – világban nőttem fel, ahol a szellemi teljesítmény, a morális magatartás az érték. Ennek megértése ma sokkal több és kétséges, kérészetű technikákon múlik. Csetcsoportban lenni, ellenőrizhetetlen hozzászólásokat kezelni, véleménycunamiakat terelni, ez nem az én világom, van aki ezt képes jól csinálni, akkor lehetőséget kell kapnia. Én eddig jutottam, mert folytattam, mit mesteremtől, Makovecz Imrétől tanultam, s főépítési példaképeimtől – többek közt Salamintól, Zsigmondtól és Philipptől – ellestem. S mint ahogy a XX. század nagy európai alkotója, Joseph Beuys mondta: most itt állok előttetek, én ezt tudtam tenni. Nem állítom, mert nem állíthatom, hogy ez tökéletes, hiba nélkül való, ezért építő kritikára van szükségem, hogy tovább tanulhassak, fejlődhessek.

Rengeteg dolgunk van, melyet szervezetten, mérlegelve a helyzetet kell lépésről lépésre megtennünk. Alkotó emberek vagyunk, megajándékozva/kifejlesztve azt a képességet, hogy a nem megépültet is láthassuk. Tartozunk azzal társainknak, hogy ebből a magasztos képből átadjunk.

Turi Attila
építész

Budakalász, Tópart

Budakalász, Gerinc utca

Budakalász, Szentlászló utca

KÁLNA DÁVID, A MÉK-MÉSZ DIPLOMADÍJ 2019. ÉVI FŐDÍJASA

Nagy Csaba a díj kapcsán az alábbiakat mondta rólad: a helyszín és a témaválasztás telitalálat. A város-építészeti kérdésre adott építészeti válasz telitalálat... Kálna Dávid érti az élhető város nyelvét, izgalmas, mai, fiatalos választ ad... A terv értéke a tiszta, világos koncepció, a városépítészeti, az építészeti és a technológia egysége az élhető városi környezetért.

Aki ismeri a tervedet, az tudja, hogy miről szólnak a fentiek.

Vége az egyetemnek, a védettségek, eltelt 1 év, ma már a szigorú valóság és a piac diktál. Hogy telt ez az év, sikerült olyan helyet találnod, ami alkalmas arra, hogy olyan építész lehess, olyan tervezővé válhass, mint amilyenről álmoddól a diplomaterv készítése közben?*

Az egyetemi évek alatt intenzíven dolgoztam egy tervezőirodában, így diploma után nem éreztem nagy váltást. Ennek az időszaknak úgy gondolom, nagy szerepe volt abban, hogy a szigorú valóság sem vette el a kedvem... sőt!

Sikerült-e mestert, mentort találnod, egyáltalán kerestél-e, szükséged van-e rá? Milyen a pályakezdő építészek helyzete ma Magyarországon? Mi lesz veled újabb 1 év múlva? Épp külföldön szerzel tapasztalatokat, vagy a 2 év elteltével kopogatsz a Kamara ajtaján a jogosultságért?

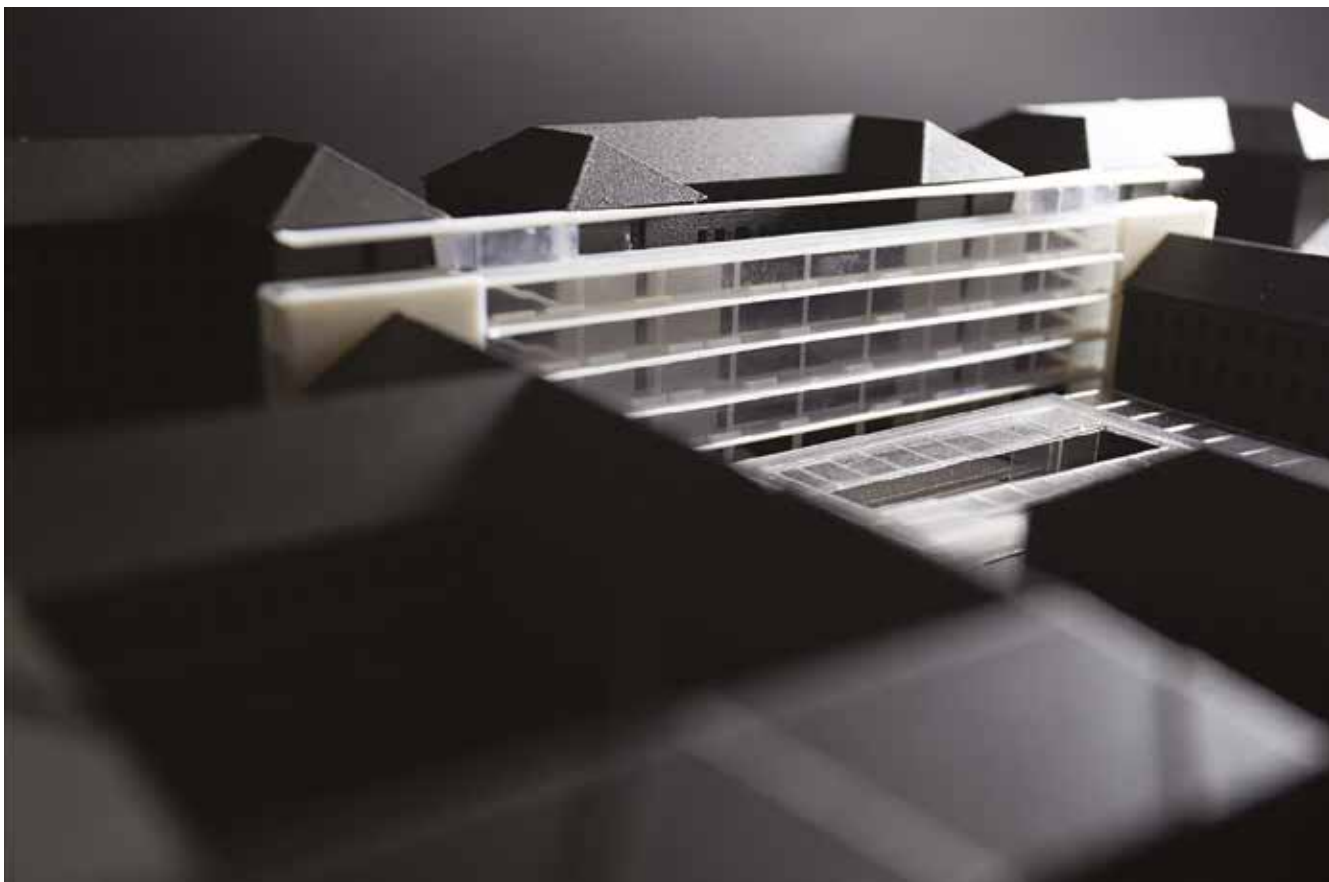
A diplomatervem konzulensét nem csak erre a félévre kértem fel. Az egyetemi évek második fele közös gondolkodással telt, számomra meghatározó volt.

Jelenleg a Mesteriskola XXVI. ciklusát járom, szerintem jó kezekben vagyok.

A pályakezdők abból a szempontból könnyű helyzetben vannak, hogy munka akad bőven, abból a szempontból viszont nehéz, hogy az a munka valós értéket is képviseljen a nagy építési kedv közepe. Már csak ezért is fontosnak tartom a mester/mentor szerepét.

A külföldi tapasztalatszerzés tervben van, azonban napról napra érzem a beágyazódást a hazai pályán. Ha a járvány véget ér, akkor újra elő kell venni ezt a témát.

Most járunk a diplomavédés után két évvel. A jogosultságot már kikérhetném és ha megtalál egy jó munka, ki is fogom!

BUDAPEST SUPERBLOCK – Katalizátor a „Nyolcházakban”

A „SUPERBLOCK” JELENSÉG

Mikor a metropolisz túlnő az emberen, felmerül az igény egy városon belüli város felé. A jellemző városszövetben léptékváltással alakít önálló életteret, melyben érvényesülnek a város infrastrukturális jellemzői, annak egy sajátos lokális igényekre szabott szűrőjén keresztül.

A superblokkon belül több épület vagy városi tömb található, melyek között kialakul egy differenciált minőségű tér- és úthálózat csökkentett forgalomintenzitással, a gépjárművek teljes vagy részleges kizárásával. A blokk elsősorban lakó, de funkcionális összetétele nem képletszerű, városi szituációhoz igazodó kifelé-befelé működő egymást kiegészítő egységek rendszere.

HELYSZÍN

Az érintett terület Budapest VIII. kerületében, a Kerepesi út-Festetics-Mosonyi-Lóvásár utcák által határolt 302. számú épülettömb. Helyrajzi szám: 34581. A „Nyolcházaknak” becézett tömb az 1880-as években Rohlitz Gyula tervei alapján épült, a szintén általa tervezett Keleti pályaudvarral párhuzamosan. A két tömb együtt alkotja Budapest történeti városképének teoretikus kapuját.

Jelen beépítés különlegessége a házak között hagyott 5 méter széles épülethézagok. A bennük rejlő potenciál helyenként jelenleg is megmutatkozik a maga kaotikus bájjával, hasznosításuk különféle üzemeltetési és gazdasági épületekben merül ki.

A tömb belső struktúrája az idők folyamán megbomlott. A sorozatosan megjelenő épületzárványok és a parkolóhelyek térnyerése elidegenítette használóitól a nagyvonalú térszervezést. A belső udvarokba áramló zaj és szmog elmossa a határt a metropolisz és az élettér között.

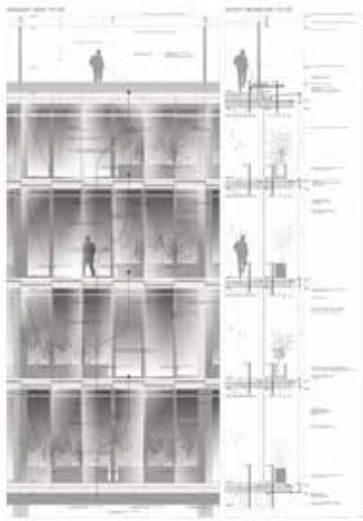
KONCEPCIÓ

Nemzetközi tapasztalat, hogy a „superblock” működést a tömbön belül nem egy önálló épület idézi elő. Az építészeti válasz katalizátor(ok) létrehozásában rejlik...

A meglévő épületek közé, mint alkatrész ékelődnek, a tömb fejlődését előidéző mozgatórugók.

A katalízis folyamata 3 vonatkozásban érhető tetten.

1. OÁZIS

A metropolisz felől szűrőt képez. A zaj és a szmog nagymértékű leredukálása egy városi zűrzavarból kitűnő élettér létrejöttét hordozza magában. A szűrő nem hermetikus. A terület intermodális jellegéből adódó pozitív városi pulzálás átszüremlik. A létrejövő tér a szomszédos Baross tér zöld, emberi léptékű alternatívájaként szolgál.

2. FLEXIBILITÁS

A leginkább terhelt Kerepesi útról reprezentációs lehetőség nyílik, melyet tovább erősít annak intermodális jellege. A tömb kapcsolódó épületeinek rasztere és ablakosztása azonosítható az irodafunkciók által megkövetelt szerkesztéssel, így azok bériroda-funkcióval működhetnek tovább. A működés záloga a rugalmasság, melyet az épületekhez kapcsolt, 5 méter széles épületközt kitöltő katalizátor biztosít. A három épületet összekapcsoló közlekedőnyaláb az irodaépületek variálható használatát, rekreációs terek létrejöttét eredményezi.

3. ENERGETIKA

Lévén a meglévő épületek műemléki környezetben helyezkednek el, külső oldali energetikai korszerűsítés nem célravezető, ugyanakkor lehetőség nyílik a megjelenő új „alkatrésszel” az energiavesztesség kompenzálására.

A létrejövő jelentős méretű homlokzatfelület déli kitétsége meghatározó az egész irodakomplexum téli-nyári energiamérlegének optimalizálásában, a belső homeosztázis létrehozásában.

Az épületen klímahomlokzat kerül kialakításra, a hozzávetőleg 1200 m²-es felületen. A Napból származó sugárzásos energia hasznosítása egy ismert gépészeti berendezés felnagytított mása adhat választ.

A homlokzati rendszer felfogható egy óriási napkollektorként. Amennyiben képesek vagyunk szabályozni a beszellőző levegő mértékét, télen-nyáron kedvező léghőmérséklet jön létre a két üveghéj között. A légtermikus energia hasznosítására szintenként csőkigyót kell telepíteni, melyben fagyálló közvetítőközeg kering.

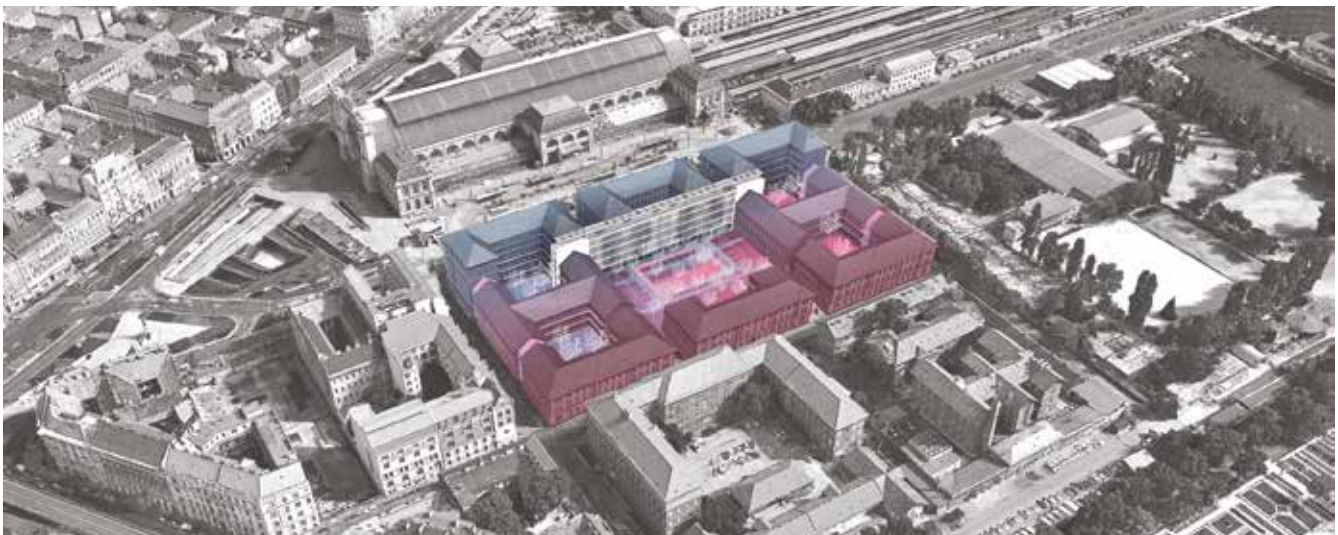
A csőkigyó a három irodaépület tetőterében kialakított hőcserélőbe szállítja a közeget.

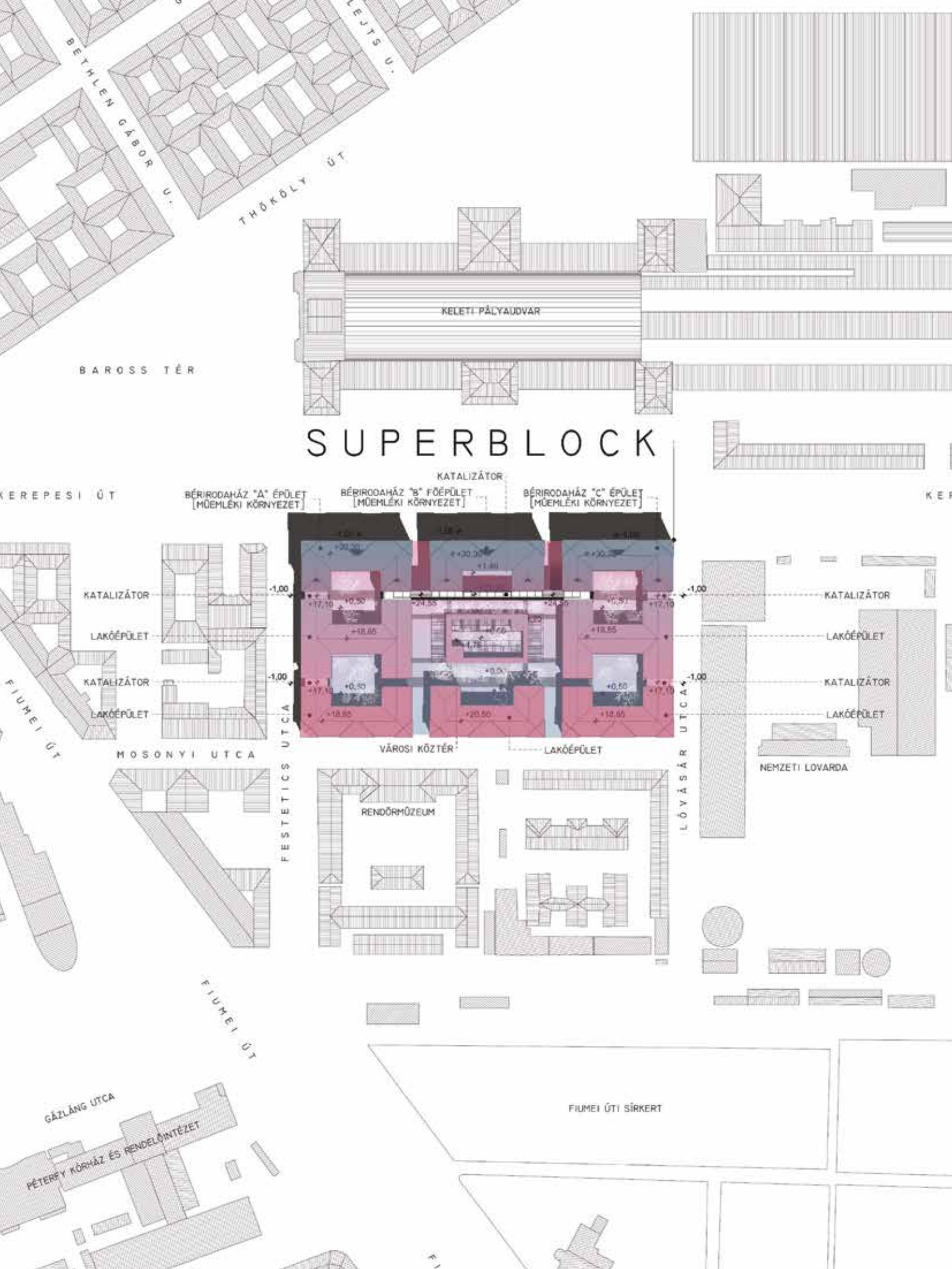
A megtermelt energia az épületek HMV előállításában vesz részt.

A TERVEZETT KATALIZÁTOR

Az épület árkád + 4 szint + tetőterasz kialakítású. Szintmagasságai a meglévő épületek szintmagasságaihoz igazodnak. Vízszintes és függőleges tartószerkezete vasbeton, mely a tetőterazon filigrán acélszerkezetre vált. Alapozásának tekinthető a térszín alatti mélygarázs vasbeton tartószerkezete. A tető kialakítása a tetőterazon lapos melegtető, míg a klímahomlokzat felett kis lejtésű hidegtető. A víz elvezetése rejtett ejtőkön történik. Az épület felületeiben dominál az üveg és az acél. Erős kontrasztot képez a klasszicizáló környezettel. A klímahomlokzatba integrált vegetáció állandó sallangmentes díszítőeleme a homlokzatnak. A homlokzat mesterséges táj. Mesterséges, hiszen egy épület alkotórésze. Táj, mivel egy városi oázis függőleges vetülete.

Kálna Dávid

SUPERBLOCK

KELETI PÁLYAUDVAR

BÉRIRODAHÁZ "A" ÉPÜLET
[MŰEMLEKI KÖRNYEZET]

BÉRIRODAHÁZ "B" FŐÉPÜLET
[MŰEMLEKI KÖRNYEZET]

BÉRIRODAHÁZ "C" ÉPÜLET
[MŰEMLEKI KÖRNYEZET]

KATALIZÁTOR

LAKÓÉPÜLET

KATALIZÁTOR

LAKÓÉPÜLET

KATALIZÁTOR

LAKÓÉPÜLET

KATALIZÁTOR

LAKÓÉPÜLET

MOSONYI UTCA

VÁROSI KÖZTÉR

LAKÓÉPÜLET

RENŐRMŰZEUM

NEMZETI LOVARDA

LÖVÁSÁR UTCA

FIUMEI ÚTI SÍRKERT

GÁZLÁNG UTCA

PÉTERFY KÓRHÁZ ÉS RENDELŐINTÉZET

JÁMBOR IMRE, MAGYAR ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE KITÜNTETETT ÉS ÉLETMŰVE

Fotó: Glázer Attila

Jámbor Imre portréja, 2018

Mit sikerült megvalósítania, létrehoznia, megalkotnia mindabból, amit kitűzött maga elé, amikor 1969-ben kikerült a Kertészeti Egyetemről?

Még 1968 végén elkezdtem állást keresni. Le is utaztam Szegedre, nagyon szerettem azt a várost és megkeresetem a Városgazdálkodási Vállalat igazgatóját, aki fogadó kész volt, s ígéretet kaptam, ha odamegyek, egy gyakornoki év után vezető beosztást kaphatok. De az élet úgy hozta, hogy az államvizsga után behívott magához Ormos Imre professzor, aki akkor a Kerttervezési Tanszék vezetője volt és felajánlotta, hogy lépjek be a tanszékére. Így Szegedet lemondtam és egy év gyakornokság után tanársegéd lettem.

Egyetemi tanulmányaim során és kezdő tanársegéd időszakomban két professzorom volt, Ormos, és Mócsényi Mihály és egy mesterem, Dalányi László, a szakma „szürke eminenciása”, aki a tájépítést szakterületre tervezési jogosultságát és a települések zöldfelületének normatív szabályozását létre hozta, s akitől a tervezési gyakorlatokon és később is nagyon sokat tanultam. Ők hárman segítettek formálni az elképzeléseimet. Kerttervezéssel akartam foglalkozni. De hogy ezt művelhessem és oktathassam tudományos fokozatot és tervezői gyakorlatot kellett szereznem. Így aspirantúrára jelentkeztem, eredeti elképzelésem szerint a Szegedi Tudományegyetemre (már megint Szeged), de Mócsényi rábeszélte, hogy menjek külföldre tanulni. Így három évet töltöttem a Drezdai Műszaki Egyetem Építészeti Karán, ahol a Tájépítészeti és Városépítési Intézetnél kutattam és oktattam, majd megvédtem a doktori disszertációm és kandidátusi fokozatot szereztem.

A tervezői gyakorlatot kezdetben a tanszéki tervezési munkák és a tervpályázatok jelentették. Így együtt dolgozhattam többek közt Callmayer Ferencsel a Városliget, a Nemzeti Sírkert, a Népliget rendezésére készített pályaműveken. Ez a munka- és baráti kapcsolat is segített, hogy amikor a vezetésével megalakult a Magyar Építész Kamara, megkeressem „Cöföt”, hogy a kamarán belül létrehozzuk a tájépítészeti tagozatot. Egyik különösen érdekes tervezési feladat volt a „Parc de la Villette” nemzetközi tervpályázatra benyújtott pályamű, amit – akkor már tanszékvezetőként – a tanszéki munkatársak mellett, Hófer Miklóssal és Balogh Balázssal készítettem, s amivel díjat ugyan nem nyertünk (500 pályamű érkezett be a kiírásra), de máig a legkedvesebb munkáim egyike (1. kép). Amikor aztán erre lehetőség nyílt, alakítottam egy tervező vállalkozást, a „Grotta” Tájépítészeti és Művészeti Bt-t, aminek keretében két, akkor végzett fiatal munkatársammal, Nagy Gyöngyivel és Varga Ritával nagyon sok tervet készítettünk a kis pesti belvárosi lakóudvaroktól a 100–150 hektáros golfpályákig a legkülönbözőbb léptékekben. Ebből az időből származik többek közt a síófoki Jubileumi park, vagy a szolnoki Vershegy park terve és a Magyar rózsák kertje (2.- 4. kép).

A tervezés azonban lényegében mindig azt szolgálta, hogy legyen mit oktatni. A 70-es évek végétől már nem csak a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetemen tanítottam, hanem meghívást kaptam a BME Építész-mérnöki Karán is a Kert- és tájtervezés c. tárgy előadására, de voltak óráim az Iparművészeti Főiskolán és az akkor még önálló Ybl Miklós Építőipari és Műszaki Főiskolán is.

A kerttervezés mellett a kezdetektől foglalkoztatott a településökológia és a városi zöldfelületi rendszerek témája, amit fontosnak és fejlesztendőnek éreztem. Ezért tananyagokat dolgoztam ki és bevezettem a „Településökológia” és a „Zöldfelületi rendszerek” című tárgyak oktatását. E téren számos publikációm jelent meg. Tudtam, hogy a kert és a táj mellett valami más szakmai kategóriára is szükség van, hogy a város komplex rendszerének formálásában az ökológia és zöldfelületi szempontokat érvényesíteni lehessen. Így született meg a „szabadtér” fogalma, a városi terek, külső térrendszerek definiálására, amit 2000-ben egy debreceni szakmai konferencia-előadásomban javasoltam bevezetni és amit a szakma és az építész társadalom nagyon hamar elfogadott. Ezzel a kerttervezés kilépett a kerítések mögül és átvette a megfelelő szerepét a közterületek formálásában, ahol már nem kiegészítő, szakági, hanem egyik meghatározó, koncepciózus tervezővé vált. Ennek szakmai súlyát jelzi, hogy a tanszék neve is „Kert- és Szabadtértervezési Tanszék” lett.

A kert- és szabadtértervezési alkotások bemutatásához, elemzéséhez, szakmai kritikájához akkoriban nem volt megfelelő publikációs lehetőség. Ezért pályázati támogatásokkal „4D” Tájépítészeti és Kertművészeti Folyóirat” címmel szakmai lapot alapítottam, ami azóta magyar és angol nyelven rendszeresen megjelenik, jegyzett és referált tudományos-művészeti periodika lett. A „4D” a címben annak a jelzése, hogy a tájépítészeti alkotások élők és négydimenziójúak. Ezeknél a műveknél az idő, az időbeni változások, a természeti fejlődés folyamata kompozíciós szempontból ugyanolyan súlyú, mint a tér három kitüntetett iránya.

A város is táj, csak agyon-urbanizált. A tájépítész és a városépítész ezért nagyon erős kölcsönhatásban fejlődhet igazán. Innen jött a gondolat, hogy a tájépítész oktatása mellett az akkor már létező Tájépítészeti Karon a településépítészeti is külön szakként oktatni kell. Munkatársakkal és

CONCOURS INTERNATIONAL, PARC DE LA VILLETTE, PARIS

Park de la Villette, tervpályázat.
Vezető tervező: Jámbor Imre,
munkatársak: Demjén István, Perjés András,
Szűgyi Edit,
építész tervezők: Hofer Miklós, Balogh Balázs

Jubileumi park, Siófok.
 Vezető tervező: Jámbor Imre,
 munkatársak: Nagy Gyöngyi, Varga Rita,
 építésztervező: Húros Katalin
 (Fotó: Jámbor Imre)

társegyetemek oktatóival együttműködve kidolgoztam az ehhez szükséges akkreditációs anyagot, amit elfogadtak. Így jött létre a településmérnöki szak, majd az önálló Településépítészeti Tanszék, Schneller István vezetésével.

A kert- és szabadtértervezés oktatásának minőségi fejlesztése változatlanul sokat foglalkoztatott, főként annak a mérnöki munka melletti művészeti-esztétikai lényege. Egy ilyen irányultságú szak oktatásához azonban a tervezői gyakorlat mellett művészeti fokozat szükséges. Ezért jelentkeztem a Pécsi Tudományegyetemre, ahol 2008-ban DLA fokozatot szereztem. Ennek birtokában dolgoztam ki a tájépítészeti és kertművészeti mesterszak (MA) tanterveit és akkreditációs anyagát. A művészeti képzést 2010-ben megindítottuk, majd később angol nyelven is meghirdettük, amire nagyon sok külföldi jelentkező van most is Japántól Dél-Amerikáig.

Az egyetemi működés elképzelhetetlen nemzetközi kapcsolatok, oktatási-kutatási együttműködések nélkül. A kezdetekben Mócsényi Mihálytól nagyon sok élő kapcsolatot „örököltem”, ami jó alapot adott a hazai oktatás elismertetéséhez és a külföldi egyetemekkel való együttműködés fejlesztéséhez. E cserekapcsolatok révén számos európai egyetemen oktathattam, s onnan meghívhattunk külföldi vendégoktatókat. Nagyon sok és eredményes közös kutatási projekt is született többek közt a Bécsi Műszaki Egyetem, a Berlini Műszaki Egyetem, a Hannoveri Egyetem társ-tanszékeivel. Ennek is köszönhető, hogy az Európai Tájépítész Iskolák Szövetsége (ECLAS) – amely a nevével ellentétben nem csupán európai, hanem világszervezet – megalakulásánál a Tájépítészeti Kar alapítóként jelen volt és azóta is fontos szerepet játszik a szövetség munkájában. Az ECLAS keretében szervezett közös kutatásokban, pl. a Le Nôtre programban is fontos szerepe volt a tanszék oktatóinak. Ezt a munkát ismerték el 2013-ban, amikor az ECLAS Lifetime Archivement Award-dal, azaz szakmai életmű-díjjal tüntetett ki. S ha kitüntetés – és ezt a kérdést is egy kitüntetés kapcsán kaptam – hagy említsem meg, hogy a fenti mellett van két, legkedvesebb kitüntetésem is: az Ormos Imre Emlékérem (2003) és a Mócsényi Mihály-díj (2020). Amikor 1969-ben beléptem a tanszékre, nem gondolhattam, hogy mindkét professzoromról szakmai kitüntetést neveznek el, amiknek egyszer majd birtokosa lehetek.

2013 szeptemberében aztán a Budapesti Corvinus Egyetemről – ahová akkor a Tájépítészeti Kar tartozott – nyugdíjba mentem és a karon nem vállaltam többé óraadást. Volt azonban még egy utolsó oktatási feladatom. Akkoriban akkreditálták – amiben közreműködhettem – a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen az önálló tájépítésmérnöki szakot és indították meg az oktatást Marosvásárhelyen. Öt évig jártam még ki Vásárhelyre tanítani, vizsgáztatni, ami ugyancsak fárasztó volt, de nagyon sok örömet szerzett. Főleg a hallgatók lelkesedése, tehetsége és Erdély tájainak szépsége, aminek rendezéséhez, értékei megőrzéséhez immár magyar nyelven szakembereket képezünk. A legbüszkébb arra voltam, hogy az első, induló évfolyam végzős hallgatói az ECLAS által meghirdetett nemzetközi hallgatói tervpályázaton II. díjat nyertek a Genti Egyetem (I. díj) és a Harvard Egyetem (III. díj) csapata mellett, egy rendkívül erős mezőnyben.

A kérdésre visszatérve, hogy milyen elképzeléseim voltak az egyetem befejezése után 1969-ben, és ezekből mi valósult meg, fél évszázad után, erre nem könnyű válaszolni. 1969-ben az egyetemi munkám mellett még nagyon foglalkoztatott a Kertészeti Egyetem Irodalmi Színpada, aminek diákkoromban vezetője voltam, és amivel 1968-ban Ki Mit Tud-ot nyertünk. Sokat gondolkoztam rajta, hogy nem ez lenne-e igazából a pályám, de szerencsére ezt hamar elvettem. Az óráimra módszeresen készültem, geodéziai, tereprendezési és kerttervezési gyakorlatokat tartottam, de különösebb ambícióim, elképzeléseim ekkor még nem voltak. Aztán a tanszék megbízást kapott, hogy készítsen szakmai javaslatot az OÉSZ (az akkori OTÉK) átdolgozásához és ezt Mócsényi – nagyon elfoglalt lévén – rám bízta. Ez a látszólag száraz, de nagyon fontos munka adta meg a végső lökést, hogy ez a dolgom, s az egyetemi munka hosszú távra szól. De többet nem terveztem akkor; nem kerestem a szakmai feladatokat, a vezetői megbízásokat sem, azok jöttek mindig maguktól, s ami elem került feladat, az általában fontos volt és többnyire megoldottam. S amit a végére értem valaminek, jött kéretlenül a következő. Amit pedig útközben magam elterveztem, abból majdnem mindent sikerült megvalósítanom. Így telt el fél évszázad egyetemi működés, amire így utóbb, „derűsen tekinthetek vissza.”

Milyen volt Jámbor Imre 1969-ben, és milyen ma?

Milyen lett volna? Milyen volt egy huszonéves anno? Kötetlen és minden megszokást, rendet tagadó, amolyan „dafke” természetű. Én is ilyen voltam, emlékeim szerint. Aztán ötven év alatt persze benő az ember feje lágya, de a benső lényege nem változik, az állandó. Ma is dolgozom. Hívnak konferenciákra, doktori védésekre, szakértői felkéréseket kapok, és fontos, érdekes munkákban vehetek részt régi és új kollégákkal közösen. S ahogy az egyik feladat véget ér, jön épp akkor egy következő. Könyveket írok, most épp a tanszék-történeten dolgozom, ami ugyancsak zezugos út volt 1970-től 2007-ig. Ezt az időszakot ismerem jól. Az eredeti Kerttervezési Tanszék, ahol 1969-ben dolgozni kezdtem a közel negyven év alatt négy, különböző székhelyű egyetem égjsze alatt működött, holott végig az „ősi földön”, a budai kampuszon maradt, ugyanazon a helyen, ahol megalapították.

*Magyar rózsák kertje, Szolnok.
Vezető tervező: Jámbor Imre,
munkatársak: Nagy Gyöngyi, Varga Rita,
építész tervező: Makai István*

Verseggy park, Szolnok.
Vezető tervező: Jámbor Imre,
munkatársak: Nagy Gyöngyi, Varga Rita
(Fotó: Jámbor Imre)

Az „ősi föld” Mohácsy Mátyástól, a Magyar kir. Kertészeti Akadémia igazgatójától származik, aki 1945-ben megígértette az akkor végzett, fiatal Mócsényi Mihállyal, megeskette, hogy az „ősi földet elveszni nem hagyja”. Mócsényi ezt nyugdíjazása után rám testálta, én meg tovább adom a fiatal vezető tájépítész oktatóknak.

Elégedett mindazzal, ami körülveszi?

Ami a magánéletemet illeti, igen. Nagyobbik fiam szintén tájépítészeti tanult (nem tudtam róla lebeszélni). Végzés után pár évvel a Sorbonon hallgatott kertművészetet, s kint is ragadt Párizsban. Most egy igen neves párizsi tájépítész iroda, a 'TN plusz' vezető munkatársa, irányító tervező és a világ számos országában, városában járt tervezési feladatok kapcsán Szentpétervártól Katmanduig. Egyszer felhívott telefonon: „Képzeld, épp három, hidzsábót viselő arab herceggel tárgyalok” – Szauúd-Arábiában Jeddah új repülőtérének környezetét és nagyszabású enteriőrjét tervezte, ami meg is épült. Kisebbik fiam három oklevelet is szerzett és doktori (PhD) fokozatot nyert „lovak terápiás alkalmazása” témával. Most fogyatékos és autista gyerekek gyógy-lovagoltatásával foglalkozik, nemzetközi konferenciákra jár előadni, s e témában mértékadó szaktekinetly lett. Nagyon büszke vagyok rájuk. S ami még örömet szerez, itt a tatai kertemben nevelgetek a feleségem segítségével vagy 80 szebbnél-szebb magyar rózsafajtát (mind Márk Gergely nemesítései), amiket magam szemeztem, s így kicsit ezek is a „gyermekeim”. Jó egy éve, hogy a járvány miatt bezárkózva élünk, ez vesz körül, a kert és a rózsák. Hogyne lennék ezzel elégedett.

Hogyan látja a szabadter-építészeti, a tájtervezés helyzetét Magyarországon 2021-ben?

A tájépítészeti elismert és elfogadott szakterület lett. Ha rákérdezzünk, az átlagember is tudja, mit jelent ez a kifejezés és tevékenységi területet, ami fél évszázada még ismeretlen volt. A szakma polgárjogot nyert. Nagyon sok felkészült és tehetséges tájépítész dolgozik az országban, sikeres irodák működnek, rendszerint munkájuk is van elegendő. Működik a szakmai szövetség, rendeznek konferenciákat. A szakma súlya és lehetőségei azonban még mindig messze nem a megfelelőek. Sokszor csak másodrangú szerepre kényszerül, ahol pedig meghatározónak, elsődlegesnek kéne lennie. Erre példa a pesti Városliget, ahol előbb írtak ki építészeti tervpályázatokat és a megváltoztathatatlan beépítési döntések után rendeztek tájépítészeti tervpályázatot, ami kész helyzet elé állította a pályázókat. Ez olyan, mint amikor egy agysebészt csupán a sebek bevarrására korlátoznak. Ha a tájrendezés szempontrendszer, szakmai primátusa a regionális- és településtervezésben általánosan érvényesülhetett volna, akkor ma, az ökológia válság küszöbén, pl. az Alföld jó részét erdők borítanák, behálóznák az öntözőrendszerek, víztározók tömege létesült volna és általános lenne az ártéri gazdálkodás. A városokban több lenne a zöld, nem lennének zöld-mezős beruházások, sem rozsdáövezetek. A szakmai javaslatokat, döntéseket azonban rendszerint felülírják a rövidtávú gazdasági, beruházói érdekek, ha egyáltalán megkérdezik a szakmát. Ez persze nem csupán hazai jelenség, hanem általános, azt is mondhatnánk globális, csak itthon jobban fáj.

Az interjút készítette Tutervai Mátyás.

ÉPÍTETT KÖRNYEZETI NEVELÉS

Pestszentlőrinc-Pestszentimre gyerekeknek

Az épített környezeti nevelés célja, hogy szorosabbá tegye a kapcsolatot az emberek és saját életük között, hogy jobban tájékozódjunk a környezetünkben, ismerjük annak sajátosságait, azonosuljunk vele, és hogy tudatosan és tevékenyen vegyünk részt annak formálásában. A gyakorlata ezért arra irányul, hogy tudatosítsa a személyes igényeket, térhasználati szokásokat, az építészeti minőség szempontjait, és az épített környezetet meghatározó bonyolult összefüggéseket és viszonyrendszerket. A városi terek folyamatosan változnak, alakulnak, de csak akkor tudjuk pozitívan formálni, ha ismerjük és értjük őket.

A KultúrAktív Egyesület 2010 óta foglalkozik épített környezeti neveléssel, szorosan együttműködve a Magyar Építész Kamarával. Az alábbi válogatás a 2019-ben – részben a MÉK együttműködésével – megvalósult projektjeinkből kíván betekintést nyújtani az épített környezeti nevelés sokrétű, változatos gyakorlatába.

Érzékenyítés

Az épített környezeti nevelés kiemelt célja a gyerekek és fiatalok érzékenyítése az épített környezet és térkultúra iránt. A pedagógiai programok ezért egyfelől a helyi identitást és kötődést erősítik, másfelől a kritikus gondolkodást és a minőségi környezet iránti igényt, illetve az esztétikai és társadalmi kérdések iránti érzékenységet fejlesztik.

Városfelfedező kiadványok és programok

A Tiéd a város könyvsorozatban megjelenő városfelfedező kiadványok arra ösztönzik a gyereket, hogy játékos feladatok segítségével fedezzék fel saját településüket: az épített, természeti és kulturális örökséget ugyanúgy, mint a hétköznapi környezet sajátosságait. A sorozat 2019-ben megjelent kiadványa *Pestszentlőrinc-Pestszentimre gyerekeknek*, amely Budapest XVIII. kerületébe kalauzolja el a gyereket. A repülőtértől a Havannáig, a Halmierdőtől Szentimre Kertvárosig rengeteg izgalmas és érdekes helyszínt lehet bejárni Zizi, a sün és Kopp, a fakopáncs vezetésével. A kiadványt a Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata támogatásával minden kerületi negyedikes diák (1500 diák) megkapta. A kiadványokhoz kísérő programokat, városfelfedező tábort, és interaktív sétákat szerveztünk.

Népszerűsítés

Az épített környezeti nevelés célja a szemléletformálás, amely akkor lehet igazán sikeres, ha az építészek és pedagógusok is felismerik e terület jelentőségét, és teret adnak e szemléletnek pedagógusi és építészeti gyakorlatukban. Ezért különösen fontos az épített környezeti nevelés népszerűsítése, széles körű elterjesztése, a szakmai hálózatosodás elősegítése szakmai fórumok és konferenciák formájában.

Nyomozás a városban nyári tábor Pécsen

Ferencvárosi séta a Hős utcai gyerekekkel

Safecity

2019-ben zajlott a nagyszabású Safecity program, amely a környezet alakításával segített bűnmegelőzés népszerűsítését és hazai alkalmazási lehetőségének feltérképezését tűzte ki céljául, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács, a Lechner Tudásközpont és a kultúrAktív Egyesület együttműködésében. A projekt keretében megvalósult nemzetközi konferenciasorozat különböző szempontokból vizsgálta az építészeti bűnmegelőzés összetett témakörét. Kiemelt szerepet kapott a szemléletformálás, az oktatás és a szakemberek képzése. A vizuális neveléshez való kapcsolódási pontokról a MÉK képviseletében Bálint Imre tartott előadást.

Környezetalakítás

A tanulás a környezettel való kölcsönös és folyamatos interakcióban valósul meg. Az épített környezeti nevelés ezért magába foglalja a környezet alakítását, amelynek célja a jobb, élhetőbb, a gyerekek és a fiatalok szükségleteire reflektáló környezet. Tevékenységeink a minőségi környezet kialakítását és a gyerekek bevonásának erősítését is célozzák.

Biztonságos terek kialakítása közösségi tervezéssel

A Safecity program keretében három mintaprojektet valósítottunk meg, amelyek fontos gyakorlati tapasztalatokkal szolgálnak azoknak a középiskolai, felsőoktatási és települési szereplőknek, akik a környezet biztonságos ki és átalakításával szeretnének élhetőbb környezetet teremteni. A Vécsey János Leánykollégiumban megvalósult iskolai mintaprojektünkben az intézmény pedagógusaival közösen alakítottunk ki egy olyan pedagógiai programot, amelynek célja az iskolai környezet biztonságosabbá tétele. A diákok az eseménysorozat keretében nem csak sokat tanulhattak a bűnmegelőzésről, de a gyakorlatban is alkalmazhatták az elveit. A foglalkozások között akadt vitaszínház, falfestés, helyiségalakítás és még izgalmas farsangi feladatok is. A végeredmény: egy falfestménnyel feldobott kert, egy otthonos pihenősarok és felvételiztető szoba, egy módszertani és egy ismeretterjesztő füzet és összességében egy otthonosabb, biztonságosabb lakótér.

Kutatás

Az épített környezeti nevelés új és napról napra relevánsabb pedagógiai terület, ezért elengedhetetlen elméletének és gyakorlatának tudományos kutatásokon alapuló fejlesztése. Kiemelten fontos a gyakorlatorientált kutatás, illetve ezek eredményeinek bemutatása tudományos publikációkban, valamint hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon.

Oktatójátékok az épített környezeti nevelésben

A játék egyre népszerűbbé váló pedagógiai és részvételi eszköz, amivel a fiatalokat érzékenyíteni lehet az épített környezet témái és problémái iránt, és hatékonyan lehet őket bevonni a közösségi tervezésbe. A kultúrAktív Egyesület évek óta fejleszt szemléletformáló, oktató- és a tervezésben alkalmazható játékokat, és végez ehhez kapcsolódó kutatásokat. 2019-ben jelent meg Tóth Eszter és Szilágyi-Nagy Anna tanulmánya a Routledge Companion to Games in Architecture and Planning c. könyvben, amelyben az *Urbanity* játék példáján keresztül vizsgálták, hogyan lehet olyan játékokat tervezni, amik fejlesztik a városi terekről való kritikus gondolkodást.

„Safecity 1.0 A tudatos tér- és környezetalakítás szerepe a bűnmegelőzésben” nemzetközi konferencia

Safecity mintaprojekt

Urbanity

RESTART: RÉGI-ÚJ INTÉZMÉNY, ÚJ HELYEN

A MÉM MDK Jász utcai telephelye

Intézményünk, a Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ (MÉM MDK) a korábbi magyarországi műemlékvédelmi szervek egyik jogutódjaként jött létre 2017-ben. Feladatunk kettős, műemlékvédelmi kutatóhelyként alap, és alkalmazott kutatásokat folytatunk, az egymillióstól meghaladó műemléki gyűjteményeink (Fotótár, Tervtár, Irattár, Könyvtár) pedig a történelmi Magyarország területén zajló műemléki kutatások és helyreállítások legfontosabb kutatóhelyei. Magyar Építészeti Múzeumként célunk közös építészeti múltunk értő interpretálása.

Intézményünk jelenleg négy osztállyal működik. A Múzeumi Osztály képezi a Magyar Építészeti Múzeum alapját. Kutatási Osztályunk műemlékvédelmi kutatásokat folytat – olykor társintézményekkel együttműködve, a Műemlékvédelmi Dokumentációs Osztály a műemléki gyűjtemények kezeléséért, feldolgozásáért felel. Digitalizációs Osztályunk munkatársai az intézmény minden részlegével együttműködve építészeti, műtárgy és régészeti alkalmazott fotográfiai feladatot látnak el.

A sokáig ideiglenes telephelyen, bezárt gyűjteményekkel működő intézmény életében a 2019-es év hozott fordulatot. 2019 első félévében költözött át intézményünk új telephelyére a 13. kerületi Jász utcába. Az év folyamán prioritást élvezett, hogy a négy országos jelentőségű műemléki gyűjtemény – amelyek évek óta bedobozolva álltak az egykori Forster Központ különféle utódintézményeinek raktáraiban – végre méltó elhelyezést kapjon. A Tervtár, Fotótár, Könyvtár és a Tudományos Irattár elhelyezésére szolgáló korszerű, műtárgyvédelmi kritériumoknak is megfelelő helyiségek kialakítására, klimatizálására ez év folyamán került sor, e mellett megkezdődött a polcrendszerek és tervtári szekrények beszerzése, felépítése is. Amint a háttérfeltételek lehetővé tették, az intézmény munkatársainak aktív bevonásával megkezdődhetett a gyűjtemények kicsomagolása. A hosszú hónapokig tartó munka során a több mint 42.000 kötetet és 6000 kötetnyi folyóiratot tartalmazó szakkönyvtár, a közel 500.000 darab dokumentumot (archív és 20. századi felmérési rajzok, tervdokumentációk, kutatási dokumentációk) számláló Tervtár, a közel 400.000 tételes, kiemelkedő értékű, pótolhatatlan felvételeket őrző Fotótár és a 2000 doboznyi anyagot, köztük a Műemlékek Országos Bizottságának iratait felölelő Tudományos Irattár újra „polcokra került”, kutathatóvá vált.

MÉM MDK, Tervtár

Az év folyamán megkezdődött a kutatószolgálat beindításához szükséges infrastruktúra kialakítása is, hogy újraindított gyűjteményeink korszerű, kényelmes, kutatóbarát környezetben fogadhasák látogatóikat. A Digitalizációs Osztály új műtermében külön stratégiai terv és ütemezés alapján megkezdtek a gyűjteményi anyagok digitalizálását is.

A négy felsorolt műemléki gyűjtemény szakszerű átköltöztetésével együtt megindult a Magyar Építészeti Múzeum átköltöztetése is. Az új telephelyen megteremtettük a lehetőségét, hogy rendezettebb, klimatizált formában kerüljön elhelyezésre a múzeum meglévő, jelenleg 300.000 m² műtárgyat és 400 építészeti makettet számláló, ámde hagyatékok és vásárlások útján folyamatosan gyarapodó anyaga. Az átköltöztést követően megnyílt a lehetőség a kutatószolgálat újbóli beindítására, valamint a gyűjtemény digitalizálásának folytatására is. Az év folyamán több múzeumi kiállításra is sor került. A már 2018-ban elkészült Sándy Gyula utazókiállítás 2019-ben több helyszínen is járt, így a rimaszombati Gömör-Kishonti Múzeumban, a Pozsonyi Magyar Kulturális Intézetben és Kassán a Majel Rovás Központ – Figuratív Galériában. A Bauhaus alapításának 100 éves évfordulóján a Ludwig Múzeum „Bauhaus 100. Program a mának – Kortárs nézőpontok” című kiállításának részeként megrendezett „Bauhaus-dokumentumok, relikviák” című tárlat kurátori feladatát vállalták el a múzeum munkatársai. (A kiállítás 2019. április 9. és augusztus 25. között volt megtekinthető, ezalatt megközelítőleg 40.000 látogatója volt.) Kőrössy Albert Kálmán születésének 150. évfordulója alkalmából a Magyar Építészeti Múzeum kiállítást rendezett az építész életművéből „Díszítőérzékkel átszőtt tudás – Kőrössy Albert Kálmán építésze” címmel. A kiállítás helyszínül a Ráth György-villa (2019. június 14. – szeptember 15.), Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum (2019. szeptember 19. – november 15.), valamint Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (2019. november 19. – 2020. január 31.) szolgált.

2019 első felére a szerteágazó tevékenységet folytató Kutató Osztály helye és szerepe is körvonalazódott. A NÖF Kft.-vel kötött együttműködés keretében folytatódhattak a Nemzeti Kastély és Várprogram keretében végzett épületkutatások sok kiemelt helyszínen, így többek között Dégen a Festetics kastélynál, Sümegen a Püspöki Palotánál, Tátán az Eszterházy-kastélynál, valamint Nádasdladányban, a Nádasdy-kastélynál. Ezek a kutatások érintették az adott épület, épületegyüttes történetét és egymást követő periódusait, részben alapjául szolgálva a tervezett helyreállításoknak. Az osztályon több műemléki topográfiai munka is készült: Veszprém város és Tállya topográfiai feldolgozása részben még elődöntésmunkáinkban kezdődött meg, e két település esetében a kutatás lezárása, és a dokumentációk kéziratos előkészítése zajlik. Eredményeinket terveink szerint utazókiállításokon is bemutatjuk. 2019-ben új topográfiai projektet is indítottunk, Fejér megyei klasszicista templomairól készült átfogó művészettörténeti bemutatás. 2019 jelentős munkája és eredménye volt a Barokk freskófestészet Magyarországon I. kötetének szerkesztése és kiadása. A kötet – egy korábbi OTKA pályázat gyűjtőmunkájára alapozódó kiadvány – az év végén jelenhetett meg az MMA Kiadó jóvoltából, egyházi támogatással.

Intézményünk – ugyan nagy múltra visszatekintő műemlékvédelmi szervek jogutódjaként jött létre – mégis, sokszor még a szakmabeliek számára is, ismeretlenül csendgett. Éppen ezért kiemelten fontosnak tartottuk, hogy „láthatóvá” váljunk, honlapunk 2019 folyamán készült el. Honlapunk - <https://memmdk.hu/> - nem csak információs felület, hanem folyamatosan frissülő tartalmakkal itt számolunk be futó projektjeinkről, munkatársaink tudományos munkáiról is.

2019 az építkezés éve volt, strukturálisan, és sokszor fizikailag is. Bezárt műemléki gyűjteményeinket, valamint az építészeti múzeum gyűjteményét újra kutathatóvá tettük, megindult a gyűjteményi anyagok szisztematikus digitalizálása. Elődöntésmunkáinkban futó kutatási projektjeink, topográfiai munkáink is megtalálták helyüket az új struktúrában, és emellett lehetőség nyílt önálló, már csak a MÉM MDK nevéhez köthető programok megtervezésére, elindítására is. A MÉM MDK rövid léte alatt nagy utat tett meg: szétszórt, több telephelyen létező intézményből 2019 végére egy strukturált, korszerű kutatóhelyekkel működő, a múltjára és meglévő értékeire támaszkodó, határozott célokkal rendelkező tudományos intézmény lett, élén 2019 novemberétől immár a fenntartó MMA által kiírt pályázaton nyertes igazgatóval.

A Jász utca azonban csak egy köztes, megközelítőleg 5 éves állomás az intézmény életében. A MÉM MDK állandó telephelye és az Magyar Építészeti Múzeum állandó kiállítóhelye a tervek szerint a Bajza utcában, az egykori BM kórház területén kerül kialakításra. Az új épületegyüttes és az állandó kiállítás megtervezése 2020-ra tervezett legfontosabb feladatunk.

Fotó digitalizálása a Digitalizációs Osztályon

„Bauhaus-dokumentumok, relikviák” című tárlat a Ludwig Múzeumban

A 2019-ben megjelent „Barokk freskófestészet Magyarországon” I. kötet

BESZÁMOLÓ A MÉK ELNÖKSÉGÉNEK 2020. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

2020 az újratervezés éve volt a Kamara életében. A január-februárban beütemezett két küldöttgyűlési, az ehhez kapcsolódó TET- és elnökségi ülések időpontjai, az előkészített, meghirdetett vizsganapok, a legfoglalt budapesti és vidéki helyszínek tantermi kötelező továbbképzései, a szakmai továbbképzések tervei március 11-én mind annullálódtak. Az időben és az épp időben meghozott előírások szerint/alapján kellett működtetni az országos kamarát, intézkedéseket hozni a területi kamarák és a tagok felé, kezelni a folyamatos változásból adódó, a szakmagyakorlók sokszor megoldhatatlannak tűnő élethelyzeteit, amit kiváltképp a vizsgáztatás lehetőségének a veszélyhelyzet végéig történő törlése okozott.

Mindenkinek szinte egyik napról a másikra kellett „átvonulnia” az online térbe, az online ülések rendszereibe, nálunk sem volt ez másképp.

A MÉK Elnöksége 2020-ban összesen a 8 személyes elnökségi ülés mellett 7 online ülést is tartott, továbbá számos döntést hozott elektronikus, e-mailos szavazással is. Az ülésekről rövid összefoglalókat tettünk közzé honlapunkon, hogy az elnökségi ülések fő témáiról tájékoztatást adjunk. A kamara szerveinek, bizottságainak működését ún. elnöki intézkedések szabályozták a veszélyhelyzet ideje alatt, amelyre Korm. rendelet adott felhatalmazást.

A januárban meghatározott küldöttgyűlések előkészítése az idő és a járványhelyzet előre haladtával lecsökkent egy, szeptemberben megtartott küldöttgyűlésre. Az idő beigazolta, hogy jó döntés volt, hogy a tervezett decemberi küldöttgyűlés témáit előrehoztuk, hiszen novembertől ismét gyűlékezési tilalom lépett életbe. A jogszabályok megbeszélése és egyéb információcsere céljából két területi elnökök testülete ülést tudtunk rendezni Budapesten a küldöttgyűlés előkészítése kapcsán márciusban és augusztusban.

A Magyar Építész Kamara a 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet alapján jogosultsági vizsgát és beszámolót tart a hozzátartozó szakterületek új szakmagyakorlóinak. Februárban még meg tudtuk tartani a vizsganapokat, márciusban azonban már csak egy vizsga megtartására volt lehetőség a korlátozó intézkedések miatt. A MÉK Titkársága aztán nyártól az őszi, 2. veszélyhelyzet kihirdetéséig folyamatosan szervezte a vizsgaidőpontokat, ám a 25 vizsgaalkalom során biztosított 875 vizsgahelyre csak 317 fő jelentkezett és tett vizsgát. A MÉK Elnöksége így annak érdekében, hogy a szakmagyakorlókat ne érje hátrány, tevékenységüket folytathassák, méltányosságból átmeneti intézkedéseket hozott a veszélyhelyzet fennállásáig.

A MÉK a kamarai tagok és a Területi Kamarák számára egy szakmai programokra vonatkozó hozzájárulási alapot hozott létre 2020-ban, amelyből pályázat útján olyan projektek finanszírozhatók, amelyek a tagság szakmai továbbképzését, tájékoztatását szolgálják.

A kiírás értelmében a felhasználási területnek, szakmai feladatnak az építész szakmát érintőnek kell lennie, amely szélesebb körű (regionális, országos) érdeklődésre tarthat számot. Kamarai szervezet vagy gazdasági társaság működtetésére ez a szakmai munkát biztosító keret nem használható fel, működési költségek, bérek nem fedezhetők belőle.

2020-ban két önálló pályázati forduló került meghatározásra, márciusra és júniusra. A veszélyhelyzet miatt azonban a második beadási határidő augusztusra tolódott, mivel a pályázatok közül az első, márciusi fordulóra több rendezvényt, konferenciát, továbbképzést támogatandó kérelem is érkezett, ezek megrendezése a veszélyhelyzet miatt azonban ellehetetlenült. Összesen 15 pályázat került támogatásra, amelyek közül területi kamarai kiadvány, könyv, szakmai nap, szakmai díj is szerepelt.

A tagság részéről a pandémia alatt felmerülő igény volt az online szakmai továbbképzések megszervezése a MÉK továbbképzéseinek lebonyolítására szolgáló TAKO rendszerében, amelynek informatikai fejlesztései év közben lezárultak. A felvételek készítését és az online képzések beindítását a novemberi korlátozó intézkedések tovább késleltették, így ez már a következő évben valósult csak meg.

A tantermi kötelező továbbképzéseket évek óta a MÉK szervezi mind Budapesten, mind a területi kamaráknál. Az év elején tavaszra beütemezett és elmaradt 5 vidéki helyszínen tartandó képzés „pótlását” őszre kellett halasztanunk. Június és szeptember között ezenfelül 6 budapesti továbbképzést is tartottunk, az októberi Construmán pedig a „kötelező” mellett szakmai napot is meg tudtunk még szervezni.

2020-ban elindult a MÉK e-Ügyintézés rendszere is, ebben a szakmagyakorlók:

- ellenőrizni tudják a tagsági nyilvántartásban szereplő személyes adataikat,
- ellenőrizni tudják a területi építész kamara által rögzített továbbképzéseiket (szakmai, kötelező), továbbá

- az aktív tagsággal rendelkező tagok tanúsítási kérelmet nyújthatnak be beruházáslebonyolító és/vagy beruházáslebonyolító műemlékek területén.

A Magyar Építész Kamara önként vállalt célja, hogy bemutassa a kortárs magyar építészeti alkotásokat, alkotókat. Ennek keretében kívánjuk megjelentetni az építészeti elmúlt évtizedét bemutató magyar és angol nyelvű kiadványunkat, amelynek előkészítése 2020 végén megkezdődött.

A 2020 novemberében kihirdetett – és 2021 májusában még tartó – veszélyhelyzet jelentősen átformálta működésünket. A 2020-ban szerzett tapasztalataink reményeink szerint segíteni fognak a 2021-es veszélyhelyzeti időszak könnyebb kezelésében is. Ezen időszak alatt született jó példák és jó gyakorlatok megtartása hosszú távon is hasznos lesz.

A Kamara kapcsolatai

A 2020. év a kamarai munka tekintetében is a COVID-19 jegyében, árnyékában telt. A tavaszi három és az ősszel kezdődött második hullám több mint fél évre korlátozta az operatív munkát, melyet az internet segítségével csak részben lehet pótolni. Az elmúlt év elnökségben végzett munkát elsősorban a kapcsolattartásban megmutató, a stratégiai helyzetkeresés és pozicionálás jelentette.

Tekintettel az Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkárság új feladataira a 2014–2018 között megindított változások lelassultak. A törvények, a rendeletek előkészítési fázisban történő egyeztetése változatos képet mutat, van ahol példaértékű, bizonyos esetekben viszont kívánivalót hagy maga után.

A MMK-val folytatott korábbi évek párbeszéde a Beruházási Folyamatok Rendszere (BFR) és a Tervezői Szolgáltatási Rendszer (TSzR) kimunkálása, vele együtt a díjszámítás – mint alrendszer – kidolgozása a feladatok mellérendelő, additív mérnöki felfogása okán megakadt, a generáltervezői felfogást és rendszerező irányt úgy tűnik a nem helyén értelmezett szakmai öntudat, identitáskeresés felélte. Ugyanez a helyzet a bejelentési tervek sokszor tartalmatlan épületgépészeti és elektromos rendszerleírásaival is: amíg az MMK ezt presztízs- és pozíciókérdésként és nem szolgáltatásként kezeli, nincs mód a megegyezésre, ezzel szemben viszont a jogosultságról szóló rendelet egyeztetésekor a két kamara egyeztetett anyaga került megküldésre a jogalkotó felé.

A MÉK Elnökségének képviselői részt vettek az Ybl-, a Pro Architectura- és a Mócsényi Mihály-díj Bizottság munkájában, az Országos Központi Tervtanácsban, valamint a LTK által meghirdetett mintaterv-pályázat értékelésében is. Javaslatot tettek a mintatervrendszer felhasználási, tervezési, adaptálási elveinek rendszerére, ezeket a katalógus kidolgozása során alkalmazzák.

A MÉK-nek továbbra is kezdeményezni kell a „munkába adás rendszer” kidolgozását. A jelenlegi pályázati rendszer (310/2015. Korm. rendelet) nem idomul a gazdasági és kulturális elvárásokhoz, jellemző, hogy az évben alig fél tucat pályázat volt. Ezzel kapcsolatban egyeztetések történtek a közbeszerzéseket felügyelő kormányzati szervekkel.

Az MMA Építőművész Tagozata folyamatos tájékoztatást kap a MÉK álláspontjáról aktuális kérdésekben, emellett informál a Magyar Építészeti Múzeum létrehozásának folyamatáról. Célunk, hogy a „szolgáltatómúzeum” tevékenységébe, működésébe a MÉK, a kamarák minél nagyobb arányban vegyenek részt.

A Lechner Tudásközpont új ügyvezetője együttműködési megállapodást készített elő, amelynek aláírása 2021-re csúszott át.

A stratégiaalkotással és kommunikációval kapcsolatos 2020-as tevékenység

Stratégia:

Már 2018-ban megkezdődött a MÉK hosszú távú stratégiájának meghatározása, kidolgozása. 2018. év végén a Küldöttgyűlés ezek közül kiemelt 3 témát:

- a tagdíjreform,
- a szakirányú gyakorlat megszerzésének szabályozása, valamint
- az országos szakmafelügyeleti rendszer kidolgozását.

2019-ben a MÉK megkezdte a fenti stratégiai fejezetek feldolgozását, melyet a 2019. májusi küldöttgyűlés elé tárt.

2020-ban ezt a munkát kívánta az Elnökség folytatni, melyet megalapozott a 2020. III. 4–5-i budapesti TET-ülés.

Ennek során a résztvevők egyetértettek abban, hogy a stratégiai célok kidolgozását meg kell előznie a Magyar Építész Kamara, valamint a Területi Kamarák feladatainak és céljainak meghatározása. A munka megkezdődött, azonban a tavaszi, majd az őszi járványhelyzet miatt lelassult. 2021-ben ismételen fel kell gyorsítani a folyamatokat, hogy mielőbb újra tudja tárgyalni a témát a Területi Elnökök Tanácsa, a Területi Kamarák és a Küldöttgyűlés.

Ezzel párhuzamosan megkezdődött az országos szakmafelügyeleti rendszer kapcsán az etikai bizottságok átszervezésének elemzését és a mentor-gyakornoki rendszer bevezetését célzó előkészítő munka.

2020. tavaszán a MÉK a járványhelyzethez kapcsolódóan széles körű online felmérést készített a tagok körében, amely kiterjedt a tervezők és tervező-szervezetek működési feltételeire, a járvány várható következményeire. A Magyar Építész Kamara igyekezett felmérni a koronavírus tervezői piacra, a tervezőkre gyakorolt hatásait, amely alapján az MÉK megfelelő információk birtokában tudott lépéseket tenni a döntéshozók felé a válság enyhítését célzó intézkedések érdekében. A 9685 aktív szakmagyakorló közel 30%-a, 2777 ember válaszolta meg a kérdőívet, azaz nagyon erős mandátumot adott a MÉK számára, a véleményük képviselőre.

A felmérésből kiderült, hogy a szakmagyakorlók közel 80%-a vállalkozóként végzi a tevékenységét, és ezen belül mintegy 96% egyéni vállalkozó, vagy mikro-vállalkozás. Ezt fontos rögzíteni, mert csak azok a kormányzati intézkedések, gazdaság élénkítő csomagok tudnak közvetlenül segítséget nyújtani számukra, amelyek ebben a léptékben is elérhetőek.

A gazdaság újraindíthatósága, a munkahelyek megőrzése, a szakmagyakorlók védelme érdekében a Magyar Építész Kamara 5 témakörben 24 pontban foglalta össze javaslatait, amelyet eljuttatott minden érintett kormányzati szervhez és jogalkotóhoz.

A MÉK javaslatainak egy, sajnos csak kisebb része épült be a meghozott kormányzati intézkedésekbe.

Kommunikáció:

A MÉK a kommunikációja során minden elérhető csatornáján igyekezett tájékoztatni a tagságot a veszélyhelyzettel kapcsolatos, a tervezőket érintő, a Kamara működését befolyásoló kormányzati döntésekről és ezek következményeiről.

A 2020-as évben folytatódott a kommunikációs csatornák felülvizsgálata, a kommunikáció továbbra is folyamatos fejlesztés alatt áll. A MÉK 2020-as nyilvános megjelenéseire is erősen rányomta bélyegét a járványhelyzet. Ennek megfelelően erősödött az online felületen történő kommunikáció, és radikálisan csökkent az élő kapcsolattartás, találkozás. A MÉK és a Területi Kamarák kommunikációjában nem történt érdemi változás, a járvány miatt erősen korlátozódtak a rendezvények.

A jogalkotóval történő megbeszélések a korábbiakhoz hasonlóan alakultak, év közben csökkent a jogszabályváltozásokra irányuló jogszabályalkotói aktivitás, azonban az év utolsó napjaiban ismét jelentős mennyiségű jogszabályváltozással kellett szembesülnünk, melyek előkészítésével, véleményezésével kapcsolatban a Kamarát nem vonta be a munkába a jogalkotó.

A MÉK nyilvános megjelenései a minden évben szokásos díjátadókon történő részvételen túl leginkább a veszélyhelyzettel kapcsolatos intézkedésekkel kapcsolatban voltak tetten érhetőek.

A MÉK internetes szolgáltatásai az alábbi elemekből állnak:

– MEKON

A Magyar Építész Kamara, a területi kamarák automatikus, elektronikus adatszolgáltatása alapján, országos és nyilvános tagnyilvántartást vezet, ez a MEKON-rendszer fő funkciója. Moduljai az alábbiak:

- Névjegyzékmodul
- Publikus keresések száma: 113 045.
- ÉTDR–OÉNY-modul lekérdezések száma: 52 730.
- Kamarai e-Ügyintézés modul (Kamarai e-Ügyintézés 2020. I. 1. 27-től).
- Aktivált MÉK-azonosítók száma: 644.
- Sikeres bejelentkezések száma: 1814.
- Kamarai e-Ügyintézés felületen indított ügyek: 23.

– Cégnyelvántartás: Nyilvántartott vállalkozások száma: 4774.

– Tanfolyamok és Képzések Online rendszere (TAKO).

- Regisztráltak száma: 6751.
- Jelentkezések száma: 1021.

- Jogosultsági vizsgaadatbázis
 - Regisztráltak száma: 3083.
 - Jelentkezések száma: 520.
- Online Továbbképzési Információs Rendszer
 - Pályázatok száma: 3618.
 - Regisztrált pályázók száma: 450.

A www.mek.hu a MÉK hivatalos szakmai portálja (weboldala), melynek elsődleges célja a szakmagyakorlók tájékoztatása a szakmagyakorlásukhoz szükséges információkról, a MÉK működéséről, továbbá tájékoztatás nyújt az aktuális szakmai hírekről az aziránt érdeklődők számára is.

A MÉK online felületeinek megújítása megkezdődött. A tartalmat illetően nem történt jelentős változás, a járvány idején igyekeztünk a honlapon tájékoztatást nyújtani az elnökségi munkáról, I–I, a virtuális térben tartott elnökségi ülésről.

Néhány adat a MÉK online felületeinek aktivitásáról (forrás: Simonszoft):

- Hírlevél: 2020-ban kiküldött hírlevelek száma 47.
- Honlapra feltöltött tartalmak száma: 645, amely az elmúlt 3 évhez képest emelkedő tendenciát mutat. Ugyanakkor a megtekintések száma csökkent, amin mindenképpen változtatni szeretnénk, ennek érdekében cél a felület megújítása.

A MÉK közösségi médiafelületének látogatottsága jelentősen nem változott, továbbra is ajánljuk mindazoknak, akik használják ezeket a felületeket, hogy látogassák a MÉK felületeit itt is, hiszen a másutt is elérhető tartalmakon túl itt olyan anyagok is megjelennek ezeken a csatornákon, amelyek másutt nem.

Kapcsolódó közösségi médiaoldalak:

- <https://www.facebook.com/magyarepiteszkamara> (Követők száma: 3343 – kedvelők száma: 2925),
- <https://www.youtube.com/user/MagyarEpiteszKamara> (Megtekintések száma: 736),
- <https://issuu.com/magyarepiteszkamara> (Publikációk: 66).

Mint arról I évvel ezelőtt beszámoltunk, a MÉK Elnöksége úgy döntött, hogy az Építész Közlönyrel és az Évkönyvvel kapcsolatos teendőket 2020-tól saját hatáskörben végzi.

Az Építész Közlöny 2020-ban már ebben az új struktúrában jelent meg. Az új felépítésnek megfelelően minden számban bemutattunk I–I építészirodát, kitértünk a MÉK híreire, tájékoztattuk a tagságot a jogszabályokkal, a járványhelyzettel kapcsolatos tudnivalókról, beszámoltunk az aktuális kulturális hírekről, kiállításokról, kiadványokról, díjakról. Mint ahogy azt korábban jeleztük, a megjelenő új közlönyök minden esetben I–I fókusztemát jártak, járnak körbe, bemutatva az ehhez kapcsolódó építészeti alkotásokat, cikkekben elemezve az érintett témák különböző aspektusait.

A külügyi tevékenység az ACE-ban

2019 novemberében választották meg dr. Makovényi Ferencet az ACE elnökségi tagjának, akinek az oktatás helyettes koordinátori szerep jutott, és ez a megbízás 2020. január elsején lépett életbe: 2020 során 69 eseményen vett részt, melyből egy volt személyes találkozó.

2020 őszén Ursula von der Leyen EU-elnök meghirdette az új európai Bauhaus-programot, az új zöldmozgalmat és erőteljesen az építészet felé fordult. Az ACE ebben egy koordinátorszerepet vállalt fel és a többi társszakmákkal együtt (belsőépítészek, tájépítészek, urbanisták, iparművészek, képzőművészek) egy közös cselekvési projektet képzelt el. Ennek az új Bauhaus-projektnek egyik fontos eleme az oktatás is. A pandémia hatására az egyetemek áttáltak online oktatásra, mely teljesen átrajzolta a képzést.

Vannak kutatások, melyek az eddigi távoktatás hatékonyságát mérték (angliai egyetemek építész karait vizsgálták) és főleg a tervezési tárgyak esetében a hallgatók nagyon elégedetlenek voltak a hatékonysággal. (Gyaníthatóan ennek az az egyik oka, hogy a hallgató és az oktató kapcsolata inkább egyéni konzultációkban valósult meg és a hallgatók egymás közötti megbeszélései – melyek szintén fontos részét képezik az oktatásnak – háttérbe szorultak.)

El kell mondani az ACE-ről, hogy az elmúlt 30 év alatt valóban elfogadott szervezetté vált az EU számára és az elnökségünk többségének az a határozott célja, hogy minden építészetet érintő kérdésben az EU tanácsadó partnere az ACE legyen. Hasonlóképpen pozitív a két évente megjelenő „sector study”, az építészek országokénti helyzetét elemző tanulmány. Ez a kiadvány az ACE honlapján mindenki által hozzáférhető és a korelosztástól kezdve a jövedelmi viszonyokig teljeskörűen

elemzi szakmánk helyzetét a gazdaságban. A kép nem rózsás, a szakma mindenütt devalválódott és ez ellen minden országnak a saját területén kell dolgoznia.

Az UNESCO/UIA Oktatási Munkabizottságának (EDUCOM) 2020. évi munkája

A Nemzetközi Építész Szövetség (UIA) és az Egyesült Nemzetek Szövetsége (ENSZ) Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) által közösen létrehozott Oktatási Munkabizottság, röviden UNESCO/UIA EDUCOM rendszeres bizottsági regionális találkozókra és az UIA hivatalos konferenciáin tárgyalja az építészképzés és az építész szakmagyakorlók továbbképzésének aktuális témáit. A bizottság közgyűlésére minden év első felében kerül sor.

Az Oktatási Munkabizottságban, mint az UIA más testületeiben, a világ 5 régióját képviselik a delegáltak, ahol Magyarország a 2. régióhoz tartozik. A 2020. január 26–27-én, még a világméretű COVID-19-járvány előtt Párizsban találkozott a bizottság. Az ülésen a délkelet-ázsiai küldöttek az utazási korlátozások miatt már ekkor sem tudtak részt venni. A munkabizottság második ülésére online formában került sor 2020. december 3-án.

A tervpályázatok és a MÉK Nkft. egyéb elnökséget érintő feladatai

A MÉK és Elnöksége továbbra is egyik kiemelt feladatának tartja a közbeszerzések és tervpályázatok ügyét. Az Nkft. rendszeresen figyeli az összes közbeszerzési kiírást, valamint tervpályázati kiírást a szakszerűsége és a jogszerűsége való tekintettel. Az elmúlt évben néhány súlyos szabálytalanságot véltünk felfedezni egyes kiírásokban, ezért kezdeményeztünk egy megbeszélést a közbeszerzési hatóság elnökével, dr. Kovács Lászlóval és munkatársaival. A találkozót megismételve a hatóság elnöke és munkatársa látogatást tett a MÉK TET-ülésén, ahol elemeztük a közbeszerzések és a tervpályázatok ügyét.

Az Nkft. másik fontos tevékenysége az építészeti minőség folyamatos, aktív figyelése:

- tervtanácsokon való aktív részvétel,
- a tervellenőrzések rendszerének és szabályzatának kidolgozása az elvégzett munkák alapján.

Ennek folyamánya, hogy elindítottuk a tervellenőrzési szabályzat kidolgozását.

Rendszeresen segítjük e-mail és telefonhívások során a kamarához kérdéssel vagy panasszal forduló tervezőket és építetteket. Ugyanígy szakmai segítséget nyújtunk az önkormányzat, illetve a magán-személyek által kiírt tervezett tervpályázatok átvizsgálásával, és igény szerint segítjük a lebonyolítást is a szakszerűség és a jogszerűség tekintetében.

Közbeszerzés

A közbeszerzés témájában az elmúlt évben nem volt személyes megbeszélés a járványhelyzet miatt. A megrendelőktől származó információk alapján sok esetben a közbeszerzések keretében készült tervanyagok messze nem elégítik ki a megbízói elvárásokat. Sok hibát és hiányosságot tartalmaznak, mely csak részben róható fel a tervezési díjak alacsony mivoltának és a kiválasztás rendszerének a kontraszelektív rendszerére. A tervhibák és hiányok következtében jelentős anyagi kár is éri a beruházói oldalt. A kamara a belső szakmai fegyelem megszilárdítására kell, hogy helyezze a hangsúlyt és a tervek minőségének javítását kell szorgalmaznia.

Az év folyamán a másik fontos tevékenységünket is folytattuk, amely során az MMK képviselőjével, dr. Virág Rudolfal tartva a kapcsolatot a Közbeszerzési Hatóság munkacsoportjának anyagát szükség esetén véleményeztük.

Az elnökség és a titkárság munkája a fentiekén túl a kamara mindennapi működéséről szólt. A pandémia időszakában ez kevésbé látványos, ugyanakkor neheztett pálya volt, mint ahogy minden építész működése ilyen volt, aki megküzdött az elmúlt időszakokkal. Ugyanakkor az ilyen válsághelyzetek arra is alkalmasak, hogy az ember ismételt felismerje, hogy kritikus időszakokban nem feltétlenül a „jól kommunikálható”, trendi tevékenység szolgálja a tagság érdekeit, hanem sokkal inkább a lelkiismeretes, a mindennapok kihívásaira válaszoló munka hozza meg a gyümölcsöt mindenki számára.

Hajnóczi Péter
elnök

ROMAN CSARNOK

3
2
1

3
2
1

A MAGYAR ÉPÍTÉSZ KAMARA JAVASLATAI A KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY NEGATÍV HATÁSAINAK ENYHÍTÉSÉRE

A napjainkban tomboló koronavírus-járvány rengeteg áldozatot szed világszerte és hazánkban is. Az elsődleges cél az élet védelme, az egészség megőrzése, ugyanakkor kezdettől fogva látszik és érezhető, hogy a járványhelyzet és a védekezés súlyos gazdasági következményekkel, gazdasági visszaeséssel fog járni. Vannak ágazatok, amelyek az első pillanatban megtapasztalták ezt a hatást, a gazdaság komplett szegmensei álltak le, lehetetlenültek el.

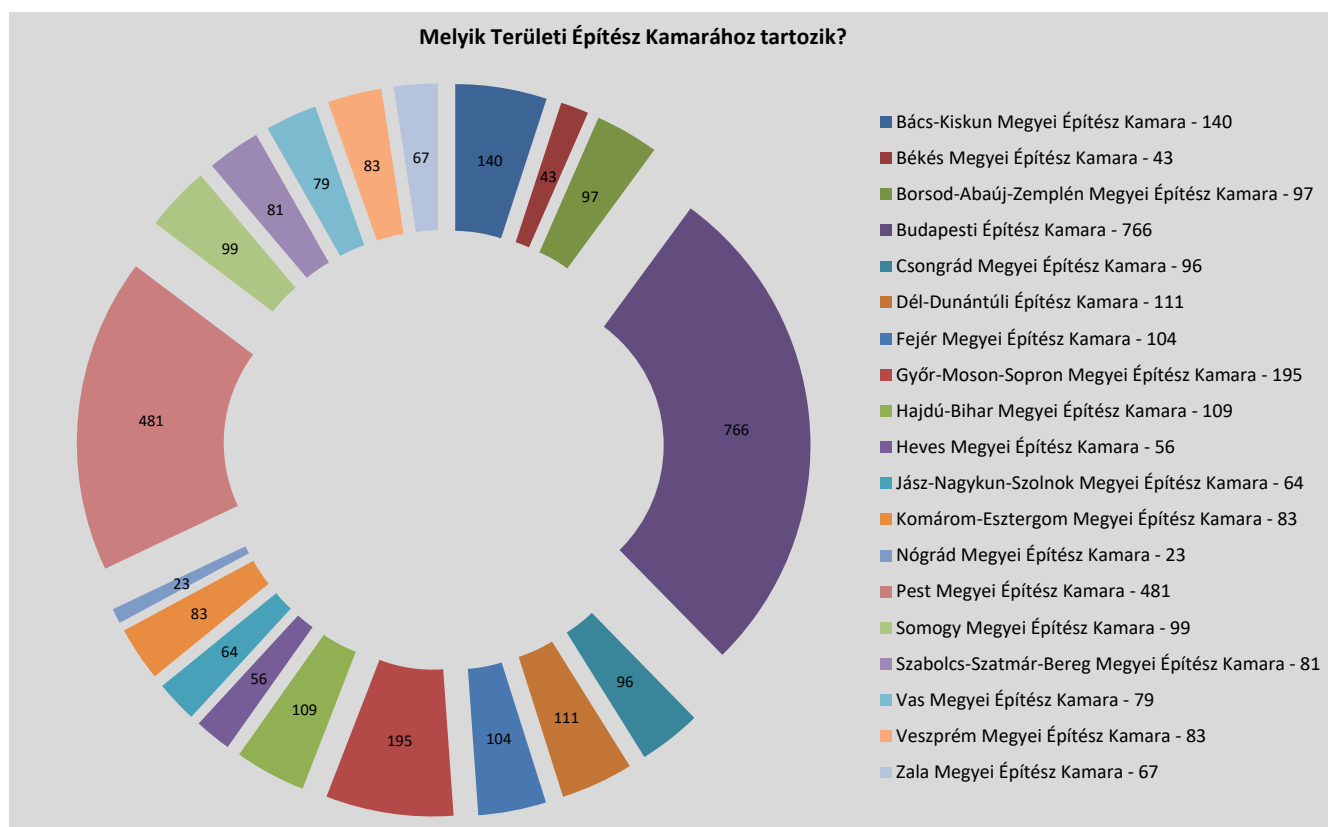
A gazdasági mentőcsomag első kedvezményezettjeinek mindenki számára nyilvánvalóan ezeknek az ágazatoknak kell lenniük.

Az építészeti tervezés, az építőipar nem tartozik azon ágazatok közé, amelyek ebben az első körben szenvedik meg a jelen helyzetet. Ugyanakkor mindannyian tapasztaljuk már, hogy lassulnak, leállnak különböző beruházások, ellehetetlenülnek a tervezési feladatok. Ennek a folyamatnak a hossza, a vége még nem látható, éppen ezért a hatása sem mérhető, azonban az mindenképp becsülhető, hogy súlyos következményekkel jár. Szakmai kamaraként az a feladatunk, hogy jelezzük ezeket a negatív jelenségeket a döntéshozók felé, hogy igyekezzünk mérsékelni ennek a folyamatnak a negatív hatásait mind a gazdaságra, mind az építőipari ágazatra, mind pedig Kamaránk tagjaira!

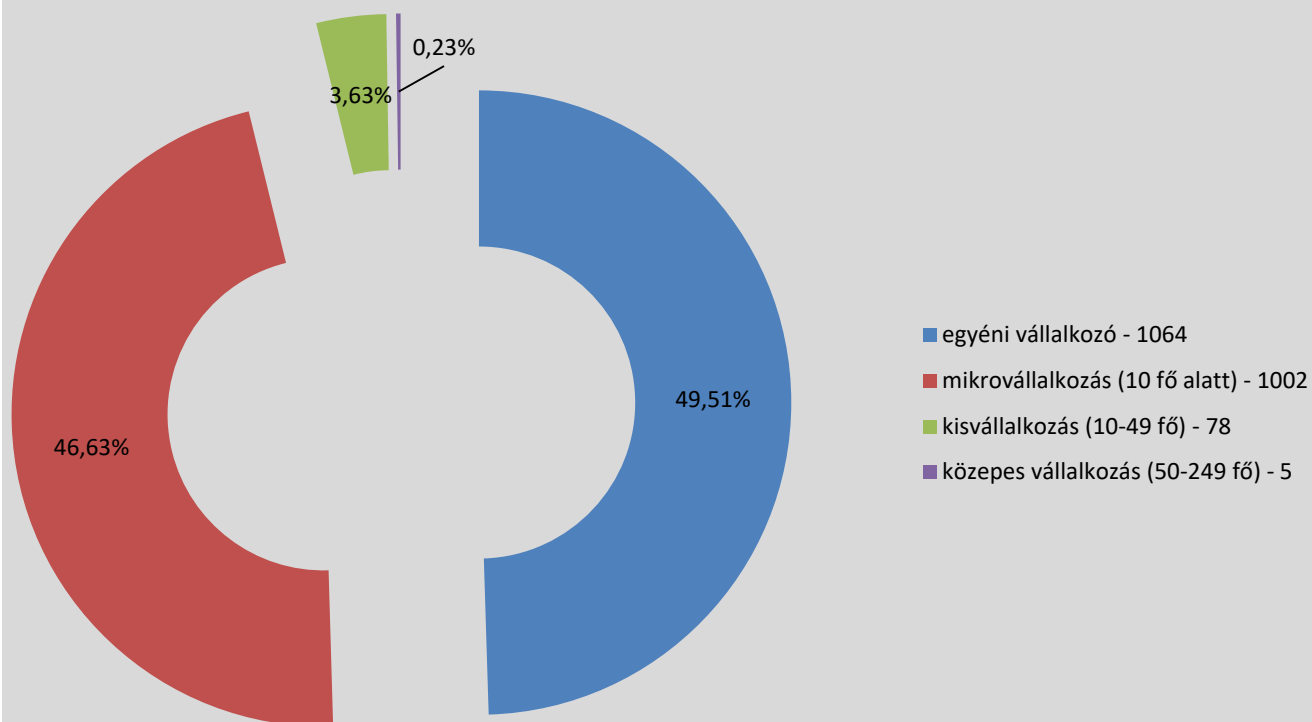
Fontos annak rögzítése, hogy a késleltetett negatív hatás a járvány elmúltával is érezhető lesz. Az építőipar jellegéből adódóan lassabban reagál, lassabban áll le, de még lassabban indítható újra. Éppen ezért elsődleges nemzetgazdasági érdek, hogy ezt a leállást elkerüljük, hiszen a gazdaság csak abban az esetben indítható mielőbb újra, ha lesznek beruházások, és azok mielőbb elkezdhetők, amelyhez elengedhetetlen, hogy a beruházás-előkészítés, a tervezés folyamatos legyen a járvány ideje alatt is!

Annak érdekében, hogy ez biztosítható legyen, Kamaránk az elmúlt napokban országos online felmérés keretében kérdezte meg a szakmagyakorlók teljes körét arról, hogy mit tapasztalnak a gyakorlatban, mik a kilátásaik és milyen intézkedéseket tartanának szükségesnek.

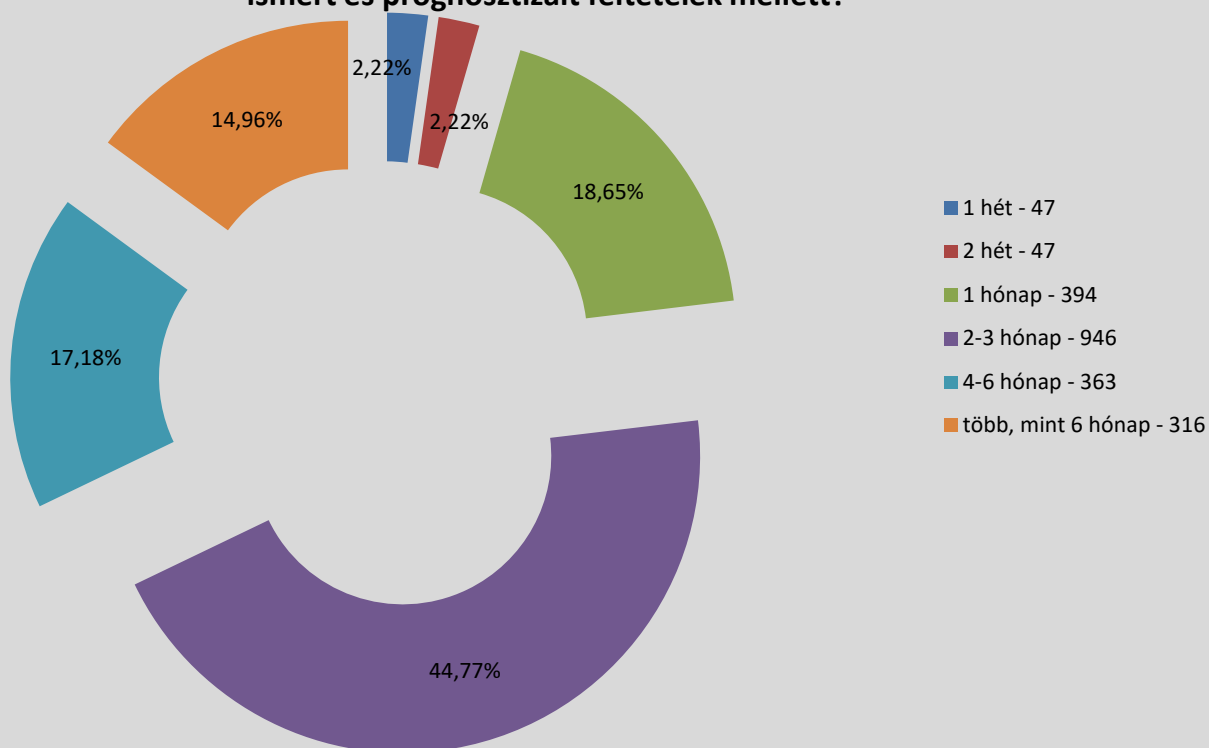
A 9685 aktív szakmagyakorló közel 30%-a, 2777 ember válaszolta meg a kérdőívet, azaz nagyon erős mandátumot adott a MÉK számára, a véleményük képviseletére.

4. Vállalkozása melyik típusba tartozik?

18. A Vállalkozás pénzügyi tartalékai -bevonandó külső források nélkül - mennyi ideig biztosítják a Vállalkozás működőképességét a jelenleg ismert és prognosztizált feltételek mellett?

A felmérésből kiderül, hogy a szakmagyakorlók közel 80% vállalkozóként végzi a tevékenységét, és ezen belül mintegy 96% egyéni vállalkozó, vagy mikro-vállalkozás. Ezt fontos rögzíteni, mert csak azok a kormányzati intézkedések, gazdaságélénkítő csomagok tudnak közvetlenül segítséget nyújtani számukra, amelyek ebben a léptékben is elérhetőek.

Annál is inkább fontos a gazdaságélénkítés általános célján túl a mai-holnapra közvetlen segítségnyújtás, mivel a vállalkozások 2/3-a rendelkezik 3 hónapnál rövidebb tartalékkal, és tekintettel arra, hogy a jelenlegi prognózisok szerint a járvány ennél sokkal hosszabb lefolyású, ezért ezeknek a vállalkozásoknak nemcsak a hosszú távú munkát, hanem a pénzügyi túlélést, a pusztta létfenntartást is biztosítani kellene.

A vállalkozások közel 3/4-e igyekszik elkerülni a létszámleépítéseket, azonban a vállalkozások 11%-a a tevékenység felfüggesztésével, a vállalkozás megszűnésével számol. A kormányzati szándékkal megegyezően mindenképpen arra kell törekednie minden döntéshozónak, hogy a munkahelyek valóban megőrizhetőek legyenek, és ehhez a megfelelő segítséget az érintettek megkapják.

A szakmagyakorlók jelentős része áttért az otthoni munkavégzésre, azonban ennek hatékonyságát csökkenti az informatikai infrastruktúra állapota, a kapcsolattartás nehézsége a projekt többi résztvevőjével, a járvánnyal kapcsolatos egyéb intézkedések hatása (kijárási korlátozások, online iskolai oktatás stb.).

Az eltelt rövid idő alatt a szakmagyakorlók negyedénél már konkrétan jelentkeztek a beruházások lelassulásából, leállításából, a megrendelések, tervezői szerződések visszamondásából adódó problémák, amelyek az idő múlásával várhatóan jelentősen növekedni fognak.

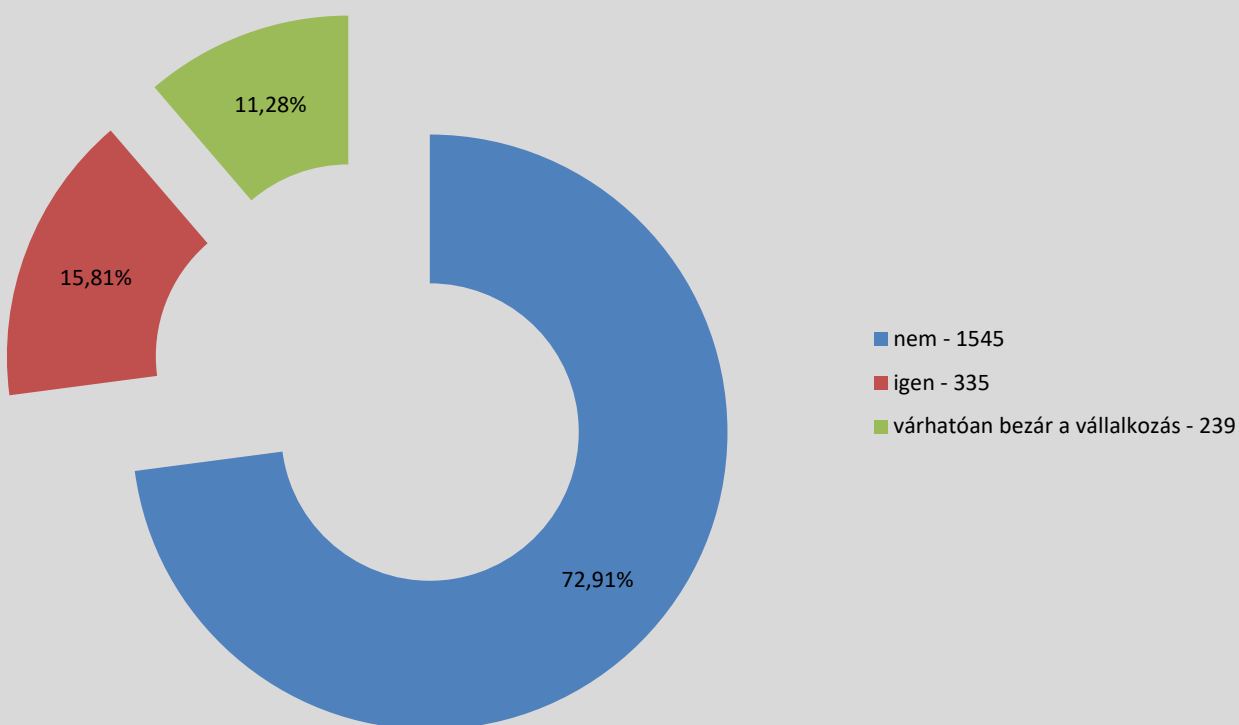
A szakmagyakorlók mintegy 66%-a úgy becsüli, hogy a járvány elmúltával legalább fél évig tart, amíg a járvány előtti gazdasági eredményeket el tudja érni, azaz olyan távlatú intézkedések szükségesek, amelyek legalább ezt az időszakot lefedik.

Mindezekre tekintettel a gazdaság újraindíthatósága, a munkahelyek megőrzése, a szakmagyakorlók védelme érdekében a Magyar Építész Kamara az alábbi intézkedéseket javasolja:

1. Beruházásösztönzés, gazdaságélénkítés:

Javasoljuk az állami és önkormányzati beruházások folytatását, a jövőbeli projektek előkészítésének, tervezésének, terveztetésének előrehozását.

5. Vállalkozása várhatóan kényszerül-e elbocsátásokra a koronavírus-járvány miatt?

Javasoljuk a lakásépítéshez kapcsolódó kedvezmények fenntartását, kibővítését (CSOK, 5%-os áfa visszaállítása).

Javasoljuk a már bejelentett intézkedésekben szereplő „rozsdaovezet” fogalmának jogszabályi tisztázását, valamint az ezen övezetek beépítését lehetővé tevő településrendezési tervek soron kívüli, sürgősségi eljárásban történő elkészíttetését!

Javasoljuk államilag finanszírozott bérlakásépítési programok indítását, a középület-állomány régóta tervezett kataszterének elkészíttetését.

Javasoljuk kedvezményes beruházásösztönző hitelkonstrukciók bevezetését.

2. Adó- és járulékfizetési kedvezmények:

Javasoljuk a már bevezetett KATA-kedvezmények kiterjesztését a Magyar Építész Kamara szakmagyakorlóira a veszélyhelyzet időszakára.

Javasoljuk a 47/2020. (III.18.) számú Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés a) és b) pontjának kiterjesztését, a járulékok és adók befizetésének átütemezését, az adminisztratív határidők kitolását (adóbevallás stb.) a Magyar Építész Kamara szakmagyakorlóira vonatkozóan a veszélyhelyzet időszakára.

Javasoljuk a cégek adóelőleg-feltöltésének elengedését és a tényleges kifizetéshez igazodó áfa és adóelőleg-befizetési kötelezettség bevezetését (pénzforgalmi szemlélet) a veszélyhelyzet időszakára.

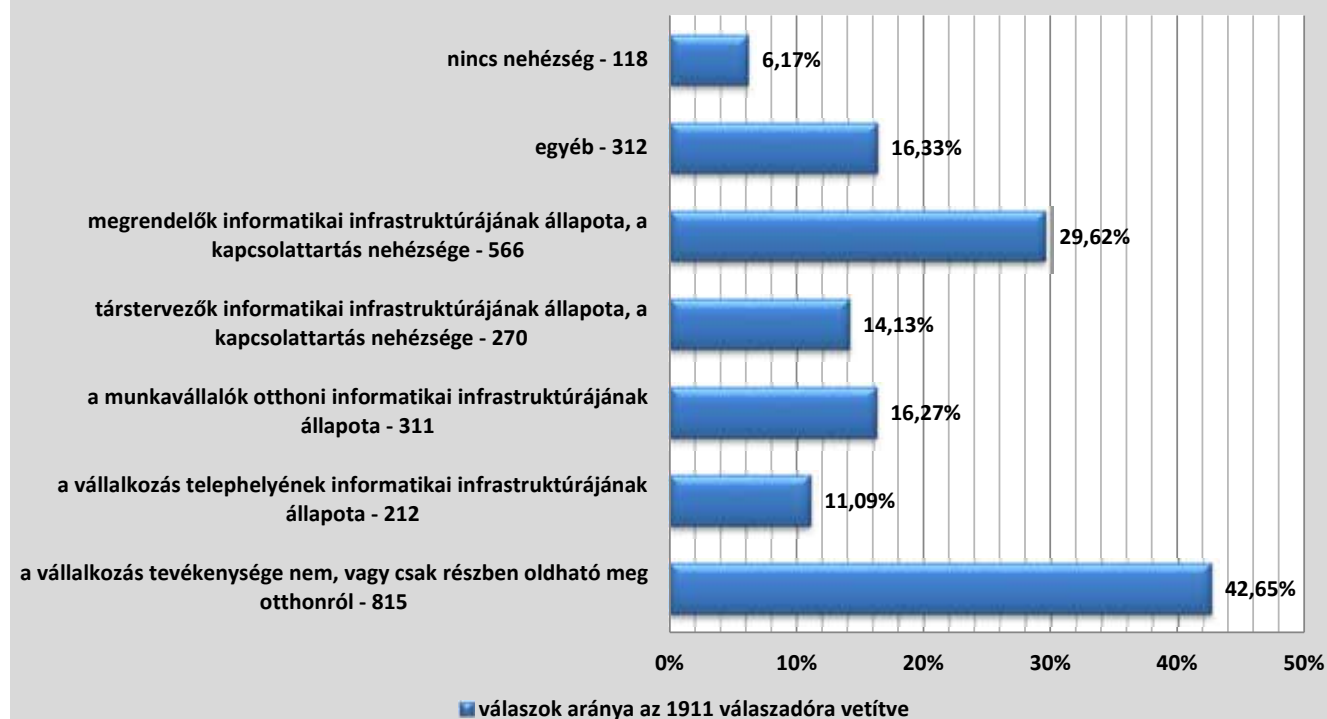
Javasoljuk a Magyar Építész Kamara cégnyilvántartásában szereplő cégek esetében a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara részére fizetendő 5000 Ft-os évi kamarai hozzájárulás eltörlését.

3. Munkahelyek védelme, munkabér-támogatás:

Javasoljuk a munkahelyek megőrzésének támogatását munkabér-kiegészítéssel az ezt vállaló vállalkozások esetében.

Javasoljuk a veszélyhelyzet kihirdetését követően létesített munkaviszonyok esetében egyedi járulékmentességi kedvezmények bevezetését a veszélyhelyzet időszakára.

14. Mi okoz nehézséget az otthoni munkavégzésnél?

4. Szerződéses feltételek módosítását érintő javaslatok:

Javasoljuk, hogy a veszélyhelyzet idejére és az azt követő évre tekintsenek el a pozitív üzleti mérleg feltételétől, valamint a jóteljesítési, jótállási biztosítékok előírásától a közbeszerzési eljárások esetén.

Javasoljuk, hogy a veszélyhelyzet idejére az állami és önkormányzati projektekben kerüljön bevezetésre a részlegesen előrehozott fizetési rendszer (teljesítési előleg).

Javasoljuk az ÉVOSZ–MÉK–MMK által korábban elkészített és a döntéshozók felé benyújtott, a Beruházási folyamatok rendszere és a Tervezői szolgáltatások rendszere című szabályozás elemeinek jogszabályokba foglalását és alkalmazását.

Javasoljuk a veszélyhelyzet idejére az állami és önkormányzati projektekben a fizetési határidők 15 napra csökkentését.

Javasoljuk a megrendelők fokozott fizetési fegyelmének erősítését szolgáló rendelkezések bevezetését.

Javasoljuk a veszélyhelyzetet megelőzően megkötött és a veszélyhelyzet időszakára eső teljesítési határidejű, valamint a veszélyhelyzet során eddig megkötött tervezési szerződések határidejének kötbér tehermentes módosítási lehetőségének biztosítását.

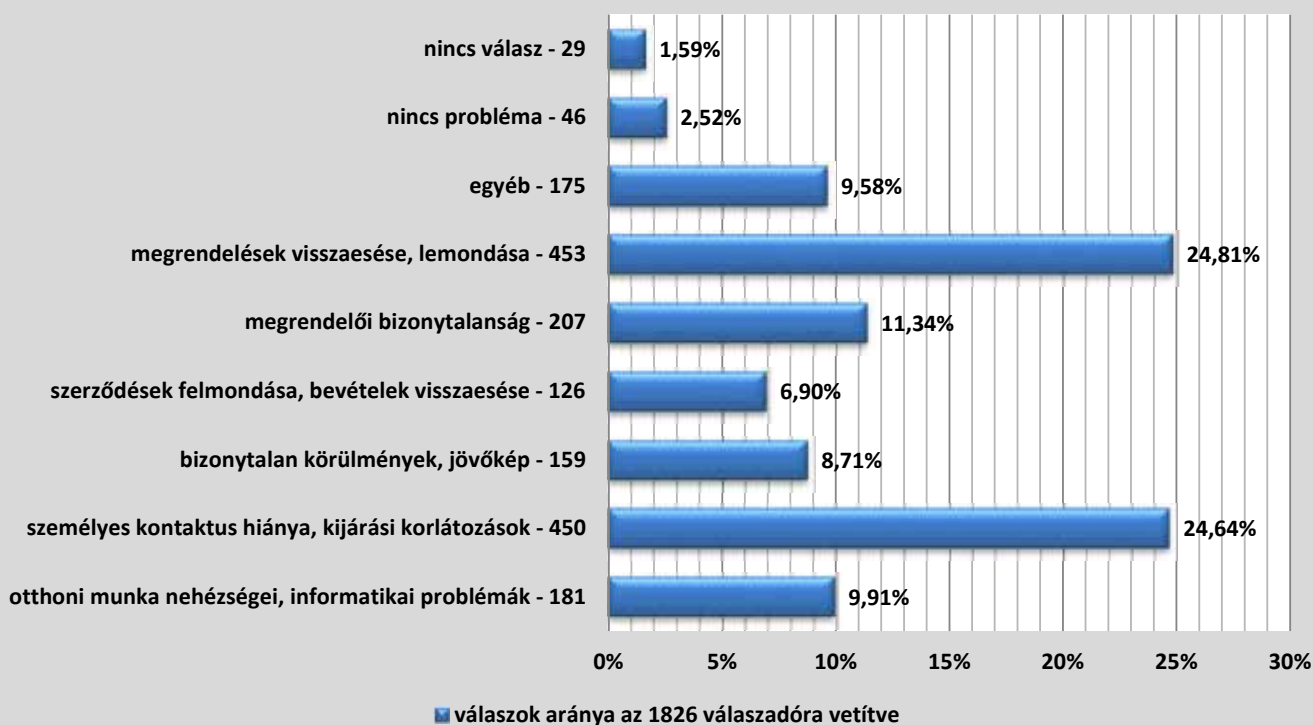
Javasoljuk a generáltervezői, az átlátható szerződés- és munkavégzés-struktúra további erősítését, a hierarchikus, a döntési és felelősségi rendszert egyértelműen lekövethető rendszer továbbfejlesztését az additív, a folyamatok átlátását nehezítő törekvésekkel szemben a gazdaság gyors újraindítása érdekében.

5. A munkavégzést érintő támogatások:

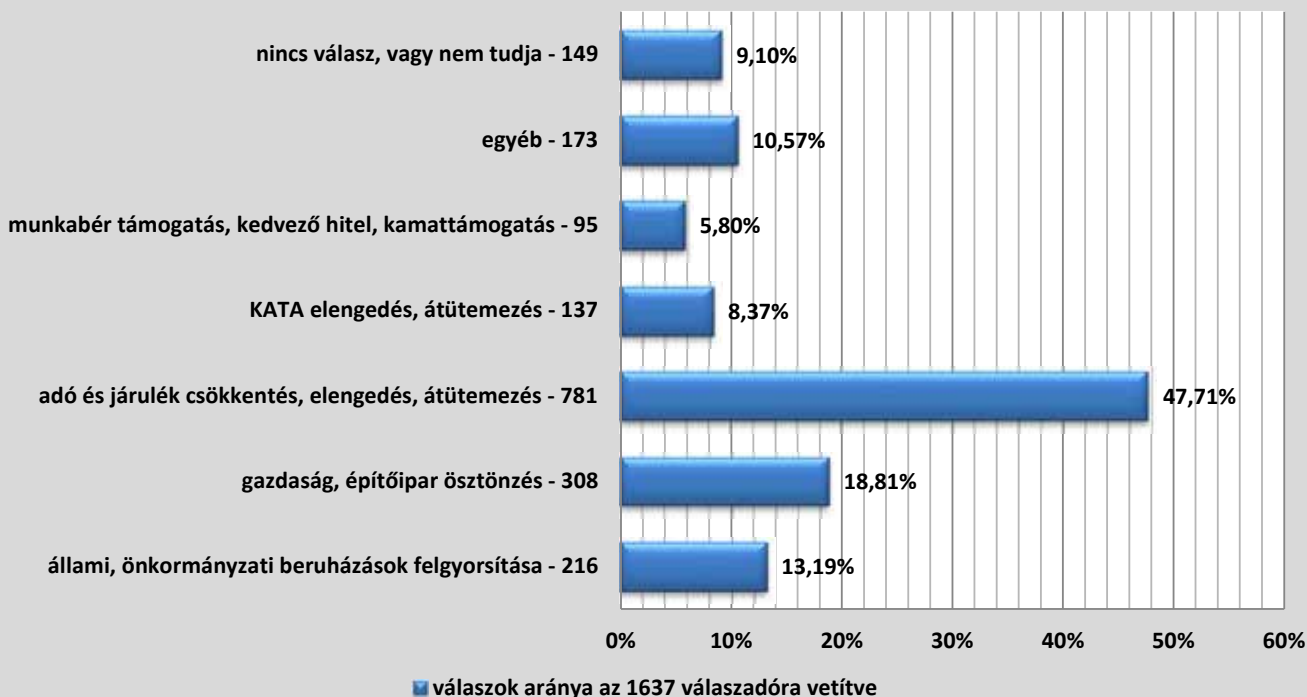
Javasoljuk az otthoni munkavégzés elősegítése céljából informatikai eszközbeszerzési pályázatok sürgős kiírását (alacsony önrésszel, gyors lebonyolítással, széles körű támogatotti kör meghatározásával, különösen az egyéni és a mikrovállalkozások körében).

Javasoljuk a veszélyhelyzet idejére a nagy sáv szélességű, korlátlan internetcsomagok igénybevételeinek támogatását.

20. Jelenleg mi okozza Vállalkozásánál a legnagyobb működési problémát?

21. Milyen kormányzati intézkedésekre lenne szükség a tervezők, a tervező vállalkozások, a tervezési piac megsegítésére?

Javasoljuk a veszélyhelyzet idejére a tervdokumentációk és egyéb dokumentumok kizárólag elektronikus úton történő szállításának lehetőségét biztosító rendelkezések meghozását.

Javasoljuk a veszélyhelyzet idejére a személyes találkozások minimalizálása érdekében a különböző engedélyezési eljárások során szükséges papíralapú dokumentumok benyújtási kötelezettségének felfüggesztését, és az elektronikus úton történő benyújtási lehetőség, valamint az előírt hatósági egyeztetések elektronikus úton történő lebonyolíthatóságának jogszabályi biztosítását.

Javasoljuk a veszélyhelyzet idejére a személyes találkozások minimalizálása érdekében a véleményünk szerint továbbra is elengedhetetlen tervezői művezetések, építéshelyszíni kooperációk egyedi szabályozását, lehetővé téve és támogatva a fenti események videokonferenciákkal történő kiváltását, illetve a személyes konzultációkon a járványügyi védőfelszerelések alkalmazásának előírását. Az e-művezetés részben a pandémiahelyzetre ad megoldást, de a veszélyhelyzet után is hasznos – a személyes jelenlétet csak részben helyettesítő – megoldás, mely a későbbiekben is jótékonyan segíti a beruházások minőségi és határidőre történő megvalósítását.

Javasoljuk, hogy a munkába adás feltételeit a Kbt.-vel összhangban mind a létrehozandó beruházás tárgya, mind az ehhez szükséges szolgáltatások minőségének és szakszerűségének biztosítása érdekében a kulturális, gazdasági élet követelményeinek megfelelően legyenek újra szabályozva az érintett köztisztviselők bevonásával (pl. 310/2015. [X.28] Korm. rend.).

Véleményünk szerint a fenti javaslatok enyhíthetik a járvány negatív következményeit, és biztosítékot nyújthatnak arra, hogy a járvány elmúltával a gazdaság mielőbb talpra tud állni, és közös erővel vissza tudunk térni a járvány előtti időszak gazdasági növekedési pályájára.

Ebben a munkában a Magyar Építész Kamara továbbra is igyekszik minden tőle telhetőt megtenni, és támogatni minden olyan kezdeményezést, amely a tagjai és a társadalom érdekeit szolgálja, és amely segít túllépni a koronavírus-járvány nehéz időszakán!

Elemzésünket és javaslatunkat elküldtük mind a miniszterelnök úrnak, mind a Miniszterelnökségnek, mind pedig az Innovációs és Technológiai Minisztériumnak.

Tutervai Máttyás
MÉK alelnök

ONLINE VAGY SZEMÉLYESEN – MILYEN LESZ A VÍRUS UTÁNI CÉGES VILÁG?

Vélemények cégvezetőktől és munkavállalóktól.

Időt és költséget kímélő tud lenni az online megbeszélés, de mégiscsak jobb a személyes találkozás, főleg az üzletkötéshez. Bizonyos munkákat hatékonyan el lehet végezni otthonról, de a kommunikáció, a közös gondolkodás viszi előre a céget, és ez jobban megy, ha van közös ebéd, közös kávé, ezért a cégvezetők nagyrészt az irodai jelenlétre voksolnak. Részletek a Meety teremfoglaló portál tanulmányából.

Személyes interjúk és egy 163 cég által kitöltött online kérdőív segítségével próbáltuk megtudni, milyen változások várhatók a vírus után az irodahasználati és a tárgyalási szokásokban.

Változtatnak-e a cégek az irodahasználati szokásaikon?

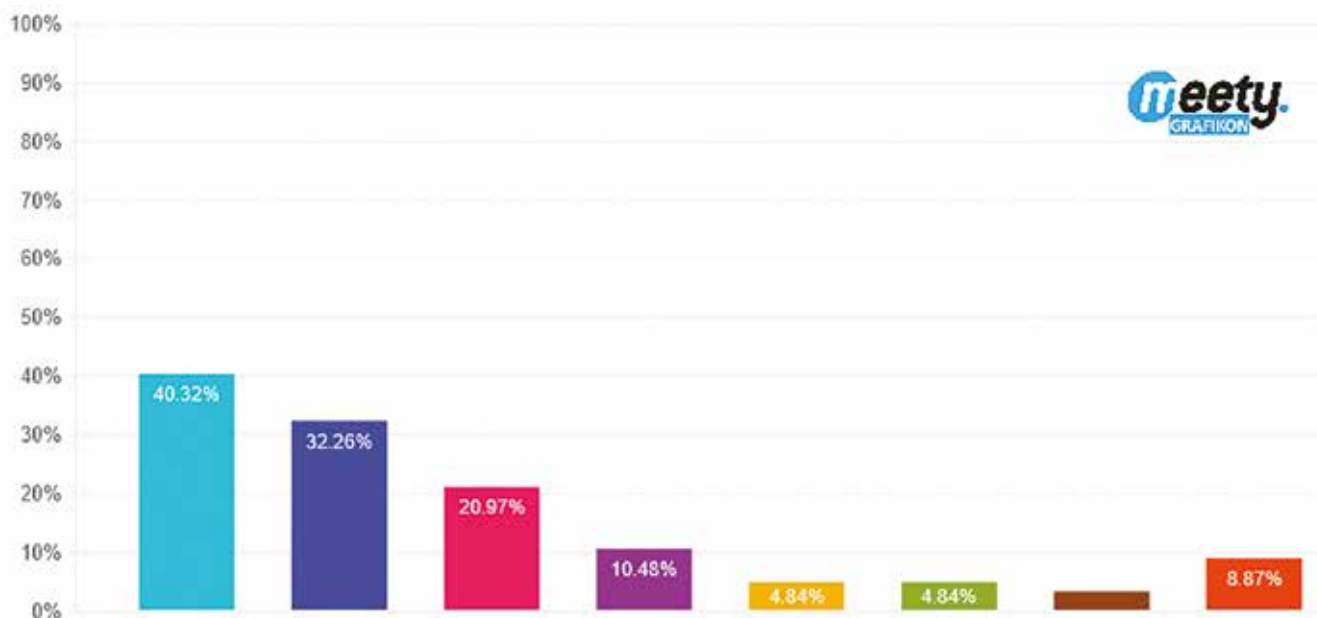
A terveket illetően több válasz is megjelölhető volt a kérdőívben. A cégek 40%-a több home office-t enged majd a dolgozóinak, 5% úgy válaszolt, hogy nagyrészt online munkavégzésre fog áttérni.

A cégek 10%-a jelezte, hogy kisebb irodába szeretne költözni, mert akkor sem fogja megérni a jelenlegi irodáját fenntartani, ha megoldódik a vírushelyzet.

5% rájött, hogy nincs feltétlenül szüksége állandó irodára, elég hetente-havonta tartani egy személyes megbeszélést.

A cégek 32%-a viszont reméli, hogy visszatérhet a vírus előtti szokásaihoz és bent dolgozhat az irodában. Másik 21% pedig jelenleg is ugyanúgy dolgozik, ahogy a vírus előtt, ami többségük esetében szintén azt jelenti, hogy az irodában. Tehát a cégek fele nagyjából ugyanúgy fog működni, ahogy ezelőtt.

A válaszok megoszlása grafikonon:
Terveznek-e változtatni a munkavégzés helyét és a munkaszervezést illetően a járvány után a jelenlegi tapasztalatok alapján? (több válasz is megjelölhető volt)

- Bizonyos munkakörökben több otthoni munkát fogunk engedélyezni a kollégáknak.
- Reméljük, visszatérhetünk a járvány előtti szokásainkhoz, és bent tudunk dolgozni az irodában.
- Nem tervezünk, mert jelenleg is ugyanúgy dolgozunk, ahogy korábban.
- Szeretnénk kisebb irodába költözni, később sem éri meg ekkora irodát fenntartani.
- Rájöttünk, hogy nincs is olyan nagy szükségünk állandó irodára, elég lenne hetente/havonta tartani egy személyes megbeszélést.
- Nagyrészt online munkavégzésre állunk át.
- Ezt egyelőre nem lehet eldönteni.
- Egyéb (kérjük, fejtse ki)

Kérdőíves felmérésünk nem reprezentatív. (A válaszadók tevékenységére, a kitöltő cégek létszámára és földrajzi elhelyezkedés szerinti eloszlására vonatkozó részletes diagramok a Meety honlapján elérhetők.)

Merre mozdulnak a vállalatok az irodáikból?

Egy ingatlanfejlesztéssel és irodabérbeadással foglalkozó cég vezérigazgató-helyettese kérdésünkre elmondta: az igények változásával kapcsolatban úgy tapasztalja, hogy most a cégek „várják, hogy milyen lesz a világ, mi lesz a home office-szal, hány négyzetméter fog kelleni. A legnagyobbak, a 3–5 ezer négyzetméteres irodákat használó cégek »eltűntek« a vírus első hullámánál, a tervezett költözéseiket elhalasztották.”

Egyes jóslatok szerint az irodák a jövőben inkább közösségi térként fognak működni, ahova a jórészt home office-ban dolgozó kollégák csak tréningekre, egyéb eseményekre gyűlnek össze. Ezzel kapcsolatban az ingatlanfejlesztő igen szkeptikus, véleménye szerint mindig vannak „szelek”, ez is egy ilyen lehet, de hosszú távon nem fog bevalni. „2019 decemberében mindenki arra ment, hogy minél jobban szeressen bent lenni a munkavállaló az irodában, minél tovább jól érezze ott magát, ezért legyen közös bár, csocsóasztal, egyéb ilyen terek, és a közös program, beszélgetés közben is dolgozzanak. A cégfejlesztés nem arról szólt, hogy mindenki otthon egyedül »tegyen-vegyen«, hanem arról, hogy a közös együttlétekből kreatív, jóval nagyobb teljesítmény jöjjön ki.”

Hozzáteszi, hogy nem véletlenül alakult ki az elmúlt 50–60 évben a professzionális irodára való igény: „a 90-es években, a rendszerváltás után nagyon sokan lakásokban kezdtek el például könyvelőirodát, jogi irodát, egyéb vállalkozásokat. Ők egy idő után átmentek professzionális irodákba, mert egyszerűen jobban működött, hatékonyabb volt. Ennek a presztízsértéke anyagilag is visszajön, hiszen nem mindig fogadhatja az ember az ügyfelét a III. emelet 3-ban...” Ettől még azt el tudja képzelni, hogy a kisebb cégek most költségcsökkentés miatt vissza fognak menni lakásirodáikba.

Az ő vállalatuk „A” kategóriás irodákkal foglalkozik, és itt nem találtak olyannal, hogy valaki visszaadta volna az irodát, bár hozzátette, hogy ezekből a hosszú bérleti szerződésekből nagyon nehéz is kilépni.

Olyan igényt sem jelzett senki, hogy alakítsák át az irodatereket, hogy másként használhassák a cégek, ennek persze az is akadálya lehet, hogy ez költségekkel járna. Hogy miben lesz más a vírus után az iroda, nehéz megmondani, de azt elképzelhetőnek tartja, hogy egyes cégek nagyobb távolságtartást fognak előírni, esetleg korlátozzák az egy helyen – például a liftekben – tartózkodók számát. Ha ez így lesz, az épphogy nem a kisebb irodák irányába visz, hanem a nagyobb négyzetméter-igény felé.

Lecserélik-e a cégek az irodáikat?

A kérdőívben arra is rákérdeztünk, terveznek-e költözést a cégek. Itt jelentős eltérés volt a bérelt, illetve saját irodával rendelkezők között.

A saját irodával rendelkezők 92%-ának megéri megtartani a mostani irodáját (62% válaszolta, hogy szüksége van olyan, és akkora irodára, mint a jelenlegi, további 30% pedig azt, hogy ugyan a vírus-helyzetben kevésbé éri meg a fenntartás, de hosszú távon szükségük van rá).

Egy-egy olyan válasz született, hogy kisebbre fognak költözni, illetve kisebbre szeretnének költözni, de nincs rá lehetőségük. Azt a lehetőséget senki nem válaszolta, hogy felesleges az iroda, ezért eladják vagy bérbe adják másnak.

A bérelt iroda fenntartása összesen a cégek 71%-ának éri meg (itt 46%, akinek jelenleg nem, de hosszú távon érdemes fenntartani, és 25%, aki most is úgy érzi, hogy szüksége van ilyen és ekkora irodára).

13% jelezte, hogy a magas díj miatt tervezi a bérelt terület csökkentését, és hasonló az aránya azoknak (11%), akik ugyan szeretnének kisebbre költözni, de ezt valamiért (legalábbis egyelőre) nem tudják megtenni. Összesen tehát a cégek mintegy negyede érzi úgy, hogy nem éri meg fenntartani a jelenlegi bérelt irodát.

Mennyire lesz népszerű az online tárgyalás?

Sokakat érdeklő kérdés, hogy vajon az ügyfelei mennyire igénylik majd a személyes találkozót, terveznek-e változtatni a tárgyalási szokásokon a járvány után a jelenlegi tapasztalatok alapján. A válaszok több mint fele úgy szólt, hogy reméli, visszatérhet a járvány előtti szokásaihoz, vagyis jellemzően a személyes tárgyalásokhoz, de csaknem ugyanennyien (51%) azt is megjelölték, hogy

nagyobb arányban tartanak majd online megbeszéléseket, mint eddig. Hozzá kell tenni, hogy akik ezt választották, azoknak 43%-a informatikai cég.

A több online megbeszélést tervezők közül mindössze 13% olyan cég, akik üzletkötőkkel értékesítenek. Ez alapján úgy tűnik, ebben a körben továbbra is nagyon fontos marad a személyes tárgyalás.

Olyan, aki szinte kizárólag online megbeszéléseket tart majd, csak 7% volt.

Arra különösen kíváncsiak voltunk, mennyien ismerik és használják ki az óradíjas vagy napidíjas tárgyalók lehetőségeit. A felmérésben mindössze 4% jelölte meg, hogy tervezi ezek igénybevételét. Vélhetően nem is ismert még széles körben ez a módszer.

Mikor jó az alkalmilag bérelt tárgyaló?

A digitalpixeles Nun Mónikáék azok közé tartoznak, akik gyakran béreltek óradíjas tárgyalókat a vírus előtt és később is ezt a megoldást fogják választani, ha személyes megbeszélést tartanak az ügyfeleikkel.

Kíváncsiak voltunk a tapasztalataira, és hogy miért nem étterembe mennek tárgyalni. „Az étteremben zaj van, és nem is csak az emberek miatti alapzajról van szó, hanem sokszor bekapcsolnak valami szörnyű zenét...” – magyarázza. De ennél is nagyobb problémának látja, hogy az ebéd-vacsora eltereli a figyelmet a lényegről. „Az étel egy olyan témakör, amiről mindenki szívesen beszél, viszont ha arról beszélgetünk, hogy húislevest együnk vagy paradicsomlevest, elkerül a fókusz. Én szeretek célzottan tárgyalni, azt mondom, hogy legyen 50 perc–1 óra, engem nem érdekel közben, hogy a másik szereti-e a csokis palacsintát... Ha eltöltünk egy-másfél órát egy étteremben, úgy érzem, hogy annak a másfél órának a döntő többsége teljesen üresjárat. Egy tárgyalóba viszont azért ülünk le, hogy beszéljünk. Persze legyen ott kávé, meg két szem aprósütemény, ezek kellékek, hogy mindenki jól érezze magát.”

Hogy egy bérelt tárgyalónak mit „kell tudnia”, azzal kapcsolatban Nun Mónika a megközelíthetőséget és a parkolási lehetőséget emeli ki. „Nagyon fontos, hogy ne legyen fizetős a parkolás, vagy én fizessek utána a mélygarázsban vagy akárhol, mert zavaró, ha tárgyalás közben a másik folyton nézi az óráját, hogy mi van a parkolással. Azt láttam, hogy a kocsis biztonságos elhelyezésének megoldását jó néven veszik.”

A tárgyalók környezete, „puccossága” Nun Mónika szerint nem annyira lényeges, sőt, „néha, egyes ügyfelek azt is gondolhatják, hogy ha én ennyire »pucc« irodában vagyok, akkor ezt velem fogom kifizettetni. Szóval van, akinél ez visszatartó erő. Nem láttam hatékonyságbeli különbséget abban, hogy egy egyszerű környezetben tárgyalunk – persze azért nem hokedlin –, vagy nagyon elegáns helyen. Ez lényegtelen. Egy minimálisan felszerelt tárgyaló tárgyalóasztallal, projektorral, hat székekkel és az alapvető cateringgel ugyanúgy tud működni, mint a loft stílusú tetőtér, ahol minden hiper-szuper.

Jelen pillanatban egyébként nem bérellek tárgyalót, nincs rá igény, de szerintem ez változni fog, ha mindenki be lesz oltva. Ügyfeleink egy részénél sikeresebb a tárgyalás, ha élőben is találkozunk.”

Tárgyalások – kiváltják az online platformok a személyes üzletkötést?

Lehet-e új ügyfelet találni online? Mennyire építhető ki a bizalom képernyőn keresztül? (A teljes tanulmányban a pszichológuson kívül cégvezetők és üzletkötők is hozzászólnak a témához.)

Az érzékszerveink nem videóra vannak kitalálva

„Jobban elfáradunk egy videómeeting követésétől, mintha élőben ott lennénk. Ennek az egyik oka, hogy az online találkozók nem érzékeljük a másik jelenlétét, a testét, az energiáját, holott az érzékszervi rendszerünk erre van kitalálva” – magyarázza Szalay Ágnes pszichológus. Ugyanakkor coachként, saját tapasztalatából úgy látja „a bizalomépítés abszolút működik online is. Rengeteg új ügyfelünk van most, köztük sok külföldi, akikkel esélyünk sincs élőben találkozni, és náluk is működik. A tréning vagy más fejlesztési program jobb lehet személyesen, de bizonyos ügyfélmegbeszéléseknél kifejezetten hatékony a videókapcsolat. A kollégáimmal együtt alig várjuk, hogy lehessen személyesen találkozni, viszont valószínűleg jóval több online megbeszélést fogunk tartani, mint a vírus előtt.”

Ki, hogyan működik a vírus alatt?

Jelenleg a vírus miatt a legtöbb cégnél van lehetőség home office-ra kisebb-nagyobb mértékben, ugyanakkor a cégek csaknem háromnegyede valamilyen formában használja az irodáját jelenleg is.

Negyedüknél többnyire otthonról dolgoznak, de néha szükség van személyes megbeszélésre. 15% váltásban jár az irodába, hogy egyszerre ne legyenek bent túl sokan. 9%-nál ugyan van lehetőség home office-ra, de a nyugodtabb munka kedvéért bemehetnek a dolgozók. Az „egyéb válaszok” között sokan jelezték is, hogy erre gyakori az igény. A cégek ötödénél mindenki otthon van, és nem is találkoznak személyesen.

Ha az IT-szektorot kivesszük a statisztikából, akkor is 44% az, aki bizonyos munkákat megold otthonról.

Home office – cégvezetők és munkavállalók szemszögéből

Úgy éreztük, a home office-szal kapcsolatban eltérhet a cégvezetők véleménye és a munkavállalók álláspontja. A cégvezetők többnyire az irodai jelenlét mellett érvelnek, de a munkavállalók sem mindig dolgoznak szívesen otthonról. Feltételezhető, hogy ez nagyban függ – természetesen a feladatkörökön túl – a személyiségtől és az otthoni munkavégzéshez szükséges nyugodt környezet meglététől. (A teljes tanulmányban több cégvezető és különböző állásponton lévő munkavállalók is megszólalnak a témában.)

„Nagyobb az igény az irodába járásra, mint hittük”

Pszichológusként és munkavállalóként is megkérdeztük Szalay Ágneszt, vajon mennyire hiányzik az embereknek az irodai jelenlét. Ő alapvetően home office-párti, de a tavalyi kényszerű home office során kiderült számára, hogy arra nagy szüksége van, hogy havonta legalább néhányszor találkozzon a munkatársaival. Sokan tapasztalják, hogy nagyobb igény van a személyes találkozásokra, az irodába járásra, mint azt korábban gondolták. „Az elmúlt hónapokban felértékelődött egy egyszerű közös kávézás is, ugyanakkor sokan felfedezték a home office előnyeit is. A kényszerű változtatások miatt pedig rengeteg cég rájött, hogy meg kell kérdezni az embereket, ők hogyan szeretnének dolgozni, nekik mi a hatékonyabb. Hogy a felmérések eredményeképp mennyivel többen dolgozhatnak esetleg otthonról, komplex kérdés, felvetődik többek között, hogy munkajogilag mit lehet, fair-e cégen belül, hogy valakinek muszáj bejárni, mert olyan a munkaköre...” A sok home office-szal járó esetlegesingerszegény környezetet a pszichológus szerint „azzal lehet ellensúlyozni, ha rendszeresen, tudatosan szerveznek olyan meetingeket az együtt dolgozó csapatoknak, amik csak arról szólnak, hogy szabadon beszéljessenek, emberként szólhassanak egymáshoz a dolgozók. A legjobb, ha személyesen találkoznak, de ha nem, akkor legalább online.”

A cégvezetőknek fontos az iroda

Sebestyén András, a GRANTIS Hungary Zrt. vezérigazgatója szerint „a home office bizonyos esetekben lehet jó, ha elég nyugodt az otthoni környezet: például, ha olyan szolgáltatást ad a kolléga, ami online történhet, vagy amikor asszociatív, elmélyült gondolkodást igénylő feladatot kell megoldani, amihez jó az elvonulás. Vezetőknél viszont elengedhetetlen az iroda kérdése: az ő munkájuknak az is része, hogy »érezzék a szagokat, érezzék az embereket«. Ehhez viszont elengedhetetlen, hogy csapatban legyenek együtt a kollégák.” Összességében három, három és fél nap irodában töltött időre szükség van szerinte.

„Az én megítélésem szerint 2021-ben még mindenképp az lesz, hogy mindenkinek legyen irodája, irodahelye, ugyanúgy, mint ahogy a covid előtt volt. És legyen home office is biztosítva, de egyelőre nem azért, hogy ne legyen iroda, hanem azért, hogy olyan munkákat is el lehessen végezni, amit eddig azért volt nehéz, mert ahhoz bent nem volt elég nyugodt a környezet. Az embereknek fontos a szociális háló bent a munkahelyen; erre mondják, hogy 15–20%-os fizetésemelésért sem megy el a kolléga, ha jó a közeg. Tehát nem gondolom, hogy lenne értelme azért fizetni kevesebb bérleti díjat vagy nem vásárolni irodát, hogy bizonyos kollégáknak otthon, vagy valahol máshol biztosítsunk munkavégzést.”

Összességében mind a statisztikák, mind az általunk megkérdezettek véleménye azt vetíti előre, hogy ugyan több lesz a praktikus online megoldás, és bizonyos esetekben ez ki is fogja váltani a valódi találkozásokat, de személyes tárgyalásokra és közös eseményekre még jó darabig igény lesz az emberi természetből adódóan.

A cikk részlet a Meety teremfoglaló portál 2021. január 25-én készített tanulmányából. A teljes anyag itt elérhető: <https://proba.meety.hu/cikkek-interjuk/online-vagy-szemelyesen-milyen-lesz-a-virus-utani-ceges-vilag>

INTERAKTYV
KONSTRUKCIÓK
KÉZMŰVÉSZET

2020. ÉVBEN DÍJAZOTT SZAKMAGYAKORLÓK

KOSSUTH-DÍJ

Skardelli György Ybl Miklós-díjas építész, érdemes művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja számára Magyarország számára kivételesen értékes művészi pályafutása során létrehozott, a funkcionális, a fenntarthatóságot és az esztétikumot tökéletesen ötvöző, a múltból átemelt és a kortárs építészeti értékeket összhangba hozó, a városkép egységét és sajátos jegyeit mindig szem előtt tartó tervezői-alkotói életműve elismeréseként Kossuth-díjat adott át a köztársasági elnök Március 15-e alkalmából.

SZÉCHENYI-DÍJ

Horváth Sándor építészmérnök, Pataky Rita építészmérnök megosztva Széchenyi-díjat kapott Magyarország számára kivételesen értékes, a hazai épületszerkezetek színvonalának emeléséhez jelentős mértékben hozzájáruló munkásságuk, az építészeti alkotások esztétikai értéke és a magas műszaki minőség közötti harmónia megteremtésén alapuló, számos emblemikus műemléképület rekonstrukcióját is magába foglaló szakmai tevékenységük elismeréseként.

MAGYAR ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZT POLGÁRI TAGOZATA KITÜNTETÉS

dr. Gáspár Zsolt Széchenyi-díjas építőmérnök, Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem professor emeritusa.

MAGYAR ÉRDEMREND LOVAGKERESZT, POLGÁRI TAGOZATA KITÜNTETÉS

Frideczky János építészmérnök, a Vidéo Alapítvány alapítója, a Pozsonyi Casino újraindítója és elnöke, az Agentura Pacis Posonium Egyesület alapítója és elnöke

Sághi Attila építőmérnök, a Városliget Zrt. műszaki vezérigazgató-helyettese, a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ korábbi vezetője

Földesi István. Békés Megyei Önkormányzati Hivatal, megyei főépítész

Gatter János építész, Steindl Imre Program Nonprofit Zrt. projektmérnök

Mártonffy Miklós, Marius Stúdió Kft. építész vezető tervező, Budapest Főváros volt főépítésze,

Medveg Gabriella építész, Pécsi Tudományegyetem Műszaki és Informatikai Kar dékán, egyetemi tanár.

MAGYAR ÉRDEMREND TISZTIKERESZT, POLGÁRI TAGOZATA KITÜNTETÉS

dr. Kontra Jenő, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Épületenergetika és Épületgépészeti Tanszék, egyetemi tanár, professor emeritus

dr. Kukai Tibor építőmérnök, Pécsi Tudományegyetem Műszaki és Informatikai Kar, nyugalmazott főiskolai docens

MAGYAR EZÜST ÉRDEMKERESZT, POLGÁRI TAGOZATA KITÜNTETÉS

Kiss Albert dizájntervező reklámgrafikus, belsőépítész

dr. Józsa Anna Ildikó építészmérnök, a Magyar Állami Operaház Eiffel Műhelyházának kialakítása során végzett példaértékű munkája elismeréseként.

NEMZET MŰVÉSZE

Nagy Ervin Kossuth-díjas építész, Magyar Művészeti Akadémia rendes tag

YBL MIKLÓS-DÍJ

Csontos Györgyi DLA építész, Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar, egyetemi docens magas színvonalú alkotói munkájáért, különösen az ipari örökség revitalizációjának rendkívüli példaként az Ózd város központjában megvalósult „Kultúrgyár” tervezéséért, valamint építészeti-, városépítészeti publikációs és oktatói tevékenysége elismeréseként

Fazakas György építész több évtizedes elegáns és professzionális alkotói munkájáért, építészeti közéleti szerepéért, valamint kiemelkedő színvonalon megvalósult középületek, különösen a Magyar Művészeti Akadémia Andrassy úti új székháza, a Vörösmarty téri irodaház, a Gresham Hotel, a Magyar Külkereskedelmi Bank székháza tervezésében végzett kiemelkedő tevékenységéért

Pirity Attila építész a helyi, különösen szülővárosához Miskolchoz kötődő, hagyományokat tisztelő és gazdagító, rendkívüli szorgalommal és alázattal végzett következetes, értékteremtő és értékmentő életműve elismeréseként

Sajtos Gábor DLA építész példamutató építészeti alkotó munkásságáért, emblematikus, tiszta szerkesztésű, kimagasló színvonalon megvalósult épületek létrehozásáért

Varga Tamás DLA építész, BME Lakóépülettervezési Tanszék több évtizedes, sikeres oktatói tevékenységéért, valamint a modern építészet legjobb hagyományait továbbvivő, a kortárs építészet eszközeivel megalkotott, arculatformáló középületek tervezésében végzett kiemelkedő építészeti munkásságáért

FORSTER GYULA-DÍJ

Deák Zoltán építész, műemlékvédelmi szakmérnök, vezető tervező a műemlékvédelem területén nagy odaadással végzett, több mint négy évtizedes kiemelkedő szakmai munkásságáért, jelentős műemléki helyreállítások magas színvonalú tervezése és koordinálása során példamutató emberi hozzáállással végzett tevékenységéért

dr. Fejérdy Tamás DLA építész, műemlékvédelmi szakmérnök, ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, tiszteletbeli elnök az örökségvédelem területén végzett több évtizedes odaadó és kimagasló színvonalú szakmai irányító munkássága, az örökségvédelemhez kapcsolódó jogi szabályozás előkészítésében végzett aktív közreműködése, a magyar műemlékvédelem nemzetközi elismertetésében játszott meghatározó szerepe valamint oktatói és publikációs tevékenysége elismeréseként

MŐCSÉNYI MIHÁLY-DÍJ

dr. Jámbor Imre tájépítész, SZIE Tájépítészeti és Településtervezési Kar nyugalmazott egyetemi tanár, volt dékán és tanszékvezető, Magyar Építész Kamara Táj- és Kertépítészeti Tagozat alapító és első tagozati elnök az okleveles tájépítész-mérnöki képzés és a tájépítészeti doktori képzés tanterveinek kifejlesztése, a magyar tájépítészeti oktatás nemzetközi elismertetése, az ökológikus, integrált szemléletű kortárs szabadtervtervezés megalapozása terén végzett munkássága, valamint kimagasló kert- és tájépítészeti tervezői tevékenysége elismeréseként

PRO ARCHITECTURA DÍJ

Építészeti alkotás kategória

Dénes György – Gyermektábor, Balatonfenyves

Détári György és Ferencz Marcel István – DEM Fenntartható Épületenergetikai Információs Központ, Debrecen

Dobrosi Tamás – Sport és Konferenciaközpont, Felcsút

Bartók István DLA és Fejérdy Péter – Tomaterem, Árpád-házi Szent Margit Általános iskola, Kőszeg

Kokas László – Hild Villa rekonstrukció, Budapest

Nagy Márton Kálmán DLA, Falvai Balázs DLA és Török Dávid DLA – Magyarország Főkonzulátusa, Lendva

Péterffy Miklós – PJ – ház, Kolozsvár

Építészeti közélet és oktatás kategória

Káldi Gyula, aki az elmúlt több mint négy és fél évtizedben belföldi és határon túli műemlékek sokaságának a megmentésén fáradozott.

Építetők kategória

Gödöllő Város Önkormányzata – Várkapitányi Lak, Gödöllő. 2010-ben vásárolta vissza Gödöllő Város Önkormányzata, és kezdődött meg a helyreállítás, melynek eredményeként a felújított épületet rendezvényházként tudja használni a város közössége, civil szervezetei.

Kivitelező kategória

Tündik Zoltán – Budai Vár fémszobrai. A Várkert Bazár, a Budavári Főőrség és Lovarda épületei szobrainak rekonstrukcióját Tündik Zoltán fém öntőmester készítette el.

MÉK – MÉSZ DIPLOMADÍJ

Kiemelt díjazott

Szántó Hunor Albert, BMGE Középépítészeti Tanszék

Diplomamunkája: Táj restaurációs központ, Bugac

Díjazottak

Krajnyák Nándor Bence, BMGE Ipari Építészeti Tanszék

Diplomamunkája: Esztramos esszencia látogatóközpont, Tornaszentandrás - Bódvarákó

Kiss Eszter Dóra, PTE MIK Építész Szakmai Intézet, Építész MSC

Diplomamunkája: Szaunaház, Pécs-Orfű

Tasnádi Gergely, MOME, Építőművész MA képzés

Diplomamunkája: Eldorado, Budapest, VII. kerület Kis Diófa utca

Műemlékvédelmi tagozat díjazottja

Zöldi Sára, BMGE Középépítészeti Tanszék

Diplomamunkája: Út a köveken, Mindszentkál, Kerekkáli templomrom

Belsőépítészeti tagozat díja

Varjú Kata, PTE MIK Építész Szakmai Intézet, Építész MA

Diplomamunkája: Integrációs a ház és tanoda Gilvánfán

Terület- és Településrendezési tagozat

Dicséret

Benyusovics Dalma, Rendi András Mihály

Diplomamunkájuk: Felsőpetény jövője - a falu megtartó ereje

Diplomadíj

Kardos Bálint Ferenc, Szent István Egyetem, Tájépítészeti és Településrendezési Kar, Településépítészeti Tanszék

Diplomamunkája: A Grófi tengely és környezetének rehabilitációja Újpesten

Táj- és Kertépítészeti tagozat

Dicséret

Herceg-Héjjas Luca, Szent István Egyetem, Tájépítészeti és Településtervezési Kar, Kert- és Szabadtérépítészeti Tanszék

Diplomamunkája: Kecskemét, Intermodális csomópont szabadtérépítészeti terve

Diplomadíj

Körtvélyesi Dóra, Szent István Egyetem, Tájépítészeti és Településtervezési Kar, Kert- és Szabadtérépítészeti Tanszék

Diplomamunkája: Huszár Mátyás rakpart humanizálása, Szeged

MÉK SÁNDY GYULA-DÍJ

Bajnok Sándor, Párisi Udvar felelős műszaki vezető

ÉV TÁJÉPÍTÉSZE ÉS JUNIOR ÉV TÁJÉPÍTÉSZE

Kincses Krisztina, Európai Táj Egyezmény Nemzeti Koordinációs Munkacsoport, titkár

Zsűri különdíj

Ghyczy Zsuzsanna és Vojtek Tímea

MÉSZ különdíj

Eplényi Anna

Közönségzavazat

Tóth Eszter

Junior Év Tájépítésze Díj

Bubics Benedek

MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA TAGOZATI DÍJ

Wagner Péter építész

Köllő Miklós Kájoni János-díjas építész

ICOMOS-DÍJ

Kruppa Gábor – Várkapitányi lak helyreállítása

Zombor Gábor DLA, Juhász Balázs – Stefánia úti műterem-villa felújítása és hasznosítása

König Tamás DLA, Wagner Péter DLA – Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga helyreállítása

EURÓPAI UNIÓ KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG DÍJ/EUROPA NOSTRA DÍJ

Mányi István – Szépművészeti Múzeum helyreállítása.

AZ ÉV FŐÉPÍTÉSZE

Dankó Kristóf okleveles építészmérnök, Dorog és Nyergesújfalu városok, Tokod nagyközség és Kesz-tölc község főépítésze

FŐÉPÍTÉSZI ÉLETMŰDÍJ

Fábián Éva okleveles építészmérnök, Somogy megye ny. főépítésze, Kaposvár m. j. város volt főépítésze, volt állami főépítész

Mozsár Ágnes okleveles városépítési-városgazdasági szakmérnök, Budapest Főváros X. ker. Kőbánya főépítésze, Budapest VIII. Józsefváros és III. Óbuda-Békásmegyér volt főépítésze

CSONKA PÁL-ÉREM

Skardelli György, Becker Ádám, Gurubi Imre, Kocsis András, Lódrí Csaba – Puskás Aréna (Budapest)

Pottyondi Péter és Hegedűs Péter – DVTK Stadion (Diósgyőr)

dr. habil Stocker György oktatási tevékenységének elismerésül

KOTSIS IVÁN-ÉREM

Balázs Mihály DLA, Kossuth-díjas építész

Nagy Bálint

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZETÉRT ÉREM

Batár Attila Molnár Farkas-díjas történész, építész, építészeti szakíró

EZÜST ÁCSCERUZA ÉPÍTÉSZETI ÉS SAJTÓDÍJ

Dénes Eszter

Somogyi Krisztina és **Kovács Dániel** megosztva

BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA

Nagy Csaba, Pólus Károly – Vízafogó Óvoda

Dicséret

Csillag Katalin, Gunther Zsolt – Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Campus és Kreatív Innovációs Tudáspark fejlesztése, III. ütem

Vasáros Zsolt DLA – Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ, Közép Európai Művészettörténeti Kutatóintézet

Zombor Gábor DLA, Juhász Balázs – Ligeti-műteremvilla felújítása és átalakítása

Keller Ferenc, Láris Barnabás – Havanna hetivásár

BÁCS-KISKUN MEGYE ÉPÍTÉSZETI DÍJA – BÁCS-KISKUN MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

Bozsódi Csaba – Kecskeméti Atlétikai Centrum

Monus Krisztián – Bácsvíz Zrt. laboratórium épülete, Kecskemét

Szabó László – Vízitúra Megállóhely, Kalocsa Meszes-Dunapart

Vinczellér Zsolt – Kecskeméti Református Templom külső rekonstrukció és belső korszerűsítés

MOLNÁR TIBOR ÉPÍTÉSZETI DÍJ – FEJÉR MEGYEI ÉPÍTÉSZEK KAMARÁJA

Karikóné Czaneke Henrietta – Székesfehérvár, Zsolt u. 13. szám alatti lakóépület bővítés és tetőtér beépítés

Gelencsér Olivér – Székesfehérvár, Szilva u. 52. szám alatti lakóépület

Horváth Bálint – martonvásári Tóth Iván Sportsarnok

FORBÁT ALFRÉD ÉPÍTÉSZETI DÍJ – DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPÍTÉSZ KAMARA

Karácsony Tamás és Kern Orsolya – A paksi Deák Ház / Szeniczey Kúria felújítása, bővítése és tervezése

Kajári József Tamás – A szekszárdi Hosszúvölgy utcai lakóház tervezése

Dr. Széll Attila Béla – A pécsi Ciszterci Szállás tervezése

RAUSCHER MIKSA-DÍJ – VAS MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

Czeiner Gábor, Szentgotthárd nyugalmazott főépítésze

AZ ÉV HÁZA KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYÉBEN – KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

Év Háza Komárom-Esztergom Megyében DíJBAN részesült

Esztergom, Családi ház

Tervező: Dankó Kristóf

Tata, 14 lakásos társasház

Tervező: Tóbiás Tamás

Tatabánya, Dózsakerti kollégium átalakítása, műszaki szakgimnázium kialakítása

Tervező: Ambrus Balázs

Esztergom, Rudolf-Ház

Tervező: Somody Zsolt

Év Háza Komárom-Esztergom Megyében MEGOSZTOTT DíJBAN részesült

Tát, Üvegösszeszerelő üzem

Tervező: Dankó Kristóf

Tatabánya, Ipari épület, gyártócsarnok és iroda

Tervező: Tóbiás Tamás

Év Háza Komárom-Esztergom Megyében DICSÉRETBEN részesült

Tatai Szent Kereszt Felmagasztalása Templom felújítása

Tervező: Markos Anikó – Besey László; Munkatárs: Rigó Péter

Tata, Keszthelyi úti játszótér burkolat minta

Tervező: Simpf Rajmond; Munkatárs: Páhi Cecília

**REGIO ARCHITECT-DÍJ – JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI ÉPÍTÉSZ
KAMARA**

Építészeti alkotó díj

Csörgő Csaba György

Életműdíj

Hainfahrt Márton

ÉV HÁZA 2020

Családi ház kategória

Jakabfi-Kovács Boglárka, Gyürki-Kiss Pál – Családi ház, (Budapest)

Középület kategória

Nagy Csaba, Pólus Károly, Benedek Botond, T. Major Krisztina, Botos András, Chvalla Diána, Long Yining, Mészáros Eszter, Várhidi Bence – Budai Vigadó

MÉK különdíj – Középület kategória

Fábián Gábor DLA, Fajcsák Dénes – Lombházak (Noszvaj)

MÉSZ különdíj – Családi ház kategória

Dósa-Papp Tamás – Családi ház (Telki)

Leier Hungária Kft. különdíj – Családi ház kategória

Fajcsák Dénes, Fábián Gábor DLA – Családi ház (Cserépfalu)

Hella ÁNR Ármékolástechnikai Kft. különdíj – Középület kategória

Sipos György, Vesmásné Zákányi Ildikó – Gyógynövény feldolgozó, és bemutató épület (Ópusztaszer)

Xella Magyarország Kft. különdíj – Családi ház kategória

Sónicz Péter, Balogh Csaba, Deigner Ágnes, Sirokai Levente, Tatár-Gönczi Orsolya – Lakóház (Üllő)

Prefa Hungária Kft. különdíj – Családi ház kategória

Bártfai-Szabó Gábor, Bártfai-Szabó Orsolya – Lakóház (Budakeszi)

Meva Zsalurendszerek Zrt. különdíj – Középület kategória

Tóth Péter DLA, Füzes András – Wekerle-telep kispiac (Budapest)

ÉPÍTŐIPARI NÍVÓDÍJ

Középület kategória

Miniszterelnökség, Karmelita épületegyüttes (Budapest)

Silvester Csaba, Csiszér András, Zoboki Gábor DLA habil., Reppert Béla, Finta Endre, Szlabey Balázs, Lasztóczy Péter; Antmann Somogyi András, Fekete Attila, Sztankó Gerda, Rutkai Pál, Kovács Eszter; Scheibl Lilla, ZDA-Zoboki Építésziroda Kft. (Budapest)

Építtető: NÖF Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft. (Budapest)

Középület – oktatás kategória

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Kreatív Innovációs és Tudáspark, MOME Campus (Budapest)

Csillag Katalin, Gunther Zsolt, CET Budapest Kft. (Budapest), Óbuda Építész Stúdió Kft. (Budapest), 3h Építésziroda Kft. (Budapest)

Építtető: Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (Budapest), Kiemelt Kormányzati Beruházások Központja (Budapest)

Debreceni Nemzetközi Iskola (Debrecen)

Bordás Péter; BORD Építész Stúdió Kft. (Budapest)

Építtető: Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata

Középület – kulturális kategória

Nemzeti Táncszínház új játszóhelyének kialakítása (Budapest)

Orlivits Balázs, Zoboki Gábor DLA habil., ZDA-Zoboki Építésziroda Kft. (Budapest)

Lente András, CÉH Zrt. (Bencze Zoltán, Berzetei László, Lukács László, Sági János), E&H, Fürjes Andor, Tompai Zsuzsa

Építtető: Millenáris Tudományos Kulturális Nonprofit Kft. (Budapest)

Középület – kereskedelmi kategória

Meininger Hotels – Budapest Great Market Hall (Budapest)

Vadász Bence DLA, Miklós Zoltán, Vadász és Társai Építőművész Kft. (Budapest)

Építtető: Bedori Investment Szolgáltató Kft. (Budapest)

Középület – sport kategória

Puskás Aréna (Budapest)

Skardelli György, KÖZTI Zrt. (Budapest)

Építtető: Nemzeti Sportközpontok (Budapest)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Párisi Udvar Hotel Budapest

Nagy Csaba, Pólus Károly, Pásztor Ádám, T. Major Kriszta, Archikon Kft. (Budapest)

Építtető: Mellow Mood Hotels (Budapest)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Gül Baba Türbe és környezete, Budapest

Mányi István, Mányi István Építész Stúdió Kft. (Budapest)

Építtető: Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. (Budapest)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Millennium Háza (régfővárosi Olof Palme Ház, Budapest)

Nagy Csaba, Pólus Károly, Archikon Kft. (Budapest)

Építtető: Városliget Zrt. (Budapest)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Komáromi Csillagerőd

Mányi István, Mányi István Építész Stúdió Kft. (Budapest)

Építtető: Városliget Zrt. (Budapest)

Komplex infrastruktúra kategória

Újhegyi sétány (Budapest)

Szakács Barnabás, Nagy Csilla, Tóth Zoltán, Bardóczi Sándor; LÉPTÉK-TERV Kft. (Budapest)

Építtető: Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat

ELISMERŐ OKLEVÉL

Középület – oktatási kategória

Budakeszi Általános Iskola

Turi Attila, TRISKELL Épülettervező Kft. (Budapest)

Építtető: Nemzeti Sportközpontok (Budapest)

Középület – egyházi kategória

Egerszalóki Református Templom és Gyülekezeti ház

Rácz Zoltán, Rácz Tervező Iroda Kft. (Debrecen)

Építtető: Egerszalóki Református Missziói Egyházközség (Egerszalók)

Műemlék helyreállítás, építmény rehabilitáció kategória

Új Királyi Lovarda

Pötznér Ferenc, KÖZTI Zrt. (Budapest)

Építtető: Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt. (Budapest)

Rumbach Sebestyén utcai Zsinagóga

König Tamás DLA, Wagner Péter DLA, König és Wagner Építésszek Kft. (Budapest)

Belsőépítész: Baliga Kornél, Gergely László

Építtető: Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Budapest)

MAGYAR INGATLANFEJLESZTÉSI NÍVÓDÍJ

I. Díj

Örökségvédelem kategória I. díj, valamint Szálloda kategória I. díj

Párizs Property Kft. – Párisi Udvar 5 csillagos szálloda rekonstrukció

Nagy Csaba, Pólus Károly, Pásztor Ádám, T. Major Kriszta, Batta Miklós

Bognár Gergely, Bóday-Bagó Bernadett, Nahoczki Éva, Urbán Jakab, Várhidi Bence

Belsőépítész: Göde András, Kéry Balázs, Kroki Stúdió

II. Díj

valamint Oktatás kategória I. díj

BFK Budapest Fejlesztési Központ Nonprofit Zrt. – Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Campusfejlesztés, Kreatív Innovációs Központ és Tudáspark kialakítása

I. és II. ütem – Technológiai Park: I. ütem: MOME ONE, II. ütem: MOME TWO

CET Budapest Kft.

Csomy Zsófia felelős építésztervező és Németh Tamás építész, vezető tervező

III. ütem: Akadémiai épületek – Tudásközpont (MOME UP), Szív (GROUND), MOME MASTER, MOME BASE, Gond-űző villa és a campuspark

3h Építésziroda Kft.

Csillag Katalin és Gunther Zsolt vezető tervezők

III. Díj

valamint MUT különdíj, Lakásvásár Média Csoport különdíj, Magyar Tájéépítész Szövetsége különdíj, Legjobb projekt pályázók különdíja

Arkt Építész Stúdió Kft. – Treehouses (Noszvaj)

Fábián Gábor DLA, Fajcsák Dénes

valamint Iroda kategória különdíj, Környezettudatos építés kategória I. díj

Futureal-csoport – Corvin Technology Park

Csillag Katalin és Gunther Zsolt, Békesi Tamás, 3H Építésziroda

Lakóépület kategória I. díj

Metrodom Építő Kft. és Hajnal Építés Iroda Kft. – Metrodom Panoráma Lakópark

Hajnal Zsolt, Kendelényi Péter, Hajnal Építész Iroda Kft.

Ipar-Gazdaság kategória I. díj

A-Híd Zrt. – Győr–Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő infrastrukturális továbbfejlesztése

Benedek András, SBS-KOMIR Mérnöki Szolgáltató Kft.

Sport kategória I. díj, valamint az ÉVOSZ különdíja

BFK Budapest Fejlesztési Központ Nonprofit Zrt. – Puskás Aréna

Skardelli György, KÖZTI - Középülettervező Zrt.

Kulturális kategória I. díj

Városliget Zrt. – Millennium Háza

Nagy Csaba, Pólus Károly, T. Major Krisztina, Benedek Botond, Long Yining, Archi-kon Kft.

Belsőépítész: Kiss Miklós, Taraczky Dániel

Speciális létesítmény kategória I. díj

Haris Park Kft. – Haris Park

Kovács Márton vezető tervező, Egyperegy Építész Műterem Kft.; Csúzdi Miklós, Patai Gabriella,

GA Design Budapest; Somlai Tibor; Molnár András, Somlai Design Stúdió

Magyar Szállodák és Éttermek Szövetsége különdíj

P92 Prónay-kastély Kft. – Prónay-kastély rendezvényhelyszín és szálloda fejlesztés

ÁRKÁD Marillai-Szabó Építésziroda Kft., II.Terv-Ház-Lakástervezői Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.

MÉK különdíj

Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat – Csúszdával az udvarra – a XIII. kerületi Vízafogó tagóvoda felújítása

Nagy Csaba, Pólus Károly, Archi-kon Kft.

MÉSZ különdíj

Archi-kon Kft. – Pesterzsébeti Jódos-Sós Gyógy- és Strandfürdő

Nagy Csaba, Pólus Károly, Dobos Bence László, Nagy Zsolt, Archi-kon Kft.

BÉK különdíj

Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat – A hétköznapok lendülete: szolgáltatóház és közösségi tér a XIII. kerületben – a Klapka Központ

Marosi Miklós, KÖZTI - Középülettervező Zrt.

Magyar Környezettudatos Építés Egyesülete különdíj

Archi-kon Kft. – Zanglai Szolár iskola (India, Himalája)

Archi-kon Kft., Csoma Szobája Alapítvány, Irimias Balázs, Déri Dániel, Kádár Ágnes, Nagy Csaba, Pólus Károly, Várhidi Bence, Szabó Bulcsú, Dobos Bence, Törös Ágnes

Irodakereso.info különdíj

Bonemo Kft. – Markó Irodák 9

Dombi Miklós és Pintér Tamás, DPI-DESIGN Kft.

Zsűri különdíj

Gödöllő Város Önkormányzata – Gödöllői Várkapitányi Lak műemléki helyreállítása

Kruppa Gábor, Merkel Tamás, Rónai Piroska, KIMA Studio Kft.

A Magyar Építész Kamara ezúton gratulál a 2020. évben díjazott szakmagyakorlóknak!

MÉK–MÉSZ DIPLOMADÍJ 2020 PÁLYÁZAT EREDMÉNYEI

A Magyar Építész Kamara és a Magyar Építészek Szövetsége által meghirdetett Diplomadíj pályázatra az idén 112 pályaművet tölthettek fel. Örvendetesen az idei Diplomadíjra többen pályáztak, mint az elmúlt években. Köszönjük mindenkinek, hogy vállalta a megmérettetést és benyújtotta diplomamunkáját.

A digitálisan beküldött tervek négy témakör szerint csoportosítottuk, építészet és műemlékvédelem együttesen, a belsőépítészeti, a terület- és településrendezési, valamint a táj- és kertépítészeti tagozat külön-külön, és egy-egy témakört külön szakértő zsűri bírált.

MÉK–MÉSZ Diplomadíj Bizottság 2020:

Építészet: Szalay Tihamér, a zsűri elnöke, Nagy Csaba, Gall Anthony, Turi Attila, Vadász Ben-ce.

Műemlékvédelmi tagozat: Nagy Gábor.

Terület- és településrendezés: S. Vasi Ildikó, Schwarczuk Ágnes, Gajdos István.

Táj- és kertépítészet: Schuchmann Péter, Bardóczi Sándor, M. Szilágy Kinga, Sándor Tamás, Szloszjár György.

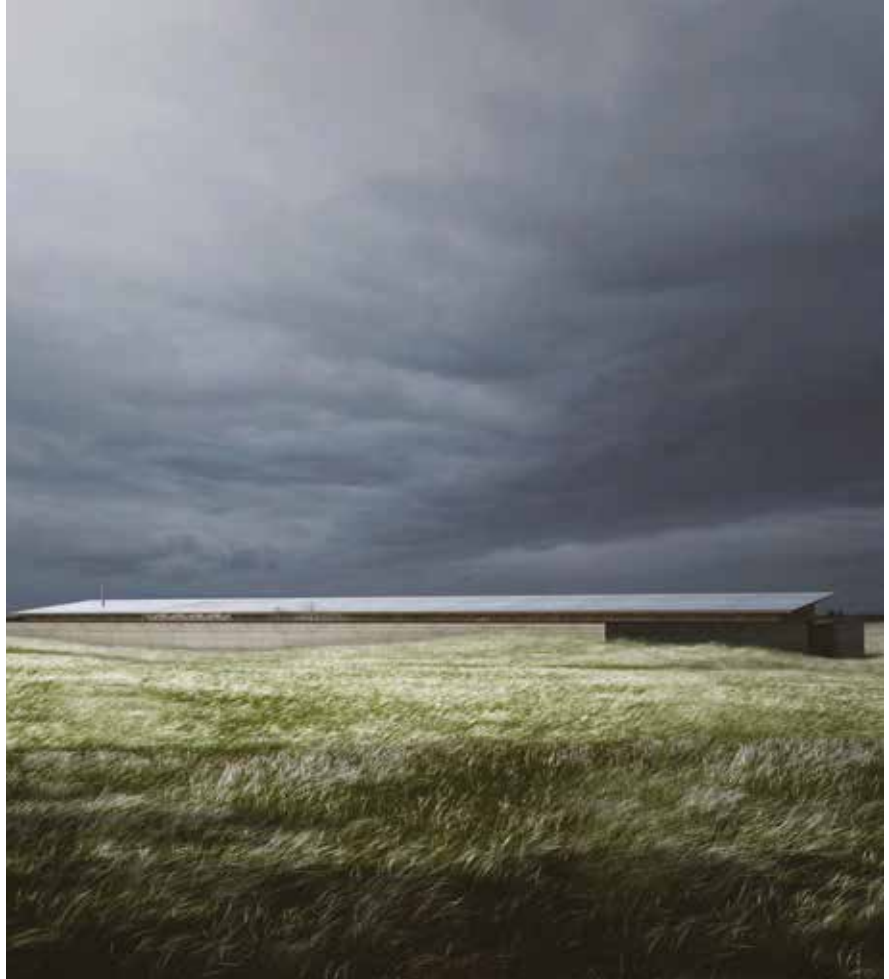
Belsőépítészeti tagozat: O. Ecker Judit, Magyarai Éva, Csavarga Rózsa, Szekér Ferenc, Szenes István és Veres Péter.

Titkár: Ulrich Tamás.

Kiemelt díjazott

Szántó Hunor Albert, BMGE Középülettervezési Tanszék.

Diplomamunkája: tájrestaurációs központ, Bugac.

Díjazottak

Krajnyák Nándor Bence, BMGE Ipari Épülettervezési Tanszék.

Diplomamunkája: Esztramos esszencia-látogatóközpont, Tornaszentandrás-Bódvarákó.

Kiss Eszter Dóra, PTE MIK Építész Szakmai Intézet, építész MSC.

Diplomamunkája: szaunaház, Pécs-Orfű.

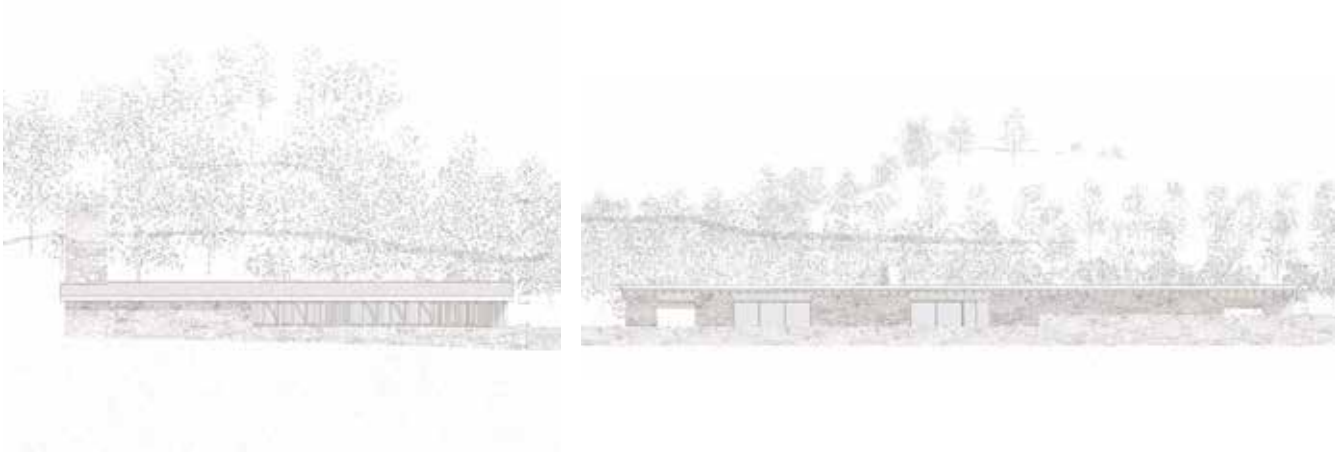

Tasnádi Gergely, MOME, építőművész MA-képzés.

Diplomamunkája: Eldorado, Budapest VII. kerület, Kis Diófa utca.

Műemlékvédelmi tagozat díjazottja: Zöldi Sára, BMGE Középülettervezési Tanszék.
Diplomamunkája: út a köveken, Mindszentkálán, kerekkáli templomrom.

Belsőépítészeti tagozat díja: Varjú Kata, PTE MIK Építész Szakmai Intézet, építész MA.
Diplomamunkája: integrációs ház és tanoda Gilvánfán.

Terület- és településrendezési tagozat
Dicséret:

Benyusovics Dalma, Rendi András Mihály

Diplomamunkájuk: Felsőpetény jövője – a falu megtartó ereje.

Diplomadíj:

Kardos Bálint Ferenc, Szent István Egyetem, Tájépítészeti és Településtervezési Kar, Településépítészeti Tanszék.

Diplomamunkája: a grófi tengely és környezetének rehabilitációja Újpesten.

Táj- és kertépítészeti tagozat
Dicséret:

Herceg-Héjjas Luca, Szent István Egyetem, Tájépítészeti és Településtervezési Kar, Kert- és Szabadtér-építészeti Tanszék.

Diplomamunkája: Kecskemét, intermodális csomópont szabadtér-építészeti terve.

Diplomadíj:

Körtvélyesi Dóra, Szent István Egyetem, Tájépítészeti és Településtervezési Kar, Kert- és Szabadtér-építészeti Tanszék.

Diplomamunkája: Huszár Mátyás rakpart humanizálása, Szeged.

PRO ARCHITECTURA DÍJ 2020. ÉVI DÍJAZOTTJAI

KIVITELEZŐ KATEGÓRIA

TÜNDIK ZOLTÁN – BUDAI VÁR FÉMSZOBRAI, BUDAPEST

A Várkert Bazár, a Budavári Főőrség és Lovarda épületei szobrainak rekonstrukcióját Tündik Zoltán fém öntömester készítette el magas minőségben, komoly szakmai tudással és megalapozottsággal, amely eredményeként 16 db szobor, egy szökőkút és a lovarda bejárata feletti dombormű született újjá. Mindezt nagy céltudatossággal és tapasztalattal készítette el. A Nemzeti Hauszmann Program keretében a budai Várban, amely Magyarország kiemelkedő épített és kulturális örökségének része, lehetővé vált, hogy minden fejlesztés a régi tervek alapján valósuljon meg. A rekonstrukció során csak archív fényképek és rajzi dokumentációk álltak rendelkezésre, így művészettörténészek, építészek és szobrászművészek bevonásával készültek el a tervek, amelyek felhasználásával következtetett a fémöntés stációja. A modernizált anyaghasználat és technika be tudta fogadni a művészi részletképzést és az öntömesteri tudást, ezzel példát mutatva az antik és modern, a régi és az új együttélésének lehetőségére.

Forrás: proarchitectura.hu

GÖDÖLLŐ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA – VÁRKAPITÁNYI LAK, GÖDÖLLŐ

ÉPÍTETŐ KATEGÓRIA

A XVIII. században kezdődött az építéstörténete a gyönyörű, egyszerű tömegű épületnek. Az évszázadok alatt volt az uradalmi kormányzó háza, lakások befogadója, felügyelőségi épület, udvarmesteri szállás, 2010-re azonban az összeomlás határára jutott. Ekkor vásárolta vissza Gödöllő Város Önkormányzata, és kezdődött meg a helyreállítás, melynek eredményeként a csodálatosan felújított épületet rendezvényházként tudja használni a város közössége, civil szervezetei. Az építetető nagyrészt saját forrásból, hat év alatt ütemezve valósította meg a helyreállítást. Mindezt magas színvonalon dolgozó tervezők, szakértők, restaurátorok, kivitelezők kiválasztásával, az előkerült értékek értő és befogadó megmentésével, a városi civil szféra bevonásával, türelemmel és kitartással, igényességgel csinálta végig. A város partner és mecénás volt abban a sziszifuszi és aprólékos munkában, amelyben a tervezői és építői gárda falmege erősítéseket, földemcseréket, tető-újraépítést végzett úgy, hogy közben mentett minden menthetőt: vakolatdarabokat, falfestéseket, kopott falépcsőt, táblás parkettát, verandát és ezer más részletet.

A történelem süt át a falakon, a festett felületeken, a zsigereinkben érezzük az évszázadokat. Ez az épület, a romokból újjászületés reményét jelenti mindnyájunknak.

ÉPÍTÉSZETI KÖZÉLET ÉS OKTATÁS KATEGÓRIA

KÁLDI GYULA

Egy európai kultúrájú nemzet önazonosságtudatának szerves részét kell, hogy képezze mindaz, amit elődeink épített örökségként ránk hagyományoztak. Idén épp századik évfordulójára emlékezünk annak, hogy a történelmi Magyarország több mint fél tucat utódállama között hullott darabjaira a kevés, ami e kincsekből valahogy megmaradt. Azokra a szakemberekre, akik ezen emlékegymentésén fáradoznak, úgy kell tekintenünk, mint akik a múlt sebeit kötözik, a nemzet emlékezetét gyógyítják. Ilyen küldetést mondhat magáénak Káldi Gyula építész is, aki az elmúlt több mint négy és fél évtizedben belföldi és határon túli műemlékek sokaságának a megmentésén fáradozott. Munkásságát olyan alapvető fontosságú épített emlékek felújítása fémjelzi, mint a jáki templom, vagy a hiteles módon egyedülként megőrzött Árpád-kori székesegyházunk, a gyulafehérvári székesegyház. Káldi Gyula azonban jelenleg is aktív részese a hazai műemlékvédelmi erőfeszítéseknek, hiszen a Teleki László Alapítvány külső munkatársaként közel félszáz műemlék helyreállításának szakmai felügyeletét látta el, s több műemlék teljes körű helyreállításának tervezési feladatát végezte és végzi ma is. Fáradhatatlan munkálkodása ráirányítja figyelmünket mindarra, amiről a hétköznapokon hajlamosak vagyunk megfeledkezni: egy nemzet nem csupán az azt alkotó egyénekből, azok nyelvéből vagy épp szokásaiból tevődik össze, hanem az építészeti és társzművészeti emlékekből is, amelyek évezredek ittlétünk néma tanúi, az elvégzett munka mementói

KOKAS LÁSZLÓ – HILD VILLA REKONSTRUKCIÓ, BUDAPEST

A villát Hild József saját célra építette 1844-ben, de később eladta, és a század vége felé Pucher József tervei szerint két oldalszárnyal és hátrafelé is bővítették. A második világháború után lakásokat telepítettek bele, majd üresen állt, s bár a 90-es évek végén történt egy felújítás, az építészeti magasszínvonalú, és hosszú távra megoldást jelentő rekonstrukció 2015-ig váratott magára. Sikerült a magasztos célt teljesíteni: az átépítéssel egy igazi klasszicista villát létrehozni. Az újjászületés a tömeg, a térirendszer, a lépcsőház, és az oszlopos oldaltornác helyreállítását, vagy újraalkotását jelenti, mindent az épület eredeti stílusához igazítva. A központi fogadótérben a rekonstruált klasszicista enteriőr jelenik meg, míg a többi helyiségben a mai igényeknek megfelelő bútort és belső, a klasszicizmusra utaló szerkesztettséggel. A rekonstrukció különlegessége az a hátsó oldali bővítés, mely az eredeti elgondoláshoz illeszkedve került megoldásra, a szerkesztési elv, az épülettömeg akár Hild József munkája is lehetne, és mégis, az üvegfalas orangerie szárny az értő szemlélőnek mai gesztusokat is mutat. A tervezőnek sikerült a szinte lehetetlen: Hilddel és Pucherrel együtt létrehozni egy egységes, történelmi távlatokat és mai gondolatokat ötvöző, kortalan épületet.

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

BARTÓK ISTVÁN DLA ÉS FEJÉRDY PÉTER – TORNATEREM, ÁRPÁD-HÁZI SZENT. MARGIT ÁLTALÁNOS ISKOLA, KŐSZEG

A kőszegi Árpád-házi Szent Margit Római Katolikus Iskola új tornaterme a zártosú várköri beépítés takarásában az udvar és a kert határán áll, mint a jobb gazdasági épületek egy vidéki portán. A „B” típusú, 30x30m-es pályaméretű, 10m tiszta belmagasságú tornaterem, kiszolgáló helyiségeivel, előcsarnokkal és két szaktanteremmel félig a földbe süllyesztve helyezkedik el. A besüllyesztés eredményeként az új és a korábbinál jóval nagyobb tömeg a környezetével arányos marad. Nem térszűkítőként jelenik meg az udvaron, hanem gazdagabb, és differenciáltabb térvilágot eredményez. Megnyílik az udvar felé, kültéri öblei, bejárati tornáca kapcsolatot keres a szűkebb és tágabb környezetével. Az épületben járva mindenhol érzékelhető a teljes térstruktúra és a külvilág is. Az aula egyszerre nyitott az udvar felé és a tornacsarnok tere felé is, de felfelé és lefelé is átlátásokat kínál a lépcsők terein keresztül. Így az első emeleti közlekedőben is érzékeljük a földszint világát és a pincészintről is felláthatunk az emeletig. Ennek köszönhetően még a közlekedőkben is természetes fények vannak és a feszes szerkesztés ellenére is tágasság jellemzi az épületet.

PÉTERFFY MIKLÓS – PJ-HÁZ, KOLOZSVÁR

Az épület Kolozsvár legjobb fekvésű villanegyedében és annak is talán legtöbbet emlegetett utcájában, a Görögtemplom utcában áll. Az eredetileg a '30-as években épült családi ház magán viselte azokat a jegyeket, amelyek a két világháború közötti Kolozsvár építészetének útkeresését jellemezték. Egy régi polgári villa, ami bár formai megjelenésében karakteres, stilisztikai értelemben értékes jegyeket mutatott, de megnyitásaiban, kertkapcsolataiban, helyiségeinek tájolásában, funkcionálisan rosszul működött. Péterffy Miklós építész ebből valósított meg egy nagyon egyedi dolgot. Korrigálta, ami funkcionálisan rossz volt, anélkül, hogy túlságosan megváltoztatta volna a ház hamvas, esendő karakterét. Kortárs építészeti eszközökkel szerves módon kapcsolódott a 30-as évek stílusához. Megőrizte és átmentette a ház történeti értékeit, és egy jól működő, a mai kor igényeit kielégítő, új épületet varázsolt belőle.

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

NAGY MÁRTON KÁLMÁN DLA, FALVAI BALÁZS DLA ÉS TÖRÖK DÁVID DLA – MAGYARORSZÁG FŐKONZULÁTUSA, LENDVA

A 2016-ban még lepusztult épület újraélesztése fontos üzenet a helyi társadalom, így a magyar kisebbség számára is. Örömmel üdvözljük építészeti konnotációját, amely a sokrétű kortárs szlovén épített környezetben egyértelműen közvetíti a megbízó és tervező európai irányzatait. Tervezői szándék volt a hajdani Takarékpénztár eklektikus épületének „továbbépítése”, nemcsak a megőrzés, hanem az új tartalommal történő megtöltés érdekében. A nem műemléki épület történeti értékeit átmentve, az átépítések torzításait megszüntetve, letisztult funkcionális megoldás került kialakításra. Alapos kutatások, szerkezeti elemzések alapján sikerült az eredeti, szimmetrikus és enfiládos alaprajz visszaállítása. A homlokzatok visszanyerték plasztikus, részletgazdag arcukat, a nyílászárók autentikus formálásával együtt. A konzulátus semleges homlokzati színelemre nyugodt méltóságot sugall. A szerkezet részletei ötvözik a történeti és kortárs elemeket. Figyelemre méltó, hogy az épületbelső kialakítása az új közintézményi funkciók elvárásai szerint, de a történeti értékekre alapozottan valósult meg. A terekben a kortárs formálás elemei jelennek meg a múltbéli anyagok, megoldások újraértelmezésével együtt, melyeket visszafogott anyaghasználat, színezés, elegancia jellemez.

A történeti értékek feltárásával, a kortárs építészeti formálás szándékával és szakszerű alkalmazásával példamutató, nagyvonalú „továbbépítés” valósult meg Lendván, amely például szolgálhat az értékmentés, megőrzés és az újjáformálás szerény, de átgondolt eszközökkel történő megvalósítására, elkerülve az építészeti múlt hamis értelmezését.

DOBROSI TAMÁS – SPORT ÉS KONFERENCIAKÖZPONT, FELCSÚT

A felcsúti Sport és Konferenciaközpont három részre tagolt, az organikus-expresszív stílusban alkotott épületegyüttese a szerkezet és forma, a leplezetlen anyaghasználat egységét mutatja. Az épületegyüttes folytatása a több nemzetközi elismeréssel rendelkező Pancho Aréna épületének. A nagyméretű épületegyüttes egységes konstrukciót mutat, de az egyes funkciókat más-más módon, alrendszeri hierarchiában jeleníti meg. A tervező egy évtized kitartó munkájával továbbfejlesztette a makoveczi gondolat egyik meghatározó tételét: a szerkezet egyben a látvány, a látvány pedig a mindent átható gondolat tükröződése. Az összetett funkciót, a praktikumot a legmodernebb eszközökkel kiszolgáló épület példa a nyersanyagok szinergiájára: a vasbeton falakon és a pillérek sűrűsödő, látszó íves fatartók egy emberléptékű, a részletekig lebontott, egységes, befogadó teret hoznak létre. Külön említést érdemel, hogy a funkció megkövetelte technológiák az architektúrába illeszkedően jelennek meg. Az épületegyüttes a dús növényzettel beültetett dombból emelkedik ki, íves, csokros támrendszere a természeti formák folytatása, a tető strukturált felületébe természetes módon illeszkednek a szükséges bevilágító elemek.

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

DÉNES GYÖRGY – GYERMEKTÁBOR, BALATONFENYVES

A festői Balatonfenyves arculata közel száz éve alakult ki a lombkoronák alatt megbúvó, különböző stílusú, de léptékében harmonikus üdülőépületekből. A budapesti II. Kerületi Önkormányzat gyermektáborának megújítása során a tervező meggyőzte a megrendelőt arról, hogy a korábbi barakkok felújítása, kiegészítése, vagy a könnyűszerkezetes építés helyett hagyományos, a nyáridőben komfortosabb téglafa épületek építése az ökológikus alapú fejlesztés útja. A tervező példaértékű, költségelemzéssel támogatott tervezőmódszerének köszönhetően létrejött jól működő, a hely szellemiségét sugárzó, 90 gyermek és tíz kísérő nyaralását szolgáló építészeti alkotás, amelynek megvalósítása fajlagosan kevesebb ráfordítást igényelt és gazdaságosan, alacsony költségekkel üzemeltethető. Az épületegyüttes, amely a központi udvart láncszerűen körbevevő épületsorból áll, a szállás és közösségi funkciók csoportosításából, a szerkezetelválasztás és művészi arányok vegyítéséből jött létre, hirdeti a déli part hangulatát és egyszerre jeleníti meg a hely szellemiségét, a hagyomány tiszteletét és korunk hangját.

DÉTÁRI GYÖRGY DLA ÉS FERENCZ MARCEL ISTVÁN DLA – DEM FENNTART- HATÓ ÉPÜLETENERGETIKAI INFORMÁCIÓS KÖZPONT, DEBRECEN

2013-ban a fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző min-
taprojekt valósult meg a Debreceni Egyetemen. A Kassai úti kampuszon olyan innovatív, kísérleti
épületenergetikai demonstrációs központ jött létre, amely az energetikai jellemzők épületléptékű
gyakorlati bemutatásával a lakosság fenntartható fejlődéssel kapcsolatos szemléletét is formálja.
A projekt eredményeként egy, az országban egyedülálló passzív ház jellegű középület épült, amely
a megújuló energiák felhasználásával biztosítja az épület energiaellátását. A 15x15 m-es, szabályos
négyzetes elemekből felépített acél kubus mozgó homlokzati falelemei mögött „ház a házban” elven
megépített tökéletes energetikai burokba csomagolt épületet találunk, amelynek belső terei a négy
égtáj felé fordulva helyiségenként külön szabályozható használati komfortfokozatokat mutatnak be
a fal-, padló-, mennyezet- és légfűtés variációival. Az acélhomlokzat mozgó elemei a belső terekben,
bármely napszakban teljes világosságot vagy tökéletes sötétséget biztosítanak.

ÉPÍTÉSZETI ALKOTÁS KATEGÓRIA

BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI

Budapest Főváros Önkormányzata nyilvános pályázatot írt ki a Budapesti Építész Kamara szakmai lebonyolításában Budapest Építészeti Nívódíja 2020 elnyerésére.

A díj olyan igényesen, magas színvonalon megtervezett és létrejött, új vagy megújított épület, építmény, közterület, belső tér tervezője részére adományozható, amely javítja a főváros építészeti arculatát vagy egy városrész használatát, megjelenését, elősegíti az építészeti és környezeti kultúra fejlődését, formálja a városképet és mindezek által ösztönzi a további magas színvonalú, innovatív beruházásokat.

Az évente meghirdetett pályázat feladata és célja, hogy a Budapest Építészeti Nívódíja átadásával elismerje és a nyilvánossággal megismertesse a városképet formáló, legkiemelkedőbb építészeti alkotásokat.

A bírálóbizottság tagjai 2020-ban: Dorosz Dávid klímavédelmi és fejlesztési főpolgármester-helyettes (a bizottság elnöke); Erő Zoltán, Budapest főépítésze; Bardóczi Sándor, Budapest mb. főtájépítésze; Csapó Balázs építész, a Budapesti Építész Kamara elnöke; Soltész Noémi építész; Stempel Jan építész (Csehország); Szabó Levente DLA építész; Zsuffa Zsolt DLA építész.

A 2020. évi pályázatra beérkezett 17 pályamű közül a bírálóbizottság 6 épületet helyszíni bejárson is megtekintett. Végül egy kiemelkedő építészeti minőségű alkotás részére Budapest Építészeti Nívódíja és négy magas építészeti minőségű alkotás részére Budapest Építészeti Nívódíja Dicséret elismerés adományozására tett javaslatot a főpolgármesternek, aki a javaslatot elfogadta.

Az ünnepélyes díjátadó Budapest napja alkalmából 2020. november 16-án volt – tekintettel a járványhelyzetre – on-line formában. A Budapest Építészeti Nívódíja 2020 elismerésben részesített épület tervezői emléklapokot, a Dicséret elismerésben részesítettek díszoklevelet, és mindannyian pénzjutalmat vehettek át.

A pályázatra beérkezett pályaművekből készült kiállítás a FUGA Budapesti Építészeti Központban egy későbbi időpontban lesz megtekinthető. A szintén minden pályaművet tartalmazó könyv magyar és külön angol nyelvű kiadása a díjátadó napján jelent meg a Budapesti Építész Kamara gondozásában.

Részlet a könyv előszavából Dorosz Dávidtól:

„Budapest egyik különlegessége az az értékekkel és hagyományokkal teljes építészeti örökség, amely a város létrejötte óta tükrözi az itt élő emberek státuszát, gondolatait, környezetükhöz fűződő viszonyát. A város egyedi fekvéséből és az ezerarcú városnegyedekből eredően mindez egyszerre nyilvánul meg egyedi karakterekben és az adott helyzetre adott megoldások változatosságában.

Évről-évre számtalan alkotás születik, amely megérdemli és igényli a reflektorfényt, és azt, hogy mintául állítsuk őket az ember és épített környezete közötti kapcsolat színvonalas megteremtésére.

A Budapest Építészeti Nívódíja kezdeményezés ennek a küldetésnek tesz eleget: azokra a megoldásokra irányítja a figyelmet, amelyek a városi élet fokozódó kihívásai között mégis elérhetővé teszik Magyarország egyetlen metropolisztát.”

Köszönet és elismerés az alkotóknak!

Fotó: Bujnovszky Tamás

Vizafogó Óvoda

Bp. XIII., Vizafogó sétány 4.

Építész felelős tervezők: Nagy Csaba, Pólus Károly

Építész társtervező: Törös Ágnes

Építész munkatársak: Batta Miklós, Laczkó Gábor, Urbán Jakob, Várhidi Bence, Zsidai Nikoletta

Építető: Budapest főváros XIII. Kerületi Önkormányzata

Az angyalföldi Vizafogó Óvodában minden együtt van. Adott az építető önkormányzat, aki óvodahálózatát progresszíven fejleszti és szisztematikusan megújítja. Adott az óvodavezetés, aki elvárta a tervezőktől az előremutató szemléletet, és valódi partneri viszonyban vált részesévé a megújulásnak. És adott volt az építész csapat, amelyik jól adagolt kísérletezőkedvvel, arányérzékkel, nyitottsággal és frissességgel, ráadásul némi humorral állt a feladathoz. Kitűnően teljesítettek. A 80-as évek paneles építésének termékeként létrejövő eredeti épületet nem lebontották, hanem okos vizsgálat alapján részben megtartották. E tett önmagában üzenetértékű egy középület esetében, itt azonban nyoma sincs az ebből származó esetleges kompromisszumoknak. Az egykori középső traktus kibontásával létrejövő új bejárat és átrium szervezi az új belső térstruktúrát. Az egyszerre otthonos és tágas belső terekhez kétszintes fatornác épült, amely mind a földszinti, mind az emeleti foglalkoztatóknak közvetlen és nagyvonalú szabadtéri kapcsolatot biztosít. Nincs felesleg. Minden akkora és akképp megfogalmazott, hogy arányos maradjon, ugyanakkor a minden részletre kiterjedő figyelem a gyerekek léptéke felől is érezhető gondoskodásként sugárzik mindenhol. Példászerű az a harmónia és kerek egész, amelyet ez az épület megtestesít az építetői háttértől és elvárásoktól a proaktív építészeti hozzáállásig, s léptéktől függetlenül mintaként állítható az eljövendő fővárosi köz- vagy éppen magánberuházások elé.

Fotó: Bujinovszky Tamás

MOME Campus és Kreatív Innovációs Tudáspark fejlesztése, III. ütem

Bp. XII., Zugligeti út 9–25.

Építész felelős tervezők: Csillag Katalin, Gunther Zsolt

Építész tervezők: Kállay Gábor, Békesi Tamás

Munkatársak: Bálint Ábel, Baranyai Balázs, Boro-missza Júlia, Dobrányi Ákos, Farkas Ádám jr., Farkas Ádám, Galamb Emese, Garay-Kiss Dorottya, Gyuricza János, Parizán Borbála, Péteri Zsolt, Tari Krisztina

Tájépítész: Kapás Enikő

A MOME Campus fejlesztésekor minden feltétel rendelkezésre állt ahhoz, hogy magas színvonalú építészet jöjjön létre: nagyvonalú megbízó előretékintő vízióval, a tervezők kiválasztásának demokratikus módszere nyílt tervpályázati versennyel és a megvalósításhoz szükséges anyagi forrás.

A campuson álló oktatási épületeket Farkasdy Zoltán tervezte 1954-ben. A szocreál főépület melletti másik oktatási szárny helyén ma a MOME Base új épülete áll. Az eredeti szándék szerint a főépület túloldalán egy harmadik ház is épült volna, de ez akkor nem valósult meg, most a MOME Up épülete került ide. A tervezők az azonos koordinátarendszerre szerkesztett épületegyüttest egy föld alatti utcára fűzték fel, a teljes campus közlekedőrendszerének csomópontjában pedig létrehozták a „MOME szívét”, a Groundot, amelynek föld alól kikacsintó terei válhatnak az egyetem lüktető központjává.

Az új épületek vállaltan heterogén megjelenésűek, és mindegyik épület sajátos belső világgal rendelkezik. Ezzel együtt számos építészeti gesztus szervezi egységgé őket. A főépület törtfehér színe és a portikusz oszlopainak vertikális ritmusa visszaköszönnek az új épületek megjelenésében is, természetesen kortárs eszközök felhasználásával. Az épületbelsőben a szokatlan átlátások hoznak létre hasonló téri helyzeteket. A bátor beavatkozások és a nagyvonalú építészet eredményeként a célkitűzésként jelzett új MOME-identitás megteremtése és egy nyitottabb oktatási struktúra létrehozása is megvalósulni látszik.

Fotó: Bujnovszky Tamás

Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ és Közép-európai Művészettörténeti Kutatóintézet

Bp. XIII., Szabolcs u. 33.

Építész felelős tervező: Vasáros Zsolt DLA

Építész társtervezők: Sasvári Áron, Bandur-Juhász Emőke, Nagy Gábor

Belsőépítész munkatársak: Véner Ágnes, Eiszrich Ágnes, Kováts Petra, Vasáros-Lévai Melinda

Munkatársak: Megyesi Zsolt, Somlai Anikó, Gáll András, König Anna, Krauth Veronika, Molnár Bianka, Nusszer Diána, Szabó Anna, Mayer Tamás, Sági Gergely, Szabó Réka, Bálint Adrienn, Békés Ádám, Tari Bálint, Brotesser Zsuzsanna, Zsarnóczky Renáta, Süveges Gréta

Táj- és kertépítész tervező: Müller Krisztina

A Városligetben és vonzáskörzetében megvalósuló, talán már túlzottan is emblemikus terveket megismerve igazán megnyugtató látni az OMRRK komplexumának mértéktartó profizmusát: itt minden az, aminek tűnik. Kiemelendő először is maga a program, az abban rejlő innováció, amely nemzetközi viszonylatban is jelentős múzeumi központot definiált, benne a központosított raktározás és restaurálás magas színvonalú terei mellett a művészetelméleti kutatásnak is helyet biztosítva. Ugyancsak erénye a projektnek, ahogyan a helyszínnel, annak épített örökségével bánt. A gondos analízis után az egykori Szabolcs utcai zsidó kórház Freund Vilmos-féle épületei közül a legértékesebbek nemcsak hogy megmaradtak, de például az egykori imaház megújult tere a használat korábbi, néha brutális rétegeit megmutató rekonstrukciójával kiemelkedően erős építészeti karaktert adott az egész együttesnek. A főépület magán hordozza a hazai ipari-technológiai építészet legjobb hagyományait, gondoljunk csak a térbeli szerkesztés következetességére, ugyanakkor – összetett funkciójához, annak jelentőségéhez méltó módon – homlokzatformálása igényes középületté nemesíti karakterét. Az OMRRK együttese az utóbbi évtizedek kulturális beruházásainak talán egyik legfontosabbika, amelyben az építető szándékai és a tervező professzionális, integratív és proaktív szemlélete egyedi értéket teremtett.

Fotó: Danyi Balázs

Ligeti-műteremvilla felújítása és átalakítása

Bp. XIV., Stefánia út 20.

Építész felelős tervező: Zombor Gábor DLA

Építész társtervező: Juhász Balázs

Építész: Csík Zsolt, Lality Áron

Építész asszisztens: Zsupos Zoltán

Tájépítész tervező: Gyüre Borbála, Lád Gergely

A műteremház a századforduló magas presztízsű útvonalán, a Stefánián Ligeti Miklós szobrászművész számára épült 1904-ben. Építészei Jámbor Lajos és Bálint Zoltán voltak. Az épület a II. világháború után Kisfaludi Strobl Zsigmond, a gellért-hegyi Szabadság-szobor alkotóművészeként ismert szobrász műtermeként szolgált. Az épület sorsa az elmúlt évtizedekben a sajnálatosan közismert módon alakult: állapota leromlott, toldalékok éktelelnítették, eredeti architektúrája sérült. Helyreállítása a Polgári Magyarországért Alapítvány székházaként történt meg a közelmúltban.

Az eredeti épület visszafogott szecessziós kialakításában leginkább a hangsúlyos tetőalakítás, a pártázatos-pergolás tetőterasz és a nagy méretű műteremablakok érvényesültek, szinte premodern egyszerűséggel. A helyreállítás során a tervező az épület fő elemeit tiszteletben tartotta. A terasz szintjének megváltoztatásával, a hátsó és az oldalsó homlokzat kiegészítésével az emeleten újabb hasznos területeket alakított ki. A nagy méretű műteremablak az eredeti kialakítás szerint is különös módon metsződött össze a terasszal, ez a motívum most még hangsúlyosabbá vált: az egykori műteremtér sajátos térkialakítást, a terasz karakteres tömegalakítású motívumot kapott.

A belső tér, amelyet a gondosan megőrzött és helyreállított falépcső ural, az alapítvány székházaként irodaházként szolgál. Példaértékű a kortárs tájépítészeti eszközökkel, mégis az épülettel teljes összhangban kialakított kert.

Havanna hetivásár

Bp. XVIII., Baross u.–Bartha Lajos u.

Építész felelős tervezők: Keller Ferenc, Láris Barnabás

Építész társtervező: Bors Eszter

Építész munkatárs: Böröcz Péter

Táj- és kertépítész tervező: Kontra Dániel

A piacépület visszafogott, érzékeny és a feladatot mélyen megértő építészeti megformálása jól mutatja, hogyan lehet egy látszólag kis léptékű beavatkozással jelentős városi és társadalmi többletértéket létrehozni.

A Virág Csaba által tervezett Havanna lakótelep szigorúan szerkesztett alapstruktúrájának egyik legnépszerűbb köztere a hetivásár. A lakótelep szélén levő parkoló 1989 óta szombatonként piaccá alakult, és az árusok kezdetben autók csomagtartójából, később lakókocsikból árulták termékeiket. A kerületi önkormányzat a fővárosi TÉR_KÖZ-pályázaton támogatást nyert a piac intézményesítésére, amelyhez nyílt tervpályázaton kerestek tervezőt. A nyertes építészek szokatlan érzékenységgel nyúltak a feladathoz: a panelházak tövébe egy mértéktartó formálású, a szomszédos garázssorra rímelő, hosszú épületet terveztek, amelybe az üzletek mellett mosdó, piacfelügyeleti iroda és kiállítótér is került. Az egyszerű, monokróm épülettömeget az üzletek szálcementkapuinak sora alkotja. Az egyetlen hangsúlyosabb kortárs gesztus a tetőt adó betonlemez végének felhajtása, ami kiemeli a bejárati helyzetet.

A hétköznapokon üres aszfaltfelületet a tervezők a pestszentlőrinci születésű Kondor Béla 1962-es „Csendélet” című művének absztrakciójával tették izgalmassá. Ezzel egy Roberto Burle Marx köztérfestményeire emlékeztető, üresen is életteli aszfaltfelület jött létre, amely felülről, a házból nézve a piac napfényrolóival együtt köztéri műalkotássá áll össze.

DICSÉRET

Fotó: Bujnovszky Tamás

DICSÉRET

Fotó: Bujnovszky Tamás

A Vizafogó Óvoda az Archikon életében két fontos irány találkozását jelenti. Az első a gyermekintézmények fejlődéstörténete, számos óvoda és bölcsőde, vagy iskola tervén keresztül, míg a másik a hatvanas-nyolcvanas évek építészeti és városépítészeti örökségének kérdésköre.

Elsőként – a 13. kerületben – a Visegrádi utcai Ákombákom óvoda és bölcsőde épült meg, majd ezt követte a számos díjat nyert Mesés kert ovi, később a Gellérthegyen az Alsóhegyi úti, majd a Gazdagréti óvoda átépítése valósult meg. A Vizafogó Tagóvoda tervezése során felhasználtuk az addigi épületek működési tapasztalatait. Miként hat egy épület azokra, akiknek háromévesen ez az első közintézmény, amiben sok időt töltenek, és mi kell a nevelőknek az ideális munkakörnyezethez. A szülők, vagy az óvoda környezetében élők számára is fontos az az üzenet, melyet egy óvodaépület sugároz.

Jó pár évvel ezelőtt egy szeptemberi délután Szépvölgyi Viktória újságíróval beszélgettem még a Mesés kert óvoda tetőteraszán – egy mérleghintán ülve:

- Szerintem nem lesz több izmus.
- Ezt hogy érted?
- Hát úgy, hogy képtelenség. Az izmusok ideje lejárt. Annyi minden trendi és nem trendi egyszerre. Túl gyorsan jön-megy az információ, az építészet meg túl lassú. Az egyetlen elképzelhető változat, hogy a mainstream tartalmi lesz, nem formai. Ami persze abszurd, mert az építészet alapvetően formai.

Ez valahogy a Vizafogó ovinál is így történt, Törös Ágival és Pólus Károllyal is arról beszélgettünk, hogyan tehető tágasabbá a belső terek, vagy mitől válik jól használhatóvá egy fedett-nyitott külső tér. Aztán Ági, egy-két makett formatanulmány után lendületes formát is adott az épületnek, de a lényeg a használaton, vagy a játékosságon maradt. Az egyik kedvenc, az emeletről lejutó csúszda lett az épület jelképe, és már senki sem a panelovira emlékszik.

A lakótelepi örökség

A Vizafogó lakótelep fejlesztése a 80-as évek elején indult el, majd a panel program utolsó hullámában 1989-ben fejezték be, már nem kertvárosias, hanem hagyományos lakótömb beépítéssel. Az igen jó elhelyezkedésű lakótelep központi részében a lakásokkal együtt épültek a szociális intézmények, egy sorra felfűzve, a környező forgalmas utaktól izoláltnak. A lakónegyed belső parkos részében leamortizált iskola, óvoda, bölcsőde épületek állnak, a volt vasúti vágányok helyén füves terület és parkolók. Az örökség tehát egy részről racionálisan, átgondoltan megtervezett, de egyúttal kissé

sematikus, tipizált és sivár. A feladat tehát a korszerűsítésen túl az élhető környezet megteremtése volt, egyedi, szerethető épületekkel, természetes anyaghasználattal izgalmas formavilággal.

A Vízafogó lakótelepen jelenleg egy parkfejlesztésben veszünk részt, ahol az Objekt tájépítész stúdió tervei alapján készülő környezetben tervezett kis tóparti kávézóépület segítheti megszerettetni és vidámabbá tenni a panel- és irodaház-rengeteget.

Az Archikonban alapvetés maradt, hogy a tartalom, a használat az első és legfontosabb az, hogy mégis minden épület egyedi formát öltson – ez a sok fiatal építész kolléga kreativitásának is köszönhető.

Miért lettünk építészek?

Tőrös Ágnes

Az, hogy építész lettem nem köthető egy tudatos pillanathoz. Sokkal inkább lépések és döntések sora, amik mozgatórugója az az ösztönös vágy, hogy eljussak a tervezés és alkotás állapotába. Szeretem, hogy a szakmának külön univerzuma van, ahol saját – egyre felkészültebb és egyre több eszközzel bíró – avatáromként mozoghatok és összekötője lehetek a felhasználóknak és az őket szolgáló tereknek. Sok időt töltök el itt, ezt érzem a természetes közegemnek. Ezen kívül tartózkodva is gondolkodom rá, várom, hogy visszatérhessek és folytatódjon a folyamat. Nem tudom megfogalmazni, hogy pontosan hogyan, vagy miért lettem építész, de azt tudom, hogy nem tudnék más lenni.

Pólus Károly

Sohasem tudtam elképzelni mást, bár próbáltak eltéríteni. Mindig is terveztem, bütyköltem, építettem és úgy maradtam. Az, hogy ezt egy csapat részeként, különböző módon kiváló kollegák között tehetem, még izgalmasabb, inspirálóbb. Rengeteget tanultam tőlük ennek az óvodának a tervezése és megvalósítása során is. Kifejezetten fontosnak tartom a meglévő épületeink újrahaznosítását, átértelmező újragondolását, melyben van még hova fejlődünk.

Nagy Csaba

Gyerekkoromban – a hetvenes években – a nemzetközi modern épületek és a nagyívű új városfejlesztési gondolatok fogtak meg, a fejlődésbe vetett hit. Az idő próbáját nem minden állta ki, de érdemes visszatekinteni és tanulni akár egy panel lakótelepi beépítésből és használatból. Nem eldobva annak erőnyeit, hiszen itt az építészeknek (meg sajnos az építőiparnak) nagy szerepe volt a környezetalakításban, talán nagyobb, mint egy mai befektetők által irányított ingatlanfejlesztői struktúrában.

Fotó: Bujnovszky Tamás

INTERJÚ SAJTOS GÁBOR YBL-DÍJAS ÉPÍTÉSSZEL

Pasaréti Községi Ház

Szeptember elején megtisztelő felkérést kaptam, hogy az Építész Évkönyvben a 2020-ban kapott Ybl díjam kapcsán meséljek kicsit magamról, arról miért lettem építész, mi vezet a kezemet, milyenek a Sajtos Gábor házak...

Tulajdonképpen csak sejtéseim vannak róla, hogy miért lettem építész, valószínűleg ennek így kellett alakulnia. Nem bántam meg és ezt nagy ajándékként élem meg. A családban nem volt építész, azonban az alkotás, kézművesség, kreativitás jellemző ránk. Az alkotási vágy már gyerekkoromtól kezdve bennem is megvan. Nagypapám cipésmester volt, lelkesedett a szakmájáért. Kézrel készített egyedi cipőket még idős korában is, amikor már nem is látta, csak érezte azokat. Kisgyerekként sokat „dolgoztam” én is a műhelyben. Édesapám gépész tervező, nővérem nemezműves iparművész, unokahúgom a MOME textitervező hallgatója, de van a családban még iparművész, formatervező.

Salgótarjánban nőttem fel. Úgy gondolom, építésszé válásomban szerepe lehetett az inspiráló városközpontnak, a különleges épített környezetnek és a természettel való szoros együttélésüknek. Különleges helynek tartom a szülővárosomat, ahol a modern magyar építészeti kiemelkedő alkotásai egészen közel találkoznak a szűk völgyben a városközpontig benyúló természettel. Jánossy György Karancs szállója – gyerekkoromban a mellette lévő lakóházban laktunk – Szrogh György művelődési központja, vagy Finta József Pécskő áruház épülete, annak hosszú rámpája, teraszai, homlokzatának beton pengéi gyerekkori emlékeim máig élő részletei.

A gimnázium letelejtől építésznek készültem, a felvételi jelentkezésem nem is adtam be csak egyetlen helyre, a BME Építész karára. A gimnáziumi évek végén, egyetemi évek elején a 90-es évek első felében a nem építész barátaimmal sokat utazgattunk Nyugat-Európában. Annak ellenére, hogy nem sok kötődésük volt az építészethez nagyon lelkesen jöttek velem kortárs épületeket látogatni. Álvaro Siza egész sok épületének rejtelmeibe vezettem be őket. Az egyetemen középülettervezésből későbbi mesterem Cságoty Ferenc tankörébe kerültem. Hálás vagyok, hogy így alakult. Később a

Gilvesy Pincészet, a volt Esterházy vincellérház és présház, Szent György-hegy

Családi ház, Csapok

Lakóház, Kékkút

Családi ház, Budapest II. Szemlőhegy

komplex tervezésben, diploma alatt és a doktori iskolában is konzulensem volt, majd 8 évet dolgoztam az Építész Stúdióban. Építésszé válásomban és az építészeti alapok átadásában meghatározónak tartom a szerepét.

Építész feleségemmel kötött házasságunk után megalapítottuk az idén 15 éves SAGRA Architects építészirodát (SAGRA Építész Kft.), melyben ma is dolgozunk családias légkörben munkatársainkkal. Minden létrejött építészeti alkotásunk csapatmunka eredménye

Az építészetet hivatásként élelem meg, építésznek lenni odaadás, elhivatottság, én csak így tudom elképzelni. Az építészirodánk egyéni arculata az alapítás óta egyre letisztultabbá vált. Munkáink a lényeg kiemelésére, az adottságok és lehetőségek átgondolására és értelmezésére, a régi és az új viszonyának elemzésére épülnek. A munkáinkban alapvető cél, hogy a lényegi építészeti minőségekkel kifejezett, mai nyelven szóló kortárs építészeti mű egyszerre legyen folytonos, egységes és egyedi. A régi újjászületése az újban elkerülhetetlen ahhoz, hogy az összegyűlt tapasztalat folytonossága megmaradjon, tovább éljen a jelenben. A folyamatos megújulás és a változásra való képesség állandó kapcsolatot jelent a hellyel és az idővel, az épület így reagál a környezetére és a jelenre, illetve a múltra. A hagyományos építészeti értékek tovább élnek, időben változnak és éppen ez a változásra való képességük adja a frissességüket és az időtlenségüket. A létrejött épületeink reagálnak a megváltozott igényekre és megőrzik tartalmas kapcsolatukat a réggel. 2019-ben a FUGA Építészeti Központban mutattuk be az iroda eddigi munkáit a SAGRA – Időtlen és időszerű című építészeti kiállításunkon.

Az iroda életében fontos szerepet töltenek be az építészeti tervpályázatok – nagyon fontosnak tartom, hogy manapság is minél több építészeti tervpályázat legyen és az épületek tervezői ennek eredménye alapján legyenek kiválasztva. Számos tervpályázaton sikerrel vettünk részt, több megépült épületünk építészeti tervpályázaton elért 1. díj eredményeként valósulhatott meg.

Református gyülekezeti ház, Szandaszőlős

Pitypang óvoda, Budapest VIII. Százados út 12-14.

Pitypang óvoda, Budapest VIII. Százados út 12-14.

Borász Háza Mindszentkállya

Borász Háza Mindszentkállya

CSONTOS GYÖRGYI YBL-DÍJAS ÉPÍTÉSZ AZ IPARI ÉPÍTÉSZET JELESE, ÉS SZÁMOS ÉPÜLET MEGÁLMODÓJA

Fotó: Virág (Nagy) Barbara

Csontos Györgyi

Fontos gondolatok és megvalósult tervek a hazai építészetben

M. M.: Öt év telt el, hogy az ózdi Kultúrgyárat átadták. Százéves házakat újított fel egyéni ötleteivel vonzóvá téve.

Cs. Gy.: Komoly tempót igényelt a tervezés és a kivitelezés. Nem egyszerre terveztük a házakat, hanem minden évben újabbat.

M. M.: Ózd a szülővárosa, ahol '90-ben érettségizett. Városuknak mit hozott ez az időszak?

Cs. Gy.: Bezárták a gyárat. Szörnyű időszak kezdődött, depresszióba esett mindenki, mivel ez munkanélküliség egzisztencia és identitás válságot hozott. A következő tíz évben volt, aki helyben próbált vállalkozásba kezdeni, némelyek elmentek Nyugat-Magyarországra, vagy Nyugat-Európába. Lecsökkent a város lakossága. A gyárak félig állami tulajdonban maradtak, félig magántulajdonba kerültek. Sok ózdi az egyetlen munkalehetősége a gyárépületek bontása lett. Ez idő alatt az Ybl Miklós Építőipari Főiskolán tanultam, Pesten. Az első építésztevékenységemként harcot indítottam az ózdi kéménysor lebontása ellen, de sajnos sikertelenül. Az Acélműhöz tartoztak, nyolcvan méter magasan, kilenc egymás mellett álló monumentális tárgyként, a várost jelképezve. Szimbolikusan éreztem, hogy a gyár a saját testéből táplálja az ottmaradottakat.

M. M.: Ismerte az ipari épületek állapotát, belső szerkezetét. Az ön tervei alapján a megmaradt iparsarnokokból, különálló épületeiből Kultúrgyárat hoztak létre. Az ózdi városatyák kérték föl erre a feladatra?

Cs. Gy.: 2000-es évek környékén, frissen kikerült építészként rácsodálkoztam arra az épületvagyonra, ami a szülővárosomban üresen állt. Majd tízéves kutatómunkát végeztem, építészhallgatókkal mértem föl az összes munkáskolóniát. A Műemlékvédelmi Hivatal annak idején engem kért fel, hogy a négy gyárépületnek és a négy gyáron kívüli épületnek csináljam meg a védési dokumentációját. Ennek köszönhető, hogy én lettem a Kultúrgyár építésze.

M. M.: A három épületben van múzeum, filmarchívum, multifunkcionális közösségi tér, valamint a múzeumhoz a skanzen területe és építményei kapcsolódnak. Az egyikük szecessziós épület, ott mit láthatunk?

Cs. Gy.: A Digitális Erőművet, ami kiállítótér. A másik ilyen ipari műemléki épületbe került a filmarchívumi látványraktár, ez a Nemzeti Filmtörténeti park része. A vezető tervezője vagyok az épületeknek, de csúcsideszakban közel húsz munkatárs dolgozott velem: Nyalka Antal, társ-tervező, Adorján Anna, tájépítész és Kéry Balázs belsőépítész.

M. M.: A múzeumban Ózd történetét láthatjuk?

Cs. Gy.: Kohótörténeti és várostörténeti állandó kiállítások vannak benne, de rendeznek időszakos kiállításokat is. Az eredetileg iskolának készült épület már évtizedek óta múzeumként funkcionált, de a felújítással a külső és belső tereiben attraktív, vizuális megoldásokat csináltunk.

Fotó: Danyi Balázs

Kultúrgyár – Ózd

Fotó: Virág (Nagy) Barbara

M. M.: A filmarchívumba kétszáz ezer filmtekercs került, ami elképesztő szám. Ez mit jelent a város számára, odavonzza a filmeseket?

Cs. Gy.: Egyelőre nem került be 200 ezer filmtekercs, de erre kellett tervezni. Az építész megkapja a feladatot, utána azt fizikai formába önti. Az egykori MANDA - Magyar Nemzeti Digitális Archívum - raktár inaktív filmtekercsei kerültek volna ide, de struktúraváltáson esett át a MANDA, így ez a folyamat abbamaradt. Tudomásom szerint most az MTVA hangtekercseit kezdték el ideszállítani.

M. M.: A Filmtörténeti élménypark épületében mozi működik?

Cs. Gy.: Igen. Nem nagy moziként funkcionál, hanem ínyenc filmklub kategóriát képzeljen el. Jó ízlésű és agilis vezetősége van. Gyerekeknek, diákoknak filmvetítő matiné műsorokat szerveznek, nyáron kertmozi üzemel, emellett tematikus filmheteket rendeznek. A programoknak 30-40 fős közönsége van. Félprofesszionális stúdiókat is terveztünk, amit az itt dolgozókon kívül a látogatók is használhatják. A Kultúrgyár népszerű, közkedvelt születésnap, esküvői, városi rendezvényhelyszín lett. Egy-két forgatás is történt itt. Turisztikai látványosság. A hétköznapiól eltérő, néhol meghökkentő építészeti fordulatokat használtunk a külső-belső arányok játékával és az élénk színekkel. Különlegessé tettük a Kultúrgyárt. A szakmai elismerésnél nagyobb örömm, hogy gyorsan befogadták a helybeliek. Csak reménykedtem, hogy jó építészeti döntéseket hozok, hiszen olyan embereknek terveztem, akik többnyire nem ismerik a kortárs építészetet, de ettől még nem szabad számukra másfajta minőséget, esztétikát odavinni. Fölháborodtam, amikor egyesek próbálták megkérdőjelezni, hogy ezek a tervek nem megfelelő helyre kerülnek. Olyan szemmel néztem Ózdra, mintha Nyugat-Európába kéne tervezni, vagy éppen Budapestre.

M. M.: Ybl díjas építész, a többi díjat most nem sorolom, nincs ötven éves, egy karakán nő, egyetemen tanít. Sok lehetőséget kapott Budapesten is, például a Trafó, a Széchenyi Fürdő felújítását.

Cs. Gy.: Ezekben a felújításokban csak munkatársként vettem részt. Vezetőtervezőként egy kőbányai társasházam épült meg Budapesten.

M. M.: Komoly munkái és meghívásai voltak és vannak, építészként és munkatársként. Mennyire kellett ezekért a jó feladatokért megharcolnia építészként és nőként?

Cs. Gy.: Egyfajta szerencsekarma ez. Karmikus feladatvállalások sorozataként fogom fel az eddigi szakmai életem.

M. M.: Mit jelent a szerencsekarma?

Cs. Gy.: Néha olyan érzésem van, bár nem akarok ezoterikussá válni, hogy a feladatok állandóan, maguktól megtalálnak, nekem már „csak” meg kell csinálnom. Ez gyerekkoromtól kezdve élmény, tapasztalat, ajándékba kapott többletenergia.

Fotó: Danyi Balázs

NFE – Ózd

Fotó: Virág (Nagy) Barbara

Fotó: Virág (Nagy) Barbara

Iskola – Ózd

Kultúrgyár – Ózd

Sörgyár – Budapest

M. M.: Leegyszerűsítve, az én szavaimmal, szerencsés ember, de e mögött a szerencse mögött magas képzettsége a garancia, hiszen Mesteriskolát végezett, Műszaki Doktori diplomája is van. Sokat tesz azért, hogy érvényesüljön, értse a szakmát.

Cs. Gy.: Amikor valaki végignézi egy ilyen portfóliót, mint az enyém, arra gondol, hogy tudatos karrierépítésnek az eredménye. Pedig egyáltalán nem érzem magam tudatosnak, inkább a spontán jött lehetőségek kitartó végrehajtójának. A női mivoltommal extra gondom nem volt, befogadott a szakma. Az egyetemeken nagy számban vannak jelen építészlányok, de később a szakmai területeken már nem. Ez magyarázható azzal, hogy családayák lesznek, vagy az egyéni teherbírásuk sem mindig elegendő. Az építészeti gyönyörű hivatás, de strapás, mentálisan is jó kondícióban kell maradni, hogy bírja az ember a kihívásokat.

M. M.: Miért baj, ha valaki tudatosan építi a karrierjét?

Cs. Gy.: Nem sejtettem, hogy én valaha Ybl-díjas építész leszek. A díjaim is egymást követték. Egyszerűen nagyon érdekelt és érdekel az építészeti, ha hozzá tudok tenni valamihez pluszban hasznos dolgot, azt nem mulasztom el. Oktatóként nagy kérdésem, hogy mit sugalljak a hallgatóknak, vajon ezzel a habitussal és attitűddel egy mostani embert el lehet küldeni a világba alkotni?!

M. M.: Mire gondol, amikor a habitus és az attitűd kifejezéseket használja?

Cs. Gy.: Arra, amire én tanítom őket, hogy a szakma nem csupán produktivista, vagy karrierorientált döntések sora, és kell hozzá alázat.

M. M.: Saját sorsából okulva gondolja ezt?

Cs. Gy.: Igen. Reischl Gábor mesterem azt mondta, az a bajom, hogy túl jó a fantáziám. Állandóan megoldandó feladatok jutnak az eszembe. A másik mesterem Kapy Jenő volt. Szerencsés vagyok, hogy két ilyen mester mellett tudtam létezni, tanulni.

M. M.: Kedves viccnek szánta, hogy túl jó a fantáziája?

Cs. Gy.: Persze. Megláttam feladatokat, és utána halálra dolgoztam magam, míg megcsináltam azokat. Ilyen volt Ózdi is, hiszen senki nem mondta, hogy mérjem fel az összes ózdi munkáskolóniát, írjak róla könyvet, és végül készítek róla filmet, hanem eszembe jutottak ezek a feladatok, majd megcsináltam.

M. M.: Jó mester aranyat ér, de valójában mitől jó egy mester?

Cs. Gy.: A dolgokhoz való hozzáállásban jelentettek számomra példát. Életstratégiákat lehetett tőlük ellesni, óvatosan irányították az embert, és az építészeti hozzáállást.

M. M.: Egy építész mennyire tud extravagáns lenni? Építészeket ismerünk itthon és külföldön, akik tulajdonképpen félrecsúszott képzőművészek, olyan épületeket álmodnak meg, amik külsőleg szépek, de funkcionálisan nem működnek. Mennyire tudja a szabad, ösztönös világát, elképzeléseit egy épületbe beleálmodni?

Cs. Gy.: Nekem nem az a fontos, hogy valaki ránézzen egy épületemre, és azt mondja, ezt Csontos Györgyi tervezte. Ilyen manírok, stílusjegyek kevésbé izgatnak. Az arányosság sokkal jobban izgat. Nagy épületmegmentő vagyok, zavar, hogy lerombolnak házakat, amikor még használhatóknak lennének. Szempontom szerint nem az a döntő, hogy az építész esztétikai vágyai kielégüljenek. Nem szabad kényelmetlen helyzetbe hozni emiatt az épület használóit. Ugyanakkor nem vagyok az egyediség ellenzője, mert az építészeti igenis művészeti ág, de a funkciót nem írhatja felül a művészi önkifejezés.

M. M.: Zaha Hadid női építész extravagáns épületeit a világ számos országában láthatjuk, és a visszajelzések alapján a funkciók is működnek. Gondol arra: hú, ennek a fantasztikus iraki nőnek minden sikerült, legalábbis szakmailag. Fontos a világhír, gondolhat erre egy magyar, főleg női építész?

Cs. Gy.: Nincsenek hiányérzeteim és formailag zártabb keretek között dolgozom. Zaha Hadid épületei izgalmasak, de nem húznék párhuzamot kettőnk magasságában. Ars poeticám: Minden feladatban a konkrét megoldás kirajzolja magát, és az formailag a legkülönbözőbb lehet. Nem úgy kezdek neki egy épület szerkesztésének, mint például a parametrikus építésznek. Ez távol áll tőlem. Arra tanítottak a mestereim, hogy minden helyszínt, minden feladatot először letapogat az ember, aztán születik meg a terv. A működési rendszerek, struktúrák kitalálása és az arányosság érdekel, hogy a befektetett munka, a befektetett energia és az ennek eredményeként

Sörgyár – Budapest

a mű arányban legyen. A Mesteriskolán az egyik meghatározó mesterem Janáky István volt, aki együtt az egész korosztályomra nagy hatást tett. Egy mondata különösen beégett az agyamba, azóta is előszeretettel használom. A következőket mondta: "Hagyjátok abba a panaszkodást, hogy semmire nincs pénz, a jó arány nem kerül pénzbe!"

M. M.: Janáky István a régi épületek sorsával szintén törődött. Nagyobb munkái mellett családi házakat is tervezett. Építészetének egyik legfontosabb érdeme, hogy nem a túlzások érdekelték, hanem az izlésesség és a funkcionalitás. Gondolkodásukban sok közös momentumot fedezek fel. Az ön családi házai milyenek, mennyire akarja a saját elgondolását rákényszeríteni a megrendelőre?

Cs. Gy.: A családi házat is olyan épületnek tekintem, mint bármilyen másik épületet. Különösen izgat a közlekedési rendszere. Meg kell ismerni, végig kell gondolni egy család életét, napjait, a belső terekben zajló mozgások dramaturgiáját, és csak utána lehet tervezni. Nem csupán a belső tereket kell így módon megtervezni, hanem a házhoz tartozó udvart, kertet. Mint Lao Ce mondta: "Harminc küllő együtt tesz ki egy kereket, de a kerék használhatóságát éppen a küllők közti nem létező űr biztosítja."

M. M.: A kortárs magyar építészet minősége az európai kortárs építészet viszonylatában hol helyezkedik el?

Cs. Gy.: Fantasztikus építészek dolgoznak Portugáliában, Spanyolországban, Svájcban, de más szempontok szerint érdekesek a hollandok és a németek. A magyar építészetnek is vannak remekei, különleges épületei, de ezzel együtt nem mi vagyunk a zászlóshajók. A beruházások milyenségétől is függ az épület sorsa, megvalósítása. Lehetne több olyan innovatív tervezési program, ahol egy magyar építész ki tudná magát bontakoztatni.

M. M.: Mennyire időtállóak a mai kortárs építészet remekei vagy éppen kevésbé remekei?

Cs. Gy.: Erre nehéz pontos választ adni. Vannak masszív épületek és kevésbé. Magam részéről próbálok olyan házakat tervezni, amihez, ha hozzá akarnak nyúlni ötven- száz év múlva, akkor azt meg tudják tenni. Ezt úgy szoktam megfogalmazni: legyen „tartalék” az épületben. Ha annyira jó épületeket tudok tervezni, mint az ipari építészetünk örökségei, akkor elégedett leszek magammal.

M. M.: XII. Kőműves címmel filmsorozatot készített a testvérével. A filmekben megismerjük a magyar építészet jeleseit. Minden elismerésem a kitűnő összeállításért, és azért, hogy időt, energiát szán kollégáira. Ezek maradandó filmek.

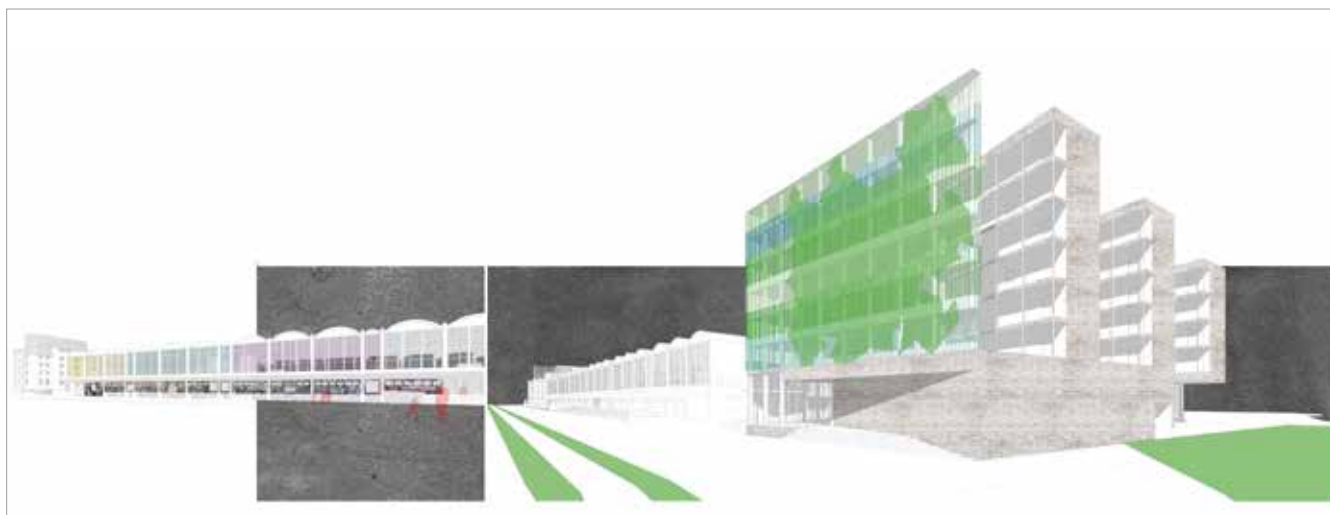
Cs. Gy.: Köszönöm! A forgatások, a kitűnő, nagytehetségű kollégákkal való találkozások, beszélgetések a legnagyobb szakmai élményeim közé tartoznak. Büszkeséggel tölt el, hogy a bemutatók olyan szakmai diskurzust generáltak, ami a magyar építészetben egyedinek mondható. Az építészet különös és sokrétű hivatás, teljes embert igénylő. A következő filmsorozatban, Szabó Mihály kollégámmal női építészeket mutatunk be.

Cégközpont látványterve – Budapest

az interjút készítette Marton Mária

Diákváros látványterve – Budapest

A FINN ERDŐK LEHELETE

Fotó: Danyi Balázs

Év Háza 2020 MÉK Különdíj – Lombházak 2., Noszvény
Építész: Fábrián Gábor, Fajcsák Dénes – ARKT Építész Stúdió

Az elsőnek épült, Fábrián Gábor és Fajcsák Dénes által tervezett bérelhető lombházak elsőpró sikerei után két újabb lombházra kapott megbízást a tervező. Egy másik telekre telepítve két új, hasonló szellemiségű épület készült.

A Síkfőkúti tóparti sétányra merőleges telek a meredek hegyoldalon helyezkedik el, viszont már nem közvetlenül a tóparton, hanem attól kissé távolabb, dél-kelet irányban. Terep adottságoknak megfelelően az üdülőegységeket egymás mögött, közel 5 méteres szinteltolással helyezték el, a kilátással a tó irányába fordítva, annak látványára szerkesztve. Az építési helyen belül a pontos telepítési helyüket leginkább az befolyásolta, hogy a meglévő nagy törzsméretű fáktól, egymástól és a szomszédos épülettől a lehető legtávolabbra kerüljenek, minimálisra csökkentve az átlátást, egymás zavarását.

A fél szint eltolásos lakótorony-szerű kialakítású házban étkező-nappali, háló, zuhanyzó, wc, teakonyha és a pergolás tetőterazon jakuzzi medence található. Az infrasauna valamint a zuhany, WC, konyha beépített bútor része a kétkarú lépcső orsótéréibe kerültek.

A ház fűtött, belső tereit lezáró teraszfödém az előírt 6 méteres épületmagasságot tartja, azon túl csak pergolával fedett félszinttel eltoló tetőteraszok találhatóak. A pergola legmagasabb pontja a völgyfelőli oldalon 9,40 méter, amely a környező kb. 30 méteres fák kb. egyharmadába, a tényleges lombkoronaszint alá esik, a faágaknak és a lombzatnak még nincs látványt zavaró hatása. A házak a tóra néző, rövid homlokzat felől közelíthetőek meg, a Tó sétányról induló épített új, lépcsős ösvényen keresztül.

Az épületek egyedi megjelenését lakótorony vagy kilátótorony-szerű kialakításuk adja. Karcsú tömegaránya a pergolával fedett tetőteraszok tömegnyújtó hatásának köszönhető.

A homlokzati képet a tiszta szerkesztésű fa tartószerkezetet, az üveg, a lucfenyő deszkaburkolat és a 20 x 5 cm-es fenyőfa pallólamellák, merevítő acélkábelek alkotják. A belső teret határoló emeletmagas homlokzati üvegfalak a pallóváz belső oldalára kerültek. Az épület teljesen átlátható, transzparens, légiesen könnyű, a környező erdő mindenholon látható.

Fotó: Danyi Balázs

A hosszomlokozatokon homogén, fix hőszigetelő üvegezés készült, a fa szerkezet hangsúlyozására. A rövid oldalon nyílik fel a ház. A visszafogott anyaghasználat (lucfenyő, üveg, kevés acélszerkezet) segíti az erdőréz fái közötti rejtőzködést, erdei mimikri elérését, az épületek tájba illeszkedését. A 20 cm széles luc pallók a be- és kilátást is korlátozzák.

Az apartmanok belső kialakítását és berendezését is a natúr fa használata jellemzi. Lucfenyő deszkázat jelenik meg a padlókon, a mennyezeteken, a kétkarú lépcső magot lehatároló belsőfalként és bútorelőlapként is.

A második ütem lombházai úgy térnek el az első ütemétől, hogy közben mégis egységet sugároznak a különböző lombházak építési időszakai között.

A vertikálisan felfűzött funkciók megnyújtják a külső-belső térélményt, folyamatos mozgást eredményeznek mindezt úgy, hogy az épület alapterülete a lehető legkisebb. A lépcsőtér fűzi össze a funkciókat: a földszinti pihenőterén található a társalgó, majd a következő szinten a teakonyha, aztán a hálószoba, fürdőszoba és a teraszon át a tetőn elhelyezett panoráma-jakuzzi.

A toronyban egyre feljebb haladva fokozatosan kerülünk a fák közé, a lombkoronaszint közelébe, hogy aztán a legfelső szinten lévő jakuzzi medencében elnyúlva és szemlélődve már a tó irányába megnyíló kilátással teljesebben ki a saját kilátó/kilátás élménye. A lombházak térélményét a külső és belső terek folyamatos összekapcsolódása, a kettős tér tapasztalása egészíti ki.

A tornyok megmutatják valamennyi szintjüket, belsejüket, valamennyi helyiséget, így lehet a szemlélődő egyszerre kint, és egyszerre bent, akár a faházból néz ki, akár az erdőből néz be.

Finn építészeti magazinokban lehet ilyen tiszta, utolsó szögig végiggondolt, végtelenül letisztult épületeket látni, érezni a finn fenyőerdők hűvös, fenyőillatú leheletét.

Gratulálunk a Tervezőnek, az épületek az Év Háza 2020 pályázatában a MÉK Különdíját nyerték el.

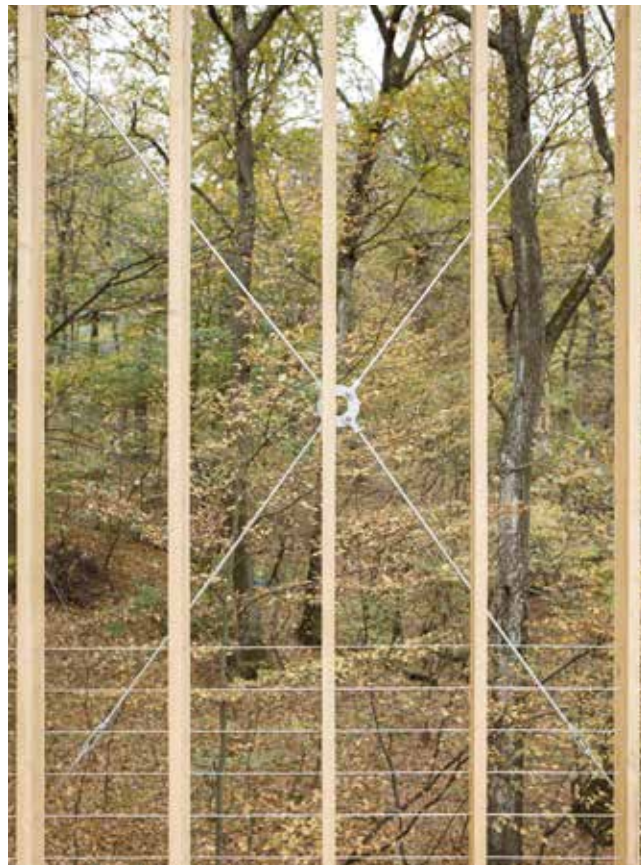

Fotó: Danyi Balázs

dr. Hajnóczy Péter
MÉK elnöke

Fotó: Danyi Balázs

Fotó: Danyi Balázs

PIRITY ATTILA YBL-DÍJAS ÉPÍTÉS Z

Pirty Attila

Született

1952, Miskolc

Iskolák

1966–1970 Miskolci Földes Ferenc Gimnázium,
1970–1976 Budapesti Műszaki Egyetem Építész-mérnöki Kar,
1982–1984 Magyar Építőművész Szövetség Mesteriskola,
1978–1990 Miskolci Építész Műhely tagja.

Munkahelyek

1976–1990 ÉSZAKTERV Miskolc,
1990–2020 STÚDIÓ Északmagyarországi Tervező Kft,
2020– „3T” Tervező Kft.

Fontosabb munkák

1980–1990 Miskolc Belváros Tulipán tömb rehabilitációja,
2001–2003 Sárospatak 52 lakásos lakóépület, földszinten üzletekkel, vendéglátóegységekkel,
2002–2003 Hortobágy volt csendőrlakotanya átalakításával és bővítésével létrehozandó természetvédelmi információs és oktatási központ,
2005–2006 Sárospatak Bodrog Hotel rekonstrukciója, bővítése,
2008 Hortobágy Információs Központ bővítése,
2009 Gyöngyös, funkcióbővítő városrehabilitáció,
2012 Miskolctapolca turisztikai fejlesztése,
2017–2018 Miskolc, Palóczy utcai társasház.

Fontosabb ipari épületek:

1995–1996 Miskolc, Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány Logisztikai és Gyártástechnikai Intézete,
1995–1996 Kazincbarcika Borsodchem Rt. Hotel Polimer átalakítása és bővítése,
1996 Kazincbarcika Hotel Borsodchem átalakítása és bővítése
1998–1999 Miskolc, Delco Remy Hungary Rt. új üzemépülete,
1999–2000 Kazincbarcika, Borsodchem Rt. új TDI -TDA gyáregységének központi épülete
2017–2019 Kazincbarcika Borsodchem Rt. IT épület.

Fontosabb oktatási épületek:

1993–1995 Miskolc, Herman Ottó Gimnázium Tornacsarnok és Öltözőépület,
1996–2000 Miskolc, Lévy József Református Gimnázium rekonstrukciós és bővítési munkái,
2001–2003 Miskolc, Földes Ferenc Gimnázium bővítése,

Építész diplomámat 1976-ban kaptam meg a Középülettervezési tanszéken, konzulensem Farkasdi Zoltán volt. Diplomavédésem után az ÉSZAKTERV-ben helyezkedtem el, először Sallai Mátyás építész csapatában, később rövidebb ideig Bodonyi csaba teamjében dolgoztam. Tagja lettem a miskolci építész Műhelynek és beköltöztem az Építészek kollektív házába. A Mesteriskolát 1984-ben végeztem el.

Még fiatal építészként jó barátságba kerültem a Bükk Művészeti Alkotó Közösség tagjaival, Litwin József iparművésszel, Balatoni Klára ötvösművésszel és Lipták György grafikkussal. A közös munkát a miskolci belváros alapos feltérképezésével kezdtük. A területre később kiírt országos tervpályázat megnyerése után ezt a tevékenységet még nagyobb lelkesedéssel végeztük. A Bajai főtér felújítására kiírt országos tervpályázat megnyerése után több hasonló pályázaton is sikeresen vettünk részt. Ebben az időszakban az ÉSZAKTERV-ben az egyik fontos feladatunk a miskolci belvárosi tömbök rehabilitációs átépítésének tervezése volt. Hat belvárosi tömb tervezésével foglalkoztam, ezek közül a legkisebb, az un. Tulipán tömb valósult meg teljes mértékben. Emellett belvárosi épületek újultak meg, és foghíjak épültek be terveim alapján.

A Tokajban végzett építészeti tevékenységemért megkaptam a város első építészeti Pro Urbe díját.

Az ÉSZAKTERV-ben töltött évek után 46 fővel alapítottuk meg a STÚDIÓ Északmagyarországi Tervező Kft-t. Ez akkoriban ritkaság számba ment, a rendszerváltás környékén jóval kisebb létszámú tervezőcsoportok jöttek létre. Én más utat választottam. Nagyon fontos volt, hogy egy műteremben dolgozzanak az építészek mellett a szakági tervezők, az idősebb és a fiatal mérnökök is. Csapatban szerettem dolgozni. Rengeteget pályáztunk, nyaranta minden évben építészhallgatókkal egészültünk ki a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tervezési gyakorlati helyszínékként akkreditálva.

2008-tól öt éven át a szikszói Szepsi Csombor Márton iskolával összefogva pályázatot rendeztünk gyermekeknek az építészethez közelálló témákban. 2008 – „Épített és tervezett világunk” 2009 – „Tájak, terek, épületek” 2010 – „Álmodd meg, hol milyen térben szeretnél élni” 2011 – „Ilyen iskolába, óvodába szeretnék járni” 2012 – „A múltból a jövőbe”

A pályázó gyermekek 2-3 hónapig készítették alkotásaikat. a zsűrizést építész kollégáimmal végeztük. Minden évben a szikszói Műemlék Református Templom varázslatos terében rendeztük be a kiállítást a gyermekek és a mi munkáinkból közösen. Az ünnepélye megnyitón díjakat adtunk át, biztatva őket a folytatásra.

Aggteleken három egymást követő évben rendeztük meg az Építész Napokat előadásokkal, kiállítással, falusétákkal, műterem avatóval.

Az utóbbi évek legkedvesebb tervezési feladata a Lévy József Református Gimnázium felújítása, bővítési munkáinak folyamatos tervezése volt. A több mint 20 éve lebonyolított meghívásos építészeti

BorsodChem IT-épület

tervpályázat megnyerésével kaptunk bizalmat. Azóta szinte minden évben gazdagodott az iskola. Öt miskolci középiskola tervezésével foglalkoztunk már, de mindig szinte nagyberuházás szerű tervezéssel. Megvárták az épületek leromlását, a folyamatos karbantartási munkák elmaradása végül jóval költségesebb, átfogó rekonstrukciós beavatkozást igényelt. A Lévy Gimnáziumban másként történt minden, a folyamatos tervezésre kellett berendezkednünk. tetőtérbeépítés, több ütemben elvégzett homlokzati felújítás, ablakcserék, régi öltözőépület rekonstrukciója, emeletráépítés, könyvtárfejlesztés, napelemek elhelyezése, funkcionális átrendezés, szabadtéri területek fejlesztése követte egymást. Elkészítettük egy nagyobb, 700 férőhelyes előadó-rendezvényterem terveit is, az alapkövetéssel itt is megtörtént. A legnagyobb kihívást egyértelműen az uszoda és tornaterem építése jelentette, rendkívül szűkös területen a terepadottságok és a műemléki védettségű környezet miatt. Kényszerűségből az uszoda és a tornaterem nagy belmagasságú tere egymás fölé került. Csatlakozni kellett a megtartott régi többszintes öltöző épületszárnyhoz, és a szomszédos utcákhoz is. A Papszer és a Rákóczi utcák közötti több mint nyolcméteres szintkülönbség speciális alapozást és tartószerkezeti kialakítást kívánt. A tervezői célok között szerepelt, hogy a területen meglévő hatalmas gesztenyefa megtartásával hangulatos térbővület jöjjön létre a Rákóczi utcában, az itt álló épületek tömegéhez és színezéséhez illeszkedő térfallal. A Papszer utcán pedig a régi iskolai főépület anyaghasználatát jelenik meg a téglaburkolatos utcai homlokzattal.

Az elkövetkező években Miskolcon a legfontosabb feladat a rozsdáövezetek rehabilitációja. A belterületen rengeteg rosszul, és alulhasznosított terület van, a belváros tele van foghíjtelkekkel, felújítandó városi házakkal, lerobbant kapualjakkal. Az elhagyott és kihasználatlan ipari területeket végre be kellene kapcsolni a város életébe. A lepusztult miskolci rozsdáövezetek eltüntetésével ez a nagyon foghíjas várostest begyógyulhatna, csak okosan kellene élni a lehetőségeinkkel.

A belvárosunkat viszont nagyon féltém. a tulajdonosoknak és a potenciális befektetőknek tisztában kell lennie egyes – miskolciaiakra fontos – épületek értékeivel, védettségével. Célszerű lenne megelőzni az épületek, esetleges elbontásáig tartó folyamatot, amikor különböző kényszerekre hivatkozva tűnhetnek el építészeti értékek.

Épületeim eltérőek. Nincsenek ismétlődő, előre meghatározott stílusjegyek. A „hely szelleme” mindig fontosabb volt saját egomnál. Szerettem a tiszta és jól működő alaprajzú, harmonikus házakat, amelyeknél összhangban van a külső megjelenés és a belső térhasználat. A meglévő épített világ értékeit folytató, helyi hagyományokat tisztelő és gazdagító harmonikus építészetben hiszek.

Az eltelt négy és fél évtized során építészeti munkáimban résztvevő társaimnak köszönöm: Tóth Márta, Lautner Emőke, Révai Tamás, Petrik Zoltán, Kövesi Diana, Juhász Attila, Zsíros Renáta, Vanyó Alida, Szarka Szabolcs, Varga Gábor, Szél Norbert, Hojdák Péter, Györe Mária, Petrus József Csaba, Kőhegyi Andrea, Cservényák Gáborné, Bana Béláné, Bana Kamilla, Danásné Zsolnai Veronika, Takács Krisztián.

Törvényház, Eger

2004–2005 Miskolc-Egyetemváros új 600 fős alapkollégium létesítése,
2008 Özd Széchenyi István Közgazdasági Szakközépiskola,

2012 Miskolc, Lévy József Református Gimnázium előadóteremmel történő bővítése,

2016–2019 Miskolc, Lévy József Református Gimnázium és Diákotthon uszodával és tornateremmel történő bővítése.

Fontosabb műemléki igényességű felújítások:

1993–1996 Miskolc, I. számú Postahivatal emeletráépítés és tetőtérbeépítés,

1995–1996 Miskolc, Észak-Erdő Rt.

Székház homlokzati és tetőszerkezeti rekonstrukció,

2002–2003 Mád, volt Takarékpénztár

épület szállodává történő átalakítása,

2011–2018 Eger „Törvényház” épületének bővítési és rekonstrukciós munkái.

Fontosabb közterületek:

2008 Miskolc, Erzsébet tér rekonstrukciója,

2008 Miskolc, Szent István tér és környezetének rendezése,

2008 Miskolc, Avasi utak, közterületek felújítása,

2008 Miskolc, Lillafüred függőkertek és tanösvény,

2014 Mezőkövesd Piac tér fejlesztése,

2016 Sajószentpéter, Zöldváros.

Fontosabb pályázatok:

1978 Bükk Nemzeti Park Miskolci Fogadóközpontja ÉSZAKTERV házi tervpályázat – I. díj,

1978 Nagyatádi Városközpont rendezése országos építészeti tervpályázat – I. díj,

1980 Városi mikroarchitektúra és utcabútor ÉSZAKTERV házi tervpályázat – I. díj,

1982 Soproni tömbrehabilitációs korszerűsítés Mesteriskolás tervpályázat – I. díj,

1985 Diósgyőri vár és környezete országos építészeti tervpályázat – II. díj,

1987 Borsod Megyei Oktatási Igazgatóság regionális építészeti tervpályázat – I. díj,

1987 Baja, Béke tér és környezetének megújítása országos építészeti tervpályázat – I. díj,

1987 Tokaj, 300 fős kollégium étteremmel, tornacsarnokkal meghívásos országos tervpályázat – I. díj,

1988 Ceglédi Városközpont rendezése országos építészeti tervpályázat – I. díj,

1996 Hajdúszoboszló, Gyógyfürdő és környezetének fejlesztése országos tervpályázat – megosztott I. díj,

2008 Miskolc, Szent István tér rendezése országos tervpályázat – I. díj,

2008 Aggtelek Baradla-barlang és környezetének rendezése országos tervpályázat – I. díj,

2008 Eger, Dobó tér és környezete építészeti rekonstrukciója országos tervpályázat – II. díj,

2012 MiskolcTapolca turisztikai fejlesztése országos tervpályázat – megosztott II. díj.

Kiállítások:

1977–2019 Miskolc, Budapest Történelmi Múzeum, Budapest Magyar Nemzeti Galéria, Budapest Bercsényi Kollégium, Budapest Múcsarnok, Budai Vár, Óbuda Zichy kastély, Békéscsaba, Szeged, Aggtelek, Szikszó, Prága, Jugoszlávia

A NEMZETI MINTATERV KATALÓGUS ÉS ANNAK ALKALMAZÁSA

A cikk megjelent az *Építész Közlöny* 2021. évi 2. számában.

A kormányzat által az elmúlt napokban bejelentett Nemzeti Mintaterv Katalógus (NMTK) (<https://oeny.e-epites.hu/oeny/nmtk/mintatervek>) a fiatal családok otthonteremtését segítő kormányzati intézkedéscsomag új eleme. Az NMTK-mintatervek használatával a hagyományos folyamathoz képest olcsóbbá válhat a végleges tervdokumentáció elkészítése és lerövidülhet annak ideje, mely sok család számára jelenthet segítséget a jövőben. Annak érdekében, hogy a mintaterveket minél több építetető meglegedettséggel használja, a Magyar Építész Kamara a Katalógust alkalmazni kívánók érdekében, valamint az épített környezet védelme céljából az alábbiakra hívja fel a figyelmet.

A mintatervek nem konkrét helyszínre vonatkoznak, és a kiválasztott terv nem feltétlenül alkalmas a rendelkezésre álló telken történő megvalósításra. Ezért minden esetben meg kell vizsgálni, hogy a kiválasztott épület az adott telek esetén felhasználható-e. Amennyiben igen, akkor is adaptálni kell azt a helyi építési szabályzat és a terület geodéziai adottságainak figyelembevételével, melyhez építész tervező bevonása szükséges. E nélkül nem indíthatók el a szükséges eljárások.

A Katalógusból kiválasztott tervnek minden esetben illeszkednie kell az adott település arculatához, hiszen mindannyiunk közös felelőssége az épített környezet védelme. Az adatbázisban szereplő épületek között különféle tájegységi karaktert hordozó épületek is találhatók. A településképi védelmét biztosító új jogszabályok alig néhány éve kerültek bevezetésre, és a települések ezek alapján kidolgozták településképi arculati kézikönyveiket, melyben meghatározták településük értékeit, és azokat a szempontokat, amelyeket be kell tartani ahhoz, hogy a település képe megőrizhető, illetve kedvező irányba alakítható legyen. Ezen dokumentumok, az abban felsorolt pozitív példák áttekintése és megismerése az építkezés előtt állók számára segítséget nyújtanak a megfelelő mintaterv kiválasztásában, de annak érdekében, hogy a megvalósítani kívánt épület teljes mértékben megfeleljen a településképi-védelmi követelményeknek, szintén elengedhetetlen egy felelősen gondolkodó és tervező építész bevonása.

A mintatervek között többféle építészeti stílus megjelenik, a katalógusban szereplő épületek különféle családméretre, életstílusra, életmódra nyújtanak alternatívát. Érdemes azonban figyelembe venni, hogy minden ember, minden család egyedi, éppen ezért egyediek az igényeik is, és egyedi az a környezet, amelyben jól érzik magukat. Egy lakóépület akkor igazán jó, ha az a saját életvitelünkre szabott. Ha már úgy döntöttünk, hogy építkezünk és így magunk hozzuk létre új életterületünket, akkor tegyünk meg mindent annak érdekében, hogy az nekünk teljesen megfelelő, azaz személyre/családra szabott legyen! A magyar ember életében jellemzően egyszer épít családi házat. Ez az építkezés a család életének legnagyobb beruházása, és várhatóan ebben élük le életük hátralévő részét. Amikor egy ilyen, több évtizedre szóló döntést hozunk, nagyon meg kell fontolnunk, hogy milyen kompromisszumokat kötünk meg, mit áldozunk fel és milyen áron. Éppen ezért mindenképpen indokolt,

NMTK - Nemzeti Mintaterv Katalógus 2021
Lehetővé teszi a magyar családok otthonteremtését támogatását

Főoldal **Tervező** Saját tervem Építész keresés Adatbázis irányító

Mintaterv kereső Kedvencek (7) Összehasonlítás (0)

Szűrés Rakás tervem 96 Találat Tendézer módja: Szobák száma alapján növekvő

ÉPÜLETKATEGÓRIA
Új épület építés kedvező alakítás

SZOBÁK SZÁMA
1-3 3-4 4-5 **10-11**

ALAPTERÜLET
min: 3 m² max: 3 m²

CSALÁD
Jelölték száma: 1-3
gyermekek száma: 0-3

ÉPÍTÉSI MÓD
alkalmatlan áll. helyben Beép. helyben szabadonálló helyben

Mintaterv	Szobák száma	Alapterület	M Ft
	1 db	60m ²	M Ft
	2 db	153m ²	M Ft
	2 db	74m ²	M Ft
	2 db	71m ²	M Ft
	2 db	88m ²	M Ft
	2 db	63m ²	M Ft

hogy amennyiben nem az alapoktól kezdjük a tervezést, hanem a Katalógusból választunk tervet, akkor is saját családjunk képére szabjuk azt.

Az Építésügyi Tudástár (<https://oeny.e-epites.hu/oeny/ektr/tudastar>) hasznos segítséget nyújt a laikus építkezők számára és végigkíséri az érdeklődőt a teljes építési folyamaton. Célja, hogy információt nyújtson a családlakóház-tervezetés, -építés, az NMTK-mintatervek adaptációja, valamint az építésügyi, térségi tervezési fogalmak témakörén belül. A tudástár Tervezési segédlet egysége részletes információval szolgál azoknak, akik a családi lakóházak tervezetésének témakörében szeretnének tájékozódni. Az Adaptációs irányítói építetőknek és építészeknek egyaránt nyújt ismereteket. Az építkezőknek szóló felület elsősorban a családi lakóépület tervezésére és az NMTK-mintatervek adaptálására vonatkozóan mutat be néhány szempontot. Az oldal az érdeklődők számára közérthetően foglalja össze, mi kell ahhoz, hogy építkezésbe kezdessen valaki, melyek az építési folyamat lépései, milyen főbb jogszabályokat kell figyelembe venni annak érdekében, hogy ne ütközzünk váratlan akadályokba, de segítséget nyújt a fentiekben már említett építetők igények átgondolásához is.

A Tervezési segédlet (<https://oeny.e-epites.hu/oeny/ektr/tese>) a házépítés folyamatáról, a lakóhely szerepéről és a modern lakóépületek fő tervezési szempontjairól nyújt közérthető ismereteket. A tervező által készített tervdokumentáció értelmezését, megértését részletes videók segítik.

Összefoglalva, a Nemzeti Mintaterv Katalógus létrejöttével új elemmel bővült a kormány családok otthonteremtését segítő programja, mely tudatosan alkalmazva sok családnak segítheti a saját otthonhoz jutását. A mintatervek kiváló alapként szolgálhatnak a megbízó és az építész tervező együttműködésének megalapozásához, de szerepüket csak akkor tudják megfelelően ellátni, ha a két fél között a jövőben is megvalósul az együttgondolkodás, és a tervek végső formájukban egyaránt figyelembe veszik a helyi adottságokat, és kielégítik a személyes igényeket.

AZ ÉPÍTÉSZ (IS) EMBER

Pecsenye Béla

A cikk megjelent az Építész Közlöny
2020. évi 2. számában.

12 évvel ezelőtt Pecsenye Bélát választották meg a hajdú-bihari építészek elnökükknek. A korábban Etikai-Fegyelmi Bizottság tagjaként a Kamara életében aktívan részt vevő építész – tiszteletben tartva a korábbi elnökök munkáját – felrázta a helyi szakma életét minden tekintetben.

Pár hónappal később – egy jó hangulatú, sikeres felvételi elbeszélgetést követően – jómagam is csatlakoztam a Kamarához.

A fenti pillanatképeket követte közel 200 szakmai rendezvényünk, határon túli kapcsolatok, rengeteg sikeres pályázat, jó hangulatú, külföldi szakmai tanulmányutak, éjszakába nyúló pályázati elszámolások a pizzás dobozok felett, sokszor bosszankodva, aztán iszonyú elégedetten. Munkavédelmi sisakban sokadik alkalommal egyeztetve, naponta ellenőrizve a helyszínen a folyamatot, felépítve a szakma megyei központját, a kamara székhelyét, toporogva a burkolatválasztásnál, aprólékos bútortervezéssel ..., ahol oktatások, szakmai kerekasztal-megbeszélések, kiállításmegnyitók, forralt boros évszáró szakmai estek hozzák azóta is közelebb egymáshoz az idősebb és fiatalabb építészgenerációt. Nagykövetek és konzulok érkeznek, egyszer, többször ... sokakkal tovább ápoljuk a barátságot ... folyamatosan kapcsolatot keresünk, építünk ... idén a Szerb Mérnöki Kamarát fogadjuk, három ország építészei fognak tanácskozni nálunk ... szervezünk, együttműködünk ... pénzügyi stabilitásra vigyázva, minden lehetőséget kihasználva, hogy a szakma szívesen jöjjön, érezzék, hogy értük próbálunk tenni, nekik könnyíteni továbbképzést, ügyintézését, ... igen, csak így lehet, szívből, szívvel, lélekkel!

Kamaránk leköszönő tisztségviselői alapos, az új lehetőségekre nyitott munkájának eredményeként a 12 évvel ezelőtti azonos pénzeszközzel, s azon felül egy 160 nm-es korszerű, saját székhellyel adja át a „stafétabotot” az áprilisban megválasztásra kerülő tisztségviselőkknek.

Megtisztelő, hogy részese lehettem! Köszönöm Elnök úr, köszönöm Béla, hogy alább azt az arcod is megmutatod, amit kevesen ismernek!

Építészcsaládból származol? Ha nem, akkor mi vitt erre a pályára? Mi irányította a pályaválasztásod?

Szűkebb családomban nem volt építész, apai nagyapám viszont zseniálisan rajzolt. Az általános iskolában, a kalandokkal teli gyermekkorom vége felé egy barátommal összebeszélve eldöntöttük, hogy építészek leszünk, ehhez a döntésünkhöz én tartottam is magam, Tiborc színész-rendező lett.

Három felnőtt gyermek édesapjaként szeretted volna, ha egyikük ezt a pályát választja?

Nyilván szerettem volna, ha valamelyikük építész lesz, de aktívan nem szóltam, nem szóltunk bele a pályaválasztásukba. [Állítólag lányomat lebeszéltem az építészetről, mondván: az nem nőnek való. (?)]

Sokat utaztál, sok helyen jártál már a világban. Van-e kedvenc helyed, kedvenc épületed a határainkon túl? Esetleg itthon?

Igen sok kedvencem van Európában, Magyarország-szerte, túl sok ahhoz, hogy egyet-egyét kiemeljek közülük. Inkább kedvenc városokat mondanék: Padova, Barcelona, Róma, mind telis-tele kedvenckel: régi, történelmi és új kedvenc épületekkel.

Az építészet mit jelent számodra?

Egy megunhatatlan, nagy-nagy játszóteret és mellette elkötelezettséget, szolgálatot.

Sokszor rajzolsz, skicceket készítesz egy-egy elnökségi ülés alatt. Fontos számodra a rajz. Szabad kézzel alkotsz?

Sokat, de nem eleget rajzolok, kis tömegvázlatokra, enteriőrökre korlátozódik a napi házfeladatom, kevés a szabad, elmélyült rajzra az időm. A komplexitást keresve, ha lehetőségem nyílik rá, az enteriőrrajzok kikerülhetlensége miatt vállalkozom az általam tervezett épületek belsőépítészetének elkészítésére is.

Mivel tudsz kikapcsolni? Van-e hobbid?

Egy kis sport, vízi túrázás, síelés és egy kis általános erőnléti edzés, ha kikerülhetetlen, futással, ha bírom szuflával. Mellette egy kis kerttervezéssel fűszerezett kertészkedés, majd egy kis semmittevés teljesen kikapcsol. De húsz perc vezetés is újra bevethetővé tesz.

Mi volt az első önálló munkád?

Nyíregyházán terveztem egy Domus Áruházat a Kelettervnél, amelyre nagyon szívesen emlékszem, nagy küzdelem volt, mind magammal, mind a szakágakkal elmentem a „falig”.

Mi az a trend vagy irányzat, ami számodra esetleg többet jelent?

Szinte mindegyik irányzatot kipróbálok legalább fejben, megpróbálok a lényegüket kibogozni, és az arra érdemesnek tartottakat integrálni, sajátommá tenni. Ezeket a mai irányzatokat is nehéz helyükön kezelni, de általában nem szabad őket elhamarkodottan minősíteni, csak amit 100%-ban át tudunk szűrni magunkon, amit integrálunk, azt alkalmazzuk, akarva-akaratlanul.

Művészként gondolsz magadra, vagyis az építészekre?

Az ÉPÍTÉSZETRE feltétlen művészetként gondolok, mivel AZ! Néha, néhány pillanatig magam is művésznek tartom, aztán a meghatottságtól könnybe lábadt szemmel folytatom a munkám és dolgozok tovább.

Európai viszonylatban hová helyeznéd a magyar kollégákat, illetve a magyar megbízókat?

Nincs általános rálátásom ahhoz, hogy sommás véleményem lehessen, de úgy látom és tapasztaltam, hogy a nyugati szomszédainknál nagyobb presztízsük van az építészeknek, a keleti szomszédainknak viszont mi vagyunk a nyugat.

Követed az „épületeid” sorsát?

Kedvenceimet igen, illetve az ő sorsuk követ engem. Néha-néha utolér az épületeim használatától – sokszor több évtized után – egy-egy elismerő mondat, dicséret.

Van építész példaképed?

Semmilyen példaképem nincs és nem is volt, sokakra felnézek, próbálok tanulni tőlük.

Amikor a saját házatokat tervezted, könnyebb volt, vagy nehezebb az érintettség okán? Bevontad a családtagjaidat az „otthonteremtő tervezésbe”?

Nagyon kedves, toleráns megbízóm volt a család, sokszor erős elvárásokkal, ideális folyamat volt, egészen a munka végéig, a ház elkészültéig, sőt azon túl is mindkét esetben. A feleségem kérései, formabontónak tűnő igényei azóta is standardek nálam.

Melyik az az épület, amelyhez érzelmileg a legjobban kötődsz, amire büszke vagy, akár nem építész szempontból?

A tervezés folyamata hamar elrepül, az építés során is helyt kell állnunk, szeretem az igényes, hálás megrendelőket, inspirálnak, elismerésükért mindent megteszek, ezekre a munkáimra, közös alkotásainkra vagyok a legbüszkébb, volumenüktől függetlenül.

Mikor érezted azt először, hogy mostantól igazán ÉPÍTÉSZ vagy?

Attól a perctől kezdve, amikor átléptem a Műegyetem kapuját, már kész, érett, önbizalomtól duzzadó építészé lettem. Szerencsére tanáraink ezt az érzést erősítették, az első perctől kollégának tartottak és szólítottak, hagytak „győzni” bennünket. Ma mintha nem hallanék ilyen lelkesítő történeteket fiatal építész kollégáimtól! (?)

Mit szeretsz jobban tervezni? Középületeket, vagy inkább egy család otthonát?

Mindent! De mostanában mintha a középületek hálásabbak lennének, pallérozottabb, elkötelezettebb megbízókkal találkozni velük kapcsolatban. Talán ezért is vállalom kevés családiháztervezést.

Mit üzennél tinédzserkori önmagadnak?

Semmit, bennem van még az az énem is, jó viszonyban vagyunk!

Ha újratekeshetnéd az életed, mit csinálnád? Ha nem építész lennél, mivel foglalkoznál szívesen?

Annak idején jelentkeztem a képzőművészeti középiskolába is, szerencsére nem vettek fel, de a képzőművészet, a festés, a szobrászat iránti kíváncsiság, illetve ez irányban is sok, még meg nem valósult elképzelésem, tervem van.

Mi volt az utolsó (nem szakmai könyv), amit olvastál?

Walter Isaacson: Einstein.

Milyen álmokat akard feltétlenül megvalósítani?

Csak tovább szeretném álmodni az álmaimat, szakmailag erre sok lehetőség adódik, csak észre kell venni a felkínálkozó, csak ránk váró alkalmakat.

Ha egy évig azt csinálhatnád, amit csak akarsz, mihez kezdenél?

Azt csinálom, két hetet sem bírok ki „tétlenül”.

Van valamilyen titkos tehetséged?

Már sajnos nincs, voltak még gyerekkoromban felfedezett képességeim, amelyek aztán gyakorlás híján gyorsan elenyésztek.

Mi volt a legjobb tanács, amit valaha kaptál?

Nem emlékszem, sok jó tanácsot kaptam, vagy tettem magamévá, olyan, hogy „legjobb tanács”, nem is létezik. Az ősz hajszálak gyarapodásával magunktól várhatjuk az eligazodáshoz az iránytűt, illetve sokszor a nem szakmai környezetünk kínál mintát, megoldást.

Mekkora szakmai felelősséget jelentett neked a megyei építészek elnökének lenni?

Megtisztelő a kollégák bizalma, már a harmadik ciklust töltöm elnökként, szerencsére saját döntésem, hogy egyet vissza, vagy inkább oldalra lépjek. Továbbra is rendelkezésükre állok, ha segítséget igénylik kollégáim.

Hogyan látod a Kamarát 5 év múlva?

Az egyetlen védhető válasz: nem látom (bár talán a közelmúltban sikerült a közös továbbgondolás irányába lépünk).

Hajdú-Biharban szerencsés helyzetben vagyunk környezetünkhöz képest, a két évtizedes munkánk sok eredménye miatt kicsivel nagyobb a mozgásterünk.

Sajnos a tagságot egyre jobban bedarálják a megélhetéssel kapcsolatos teendők, egyre kevesebb energia és idő jut körülményeink áttekintésére, munkánk feltételeinek KÖZÖS jobbá tételére, pedig ezt csak mi ÉPÍTÉSZEK EGYÜTT tehetjük/tehetnénk meg partnereket találva, a siker reményével, amúgy majd a MI feladatainkat nyilván megoldják mások helyettünk (új fuvallatok nyomán, mintha megtalálni vélném építész kollégáim inspirálásának módját – ad absurdum – a TÉT-en hallottakból is építkezve).

A Hajdú-Bihar Megyei Építész Kamara Tisztújító Taggyűlésére 2020. április 27-én kerül sor Debrecenben.

Írta és a riportot készítette: Radics Beatrix titkár

SIKERSZTORI, VAGY EGY ÚJABB ELVESZÍTETT ÉRTÉK

Fotó: Schmal Fülöp

Fotó: Schmal Fülöp

Fotó: Schmal Fülöp

A cikk megjelent az *Építész Közlöny* 2020. évi 2. számában.

Ivánka András győri Orvosi Klubjának története tegnap és ma...

Ez a cikk egy figyelemfelhívás egy, talán kevésbé ismert értékünkre, célja pedig, hogy utat találjon egy álmog megvalósításához, lobbizzon egy jó ügy érdekében...

Volt egyszer egy építész, Ivánka András. Sokaknak keveset mond a neve, pedig az 1911-ben született építész hányattatott sorsa és életútja ellenére maradandó nyomot hagyott az utókorra, a szakmára és Győr városára. Ennek ékes példája a győri Orvosi Klub épülete, amelyet 1999-ben a Vámos Dominika szerkesztésében megjelent Arc' című kiadványsorozat is bemutatott.

Az épület messze túlmutatott a korán, a hazai építészeti kultúrán, talán ezt ismerték fel akkor, amikor 2003-ban műemléki védeltséget kapott. Az épület eredetileg a kórház Orvosi Klubjaként funkcionált, a földszinten társalgóval, önkiszolgáló menzával, az emeleten olvasóteremmel, előadóteremmel.

A Magyar Építőművészet 1969/4-es számából származó idézet alapján alkothatunk plasztikus képet az épületről: „Az oldott belső térhatást karcsú monolit vasbeton oszlopokon, ill. acél üvegfaltartókon nyugvó, a belső térben artisztikusan jelentkező könnyű acél rácsostartók biztosítják, amelyek ferde síkú, ún. repülőtetős kiképzése a kétoldali felső világítást biztosítja. A rácsostartókra függesztve készült az egykarú lépcső is, áttört, könnyed részletképzéssel. A belső hangulat, az összhatás szempontjából nagy jelentőségűek a burkolóanyagok, a felületképzések és a berendezési tárgyak. A kópadló, a külső-belső klinkerburkolat komorabb anyagszerűsége mellett a kerámia falburkolatok (az egyedi tervezésű szellőzőrácsok részletéig megtervezve), a télikertszerű növényzet elhelyezése a kis csobogóval, a konzolokon belógó lámpasor, a tört felületek és síkok, a színek és fények játéka mind a kórházi élet derékszögű térrendszerének és fehér domináns színvilágának olyan kontrasztját eredményezi, amely a teljes kikapcsolódás lehetőségét adja az ide 1–2 órára betérő egészségügyi dolgozóknak.”

A kor és az épület, az építészeti minőség ellentmondásosságát jól jellemzi Hartmann Gergely 2018-ban az Építészforumban megjelent cikkének részlete: „Az épület kivitelezése 1963-tól a formabontó, aprólékos műgonddal megtervezett megoldások miatt rendkívül hosszan húzódott, csak 1968-ra készült el, ugyanabban az évben, amikor átadták a végleges iparosítás helyi monstrumát, a győri házgyárat. Beszédese ez az egybeesés, hiszen talán éppen itt ragadható meg igazi jelentősége. Felmutatta a kivitelezői diktátum, a gazdasági megtérülési mutatók, a végleges iparosítás, a mennyiségre törekvés korszakában a már-már utópisztikus alternatívát: így is lehet.

Ivánka András minden építészeti kreativitását és szakértelmét, világlátottságát és műveltségét belesűrítette ebbe a házba. Rendkívüli minőségű keretet adott használóinak a hetvenes évek szocializmusában.”

Jelenleg az épület üresen áll. A terület őrzött, így az emberek nem tesznek kárt az épületben, de az épület komoly harcban áll a természettel... az egyébként kedves borostyán a történetben negatív hősként igyekszik megvetni a lábát a belső térben, és innentől kezdve válik éléssé a dolog, mivel fogytán az idő. Kevés ilyen minőségű, ebből a korból származó, a műemléki védeltség okán elismerten védendő értékünk van, aminek védelme közös felelősségünk! A szakma, a tulajdonos állam, sőt minden felelősen gondolkodó állampolgár érdeke és felelőssége, hogy ezeket az értékeket megőrizzük!

Fotók: Schmal Fülöp

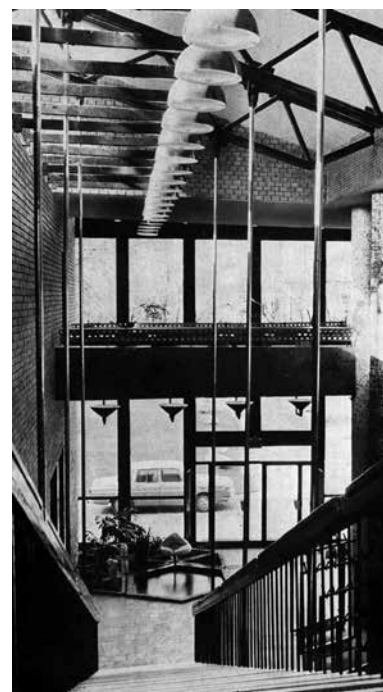
2018-ban a DesignHét keretében volt egy épületlátogatás, amelyet követően elhatároztuk, hogy megpróbálkozunk a lehetetlennel, Építész Kamaraként, mindenféle pénzügyi forrás híján, megmenteni egy ilyen értéket. Célunk, hogy az épület megmentésén túl olyan funkciót adjunk ennek a térnek, amely bár eltér az eredeti tervtől, de mégis méltó az építészeti minőségéhez. Éppen ezért lévén, hogy nem orvosi kamara vagyunk, szeretnénk, ha az épület a megújulását követően egy vidéki építészeti központként tudna funkcionálni, olyan központként, amivel sok helyen találkozhatunk a világban, amely azzal tud több lenni másoknál, hogy a funkcióján túl elmondhatja magáról, hogy megmentett egy építészeti értéket, amely példát mutat abban, hogy van élet a piaci világon túl, hogy érdemes a kultúrába tőkét fektetni, hogy az épített környezet védelme, a társadalom érzékenyítése az építészeti minőség, az őt körülvevő világ iránt olyan feladat, ami minden érintett számára fontos és örömforrás.

Az épületet felmértük, a koncepcióalkotás folyik, célunk, hogy az épület olyan kulturális centrumként tudjon működni, megújulni, amely az építészetet szolgáló funkcióján túl a kultúra minden ágát szolgálja, amely Győr város kulturális sokszínűségét is tovább gazdagítja, amely mindannyiunknak örömet okoz. Ha behunyjuk a szemünket, a bevezetésben említett álmom arról szól, hogy miután élvezve az épület koroktól független építészeti minőségét, megtekintünk egy végtelenül inspiráló kortárs építészeti kiállítást, leülünk a földszinti ArtCafe-ban, megkóstoljuk a Bauhaus tányérdesszertet, emlékül becsomagoltatjuk az Ivánka András által tervezett színes kerámiaburkolat ihlette bonbonválogatást, úgy érezzük, hogy a világ kerek, az értékek a helyükön vannak, hazaértünk! Ez a cél, és nem adjuk alább!

Mindenkit arra biztatunk, legyen szakmabeli, vagy csak fogékony a szépre, hogy látogasson el Győrbe, nézze meg az épületet (ebben igyekszünk segíteni), legyen partner abban, hogy megmentsünk olyan épületeket, amelyek ezt megérdemlik!

Bízunk abban, hogy mind a tulajdonos állam, mind Győr városa partner lesz ennek az álomnak a megvalósításában, hiszen közös érdek, hogy építészként és állampolgárként mindenki élvezhesse mind az épület építészeti minőségét, Ivánka András örökségét, mind a tervezett funkció kulturális misszióját!

Tutervai Mátyás
GY-M-S Megyei Építész Kamara

Fotó: Magyar Építőművészet | 1969

Fotók: Schmal Fülöp

A VÁROS ARCULATÁNAK VÁLTOZÁSAI, BAJAI IDENTITÁSTUDAT A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Hajnóczy Gyula

A cikk megjelent a „Gondolatok a Településképi Arculati Kézikönyvekről” című kötetben.

Apám könyveinek és mindenféle iratainak rendezése közben nemrég akadtam az „V. Bajai Építészeti Triennálé előadásainak gyűjteménye 1991” című kiadványra, amely egy borítékban bontatlanul – általam is ismeretlenül – lapult, immáron egy év híján harminc éve. Szülővárosának rendezvényén saját maga által is „hosszúra nyúlt beszámolóknak” aposztrófált előadásában szubjektív megközelítéssel beszélt szülővárosa arculatának változásairól és a bajai identitástudatról úgy, hogy folyamatosan objektíve kitekintett a világ és hazánk építészetének általános, egyetemes folyamataira, történéseire, és általa sebészi pontossággal bemutatott történelmi fejlődésére. Előadásának végén Baja arculatának változásáról a következőt mondja: „az elmondottakhoz mérem a mát, és ehhez a mércéhez mérve evidensen kikövetkeztethető a bekövezett módosulásokról alkotott véleményem”.

Úgy gondoltam, olvasás után evidencia az is, miért javasoltam eme előadás megjelentetését a településképi arculatról szóló cikkek záróakkordjaként!

Hajnóczy Gyula professzor emeritus születésének 100. évfordulóján,

Hajnóczy Péter

(Az akvarelleket a szerző bátyja, Hajnóczy Ágost készítette.)

Az épület élete halandó, akár az emberé. Igaz, sokkal hosszabb életű, hiszen a ház, amit az egyik család megépített magának, otthonául szolgálhat a másodiknak, többnek, generációkon át. Ha beteg a hajlék, meggyógyítják, használják, míg végleg ki nem vénül és újat kell építeni helyette. Amíg emberi élet lüktet a falak között, a ház élete sem szakad meg, hacsak azok maguk ki nem múlnak. Az épület és az ember életidejének a különbözősége adja az építésznek egyik szépségét, annál is többet, azt, amit az ódon családi ház jelent nekünk, amit az öreg város nyújtani tud: az élet folyamatosságának az illúzióját, biztonságérzetet, hogy nem létezzünk pőrén és kiszolgáltatottan.

Ezért „lélektelen” még az új ház, az új lakótelep, hiába korszerű, higiénikus és tetszetős, mivel kevesebbet tud mondani nekünk az életről, mint amazok.

De ugyanez az időbeli eltérés az építészeti végzetes öröksége is. Korszakok váltják egymást és eltörlik azt, ami használható lenne még. A jobbik esetben átalakítják a házat, vagy építőanyagként használják fel a régi épület maradványait, így abból – átlényegülve – valamicske mégis tovább él. Manapság az történik, hogy a kulturális folyamatosság megőrzésének a vágya szembekerül a civilizáltság és modern életünk egybevelejárójának – elsősorban a közlekedés (térileg kifejezve: a „helycsere”)

követelményeinek – a kielégítésével és rendre ítélünk halálra patinás épületeket. Egyikük-másikuk életben maradhat eredeti helyén, de elárvult idegenségben tengeti életét neofita környezetében. Néhányát megmentjük és szabadtéri múzeumokba helyezzük át, és szinte kegyelettel látogatjuk meg azokat, mint valamikori életek megmaradt hírnemőit.

És mindez mégis istenes, hiszen az élet múlásának, változásának a természetes velejárója. Kevésbé ilyen az építészet belső dialektikájából fakadó mozzanatos sokasága. Közöttük a legjellegzetesebb az a viszolygás, amivel az egyes korszakok, a közvetlen megelőző architektúra arculatát szemlélik. Mintha ilyesmi tudatosan a reneszánszban kezdődött volna el, és mintha az impulzív nyugat-európai kultúra ismérve lenne. Amit ma megcsodálunk pl. a gótikában, azt az újkor hajnalán barbár elfajulásnak ítélték. A gótika, mint csúfnév lett elfogadott stílusjelző, akárcsak a barokk a szabálytalan, a hibás gyöngy neve szerint. A második nagymérvű tagadást a barokknak meg a rokokónak kellett elszenvednie, amikor is gátlástalanul szórták ki a ragyogó oltárokat a templomokból és szenttelen purista alkotásokat tettek helyükre, de az egész stílust betegesen bujának, áttekinthetetlennek érezték. Részlegesen a szecesszió (ez a megjelölés azután szintén megkapta a maga pejoratív értelmezését, mivel az, hogy szecessziós, csúnyát jelentett sokáig), teljességével pedig a modernizmus kívánta a historizmus pusztulását.

A modernisták megkísérelték az építészetet új szférába átlendíteni, hirdetvén, hogy nem a művészetek sorába való. A különböző emberi cselekményeket technológiai folyamatként értelmezték, és ennek megfelelően „testre szabott” és „célszerű” épületeket emeltek, amelyeket nemegyszer gépnek értelmeztek. Így fejlett építőgépekkel létrehozott települések is homunculusoknak való „gépparkok” lettek. Végül is a modernizmust ortodoxiába merevültnek ítélték és nemcsak a sivárságot rótták hibájául, hanem azt is, hogy „túlfunkcionálta” épületeit, és ezzel azok használhatósági köre, értéke csökkent. Ugyanakkor azt is kifogásolták, hogy a modernizmus az emberek egyéni kívánalmait mégsem tudja kielégíteni, hiába hirdeti az alkalmazkodást. A tervezők és a kivitelezők vitáiba ezután lélekbúvárok, társadalomtudósok, bölcselek és az emberi életvitel megannyi értője és óvója avatkozott bele. Ezek hatására az internacionalistának szánt forradalom neoregionalista, neohumanista, neosubjektivistá ellenforradalomba torkollott. Aki azt hiszi, hogy ezzel vége, téved. Hiszen a most virágzó építészetre máris azt mondják, hogy spiszbüggeres, hogy nagy része nem hazai tradíciókra épülő, hogy a lapostető-fóbiát öncélú magastető-eufória váltotta fel, hogy a megtagadott konstruktivizmus paródiái jöttek létre az agyafúrt fedélszékek kispekulálásában. És felsejlik már az újabb antitézis, az újabb oppozíció, amelyik a jövő építészeti kifejezőnyelvét a „high-tech” egzakt eleganciájában látja.

Tempora mutantur et nos mutamur in illis – változnak az idők, és mi azokkal változunk. Ez így igaz, de igaz ez a latin közmondás úgy is, hogy az időt beleértve a térhez viszonyítjuk a változást? Ahogy a magam módján átköltöttem: loca vicina mutantur et nos mutamur in illis, azaz: megváltoznak a környező helyek, és mi azokkal változunk – ez is helytálló? Úgy érzem, ezzel az átfogalmazással meggyűlik még a bajom. De hát most és itt éppen erről van szó.

Egy alkalommal a volt minisztériumunk tervezési főosztályának egyik referense rövid gyűlésre hívta össze az építészeket a szövetségünkbe. Okát nem adta, de arra kérte a tagokat, hogy – az amerikai ízű, gyors véleménybeszerzés, az új, brain-storming módján – adjunk rövid és hirtelen választ erre a kérdésre: Mi az építészet? Jómagam ezt böktem ki: az építészet a továbbépítés tudománya. Most így pontosítom: az építészet a továbbépítés művészete. A továbbépítés alatt azt értem, ami – a használatos kifejezéssel élve – a környezethez való beilleszkedést jelenti. Nos, úgy vélem, hogy az új alkotás akkor illeszkedik helyesen az adott építészeti környezetbe, ha az evidencia élményét kelti. És ebbe beleértendő a kontraszthatás is, ha az nem olcsó mentegetőzés, hanem tudatosan átgondolt, és az adott helyen van értelme.

Evidens annyit tesz az értelmező szótár szerint: nyilvánvaló, szemmel látható, magától értetődő, valamiféle kettősséget érzek bele e kifejezésbe, amikor a jelen összefüggésben használom. Az evidencia kölcsönhatást jelent számomra: a régi elfogadja az újat, mert az új – megtartván sajátos arculatát – mégis a jószomszédi viszonyt akarja. Úgy vélem azonban, hogy ez a mai, a helyes megoldást kereső, a jó kompromisszumokra vágyó építészember szemlélete. Mert az organikusan fejlődött

városok az előbb felvázolt generációs problémákkal küszködtek különböző mértékben, s lettek sok részletükben esetlegesek. De mai szemünkkel mindezeket megbocsátjuk, sőt lényegeseknek tartjuk, mert az idő távlatában a régi házak egy közös szférába kerültek: a történetibe, amit ma összességükben megőrzendőnek tartunk a nyilvánvalóan „elszömösödött” részeket kivéve. Persze ez is csak fenntartással igaz, mivel rangsoroljuk azért a múlt szakaszait, amit a műemlékvédelmünk gyakorlata tanúsít szemléletesen a középkori emléanyag preferálásával. Ennek egy általános és egy különleges oka van. Egyrészt az, hogy az egész európai műemlékvédelem a purizmusból fejlődött ki, annak ellenhatásaként. Másrészt az, hogy Magyarországból éppen az maradt meg hazánknak Trianon után, amelyiknek az építészetét a történelem a legnagyobb mértékben megtépázta. És mivel „nemzeti nagylétünk” korszakának, a középkornak legszebb, legépebben maradt építészeti örökségét el tulajdonították, így a nekünk megmaradtakat, az újra előkerülteket különösen megbecsüljük. És a II. világháború után pedig nem azt kellett siratnunk, amit elvettek, hanem azt, ami a saját portánkon tönkrement. Szinte szükségtelen emlékeztetni arra, hogy mi történt a városokkal a II. világháború után Európa-szerte. Katasztrófális sebesülések érték azokat, a mentést szolgáló operációk látszólag életet mentettek, de a társadalmi, gazdasági, civilizációs, közlekedési, kommunikációs stb. – a „hír-csere” – tünetcsoportja az uralkodó építészeti irányzat szerint nyert orvoslást, ami a városok, városrészek karakterét nagymértékben megváltoztatta. Azért, mert a teljes újrakezdés elvét vallották. A modernizmus a maga törvényei szerint logikus volt a szabad telepítésmódjával és a szabad térségben úszó háztömegeivel. De amint ezek a kubusok megjelentek a régi városokban, menten illeszkedési problémák merültek fel ezzel az alkalmazkodásra képtelen architektúrával szemben. Ha felme-

rültek, mivel kezdetben nem is tartották problémának, mivel azt gondolták, hogy az újat zavaró régi környezet előbb-utóbb el fog tűnni. Az új építészet a belsőre orientált volt olyan értelemben, hogy a belső igényeket elégítette ki, többé-kevésbé sikeresen. És csak fáziseltolódással kezdett érdekes lenni városképi megjelenésük, mivel kiderült, hogy mindent azért mégsem lehet letarolni. És újabb késedelemmel tudatosult, hogy a város arculata mellett a város „lábazati struktúrája” is érték, a telepítésmód maga, de később, mert amit nem végzett el a háború, azt elvégezték a városrendezési tervek. Értékeinek ilyen elfecsérlésére csak Óbuda példáját említem, ahol nemcsak középkori, hanem római alapvetésű útvezetések nyomvonalai mentek veszendőbe, eltörölve a településrész időbeli távlatait.

Mindezekhez járult nálunk az importált ideológia hagyományértelmezése. A követendő a haladó hagyomány volt, ami egyben azt is jelentette, hogy van nem haladó hagyomány is. És volt nem haladó „hagyatéka” is, amit halódásra szántak: a feudális kastélyokat, a burzsoáz városi házakat. Azoknak százai mentek tönkre, emezek ezreit hagyták sorsukra, mivel az új eszmék új foglalatot igényeltek. Amint az építészek a szocreált kényszerűségből csinálták, úgy a városi épületvagyontetemes részét kitevő eklektikus házak sorsát illetően némák és passzívak maradtak évtizedekig, mivel talminak ítélték meg azokat ők maguk is.

Már a két világháború közötti időszakban – éppen a hivatalosan támogatott neobarokk ellenében – az építészek egy része tudatos dezeklektizálásba kezdett. Ami a más anyagokat álcázó, hamisnak ítélt formaapparátus megnyirbálását, feleslegesnek tartott tornyocskák és egyebek eltávolítását jelentette. Még olyan nagy formátumúan gondolkodó művészetfilozófus, mint Fülepp Lajos sem tudta elfogadni az eklektikát, és éppen azért nem állt többet szóba barátjával, Granasztói Pállal, mivel Granasztói, mint urbanista, a historizmus védelmére kelt. Ő és Gerő László indították el azután azt a folyamatot, amely végül is az általános építészet szemléletet ez irányban megváltoztatta. Persze elérkezett lassan az idő, amikor indulatmentessé vált a légkör és a „megbocsátás” időszaka elérkezett...

Végezetül befolyásolta városaink struktúrájának, arculatának változását a „Bauherr” szerepét betöltő tanácselnökök magatartása is. Történetetlen lenne a tenni akarásukat, fejlesztési vágyukat, mint szándékot kárhozható. De, amikor a kivitelezők terrorjával amúgy is nyüglődő és sokszor bizonytalan és ingadozó elveket követő tervezők munkájába ők is beavatkoztak, amikor presztízs kérdést csináltak abból, hogy az én városomban is legyen olyan, mint a tiedben vagy az övében, vagy még annál is külön, és amikor ideológia fantazmagóriákat szolgált ki, akkor nemegyszer visszafordíthatatlan fiaskók történtek. Az igazság az, hogy az említett jelenségek közül többen Nyugaton is bajlódtak. De nálunk megtéteződött minden a vazallusi helyzetünkből adódó, meg a sajátos magyar viszonyokból származó mozzanatokkal. Az is igaz, hogy a változtatási anomáliák városainkat nem egyformán sújtották, és azok voltak szerencsések, amelyeket nem „fejlesztettek”. A kőszegi tanácselnök állapította meg, mikor 1984-ben a városközpontot mértük fel az építész mérnök-hallgatókkal, hogy városát – a határára esvén – megkímélte a sors, hogy megint csak egy példát említsek.

A műegyetem Építészettörténelmi és Elméleti Intézetében két évet töltött a karlsruhei egyetem egyik asszisztensnője a nyolcvanas évek közepén, akinek éppen az volt a kutatási témája, hogy miként fejlődtek a magyar városok a II. világháború után. Végigjárta, lassan kialakult történetiszemlélettel – mint kívülálló, talán még a hazaiaknál is határozottabban – érzékelte a deformációkat. Doktori disszertációját ezekkel a szónoki kérdésekkel fejezte be: Cui prodest? Cui bono? Kinek volt mindez érdeke, kinek volt ez fontos? Kinek volt ez jó, és kinek volt hasznára?

Tehát egy identitás zavar következett be, mivel az új igények, érdekek és szemléletek egymást keresztezve, áthatva vagy megsemmisítve egymást megbontották azt a genius locit, amely a városok eredeti valóját áthatotta. Mert mindegyiknek volt ilyen és minden lokálpatriotizmus nélkül mondhatom, hogy Baja, ez az összességében szerény városi környezet, valami egészen különleges atmoszférát és szellemiséget árasztott magából egykoron.

Bálint Imre

A cikk megjelent az Építész Közlöny 2020. évi 4. számában.

Bálint Imre építész nagyon sokan ismerik és tisztelik az építészeti munkássága miatt, a megvalósult épületei kapcsán. Ugyancsak sokan találkoztak vele a Magyar Építész Kamarában és a Budapesti Építész Kamarában folytatott sok-sok éves tevékenysége okán. Végül sokan, de talán nem elég sokan tudják róla, hogy nem létező szabadidejében borászodik, és néha nagy örömet szerez boraival ismerőseinek, kollégáinak.

A mostani Építész Közlöny fókusztemája a „Bor – mámor – építész”, így természetes, hogy Bálint Imrét is megkérdeztük a borról, az építészetről.

Bor és építész két időt álló kultúrát hordozó tárgyiasult eszme. Érdekes végiggondolni, hogy ahol a szőlő megterem, hogy ahol a bort készítik, milyen évezredek kultúra van jelen, és az hogyan mutatkozik mai világunkban.

Hogyan is függhet össze a bor és az építész? A bor ön maga, amíg el nem fogyasztjuk, élő anyag. Az építész minden megnyilvánulási formája az életről szól. Amikor e kettő találkozik, örömteli eredményeknek lehetünk szemtanúi.

Akik egy kicsit is értenek a borhoz, tudják, hogy milyen érzés az, amikor szüret után a gazda lemegy a pincébe – persze a megfelelő óvintézkedések mellett –, hallja a must zubogását és felfedezni véli leendő jó borának illatát. Mennyire megváltozott a bor készítésének technológiája. Az egyre inkább iparosodó technológiával készülő reduktív borok már borászati üzemekben készülnek. Ezek az üzemek a mai kor modern építészetének hű tükörképei. Mennyire érdekes, hogy a hagyomány, ami ebben az esetben maga a bor, egy megváltozott készítési mód mellett is hogyan őrzi meg kulturális szerepét. A jó épület ugyanúgy megszólítja az arra járó, a jó bor pedig beszél. Szerencsére ezek az épületek, produktumuk és a bor, remekül értik egymást.

Hasonlóképpen érdekes párhuzam a borkészítéshez nélkülözhetetlen szőlő környezete és a borászati üzemek terepre illesztése. Mint tudjuk, a jó szőlő a kiváló bor alapja. A szőlő telepítésének egyik kritériuma a domborzat és a talaj összetevőinek minősége. Ha a dűlő lejtésszöge a talajminőséggel megfelel, már csak a szőlősgazdán múlik a minőség. Ugyanígy nem hagyhatja figyelmen kívül az építész a terület topográfiáját épületének tervezésekor, tömegformálásakor, elhelyezésekor. Lám ebben is milyen nagy a hasonlóság a szőlészet-borászat és az építészet között.

Az elmúlt néhány évtizedben a társadalmi értékrend változásainak köszönhetően a gasztronómia és a bor szeretete ismét előtérbe került. Érdekes, hogy a borászok hogyan tudták megszólítani a társadalom különböző rétegeit, hogy azok ismét felfigyeljenek az évszázadokkal előtti értékre, a borfogyasztás örömére. Ugyanez történt a gasztronómia területén is. Mi építészek kissé nehezebb helyzetben vagyunk, mert szakmánk, életformánk társadalmi rangjának kivívása hallatlanul nehéz feladat. Úgy vélem, bizonyos szempontból sokat tanulhatnánk a borásztól. A borászok nyelve rendkívül cizellált, olykor bonyolult, laikusok számára alig érthető. Ugyanakkor az előállított terméken, a boron keresztül – hiszen azt kóstolják, ízlelik – mégis a fogyasztó, az ember közelébe lehet kerülni. A jó borász azt is megtanulta, hogy az előbb említett cizellált nyelvezet használata bizonyos körökben ajánlatos csak, és az is köztudott, hogy ennek túlbonyolítása egyre kevésbé kívánatos. Mi építészek a mai napig nehezen, vagy alig tudjuk megszólítani a megrendelőt, a társadalmat, az embereket. Sokszor túlságosan arisztokratikus gondolatfűzéreink ellenérzést kelthetnek a laikusban és nem vagyunk abban a szerencsés helyzetben, mint a borászok, hogy termékünk azonnal „kóstolható” lehet. Nekünk előbb az objektumnak létre kell jönni, a „kóstolás” csak ekkor kezdődhet. De ha nem ízlik, nem lehet egy

**Szepezdi Juhfark 2017
Balatonszepezdi Bálint Borház**

A testes, zamatos, karakteres
öreg bor kiváló!
Az idősödő borosgazdának
viszont jó, ha legalább a bora fiatal.
Nos, a 2017-es Juhfark
háromhónapos békiként
került palackba, de már jólnevelt.
Remélem, értékelhető frissessége,
különösen, ha kényelmesen ülve
kóstoljuk. Tegyük azt!
Egészségünkre!
2017. 12. 10.
Bálint Imre

**NE HAGYD,
HOGY A
MUNKA
AZ IVÁS
ROVÁSÁRA
MENJEN!**

könnyed mozdulattal a maradékot a gyűjtőkancsba önteni. Ezért van óriási felelőssége szakmánk képviselőinek abban, hogy ezt az ősi kultúrát az új technológiával együtt képes legyen olyan köntösbe bújtatni, mely nem hivalkodó, mégis kiválóan tükrözi a kultúrát, a kort és értéket teremt.

A történelmi borászatokban, borospincékben a hagyományos borkészítési előírások szigorú betartása mellett is nagyon különböző minőségű borok készültek. Jól tudjuk, hogy azonos borgazdaság azonos dűlőjének azonos helyéről kikerülő szőlőből az évszám függvényében jelentős minőségi, eltérésű borok készültek. Mennyire érdekes, hogy az egyre inkább elterjedő iparosított technológia a különbségeket képes közelebb hozni egymáshoz. Itt kell megjegyezni, hogy ez nem tagadható módon piacgazdasági gondolkodás, és az igazán nagy borok a mai napig is korszerű technológiák segítségével, hagyományos úton készülnek.

Azok közé az építészek közé tartozom, akik amatőr módon ugyan, de borászoknak is.

Apai családom paksi, így kisgyerekkoromban több nyarat töltöttem a Dunánál nagyszüleimnél. Itt találkoztam először borospincével, a borral. Számomra azért nem volt újdonság, amikor Budapesten három lakásban együtt élő négy generáció családi ünnepeinken koccintott egymással.

Láttam a vörösboros, fehérboros, pezsgős poharakat, a sörös „kriglit” és a „kupicát”.

Felnőve ösztönösen tudtam, hogy a talpas poharat a száránál kell megfogni, hogy a pohár felülete ne „zsírosodjon”, a bor ne melegedjen és a koccintás hangja csengő legyen.

Sok évvel ezelőtt ír vendégeink voltak, akiknek boldogan mutogattam hazánk építészeti, környezeti kincseit, gasztronómiáját és borkultúráját. Barátaink tátott szájjal nézték végig a Balaton-felvidék, Visegrád, Esztergom, Szentendre, Budapest történeti értékeit, amihez jelentős pozitívumként járult hozzá az ebben a környezetben elfogyasztott hazai étel és ital minősége.

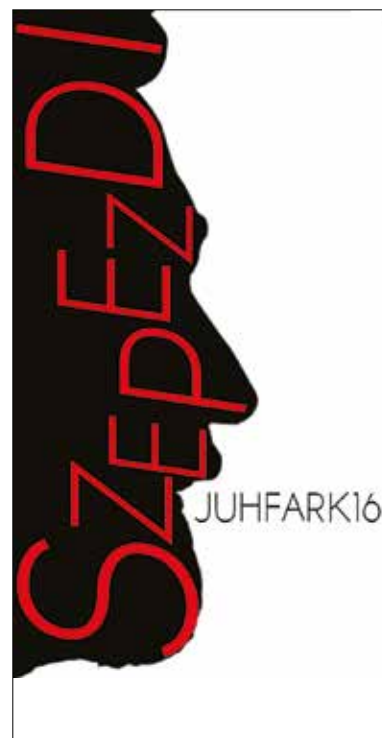
Életem során bejárva a Földünk jelentős részét, az éttermekben, repülőtereken az étkészlet – villa, kés – használatából, a pohár tartásából kis tévedéssel, de nagy biztonsággal megmondom ki hová való.

Az előbb említett ír barátainknak elutazásuk előtti estén házukban tálaltuk kedvenc hazai ételeink egy részét és kiváló minőségű vörösborokat kortyolgattunk. A vacsora végi „János-áldásnál” mondom férfi barátunknak, hogy mutatok neki valami érdekeset. Kíváncsian várta, hogy 10 nap után mi jöhet még. Fogva poharamat a száránál, mondom, hogy a magyar ember szereti a bort, ezért a színét is szívesen szemléli, mert valamit a szemnek is. Azután megszagolja a bor illatát, mert valamit az orrnak is, majd megkóstolja, hogy valamit a szájnak is.

Barátunk itta szavaimat és a bort, ám a végén a poénhoz érve fogtam poharainkat és „koccintottunk”, hogy valamit a fülnek is.

Ám az érintésnek nem volt szép csengése, hiszen az ír ember a poharat a hasánál fogva tartotta, hiszen whisky területen él. Megkértem, hogy fogja úgy, ahogy én. Újra koccintva szép csengése lett mozdulatunknak. Ekkor rám nézett csillogó szemmel és azt mondta: Köszönöm, és most már értem, hogy miért tartottad tíz napon keresztül olyan „furcsán” a poharat.

Családunkban gyermekeink úgy nőttek fel, hogy környezetünk indirekt módon sugallta mindezt. Csodálatos, hogy cseperedő unokáink is így fejlődnek! Családi összejöveteleken megengedett, hogy ujjukkal megérintve az italt „megkóstolhassák” azt.

Szepeszi Juhfark 2017
Balatonszepeszi Bálint Borház

A testes, zamatos, karakteres
öreg bor kiváló!
Az idősödő borosgazdának
viszont jó, ha legalább a bora fiatal.
Nos, a 2017-es Juhfark
háromhónapos békiként
került palackba, de már jólnevelt.
Remélem, értékelhető frissessége,
különösen, ha kényelmesen ülve
kóstoljuk. Tegyük azt!
Egészségünkre!
2017. 12. 10.
Bálint Imre

**EGY,
JÓ
ÖTLET**

**BALATONSZEPEZDI
BÁLINT BORHÁZ 2016.**

BALATONSZEPEZDI JUHFARK
RAPSZODIKUS NYÁR, SZINTE
HETI IDŐJÁRÁSVÁLTOZÁS,
RAPSZODIKUS BOR. PERSZE ILYEN
NINCS, DE HOGY A MINŐSÉG
MILYEN, AZT ÁLLAPÍTSA MEG
A BORIVÓ, AKI REMÉLEM, NEM
LESZ CSALÓDOTTI HA NEHÉZ
ELDÖNTENI, HOGY IZLIK-E VAGY
SEM, HÁT KÓSTOLGATNI KELL!
EGY POHÁR, KÉT POHÁR,
NO A HARMADIKNÁL MÁR
KEZD ELFOGADHATÓ LENNI.
ÍGY VAGYUNK EZZEL AZ ÉVVEL IS.
HA TÖBBSZÖR GONDOLUNK RÁ
POZITÍV SZELEKTIVITÁSSAL,
HÁT KEZD ELFOGADHATÓVÁ
VÁLNI. TEGYÜNK ÍGY -
- EGÉSZSÉGÜNKRE!

Ennek folyományaként történt, hogy az akkor még 5 éves Borikánk esti fürdés után a teraszon várta az ágyba bújást. Szülei egy pohárkával a kezükben, szintén a teraszon ültek. Bori kérdezte: mit isztok? Egy pohár pezsgőt lefekvés előtt – volt a válasz. Kérek én is! – szól Bori. A kérés odázására vejem kérte, hogy inkább a virágokat locsolja meg. Ez gyorsan megtörtént és Bori ismét kért kóstolót, amit egy ujjnyújtással meg is kapott.

Reakciója: Ó, ez nem is pezsgő, ez prosecco. Igaza volt. A történet hallatán elképzeltem, hogy kisu-nokánk felnőttként világhírű sommelier lesz (és nem építész)!

Hazánk kis ország, mégis jól elkülönülő borvidékkel rendelkezik. A Pécs, Sopron környéki, Balaton-felvidéki, Tokaj környéki, keceméti borvidékek kiváló vörös- és fehérborokat kínálnak.

Jómagam a '70-es évek elején kerültem közeli kapcsolatba a borkészítéssel Balatonszepezden. Fiatal építészként egy belsőépítész kollégámnak segítettem nyaralója belső átalakításában. Természetesen jó magyar szokás szerint az összes szomszéd segítette tevékenységemet és végül minden pincét meg kellett látogatni, ahol „saját” bort kóstoltunk.

Itt szembesültem a ténnyel, miszerint a borkészítés ősi, természetes folyamat.

Huszonhetedik éve én is készítek bort, évi 6–800 litert, családi, baráti fogyasztásra.

A szüret utáni folyamat – válogatás, szemezés, darálás, préselés, cukorfok megállapítás stb. – saját kezűleg történik. A különböző érési fázisok hetenkénti figyelemmel kísérése fontos feladat a jó minőség érdekében.

Barátaimtól a régi időkben sokat tanultam minderről és idővel arra is rájöttem, hogy mit kell más-ként csinálni. Hiába, gyakorlat teszi a „mestert”.

<p>Balatonszepezdi Juhfark 2019.</p> <p>Az idei hűvös májust, forró, száraz nyár követte. Érthető, hogy borunk sokkal „ragaszkodóbbá” vált, mint az eddigeik voltak.</p> <p>Ez szüretkor gyorsan kiderült, hiszen a szőlővel dolgozva majd hozzáragadtunk eszközeinkhez a magas cukorfok miatt.</p> <p>Remélhetően az „édességből” „kedvesség” tesz, amely a gyanútlan fogyasztót leveszi a lábáról!</p> <p>Úgy legyen! – Egészségetekre!</p> <p>Bálint Imre</p>	
---	--

Mindazt, amit az előzőekben elmondtam, szívem mélyéből fakadó őszinteséggel tettem. És amikor az építész tervezett házával környezetet, ízlést, tudatot formál indirekt módon, addig a borral, annak kóstolásával a hozzátartozó tudnivalók érthető és lehetőleg szórakoztató elmondásával, szűkebb és tágabb baráti, ismeretségi körének kulturális tudata és ízlésvilága formálódik. Milyen jó dolog nyugodt körülmények között egy-egy pohár szép bort elfogyasztani és közben megbeszélni komoly, vagy kevésbé komoly eseményeket, kielemezni feladatokat, vagy akár csak jóízűen, kellemesen, csendesesen beszélgetni. Ezt Magyarországon egy kedves jövevényező használatával kvaterkázásnak hívjuk.

Ezek után pedig a felhőkbeől vissza a pincébe.

A 2019. évnek időjárása igen furcsa, rapszodikus volt. (Az idei hasonlóan az.) A forró nyár, a megfelelő csapadék időbeni mennyisége mégis jó végeredménnyel kecsegtetett. A must cukorfokának megállapításakor nem hittem a szememnek: a fokoló 20,2 cukorfokot jelzett, ami a Juhfark szőlő esetében csak mendemondákban hallott.

December elején került sor az első széria palackozására, azért ilyen gyorsan, mert jómagam is készítek reduktív bort a must egy részéből.

Az erős savas gerinc mellett a maradvány-cukortartalom miatt a nedű „könnyen szerethető” lett és magas alkoholtartalma miatt mindenkit kedves mosolyra készített.

Ezzel a jóleső érzéssel folytassuk tovább munkánkat építészként is, abban bízva, hogy társadalmunk előbb-utóbb megszereti friss kultúránk termékeit, építészettünket.

Juhfark 2018.

Balatszepezdi Bálint Borház

Szántás után okos a paraszt – tartja a magyar.

Így van ez a borosgazdával is.

A sötét, hideg, téli estén már tudom, hogy a naps, meleg nyári időben idén korábban kellett volna szüretelni.

A magára hagyott borgyerek ugyanis rakoncátlankodott, sok törődést, nevelést igényelt. No de minden eddigi pedagógiai tapasztalatomat latba vetve remélem, sikerrel jártam!

Mi a véleményetek?

(Köszönni már megtanítottam, de visszaköszönni ne hagyjátok!)

Egészségüncrét!

Bálint Imre

A cikk megjelent az Építész Közlöny
2020. évi 4. számában.

Dr. Laposa József gondolatai a szőlőről, borról, építészeiről, tájról...

Frissen végzett tájrendező mérnökként a VÁTI Regionális Irodáján kezdtem dolgozni, ahol az első munkáim közé tartozott a Balaton-üdülőkörzet tervezése. Az 1970-es évek közepén évente több fiatal diplomás érkezett a VÁTI-ba, így nemcsak népdalkört alakítottunk, hanem szabadidőnkben, hétfvégenként vonatra felkerekedve végighelyszínelünk a Balaton körüli szőlőhegyeket (zártkerteket).

A szőlőhöz és a borhoz fűződő kötődésem kialakulásában meghatározó volt, hogy apai felmenőim csaknem valamennyien kádárok voltak. A töredékeiben még felidézhető szőlőhegyi világ, a paraszti tájkultúra megismerése pedig tovább erősítette ezt a kapcsolatot. Az a tény, hogy badacsonyi lány lett a feleségem, az pedig véglegesen kijelölte a szőlőhegyre vezető utat.

A Badacsony központjában a feleségem szülői házában lévő 500 öl igen meredek szőlőben kóstoltam bele a szőlőművelés gyakorlatába.

Nagyobb szőlőbirtokról akkoriban még csak álmodtam, hiszen alig voltunk túl a budaligeti családi ház felépítésén. Mondanom sem kell, hogy az 1950-es évektől a rendszerváltást követő privatizációig legfeljebb 3000 m² külterületi föld lehetett egy magyar állampolgár tulajdonában és a bor palackozása magánember számára abban az időben tilos volt.

Így – ahogy mindenkinek – nekünk is a kárpótlást, a magánosítást követően vált lehetővé szőlőterületek, illetve szőlőtelepítésre alkalmas területek vásárlása. Először kárpótlási jegyekért, majd azt követően a szomszédos területeket készpénzért megvéve formálódtak a területeink Badacsonyan, Csobáncon majd később a Somlón.

Fogalmunk sem volt, hogy mivel jár egy birtok létesítése, mekkora terület szükséges a gazdaságos működéshez, melyek a nélkülözhetetlen eszközök. Nagy szerencsére nem készítettünk semmilyen gazdasági számítást – mert akkor nyilván azonnal abbahagytuk volna –, egy homályos cél volt, a bazalt-hegyek legjobb fekvéseiben minél jobb bort készíteni.

Mind ezt megfelelő pince, mindenféle erőgép nélkül, kézi prüssel, Ausztriából vásárolt, kiselejtezett használt fahordókkal. A szőlőművelésből az egész család kivette a részét, a metszés és a szüret idején erdélyi magyar ismerősök segítettek.

A hagyományos gyakorlatot követve – késői szüret, tisztaság, kíméletes feldolgozás – mégis csak sikerült élvezhető borokat készíteni és a 2000-es évek elején már az ország legjobbjai között voltak a boraink.

A kárpótlott és vásárolt szőlőültvények mellé az első szőlőt 26 évvel ezelőtt – 1994-ben – telepítettük a mai Laposa borozó melletti területen.

Most is előttem a kép. A birtok felett húzódó széles bazaltúton megáll egy autó, majd az út korlátján áthajolva Szeremley Huba kérdez: Jóska, mit telepítesz? Szürkebarátot Huba, válaszoltam. Nem lesz az itt luxus? hangozott Huba újabb kérdése, amelynek lényegét csak évekkel később, ebben az igen meleg fekvésben minden évben bekövetkező savcsökkenést – lelágyulást – tapasztalva értettem meg igazán.

1986 és 1996 között igen szerény jövedelemért – miután tájrendező mérnökként nem értettem egyet a síkvidéki vízlépcsővel – a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban dolgoztam szőlészeti-borászati felelős muzeológusként, ahol lehetőségem volt borászati ismereteim bővítésére és ekkor jelent meg 1988-ban doktori dolgozatom kibővített, Dékány Tibor képeivel is ellátott változata, a „Szőlőhegyek a Balaton-felvidéken” című könyvem.

Az igazi nehézségek akkor kezdődtek, amikor 1996-ban Paksy Gábor hívására visszamentem a VÁTI-ba, a Balaton kiemelt üdülőkörzet területrendezési terve vezető tervezőjének.

Az üdülőkörzet mellett még két megye területrendezési tervét is megkaptam feladatul, s így a saját cégben végzett tervezési munkákat és a szőlőket is hátrébb kellett sorolnom, ismét éjjel-nappal dolgozhattam, s volt olyan ős, hogy szüretelni sem tudtunk a megfelelő időben.

Jellemző, hogy hosszú évekig – 1997–2003 – épült fenn a hegyen a pince, a présház és a borozó. A boltívhez vásárolt használt, régi, jól kiégetett téglákat a feleségem és a lányok pucozták, Bence és gimnazista barátai pedig segítettek a két somlói kőműves barátomnak. Érdemes megemlíteni, hogy a borozót a Pacher téglagyár locsmándi (ma Lutzmannsburg, Ausztria) téglavetőjében égetett téglából építettük. A Pacher Sámuel kezdőbetűivel jelölt téglák a zsirai kastély melléképülete falában vészeltek át több mint másfél évszázadot, mielőtt Badacsonyra – remélem végleges és méltó helyükre – kerültek.

A szőlőknek azonban hatalmas ára volt. Az örökös hajsza, mint a közelmúltban kiderült, nem kedvezett sem a családi életnek, sem az egészségemnek és feleségem nagy szomorúságára, egész életünkben mindössze kétszer egy hétre mentünk el nyaralni.

A szőlőművelés ismeretei, a mindenhetes természet és földközelség, a táj szó szerint két kézzel való alakítása – például mikroteraszok létesítése! – alapvetően befolyásolta szakmai tevékenységemet.

Hamar megértettem, hogy a tájban is az emberi munka és szellem révén születnek és maradnak fenn az értékek. A nekünk, tervezőknek oly fontos tervek, előírások, törvények az emberi tevékenység – fejlesztések, vállalkozások – révén valósulnak meg, jutnak érvényre, ezért nem elegendő a jó terv, a jó szabályozás, hanem szükséges a célok tudatos támogatása, a jó irány ösztönzése is. Általában ez utóbbi marad el mindig.

Az is hamar egyértelművé vált, hogy fejlesztés nélkül a meglévő értékek sem őrizhetők meg, és az is, hogy egy hagyományos, évtizedek óta parlagon heverő szőlőhegyi táj szőlővel történő újbóli betelepítése, a támfalak helyreállítása, az utak, prérházak felújítása, a mai igényeknek megfelelő gazdasági és borturisztikai építmények létesítése az is fejlesztés, sőt a kimagasló értékű borszőlő termőhelyi területeken igazából ez a kívánatos fejlesztés.

A pannon táj kiemelkedő elemei a szőlőhegyek, a szőlővel művelt területek. Sajnos a hagyományos szőlőhegyek gazdasági, társadalmi alapja megszűnt, ezért a tájváltozás, a szőlő kipusztulása nagyon sok egykori szőlőhegyen már bekövetkezett.

A szőlő- és bortermelés egy része ma is nagyüzemi jellegű és a családi pincészetek szőlőterületeinek nagyobb része – még a történelmi borvidékeken is – a könnyebben művelhető szántóterületekre csúszott le. Ugyanakkor a még meglévő – értsd be nem épült – legkiválóbb Balaton körüli hegyi termőhelyek csak a családi pincészetek által őrizhetők meg.

A szőlőt művelő ember mindig szerette, és évszázadokon keresztül védte is a természetet, a tájat. A közvetlen környezet anyagait hasznosította, s így alkotásai szervesen hozzátartoztak a tájhoz. Abban a pillanatban, amikor társadalmi, politikai, gazdasági változások következtében a termelési funkció háttérbe szorul, és más, üdülési, lakó, egyéb funkciók lépnek előtérbe, akkor maga a táj is gyökeresen megváltozik.

A felújított Hableány terasz.

A Hableány Szállót 1883-ban építette újra a Badacsony Jacht Társaságot is alkotó, a herceg Esterházy szőlőbirtokot 50 évig (1848–1898) bérlő és gondozó tulajdonosi kör. 1883 előtt is vendéglő állt az akkor még Balaton-parti (!) Hableány helyén.

Az egyes szőlőterületek árai egyértelműen meghatározzák a területek jövőjét, és ha nincs szigorú szabályozás és a szőlőtermesztés kiemelt támogatása, a panorámás szőlőterületeken luxusnyaralók épülnek. Az utóbbi évek kifejezetten alacsony szőlőfelvásárlási árait figyelembe véve a szerény haszonnal dolgozó szőlőtermelők, ha a munkával elérhető jövedelemnél jóval többet – 20–30 évi szőlőműveléssel megszerezhető jövedelemnél magasabb árat – kínálnak a szőlőterületükért, biztos, hogy eladják.

A pannon táj maradékának védelme, ahogy említettem, jogszabályokon és ösztönzésen is múlik, amelyekkel talán még az árakat is fékezhetnék.

A közelmúltban váltotta a Balaton-törvényt (2000. évi CXII. tv.) a 2018. évi CXXXIX. törvény, amely az általános mezőgazdasági területek szabályozását miniszteri rendelet hatáskörébe utalta. Ez a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 2 hektár nagyság esetén a gazdálkodás és a borturizmus igényeit is kielégítő 800 m², illetve 3 hektár és felett már 3000 m² (!) alapterületű gazdasági létesítmény építését teszi lehetővé a borszőlőkataszter I. osztályba tartozó területeken, ahol a tulajdonos számára szolgáló lakóépület és a borturizmust szolgáló egyéb szálláshely is elhelyezhető. Mindössze annyit mond még a rendelet, hogy a lakórendeltetés a beépített terület 10%-át nem haladhatja meg. A borturizmus és a borturizmust szolgáló egyéb szálláshely-rendeltetés nagyságát viszont nem szabályozza, azaz akár épülhet egy 3000 m²-es ház (palota) is, amelyben 2700 m² a lakó-, illetve borturizmus-rendeltetés!?

Épülnek is.

Több település külterületét vizsgálom és szabályozom a Balaton-felvidéken. Kiragadva egyet, Dörgicse külterületén, szőlőkataszter I. osztályú területen jelenleg hat olyan eladó épület van, amelynek az ára 100 millió felett van. Van, amelyiket nem is úszómedencével, hanem uszodával hirdetnek. A gond nemcsak az, hogy ezek a mai kastélyok kicsit sűrűn, 2–4 hektáronként jelennek meg a szőlők között, hanem az, hogy a hirdetéshez mellékelt képeken már jól látszik a szőlők elhanyagolása. A 400, 600, 725 millióra hirdetett külterületi épületek azonban luxusnyaralók, nem pedig a pannon tájat őrző borházak, és az, hogy ezek már most eladók, az jól mutatja, hogy nem a borászok, hanem a befektetők kezébe kerültek a szőlőterületek.

Az egész folyamat kárvallottja ismét a szőlő, a borvidéki környezet, a pannon táj. Sürgősen módosítani kellene a rendeleten, és a mezőgazdasági területen építhető gazdasági építményekre elő kellene írni, hogy az alapterület 50, vagy még inkább 60%-án kizárólag a gazdálkodást, a szőlészetet-borászatot szolgáló rendeltetés létesíthető, és az egyébként nagyon fontos borturizmus-rendeltetés csak az épület 40 vagy 50%-án építhető ki. Ugyanúgy, ahogy az eltelepített szőlőt kötelező ellenőrizni, úgy a borturizmus működését is ellenőrizni szükséges, bár mindannyian tudjuk, hogy a szőlőműveléssel, építéssel kapcsolatos törvények betartásával igen keveset törődünk.

A felvétel a köves-hegyi szőlőnkből készült, kb. 260–270 méter magasságban. Az a furmintültetvény található itt, amelyből szűrt bor a furmint évében egyértelműen az élen végzett a magyar furmintok között. A furmint Szigeti néven a badacsonyi borvidék egyik legelterjedtebb fajtája volt a XIX. század végéig.

Fotó: Kovács Bólint

Egy összetettebb szabályozás is elképzelhető, de már kicsit visszafogottabban fogalmazok, mert tulajdonképp egész életemben a szőlőhegyi, a pannon táj értékeiért küzdöttem és az elért eredmény az egyértelműen kudarcnak minősíthető.

Nem sikerült elérnem, hogy a kiemelt értékű tájak – azok gondozása, művelése, fennmaradása érdekében – kiemelt nagyságú támogatást kapjanak. Lassan húsz éve (!), hogy megfogalmaztam, és a Balaton-törvény szó szerint annak megfelelően rendelkezett az egyedi értékű dűlők lehatárolásáról. Ez a „Grand-Cru passzus” szerencsésen túlélte a Balaton-törvény megszűnését és a 2018. évi CXXXIX. tv. 88. § (4) bekezdése ezt a kötelezettséget immár valamennyi borvidékre kiterjesztette. A pannon, a borvidéki táj megmaradt értékeinek kivételes megőrzési lehetőségét tartalmazza ez a ma hatályos törvényi előírás, csak hogy a pillanatnyi érdekek megint erősebbek a történelmi értékeknél.

A jogszabály: „(4) Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter, hogy a kultúráért, a környezet- és természetvédelemért, valamint a turizmusért felelős miniszterrel egyetértésben a borászó termőhelyi kataszterébe tartozó, kiemelkedő értékű tájleletet képviselő – történelmi, termelési és turisztikai szempontból – egyedi értékű dűlőket lehatárolja, és a területek kivételes értékeinek megőrzésére vonatkozó követelményeket rendeletben szabályozza.”

A kidolgozás módjára, a fontosabb szempontok figyelembe vételére – felkérésre – elkészítettem egy anyagot és elküldtem a FM illetékeseinek, de nem válaszoltak, így nem tudom, hogy hol tart a munka.

Sok időnk – legalább is a Balaton-felvidéken – már nincs.

Az általam ismert új borászati épületek többségén érződik a helyhez, történelmi kultúrához való kapcsolódás, de van több olyan alkotás az országban, ahol az egyedi megjelenést a táj és a környezet rovására valósították meg. Kis Péter és kollégái nekünk Badacsonyban az adott helyhez illeszkedve, a történelemmel és a tájjal összhangban, nagyszerű épületeket terveztek.

A Magyar Bor Akadémia rendes tagjaként figyelemmel kísérem a szőlő- és bortermelés változásait, és a Badacsony történetéről szóló könyv megírása kapcsán is el kellett mélyednem egyes szakmai kérdésekben. Az átlagnál esetleg mélyebb ismereteim ellenére a magyar borkultúráról alkotott véleményem nyilván vitatható.

200 évvel ezelőtt tízszer ekkora területen termesztettünk szőlőt és a szőlők nagyobb része a mai, csonka Magyarország területén volt. Franciaország után Magyarország másodikként Európa és a világ élvonalában volt! A mai 63 000 hektár szőlőterülettel a futottak még kategóriába tartozunk.

A szőlők, a szőlőültetvények helye is megváltozott. A hegyi és síksági szőlő 80–20%-os aránya az utóbbi száz évben totálisan megfordult! Kevesebb mint 20% a hegyi szőlők területe és több mint 80% a sík, vagy enyhe lejtésű, az egykori szántók helyén található szőlők nagysága. Így van ez a híres Balaton- melléki borvidékeken is.

Miután végső soron mindent a pénz határoz meg, a könnyed, illatos, gyorsan és olcsóbban előállítható borok iránti keresletet is sikerült tudatos, célzott marketinggel csaknem az egész világon megnövelni és a szőlőtermesztés említett változásaival összhangba hozni.

A nehezebb, testesebb, alkoholban gazdagabb, ízvilágában kivételesen káprázatos borokat már csak egy elenyésző kisebbség – a rendszeres borfogyasztóknak 2–3%-a – értékeli, érti és keresi. Ez önmagában is tájalkító tényező és szinte természetes, hogy a nehezen, rendkívül drágán kézzel művelhető, de hatalmas minőséget adó hegyi szőlőterületeknek – kevés kivétellel – befellegzett, a művelés pedig még inkább lecsúszik a szántóföldekre, ahol a melegebb, a klímaváltozás következtében még a fagytól sem kell annyira félni, ráadásul a kedvezőbb tápanyagellátás következtében a termés mennyisége is kifejezetten kedvező.

A gond az az, ha a badacsonyi borvidék tanúhegyeire gondolok, hogy a mező már nem bazalt. A mészkőrétegeken áttört vulkán bazaltos ásványi anyagai a hegy tetején, oldalán és a lábánál találhatóak. A mező már épp olyan, mint a többi borvidék, a nagyobb termékenység pedig kevésbé koncentrált, kevésbé testes, jellegtelenebb borokat eredményez.

Ezért is érthetetlen számomra, hogy amikor már vészesen csökken Európa nagyhírű teraszos borvidékein is a szőlő, miért nem tudjuk – a badacsonyi borvidéken – azt a max. 2–3 hektárt a régi Esterházy-szőlőkől megmenteni, a világcsofának számító 4–6 méteres bazaltkő bástyákat felújítani, az erdővel benőtt teraszokról kivágni a fákat és újra szőlővel betelepíteni. Ha fiatalabb lennének, akkor nem az összes bazaltot céloznám meg, hanem az erdőben álló Esterházy-, korábban Kisfaludy-szőlők felújítását!

Hiszen ez az élő történelmünk – gondolom én –, mert a helyi – badacsonytomaji – településképi rendelet – nemzeti parki, világörökség-várományos területen – még csak helyi védelem alá sem rendelte a káprázatos bástyákat, teraszokat!

Ez a badacsonyi kitérő elvezet a fajtaváltozás kérdéséhez. Amikor a magyar borokat próbáljuk külföld felé közvetíteni, akkor végtelenül helyesen többnyire a honos, régi magyar fajtákból készült borokat próbáljuk bemutatni és képviselni. Ilyen kiemelt fajta a furmint, a hárslevelű, sokkal kisebb léptékben a leányka, juhfark és a kéknyelű. A borversenyeket nézve több tíz fajta szerepel az élmezőnyben, kiegészülve nyilván a világfajtákkal és a vörösbort adó fajtákkal, amelyek közül mint tudjuk, egy sem mondható honos, régi magyar fajtának.

Az Európai Unió – bizonyára helyesen – kiemelten támogatja a rezisztens, hibrid fajták terjesztését telepítését. Minden ellenkező híresztelés ellenére Magyarország az elmúlt tíz évben ebben is híven követte az Európai Uniót. Rakétasebességgel terjedtek el a 2–4 permetezést igénylő, így kisebb környezetszennyezést okozó, ezáltal kevesebb munkát igénylő, ráadásul fagyűrő, azaz olcsóbban és biztonságosabban termesztethető hibridek.

Csak egy-két szám: ma Magyarországon a legelterjedtebb fehérborszőlő-fajta a Bianca. (Hány Bianca-palackot is lát(t)unk, kóstol(t)unk?) 1500 hektárral (!) több van belőle mint furmintból és a Kárpát-medence legjobban szeretett borából, a sor negyedik (!) helyén álló olaszrizlingből. Európa ma az olaszrizlinget egyébként Grasevina néven ismeri és szereti, mert a töredékszőlővel rendelkező horvátoknál már csaknem kétszer annyi az olaszrizling szőlő területe, mint Magyarországon.

De a 2010 óta telepíthető Alettából is több mint 2000 hektár ültetvény van, jóval több mint szürkebarátból, sárga muskotályból, vagy hárslevelűből.

(A fajtát nem ismerem, de a fiatalon elhunyt erdélyi tudós Apáczai Csere Jánosra és holland feleségére – Aletta van der Maet-ra – immár nemcsak Áprily Lajos felejthetetlen dallamú verse – Tavasz a házsongárdi temetőben – emlékeztett, hanem egy új nemesítésű szőlőfajta is!)

Az általam és még sokak által szeretett kéknyelűből 48 hektár van Magyarországon, ebből 41 hektár a badacsonyi borvidéken. A juhfarkból, a hihetetlen felfutás ellenére – mint somlói hegybíró Fehérvári Károly elnök úrral együtt adtam be a 1990-es évek közepén, hogy legyen újra államilag elismert fajta – mindössze 190 hektár van, de ebből több mint száz a nagy-somlói borvidéken.

Nem ezen írás feladata ebben jobban elmélyedni a borízlés gyors változása – szerintem tudatos megváltoztatása – témakörében, a lényeg, hogy a változás iránya nem kedvez az egyedi minőségű, nagy hegyi boroknak. Sőt, a sorok között hiteles szakértők még le is szólják azokat, akik értékelik az összhangot egy magasabb – 14–14,5 alkoholfokú – természetes borban.

A Badacsony hegy közepén lévő borozónkhoz vezető sétaút, a kép előterében a 26 éve telepített szürkebarát, jobbra a terasz előtetője. Amikor megvettük az egykori Bogyay-birtokot – 1993 –, már benőtte a bozót és az erdő. Nyilvánosan is elterjedt Badacsonyban az a vélemény, hogy aki megvette ezt a meredek, erdős területet, az nem normális. Aki ma látogat el ide, annak más a véleménye.

Fotó: Kovács Bólint

A lényeg, az illatosabb, vékonyabb, könnyedebb borok terjednek, ezt kívánja az életmód, a gazdaságosabb termelés, így feleslegesek a kiváló dűlők, jó amint említettem a korábbi szántóföld is. Minek is vesződni a meredek hegyi területeken az állandóan leszakadó támfalakkal, kőbástyákkal, minek kézzel végezni többszörös áron minden munkát s keservesen le- vagy elcipelni a leszedett fűrtöket a présházig vagy a szállító járműig, s várni míg valaki hajlandó árán megfizetni ezt a „nehéz bort”, amikor a mezőn minden pofonegyszerű, mindent megcsinál a gép, ráadásul az emberek is a könnyed, illatos, üde borokat keresik. Minden rendben van.

Arra a kérdésre, hogy én milyen borokat szeretek, arra az előzőkből lehet következtetni. Szívesen iszom meg én is a 12–12,5-ös alkoholtartalmú, könnyű olaszrizlinget, sőt ebből iszom a legtöbbet. Az illatos borokat, az egy sárga muskotályt kivéve, nem keresem, sőt.

Ahogy köszönnek el az idősök, úgy egyre kevesebben tudják, hogy milyen felejthetetlen élmény egy 5, 10, 15 vagy 20 éves nagy minőségű badacsonyi, csobáncit vagy somlaít kóstolni. Ezt a kort persze nem a ma divatos reduktív borok élik meg, hanem a fahordóban, a mikrooxidáció révén hosszú életre felkészített borok. Társaságban, ha módom van rá, akkor kettő évnél idősebb, hagyományosan érlelt száraz olaszrizlinget, kéknyelűt, furmintot vagy szürkebarátot iszom. A juhfarkot és a rajnai rizlinget kevésbé szeretem és hála Istennek a korábban említett illatos hibridek a badacsonyi borvidéken telepítésre nem engedélyezettek.

A Laposa Birtokot már a gyermekeim építették fel és ők is működtetik. Hihetetlen kitartásuk, hozzáértő munkájuk és tehetségük eredménye az, hogy a cég ismert, működik és képes folyamatosan megújulni.

Zsófi készíti a borokat és – a most június 20–21-én piacra került – csodálatos pezsgőt, felügyelve a szőlőművelést és irányítva a borászatot. Bence fogja össze és vezeti a cégcsoportot, Lilla pedig az eladást, a kereskedelmet szervezi.

Amikor látom, hogy milyen emberfeletti munkát végeznek, akkor lelkiismeretfurdalásom van, mert ezt az állandó robotot, amiről jól tudom, hogy igazából felemész, tönkretesz, kiéget, sajnos tőlem látták.

Ők messze túlléptek az én elképzeléseimen, fenn a hegy közepén nagyszerűen működik páratlan kilátással a Laposa borozó, úgy, ahogy én még elképzelni se tudtam volna... de már nincs a feleségem által kent zsíros kenyér.

A Friss Terasz Badacsony egyik legkedveltebb szórakozóhelye nyáron az Antal Tamás által mintaszépen felújított Malatinszky-kúria előterében (ha nem esik az eső).

A Hableány megvásárlása és felújítása, a pincészet és a vendéglátás funkcióinak magas szintű összehangolása valóságos hőstett volt a részükről.

A koronavírus-járvány, a történelmi kulturális és borvidéki funkciók kifejlesztését megakadályozta, de feltett szándék a Hableányt hagyományainak megfelelően a borvidék központi helyévé fejleszteni.

A gyermekeim a kádárösökről is megemlékeztek a Hableányban lévő poszterkiállításon, ami nagyon fontos. Két hete fenn borozva a hegyen megkérdeztem Európa egyik legjobb hordógyártó cégének tulajdonosát, hogy Sándor, tudod-e, hogy ki alapította a cégedet? Amikor már mást nem lehetett tenni, 1951-ben drága édesapám szervezte egy szövetkezetbe a budapesti kádárkisiparosokat és a legnehezebb évtizedekben is fenntartotta 25 éven át elnökként vezetve a szövetkezetet. A válasz lehangoló volt, édesapám huszonöt évi – egy szakmát megőrző – munkája csak bennünk és a gyerekekben él.

Nekem a cégnél csak alkalmi feladataim vannak, ha meg kell írni a Hableány Szálló, vagy valamely szőlőfajta történetét, vagy valamely badacsonyi birtokos, vagy épület történetét, akkor megírom.

Tanulságos volt – mintegy négy éve – a villányi Bock-pincében a Laposa Birtok csapatépítése. Hazatérve Zsófi és Bence szemrehányóan mondták, hogy hogyan lehet az, hogy a villányi borvidékről két könyvet is írtam, Badacsonyról pedig egyet sem, Bock Jóska ugyanis mindenki szobájába kitette az asztalra a villányi könyveimet.

Így meg kellett írnom Badacsony történetét. Magam is megdöbbentem mindazon a végtelen gazdagságon, amit itt rejt a föld és az idő. Remélem, lesznek akik segítenek, hogy a könyvem megjelenhessen.

Badacsony, 2020. június 22.

Dr. Laposa József

tájrendező mérnök, városépítési-városgazdasági szakmérnök
Pro Régió-, Balaton-dj, Pro Natura-emlékplakett

Fotó: Heirm Alexandra

Laposa Bence – lent a jobb sarokban – bemutatja a Laposa Birtok Hableány Pincészetének tartályos ágát. Az 1964-ben újjáépített Hableány étterem alatt több mint 600 m² nagyságú pince volt (van).

Bardóczy Sándor

A cikk megjelent az *Építész Közlöny* 2020. évi 3. számában.

Túl vagyunk a megválasztását követő első interjúhullámon, illetve beérkeztek az azokkal kapcsolatos támogató vagy ellenző reakciók is. Ezekből arra lehet következtetni, hogy a főtájépítész élete mégsem egy puha pázsitos réten, virágillatban és lenge szellőben fog zajlani. Számított rá, amikor elvállalta a feladatot? Mi is ez a feladat?

Sokkal nagyobb támadáshullámra számítottam (ez ilyen furcsa magyar divat), ehhez képest szinte felüdülésként ért a támogatások és az érdeklődés mértéke. A megbízatásom egyrészt az, hogy a 80 éve megszakadt folytonosságot, miszerint a fővárosnak is legyen „főkertésze”, a városi zöldfelületeknek gazdája, azt egy modern formában létrehozam a hivatalon belül. Egy tájépítészeti osztály formájában fog létrejönni a Városépítési Főosztályon belül. Ahol egymás mellé kerül az építészet, a tájépítészet, a városrendezés és a mélyépítőmérnöki feladat, s ezek a szakmák elkezdnek egymással beszélgetni. Ez önmagában sem kis feladat, mert egy olyan bürokratikus intézménybe beintegrálni egy régen nem létező hivatali egységet, mint amilyen a főváros rengeteg keresztegyeztetést igényel, szükségszerűen hatásköröket szervez át. Ha pedig ezzel megvagyok, akkor három feladat vár rám: a meglévő zöldfelületek védelme és kezelésének felügyelete, új zöldfelületek fejlesztése, létrehozása és a főváros természetvédelmi területeinek fejlesztése, gondozása. Ez együtt alkotja a város a zöld infrastruktúráját, amit a mellőzött szerepből a méltó helyére kell tudni helyezni.

Tudjuk, hogy minden épület felújítása bontással kezdődik, ahol a nem odavaló, nem korszerű részeket eltávolítják, hogy azután kibontakozhasson az új ház. Egy parkmegújítás esetében is óhatatlanul szükségessé válnak a bontások és vágási munkák is. Hogyan látja összeegyeztethetőnek az utóbbi időben eluralkodott „egy fát sem vágunk ki” szemléletet a szakmailag indokolt fakivágásokkal? Nem tart-e attól, hogy a minden fát védő civil mozgalmak bizonyos feladatoknál megakadályozzák, hogy a tájépítészek a legjobb végeredményt hozzák ki egy adott feladatból?

A házon belül már elkezdtünk egy várhatóan fővárosi rendeletmódosítással végződő munkát, ami-ben definiáljuk a fás szárú növények védelmének és a fakivágásnak a helyes egyensúlyát. Alapvetően kétféle fakivágásról beszélgetünk. Az egyik az egészségügyileg rossz állapotban lévő, illetve a kifejezetten veszélyes (kidőléssel fenyegető) fák eltávolítása, amihez bátran lehet kérni a fővárostól tulajdonosi hozzájárulást: ha ez megfelelő favizsgálattal alá van támasztva, akkor a kollégáim javasolni fogják a jegyzőnek és a politikai bizottságnak, hogy adják meg rá az engedélyt, amennyiben a veszélyes fa helyére fa kerül. Van azonban egy másik típusú fakivágás, ahol a menthető vagy egészséges fák helyére kerülne valami új építmény, azaz nem fa. Ezt az előző évtizedek gyakorlatánál sokkal kevésbé fogjuk tolerálni. Parkolóhely, új burkolat, épület, közmű vagy egyéb építmény miatt nem nagyon szeretnénk dedikált fahelyeket elveszíteni, mert ezeket nagyon nehéz és több évtizedbe kerül pótolni. Számítunk a mérnöktársadalom kreativitására. A mérnök ugyanis csodálatos élőlény. Megadnak neki paramétereket és peremfeltételeket és szállítja hozzá az optimális műszaki megoldást. Eddig a meglévő növényzet mint peremfeltétel nem volt adott. A meglévő fák nem képviseltek különösebb értéket. Most pedig deklaráltan azt képviselnek, amihez idomulni kell. Ez nem jelenti azt, hogy zéró tolerancia lesz a fakivágásban, viszont nagyon alapos indok kell hozzá, hogy a főváros ezentúl tulajdonosi hozzájárulást adjon olyan projektekre, amely egészséges fákat nagy tömegben veszélyeztet vagy szanál. A fővárosban azonban a többszintű önkormányzatiság csak a fővárosi tulajdonra korlátozza a főváros beleszólási hatáskörét fakivágás esetében. Ezért sok esetben a kerületek hozzáállásán is fog múlni, hogy a területükön milyen feltételekkel engedik meg a fakivágást.

Történeti (vagy történeti léptékű) kertjeink jelentős része a gondozás hiánya miatt mára túlfásodott, parkból szinte erdővé vált (ilyen az Orczy-kert is). Visszautalva az előző kérdésre, ezekben az esetekben milyen utat lát helyesnek a helyreállítás során?

A történeti kertekben az irányadó a kerttörténeti tudományos dokumentáció és annak javaslatai. Ha ez azt állapítja meg, hogy az eredeti kertszerkezet helyreállítása érdekében fákat kell kivágni, annak örökségvédelmi okokból nem fogunk ellenállni. Azonban nem ez a jellemző Budapesten, nem ez jelenti a legnagyobb veszélyt a történeti kertek növényállományára. Inkább az, hogy a történeti kertet a fejlesztője (zömmel az állami szereplő) tartalék fejlesztési területként értékeli és ahelyett, hogy a történeti kertet állítaná helyre, inkább beépíti azt. Az Orczy-kert és a Városliget esetében is ezt történt, illetve történik. Ebben nem leszünk odaadó partnerek. A közparkjaink és a történeti kertek ugyanis beépítésre nem szánt területek. Ott nem új épületekkel kell(ene) rehabilitálni a parkot. Örökségvédelmi szempontból a történeti kertek ezért is a legsérülékenyebb műemléki értékeink. S sajnálatos módon egyre kisebb jelentőségű (sosem volt túlságosan nagy) az állami védelmük.

A főváros zöld céljai között számos zöldterület-fejlesztés szerepel. De sokszor itt is keveredik a „városerdő” és a „városi park” kifejezés. Kifejtene kicsit pontosabban, hogy mi is legfontosabb különbség ezek között? És vajon melyikre van inkább szüksége Budapestnek? Vagy inkább hol, melyikre van szüksége?

A politikus egyszerűsít, vagy talán néha keveri is az erdő és a park fogalmát, ahogy sok más a zöldfelületi kérdésekben laikus is teszi. Az erdő jellemzően fákból áll, minimális a kiépített rekreációs infrastruktúrája, az is elsősorban a parkerdei területeken értékelhető, a gazdasági erdőkben vagy a védérdőkben egyáltalán nem. Budapest számára fontosak az erdőfejlesztések is, hiszen egyrészt befolyásolni tudják a mikroklímát, szűrnék zajt és levegőt, megkötnek szén-dioxidot, különösen a növekedési fázisukban. A Budapest mindenki! című főpolgármesteri programban külön pont foglalkozik az újszülöttek üdvözlésére telepített fákról. Mivel Budapesten éves szinten 15 ezer újszülöttel számolhatunk, ezt a vállalat például csak erdőtelepítéssel tudjuk biztosítani. Ez nem elérhetetlen dolog: ma még jelentős mértékben tudnánk mennyiségileg is bővíteni az erdőterületeken Budapesten belül: a szerkezeti terv hatalmas tartalék területeket jelöl ki erre.

A park ezzel szemben nem csak fákból áll és az épített környezet része. Minden elemében mester-séges, még a növényzetében is, amit jellemzően nemesített dísznövények alkotnak és nincs benne spontán települt flóraelem. Még a tájképi kertek is csak mímelik a természetet, de nem természetes eredetűek, hanem mesterségesek. A parkban legalább olyan fontos a fákon túl a gyepszint, a tisztások, a sétányok, a vízfelszínek, a sport- és rekreációs lehetőségek, a közművek, a szabadtéri szolgáltatások jelenléte. Amikor a politika például a Csepel-Észak területén megvalósítandó budapesti nagyerdőről beszél, akkor valójában egy új városi nagyparkra gondol. Pont olyanra, mint amivé a debreceni Nagyerdő városba ékelődő területrésze vált. Egy zöldfelületben gazdag új városi nagypark a cél itt, amelyet úgy 50 évente engedhet meg magának a főváros. Ennek megvalósítása azonban a fővároson kívül álló (állami) beruházás ütemezésén is múlik, a főváros viszont szeretné „szoros emberfogásban” végigkísérni ezt a kiemelt kormányzati beruházási folyamatot, hogy ne egy elkerített és beépített sportterület legyen a közpark-kommunikáció vége.

Azt nyilatkozta, hogy fejlesztési források hiányában tájépítészeti ötletpályázatok kiírásában gondolkodik, hogy legalább a szép gondolatok gyűlhessenek a Városházán, amiket azután elő lehet majd venni, ha pénz is adódik. Nem tart attól, hogy ez nem fogja kellőképpen megmozgatni a szakmát, vagy legalábbis a nagyobb irodákat? Hiszen az ötletpályázat a dicsőségen és az általában szerény díjon túl nem hoz új megbízásokat a tájépítészeknek? És sokszor az sem biztos, hogy bármi is hasznosul belőlük (lásd Széllkapu ötletpályázat).

Critical mass

Fotó: Bardóczi Sándor

A fejlesztési források hiánya a koronavírus okozta járvány várható gazdasági hatásai miatt még inkább érvényessé vált a nyilatkozatom óta. Nem számítottam pénzbőségre a zöldfelületi fejlesztések terén, de most minden még inkább bizonytalanabbá vált, s ez ki fog hatni előbb-utóbb a tervezőtársadalomra is. Ebben a helyzetben még fontosabb szerintem, hogy a fővárosi tervpályázatokat hirdessen, tervezőket foglalkoztasson és mozgassa meg a szürkeállományt olyan kiemelten fontos fejlesztések előkészítésénél, mint amilyen például a Városháza park vagy a Római-part. Én a tervpályázatokra részvételiségi projekteként tekintek, ahol egyenesen fontos a sok vita, hogy asztalra kerüljön minden probléma és végül letisztuljanak a helyes lépések. Ezekre a vitákra pénzszerű idején több idő van. Sosem tartottam különösebben fontosnak a megvalósulást, talán azért, mert a szakmámon belül is jórészt kiemelt térségi, megyei terveken vagy településfejlesztési dokumentumokon dolgoztam, ahol 10–50 évben mérik a várható megvalósulást. A megvalósulás csak egyetlen részfeladat, ráadásul sokkal gyorsabban végbemegy, mint a tervezési program előállítás, a tervezés és a projekt-előkészítés. A megvalósulásig vezető út sokkal fontosabb. Ha az nem képvisel minőséget, akkor jobb ha nincs megvalósulás. A tájépítészeti munka egyébként is csak részben szól megvalósulásokról. Néha fontosabb eredmény, ha valami nem valósul meg, mert az sokkal rosszabb környezetállapotot eredményezne.

A Főkert is új vezetőt kapott, akivel Önnek gondolom együtt kell működnie. Miben látja a Főkert legfontosabb szerepét Budapesten? Tájépítészként, aki korábban maga is tervezett, mennyire látja jónak a mostani gyakorlatot, amikor a Főkert általában tervezője és építője is az általa üzemeltetett nagy parkoknak? Nem volna jobb ezeket a tervezéseket, fejlesztéseket kivinni a szabad versenybe, és a Főkertet megerősíteni a zöldfelület-fenntartói munkájában?

A Főkert legfontosabb szerepe a fővárosi tulajdonú és kezelésű zöldfelületek fenntartása, karbantartása, és az ehhez szükséges növénytermesztési és parképítési kapacitások biztosítása. A Főkert alapvetően végrehajtó, amihez a főtájépítész adja a városházi stratégiát. Az új vezérigazgatóval olajozott az együttműködés, Zakar Andrásnak jó szemlélete van, sokban egyezik az én természetközeli szemlélettel, szerintem jól meg fogjuk érteni egymást. A tervezések ügyében én különválasztanám azokat a feladatokat, ahol gyors megoldásra van szükség és egyszerűbb a feladatot kiadni a tervezésre egy a főváros 100%-os tulajdonában álló cégnek, mint közbeszerzetni vagy tervpályázatot kiírni. Itt a Főkert tervezési kapacitásaira ugyanúgy számítok, mint ahogy a stratégiai tervezésben a BFVT-n belül a zöldfelületi csoport kapacitásaira. De szeretném, ha nagy közérdeklődésre igényt tartó közpark-, közkert- és köztértervezési feladatok elsősorban tervpályázatokon

Józsefvárosi Pályaudvar

Fotó: Barabóczy Sándor

ölteneék alakot. Elemi érdekünk, hogy minőségi megoldások szülessenek és ehhez versenyhelyzet kell, nem monopólium.

Mit gondol, azzal, hogy Budapestnek hosszú idő után lett főtájépítésze, példát mutathatnak a nagyobb vidéki városoknak is? Lát esetleg már erre utaló mozgólódást, érkeztek esetleg ilyen információk Önhöz?

Több kerület és vidéki település megkeresett azzal, hogy ők is szeretnék olyan posztot létrehozni, amiben gazdája lesz a városi zöldfelületeknek. Némelyik kerület megtisztelt azzal is, hogy eljuttatta hozzám a főkertészi pályázatra jelentkezők anyagát, megkérdezték a véleményem. Nagyon jó lenne, ha ebből a főtájépítészségből rendszert csinálnánk, meggyőződésem, hogy a 25 ezer fő feletti magyar települések nem nagyon lehetnek már meg „főkertész” nélkül, ha komolyan veszik a zöldfelületi fejlesztéseket. Ez egyébként meglepően kis számú magyar települést érint, 60 alatti számról beszélünk, de itt nagyon jó lenne, ha a főépítésekhez hasonló stabil hálózat alakulna ki. Az még egy csavar a dologban, ha azt a főkertészt főtájépítésznek nevezik ki. Az egy picivel több lesz a zöldfelületek felügyelőjénél. Van némi beleszólása mindenbe, ami a közterületeken környezetalakítást jelent. A tájépítész szakmának ez régi nagy álma, örülök, hogy ebben a gépezetben lehetek egy fogaskerek.

Lesz-e beleszólása a Budapest területén lévő zöldfelületek tervezésére kiírt pályázatokba? Megpróbálja-e elérni, hogy a korábbi rossz gyakorlat, amikor nem tájépítések döntöttek ilyen témájú pályázatokról (lásd Múzeumkert), megváltozzon?

Azzal az ambícióval szegődtem el a fővároshoz, hogy ebben kultúrát váltunk, s a Budapesten történő zöldfelületi fejlesztések tervi előkészítésénél megkerülhetetlen lesz a tájépítész szakma erőteljes jelenléte, generálszerepe. Ehhez a fővárosi projekteknel minden feltétel adott. A kerületieknel abban az esetben lesz adott, ha a főváros társfinanszírozóként részt vesz bennük, erre elég jó esélyt láttam a koronavírus felbukkanásáig. Nagy kérdés az állami zöldfelületi projektek sorsa, de a kinevezésem óta nagyon pozitív, gesztusértékű jelzések érkeznek a KKBK és jogutódja, az FKT részéről is nemcsak kifejezetten zöldterületi fejlesztések előkészítésénél, hanem olyan állami nagyprojekteknel is, amelyek meglévő zöldfelületeket érintenek. Kérik a véleményemet és én el is mondom. Utóbbi esetben nem kevés szakmai vitánk lesz még, de a gesztust és a kapcsolatfelvételt értékelem. Kicsit még szoknia kell az állami szereplőnek is, hogy a meglévő zöldfelület érték, nagyobb érték, mint a tervezett, mert már ott van és nem kell évtizedeket várni rá, hogy beálljon. Oda nem rongyolunk be gőzerővel, hanem keressük a legkevésbé környezetileg káros műszaki megoldást. De a tanulófázist elkezdjük. Remélem sok esetben eljutunk majd a vállalható kompromisszumig.

„HA HANNA LÁNYOM LENNE A SZAKKOMMENTÁTOR, AZT MONDANÁ, ÚGY HIÁNYZOTT, MINT ZSERBÓBÓL A MAJONÉZ”

A cikk megjelent az *Építész Közlöny*
2021. évi 3. számában.

A sportrajongó építész akár ebből az idézetből is rájöhet, hogy a sportlétesítményekről szóló szá- munk kapcsán ki az a médiaszemélyiség, ikonikus sportriporter, akit megkerestünk a kérdéseinkkel. Segtünk azoknak az építészeknek, akik 2019. 06. 11-én este még az egeret kergették, hogy elké- szüljenek az aktuális tervezési feladatukkal, és nem nézték a Magyarország–Wales mérkőzés köz- vetítését, a fenti mondatot Hajdú B. István, az M4 Sport szakkomentátora mondta a 90. percben Korhut Mihály sárga lapja kapcsán.

Egy sportesemény főszereplői a sportolók, mégis ahhoz, hogy az adott esemény eljusson a nagy- közönséghez, kiemelt szerepe van a médiának, illetve azon személyeknek, akik az eseményről tu- dósítanak. Vajon mindent megteszünk-e építészként, hogy biztosítsuk azokat a munkafeltételeket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a bennünket érdeklő eseményről olyan közvetítést hallhassunk, láthassunk, ami minden igényünket kielégíti, amitől kicsit mi is ott lehetünk a helyszínen?

Afelől érdeklődtünk az 1996 óta minden nyári olimpiáról közvetítő tudósítótól, hogy milyenek a magyar sportlétesítmények általában, van-e minőségi különbség a hazai létesítmények és a külföldi helyszínek között, mennyire elégítik ki a hazai létesítmények a média igényeit, mennyire alkalmasak megfelelő színvonalú közvetítések biztosítására.

Hajdú B. István, M4 Sport szakkomentátora elmondta, hogy a munkája során megismert sport- létesítmények esetében alapvetően kétfajta építményt lehet megkülönböztetni. Az egyik az a hely, ahol a tervezés során már gondoltak a sajtóra és ennek megfelelően alakítottak ki kamerahelyet, sajtóhelyet, és vannak olyanok, ahol ez nem történt meg, ezek például a régebbi épületek, ahol bizonyos dolgokra, a sportágak új igényeire nem voltak felkészülve. Ez nem csupán hazai, hanem külföldi jelenség is. Az építmények létesítésekor, legyen az csarnok vagy pálya, nem mindig szá- moltak azzal, hogy az alkalmas legyen minél több sportesemény megrendezésére. Vannak speci- ális igények, mint pl. a ritmikuszgimnasztika-verseny, vagy akár egy röplabda, amelyet csak sokkal magasabb teremben lehet megvalósítani, mint egy kispályás focit. Ez a fajta multifunkcionalitás a régebbi létesítményeket nem mindig jellemzi. Ugyanígy kihívást jelent a technika, a szabályok fejlődése, változása is, hiszen vajon ki gondolt néhány évvel ezelőtt például a VAR- (videobíró) rendszerre. Napjainkban általában már kikérik a televíziós szakemberek segítségét is a tervezés során. Ettől persze előfordul olyan baki, hogy a sajtóhelyekről hiányzik a konnektor, de szerencsé- re ez a ritkább eset.

Fotó: MTI

A másik előforduló probléma, hogy bizonyos helyekről maga az esemény teljes egészében nem látható (kitakarja egy oszlop, eredményjelző), vagy nem gondoltak arra, hogy az atlétikai versenyszámok mennyire szét lehetnek választva egy pályán, ami speciális követelmények kielégítését teszi szükségessé. Ebben az esetben a jegyeladásnál is jelzik, hogy csökkentett módban követhető az esemény.

A munkájuk során több helyen találkoznak praktikus, ámde kevésbé esztétikus megoldással. Rengeteg labdarúgó-stadiont átadtak, ám a legbarátságosabbak azok, amelyek a szigorúan vett funkciókon túl valami többletet is nyújtanak. Ilyen például a Vasas-pálya, ahol a régi játékosokról neveztek el szektorokat és a folyosón, a lépcsőházakban régi meccsidézetekkel találkozhatunk. Vannak még kihasználatlan lehetőségek, mint például a rendkívül praktikus MTK-pálya, ahol két hatalmas szürke fal felület van a kapu mögött, ahová a graffititól kezdve a régi játékosok poszteréig, zászlóig bármit meg lehetne jeleníteni, ezáltal barátságosabbá, közönségvonzóbbá téve a teret.

Vannak olyan stadionok, amik építészeti szempontból is jól néznek ki, mint például a Santiago Bernabéu Stadion vagy a San Siro Stadion, de ilyen a felcsúti pálya is, amely egyedi és jól néz ki és mindezek mellett vannak a célnak megfelelő tucattermékek.

A fenntarthatóságot illetően a világon egy olimpia esetében teljesen megszokott, hogy részben viszszaadják a stadionokat, vagy teljesen el is tüntetik azt. 2004-ben erre volt példa, amikor a vízilabdakupát rendezték Los Angelesben, ahol egy hatalmas parkolóban felhúztak egy medencét egy kilencezres mobil lelátóval és két vagy három hónap alatt lebonyolították a vízilabda-világkupát, a Michael Phelps-szel az országos amerikai úszóbajnokságot, a szinkronúszók versenyét stb., majd amikor augusztusban mindennel végeztek, elbontották és ugyanúgy egy parkoló állt ott. Ez még mindig jobb megoldás, mint amit az athéni olimpia létesítményeiről lehetett hallani, miszerint ellepte a gaz és nem lehet vele mit csinálni.

A médiázónák kialakítását illetően az M4 Sport szakkomentátora elmondta, hogy a különösen az új labdarúgó-stadionoknál ügyeltek arra, hogy az UEFA stadionbesorolásának megfelelően biztosítsák az adott stadionfokozatra vonatkozó előírásokat. Nyilván ezekben a kérdésekben is sok esetben kompromisszumokra van szükség. A klasszikus dilemma, hogy 2 dolog akar a legjobb helyen lenni egy futballstadionban, az egyik a televíziós kamera, ami mutatja a pályát és a másik a VIP-szektor. Ez a kettő együtt viszont nem lehet. Ahol VIP-szoba vagy VIP-lelátórész van, oda nem lehet betenni

Fotó: Palkó György

Fotó: Palkó György

kamerát és fordítva is igaz, ha ott a legjobb a kameraállás, oda nem tehető a VIP. Ezt a problémát nem minden esetben sikerül megoldani. Fontos a kamerák, a sajtólelátók helyének megfelelő kialakítása. A Puskás Stadionban kb. olyan magasan vannak a főkamerák, mint az Allianz Arénában, viszont az utóbbiban nagyon magasan van a sajtólelátó, cserében viszont jól lehet látni. A tervezési folyamatok elején általában kikérik a televíziósok véleményét, azonban a részletek kialakítása során is mindenképpen szükséges lenne a további konzultáció, és ezzel elkerülhető lenne például olyan helyzet, ami az egyik hazai stadion esetében jelentkezett, amikor kiderült, hogy ha a közvetítőkocsi a tervezett helyre áll le, akkor nincs az a kábelennyiség, ami normálisan elegendő lenne ahhoz, hogy összekössék a kommentátorállásokkal.

Kérdésünkre, hogy melyek a legemlékezetesebb helyszínek, ahonnan közvetített, Hajdú B. István, az M4 Sport szakkomentátora elmondta, hogy természetesen vannak különleges helyszínek, amelyek részben a megjelenésükkel, részben pedig a bennük rendezett eseményekkel váltak ikonikussá. Ilyen volt Pekingben a vizes sportoknak az olimpián helyet adó Kocka, a Pekingi Nemzeti Vízi központ, de ilyen a Sydney Olimpiai Stadion is. Érdekeség, hogy bár a Barcelona futballstadionja, a Camp Nou gyönyörű, de az egyik legrosszabb onnan közvetíteni. Fent van az ember az 5. vagy a 6. emeleten, előtte üvegfal van, ami jobbra kevésbé tisztá és vannak oszlopok, amiktől rosszul lehet látni. Televíziós szempontból nem egy főnyeremény, esztétikailag szép, a futball fellegvára, de közvetítés szempontjából korántsem ideális. Az amerikai helyszínekben, mint amilyen például a Madison Square Garden, amelyben számtalan legendás esemény történt, az az izgalmas, hogy valóban multifunkcionálisak, az egyik nap még jégkorongmeccset játszanak, a másik nap kosármecset, a harmadik nap esetleg koncert van ugyanott. Vannak olyan helyszínek is, amik a váratlanságukkal, egyediségükkel lenyűgözőek. Ilyen volt a 2017-es vizes vb-n az óriás toronyugrás a Dunán, a háttérben a Parlamenttel és a Lánchíddal, vagy a műúszásnak helyet adó Városligeti-tó a Vajdahunyad várával, és ilyen lett volna a budapesti olimpia strandröplabda-helyszíne is a Hősök terén.

Végül napi aktualitásként arról érdeklődtünk, hogy mi várható a futball EB-n és a tokiói olimpián. Az M4 Sport szakkomentátora elmondta, hogy véleménye szerint az EB nehéz dolog lesz. Itthon van az EB, óriási a várakozás, de teljesen más kategóriájú csapatok fognak játszani, mint amelyiket mostanában megszorítottunk. A magyar válogatott fejlődik, kijutott az Európa-bajnokságra, elért jó néhány szép eredményt, de az izlandi csapat, vagy akiket megvertünk, szerb, török, orosz vagy akár

a lengyelek is, ez nem az a kategória mint a német, a portugál vagy a világbajnok francia. Persze a futballban kijöhet úgy a lépés, hogy szerencsénk legyen, jöhet egy 1-1-es, kiállíthatnak valakit a másik csapatból. Itt az lesz a kérdés, ha az első mérkőzés nem úgy sikerül, ahogy mindenki gondolja, akkor a közhangulat, illetve a csapat lelkiállapota hogyan változik. Mert ugye három olyan csapat jön, amelyekkel játszik a magyar válogatott, akik más kategóriát képviselnek...

Tokió esetében sok még a bizonytalanság a járványhelyzet miatt, a japán közvélemény is megosztott még az esetleges halasztást illetően. Az biztos, hogy ez másfajta olimpia lesz, mint az eddigiek. A jelenlegi szabályozás szerint teszt itthon, teszt a tokiói reptéren, be a szállodába, 3 napig a szállodai szobából ki sem lehet mozdulni, mindennap teszt, aztán el lehet menni, de csak a meghatározott médiaszállóból a meghatározott médiaúton a meghatározott csarnokba, azt előre le kell adni, hogy melyikbe. Fel lehet ülni a lelátóra maszkban, lehet közvetíteni, de senkivel egy szót nem lehet váltani, interjúkra nincs lehetőség. Nyilván ha ott van az ember, több mindent lát és a hangulatot, még ha hangulatlan is, mert nincs néző, át tudja adni. Szokatlan feladat, szokatlan olimpia lesz. Maga az egész hangulat egészen más lesz. Úgy hasonlítható össze, hogy amikor kijutottunk az előző EB-re 2015 novemberében, játszottunk a norvégokkal a Groupama Arénában 20 000 ember előtt egy olyan helyzetben, hogy nyertünk idegenben, és az elején gyorsan rúgott Priskin Tamás egy gólt. Mindenkiben benne volt, hogy kijutunk. Elképesztő ünneplés, őriöngés. Ezzel szemben tavaly a teljesen üres Puskás Stadionban mikor Szoboszlai belövi a gólt, a sportriporter kiált egy nagyot, és visszhangzik az egész aréna, és örül a magyar csapat a mentősökkel, akik ott vannak a pálya szélén. Egészen más ez az egész, de hát a sport jelentős része az alkalmazkodásról is szól. Ahogy egy kajakosnak is alkalmazkodnia kell ahhoz, hogy hátszél van vagy szembeszél, erős vagy gyenge, vagy egy vitorlázónak vagy kerékpárosnak. Itt most mindenkinek alkalmazkodnia kellett ahhoz is, és kell majd az EB-n is, hogy lesznek olyan stadionok, ahol nagyon kevesen vannak, lesznek ahol többen, és lesznek ahol ugye mi tűztük ki célul, hogy nálunk törekedni kell a telt házra.

Reméljük, hogy írásunkkal, mely elkalandozott a szigorúan vett építészettől, megmutathattunk egy másik nézőpontot is, egy olyan ember nézőpontját, akinek a szemével látjuk mi is sok esetben az egyes sporteseményeket, amikor Hajdú B. István, az M4 Sport szakkomentátora tolmácsolja a történéseket. Jó munkát kívánunk az EB-re és az olimpiára, reméljük sokszor fogunk együtt örülni!

Tutervai Máttyás

Fotó: Palkó György

Fotó: Palkó György

„ISTEN HOZOTT! MAGAM IS IGYEKEZTEM.”

A cikk megjelent az Építész Közlöny 2020. évi 6. számában.

A Kodály Központ kihozza a művészből a maximumot...

Nehéz elkezdni egy ilyen írást, mert a műszaki szakemberek világához képest a láthatatlan és megfoghatatlan zene képes megváltoztatni még a teret és az időt is. Ahol a száraz fából és fémből készült hegedűnek is lelke van, ott hol kezdődik egy építészeti beruházás? Az alapkőletételnél? Vagy egy álomnál? És hol ér véget? Véget ér-e egyáltalán?

Ha a tízéves évfordulója kapcsán díjat adnának át a Kodály Központnak, és köszönetet kellene mondanom mindazoknak, akik nélkül nem jött volna létre, nem is tudom kivel kezdeném. Pécs 1811-ben regnáló püspökével, aki Bécsből hívatta Lickl György zeneszerzőt, hogy alapítson zenekart, és ezzel olyan nemzetközi kontextusba helyezte a város zenei életét, ami a mai napig meghatározó? Vagy az Európai kulturális főváros pályázat alapítóját, aki az európai szinten is érvényes kulturális produktum létjogosultságát nem egy ország valódi fővárosához kötötte, így Pécs vezetői mertek fantáziát látni a cím elérésben? A Pannon Filharmonikusok muzsikusaiknak, akik minden erejükkel megfeszülve dolgoztak azért, hogy a méltó akusztikai környezet célja és motorja legyen a fejlődésüknek? Vagy az építészekkel, akik a természet egy alapképletéhez fordultak inspirációért, és ezzel a zene egyetemes nyelvét a legkiválóbb fizikai közegébe helyezték? Talán maguk sem tudták mit alkotnak valójában.

A Kodály Központba mindenki visszakívánczik, aki az elmúlt tíz évben egyszer is fellépett a színpadon, vagy leült a nézőtéren. Ez az épület áldás a benne alkotóknak. Brahms biztosan mosolygott, amikor nemrég Varga Gilbert által vezényel szimfóniáját hallgatta: minden hangszín és árnyalat hallatszott azon az előadáson, amit a szerző elképzelt. Ezt a végeredményt nem a véletlen szülte.

Talán nem sokan tudják, de a muzsikuskok munkaidejét ún. szolgálatokban mérik. A szimfonikus zene egyetemes nyelv, és a megszólaltatásához alázatra és együttműködésre van szükség: a zeneszerző, a karmester, a muzsikuskok, a közönség, a hangszerek és a tér egymást szolgáló részvételére. A zene az ember felett létező. Ahhoz, hogy megszólaljon, együtt és külön-külön is felül kell emelkednünk a saját hangunkon. Ez egy hatalmas összjáték.

A Kodály Központ megvalósulásának története az európai színvonalú emberi együttgondolkodás és együttműködés története. Sok tényező közös együttállása kellett a létrejöttéhez, de hiszem, hogy – bár támogatta – nem a sors vagy a gondviselés hozta létre, és ezért nem is megismételhetetlen. Mintaprojektté válhatna minden tekintetben. De mi is az, ami példa lehet? A résztvevők igyekezete: mindenki kihozta magából a legtöbbet, csak annyi kompromisszummal, amit az anyagiak feltétlenül megkívántak.

Ha már a Kodály Központ építészeti elgondolásának alapja a Fibonacci-számsor, bátorodom számba venni, hogy mi minden vezetett és vezethet egy olyan beruházás létrejöttéhez, amelynek a működése felülmúlja a várakozást.

Elsőként kellett vágy és érdem. A Pannon Filharmonikusok művészeti közössége többre vágyott, mint amiben élt. A zenekar 2003-ban kezdte megújulását, szinte egy időben az EKF 2010-es projekt elindulásával, de attól teljesen függetlenül. Egy egyetemi aulában játszott akkor, és a pécsiekben közel 150 éve élt egy igény arra, hogy legyen saját játszóhelye az együttesnek. A zenekar fejlődése erőteljes ütemben haladt, így viszonylag hamar megfogalmazódott, hogy az egyetemi aula nem alkalmas arra, hogy a célként kitűzött szakmai fejlődést és az ezzel együtt növekvő közönségigényt kielégítse.

Másodikként kellett egy közös felismerés. Bár a zene bárhol, bármilyen fizikai környezetben, akár egy parkban is képes hatást gyakorolni, a professzionális komolyzenei előadás esetén a fizikai környezet meghatározó jelentőséggel bír mind az előadó, mind pedig a befogadó számára. A zenének számos rétege van, ami kizárólag megfelelő akusztikai környezetben képes megszólalni. A hangversenyterem nem egy nagy terem sok székkel, hanem egy, az akusztikai és előadói cél eléréséhez megtervezett épület. A nem kiművelt zeneszeretők körében jellemzően nincs hiányérzet az akusztika iránt, legfeljebb az elegáns környezetet szokták hiányolni, ami szintén fontos. Ugyanakkor a hangversenyteremnek nem az az elsődleges dolga, hogy szép legyen. Egy hangversenyterem atmoszférája és akusztikája a teljes alkotói és előadói folyamatnak minden lépésére hatással van mind pozitív, mind negatív értelemben. Az előadásnak aktív részese maga a terem, így a teljes előadói folyamatot stimulálja. Nem csak Pécsen, bárhol a világban. A jelentősége tehát felbecsülhetetlen. A Pannon Filharmonikusok a saját fejlődési igényéből fogalmazta meg annak idején, hogy a megfelelő akusztikai környezet elengedhetetlen számára.

Harmadikként kellett szándék és vízió. A városvezetés szándéka a zenekar fejlődésének támogatása volt. Az EKF 2010 egy olyan városfejlesztési víziót vázolt fel, amelynek alapja a kulturális ipari fejlődés. Az ebben látott potenciál és az ezzel összefüggésben benyújtott pályázat közelebb hozta a zenekar szakmai jövőképeinek megvalósítását. 2006-ra a beruházásokról való döntésre a zenekarnak arra a fejlődési pontra kellett jutnia, hogy bizonyítsa, hogy a hangversenyteremre szükség van. Az EKF 2010 és a hangversenyterem katalizátora lett a zenekar fejlődésének. Szinte emberfeletti tempóban zajlott a szakmai és menedzsmentmunka azokban az években. Maga a beruházás felmerülésének a lehetősége is olyan megtermékenyítő erőként hatott a művészeti munkára, amelyre minden zene-művészeti szervezetnek szüksége lenne.

Negyedikként kellett lehetőség és tudás. Az EKF 2010 beruházási volumene mentén végül felmerülhetett egy nemzetközi pályázaton elnyert, zöldmezős beruházású hangversenyterem felépítésének a lehetősége, még hogyha feszes költségvetéssel is. A terem megvalósulása olyan szakmai távlatokat nyitott, melyek mind a mai napig új lehetőségeket rejtnek magukban. Nagyságrendekkel kellett színvonalat emelni az együttes munkájában, hogy mire felépül a terem, felérjünk a nemzetközi és rezidensi szerepköri igényekhez. Pécsnek hagyományosan nagyon erős a kulturális közélet, amely azokban az években különösen aktív volt. Abban azonban, hogy a kulturális víziókból hogyan lehet

projektet generálni, és azt hogyan kell végigmenedzselni, mind a mai napig kevés a tudás, nem csak Pécsen, országosan. A zenekar és az EKF 2010 céljainak összeillesztésében nagy szerepe volt az EKF 2010-pályázat szakembereinek. Takács József, Patartics Zorán vagy Szokolai Zsolt nevét mindenképpen fontos megemlíteni ebben a példátlan közös munkában.

Ötödikként kellett mintá. Magyarországon egyedül a Müpa épült kifejezetten hangversenyteremnek, ahol a Pannon Filharmonikusok az első naptól játszott. Kiváló szakmai kapcsolatot ápoltunk és ápoltunk a vezetéssel, és gyorsan a magyar zenei élet ügyévé vált a Kodály Központ építése. Zoboki Gábor tervezőnek, Kiss Imre akkori vezérigazgatónak, Csonka András igazgatóhelyettesnek hatalmas szerepe volt abban, hogy a Müpa a Kodály Központ megvalósítói számára példát mutasson. Szakmai véleményeket, tanácsokat, mintákat adtak, amik hozzájárultak ahhoz a végeredményhez, ami ma áll. A Kodály Központ minősége, a benne létrejövő produkciók és a Pannon Filharmonikusok színvonala a mai napig számos kiváló együttműködést eredményez a Müpával. Káel Csaba, a Müpa jelenlegi vezérigazgatója partnerként tekint ránk. Fontos megemlíteni, hogy sajnos a Kodály Központ elkészülte óta eltelt tíz évben sem épült új hangversenyterem az országban, pedig hazánk zenekultúrája megérdemelné a megfelelő akusztikai környezet adta lehetőségek kiaknázását.

Hatodikként kellettek azok az építész tervezők, akik nem csak anyagban és formában, hanem a terem lelkében is gondolkodtak. Meggyőződésem, hogy a Kodály Központ nem lenne akkora hatással a benne dolgozó művészekre és a közönségre, ha a tervezésének az alapja nem a Fibonacci-számsor lenne. De nem a számok miatt. Az építészek ugyanis a fülből indultak ki. A zene befogadásának egyetemes emberi adottságából, ami egyben a természet és a művészet alapvető belső arányait is leírja. Akár egy zene esetén a fő motívum, amire egy egész szimfónia épül. Keller Ferenc és az Építész Stúdió tagja, Hőnich Richárd, Fialovszky Tamás és Solyom Benedek Maxim Vengerov hegedűművész szavaival élve valóban egy építészeti Stradivarit hoztak létre Pécsen. Az alkotói munka, amibe tisztelettel bevontak engem, a legbecsületesebb munka volt. Amit ez a csapat megvalósított, az az építészeti formavilág alázatos, de autonóm és intelligens szolgálatba állítása a zene és zeneművészek számára. A mai napig kalapot emelek előttük. Emberi és szakmai helyállásban és nyitottságban példamutatóak voltak számomra. Az alkotói energiájukat a legnagyobb zeneszerzőkhöz hasonlóan tudták a cél érdekében mozgósítani, és megérteni abból, hogy mi a fontos.

József Attila után szabadon: a hetedik te magad légy. És végül, de talán nem utolsósorban kellettem én. A bécsi zeneakadémiai éveim, amelyek során több száz koncertet ültem és játszottam végig hangversenytermi környezetben. Mélyen belém ivódott az a hangzás, amely elérhető egy szimfonikus zenekarok számára kialakított akusztikai térben. Elképesztő energiát fektettem bele abba, hogy a művészeti szempontokat erőteljesen belobbizzam a tervekészítési és kivitelezési folyamatba, megküzdöttem azért, hogy a művészek hangja legyen ott az építészeti programleírásnál a pályázati kiírás során. Azonban mindehhez meg kellett tanulnom építészü. Leckéket vettem, hogy el tudjam

olvasni a terveket, és rengeteg egyeztetésen fordítottam le a saját szakmám igényeit az építészek nyelvére. Barátok, szakemberek, a zenekar művészei is a segítségemre voltak ebben. A kivitelezés során rámutattam azokra a pontokra, amelyek feltétlenül fontosak a végeredmény szempontjából, hogy ne épp azon próbáljanak spórolni a beruházók. Nem engedhettük meg, hogy csak az építészek és a kivitelezők lelkiismeretére legyen bízva a siker; azonban ehhez az kellett, hogy felkészült legyek. Fel kellett nőnöm a feladathoz, és meg kellett tanulnom megfogalmazni, hogy mire van szükségünk, mitől jó egy hangversenyterem.

Abban, hogy a Pannon Filharmonikusok továbbra is a város kulturális iparának egyik alappillére, nagy szerepe van a Kodály Központnak. A terem maga egy szereplője a muzikálásnak, és a Kodály Központra lehet számítani. Társunkká vált. Általa helyreállt ennek az egyetemes műfajnak az a rendje, mely szerint az akusztikai tér dinamikus alakítója az előadásnak. A komolyzenészek előadása nagyon intellektuális folyamat. A művész mindig keresi a zenei karakter kibontásának legtökéletesebb módját. Nem mindegy, hogy hol játszunk Bartókot vagy Mozartot, és az sem, hogy kivel. A terem akusztikai hatásával is számolunk, és vannak olyan intim, törekeny, finom árnyalatok – akár egy színházi drámában –, amelyek nem adhatók elő máshol a maguk teljességében. Varga Gilbert, Eötvös Péter, Maxim Vengerov nem játszik bárhol, és velünk sem játszana a Kodály Központ nélkül. Együtt vagyunk erősek.

A Kodály Központ épp azt teszi velünk, ami a létrejöttét támogatta: kihozza a művészből a maximumot. A magyar építészet, a zenekultúra és a közönség ennek csak nyertese lehet.

Horváth Zsolt
igazgató, Pannon Filharmonikusok – Pécs

TEPLOM ÉS ÉPÍTŐMŰVÉSZET – EGY NYUGDÍJAS PÜSPÖK SZEMÉVEL

A fotókon a veresegyházi Szentlélek-templom látható.

Tervező: Nagy László (Arche-Accord)

Fotó: Nagy László (Arche-Accord) / Schin Juli

Két olyan élmény, napi hír indított el gondolatokat bennem, amelyeket szeretnék megosztani másokkal.

Az egyik fájó hír, amely az utóbbi évtizedekben Nyugat-Európa néhány országából folyamatosan „beszivárgott”, hogy templomokat eladnak, új funkciót keresnek számukra. Jobb esetben kulturális célra (múzeum, könyvtár, hangversenyterem) hasznosítják őket, rosszabb esetben másra. Mindenképpen felvet kérdéseket.

A másik hír, amely megdöbbsentette a világot, az a Notre Dame tűzesete. Itt is felmerültek kérdések. Már egy kicsit a francia forradalom eseményei is felborzolták a kedélyeket, de azóta is elgondolkodtató ennek a csodálatos épületnek a ténye. Építőművészeti csoda, Párizs egyik szimbóluma vagy az európai kereszténység jelképe? Látványosság csupán, vagy liturgikus tér (is)?

A templomépítés végigkíséri az emberiség történetét. Egyiptom, Téba, mexikói azték templomok, indiai pagodák, Athén, Róma, a jeruzsálemi zsidó templom, a középkori keresztény székesegyházak, Hagia Sophia, Kék Mecset, Szikla Mecset, Szent Péter Bazilika, milánói dóm, Esztergom...

A vallási indíték egyértelmű. Istennek, a Teremtőnek valami nagyszerűt építeni. Dávid és Nátán próféta beszélgetése egy érdekes megközelítése ennek az örök emberi szándéknak. „Te akarsz nekem házat építeni?” (Sámuel második könyve 7, 1–17) Végül Isten mégis elfogadja Salomon templomát. Természetesen marad a jogos kérdés, hogy kinek van szüksége a templomra? Istennek vagy a hívő embernek?

Nagy Konstantin után a nagy kísértése és egyben csapdája is volt a keresztényeknek, hogy most már kijöhettek a föld alól a katakombákból, és „megmutathatták” magukat. Beköltöztek a római Pantheonba és kezdtek keresztény templomokat építeni. A templomépítés buzgalma furcsa ellentmondáshoz vezetett. Már Assisi Szent Ferencnél is dilemmaként találkozunk az isteni felszólítással: „Menj és javítsd meg omladozó házat!” Ferenc lassan megérti, hogy erkölcsi-lelki templomot kell újjáépítenie. Luther Mártonnál viszont még élesebben jön elő a Szent Péter Bazilika építésénél a „búcsúcédulák” ügye. Valami nem volt rendben. Elindult a reformáció folyamata.

A keresztény templomépítés minden történelmi korban tükrözte a kor ízlését, gondolkodását és természetesen a vallási felfogást, a hívő ember világlátásának hangsúlyait. Az építőművészek Michelangelón át Makovecz Imréig és Le Corbusier templomáig vagy Gaudi Sagrada Familia templomáig mindig kihívásként élték meg a felkérést. Ha az építész maga is hívő ember volt, akkor talán jobban sikerült az összhang a vallási céllal, ha nem, akkor kevésbé. A két oldal kapcsolata számtalan variációra adott alkalmat.

A „l'art pour l'art” szélsőségétől az igénytelen, ízléstelen épületekig széles a spektrum. Úgy gondolom, hogy az építkezések háttérben mindig ott bujkált az a ki nem mondott kettős cél, hogy a „szakrális tér” szolgálja az Úristennel való találkozást, de a szeretetközösség „épülését” is. Nem a Teremtőnek van szüksége templomra, hogy találkozhasson az emberrel, hanem az embernek van szüksége egy „szent helyre”, hogy felemelkedhessen Istenhez.

Az elmúlt évtizedek sokféleképpen megpróbálták bennünket. A templomrombolástól (a Dózsa György úton a Regnum Marianum templom felrobbantása) a lakótelepi lakásközpontokig és az utóbbi évtizedek új templomain át hosszú volt az út a Kulturális Örökség Minisztériumának átfogó templomtatarozási programjáig. Püspöki szolgálatom idején többször szembesültem azzal a ténnyel, hogy az ötvenes évek idején létesült településeknek nincs temploma. Petőfi verssora ezekre nem illik: „látni távol kis falucska tornyát”. Így épült új templom a Váci Egyházmegyében például Martfűn, Tiszajenőn, Táborfalván.

A világ nagyot változott. Európa szekularizációs folyamatot él át. A turizmus egyik vonzereje a városképek nagyszerűsége, a műemlékek látványa. Minden kormány érdeke, hogy rendben legyenek a művészi alkotások, közöttük természetesen a templomok. Tiszteletre méltó, hogy nálunk is óriási anyagi áldozatot hoz a kormányzat a templomaink felújítására. Ugyanakkor pedig tapasztaljuk a vallási közösségek eltűnését. A templomaink lassan kiürülnek. „Látogatóközpontokká” alakul sok templomunk. Nyilván próbáljuk menteni a helyzetet azzal, hogy mi magunk is kulturális rendezvényeknek adunk teret. Csodálatos hangversenyek részesei lehettünk a Mátyás-templomban vagy éppen a váci székesegyházban.

A vallási közösségek oldaláról nézve egyre gyakrabban fogalmaznak meg olyan gondolatot is, hogy a korábbi évszázadokból megörökölt templomaink nem segítenek az Úristennel való elmélyültebb találkozásban, de a hívő közösségeink mindennapi életében sem. A hideg, rideg falak, a csúcsíves boltzatok, a túldíszített oltárok, freskók lenyűgöznek talán, de nem adnak „otthont”. Mindkét értelemben „rideg-hidegek”.

A reformáció érdekes próbálkozáspéldát adott erre. A puritanizmus el akarta tüntetni a reneszánsz pompát. Nyilván ennek is voltak rémisztő túlzásai. Valamit azonban jelzett, hogy az összhang meg-bomlott.

A belső liturgikus templomterei átalakulása szépen mutatja ezt az egyensúlykereső törekvést. A református templomokból kitétek a szentély falához épített oltárt, helyette az „Úr asztala” jelent meg. Az evangélikus templomokban ugyan megmaradt az oltár a szentély falához építve, de tabernákulum nélkül. A katolikus templomokban a II. Vatikáni Zsinat nyomán ismét megjelentek a „szembemiséző” oltárok, ugyanakkor a régi templomok díszes oltárszentségházai is megmaradtak, gyakran eléggé suta együttesben. Az újabb templomainkban már a „tabernákulum” és az oltár harmonikus térben van elhelyezve. Az eucharisztikus kongresszusra készülve érdekes konferencia-beszédeket hallhattunk. Többek között elgondolkodtató volt folyamatában végigkísérni az eucharisztia ünneplésének és őrzésének módozatait. A pantheonszerű, sokoltáros barokk templomok „szinkronmiséz” gyakorlatát és a túldíszített tabernákulumok „térnyerését” a központi oltár rovására.

Keressük a jó megoldást! Az egyik példa, ahol a nagyobb templomtér többfunkciós. Ez azt jelenti, hogy nagyobb lélekszámú közösségnél az ünnepi liturgiát is szolgálja, de alkalmas kulturális események befogadására is (hangverseny, tudományos előadás, konferencia, misztériumjáték). Mellette egy kisebb helyiségben van elhelyezve az eucharisztia őrzésének helye (tabernákulum) csendes elmélyült imádság lehetőségével. Egy nagyon szép példája ennek Veresegyházon az új Szentlélek-templom.

Amikor ma templomot tervezünk, már természetesnek vesszük, hogy a „szakrális tér” is fűthető legyen, hogy korszerű, energiatakarékos fényforrásokat alkalmazzunk. Azt is természetesnek tartjuk, hogy legyen előtér, ruhatár, gyermekmegőrző, egyéb kiszolgálóhelyiségek. A beltéri magasság is a gazdaságos „üzemeltetéshez” igazodik. A hangosítás, a kivetítő alkalmazása éppúgy követelmény, mint a közvetítés biztosítása vagy a parkolóhelyek.

Ugyanakkor a városképpel harmonizálva a templomaink külső megjelenése is változott. Valóban nagy kihívás az építőművészek számára, hogy megtalálják a helyes arányokat. Érdekes vita lehet a torony kérdése. Megszoktuk, hogy a templomnak legyen tornya. „Ennek lenni kell.” No meg a harang! Az ötvenes-hatvanas években erre nem kaphattunk engedélyt. Most viszont ez a kérdés is feltehető, hogy legyen-e egyáltalán torony, tényleg kell harang? Ezek a „tartozékok” biztosítják a „keresztény kultúrát” Európában? Az orgonáról már nem is merek említést tenni.

Amikor a templomokról gondolkodunk, „ítéletet” mondunk róluk, nem lehet kiiktatni az érzelmi tényezőt. Életünk során kapcsolatba kerülünk egy-egy templommal, függetlenül attól, hogy művészi vagy társadalmi-történelmi szerepét tekintve „jelentősnek” vagy „értékesnek” ismeri-e őket a művészvilág vagy a vallási közösség. Számomra a Thököly úti Domonkos-templom azért kedves, mert ott kereszteltek, a Bakáts téri templom azért, mert ott voltam elsőáldozó és a zebegényi Kós Károly által tervezett templom pedig azért, mert ott volt az első szentmisém 55 évvel ezelőtt.

Természetesen a váci székesegyház azért kedves, mert püspöki szolgálatom központja volt.

Ahogy a mögöttünk lévő évszázadokban a hit, a vallás inspirálta a művészetet, úgy a jelen világunkban szeretnénk hinni, hogy a művészet újra inspirálni tudja a transzcendencia iránti fogékonyságot, a hitet. A feladat adva van! Érdekes eljátszani a gondolattal, hogy az utánunk következő évtizedek (századok?) fognak-e templomot építeni? Ha igen, milyet? Reménykedem.

Dr. Beer Miklós
magyar római katolikus pap, író,
a Váci Egyházmegye nyugalmazott püspöke

KAMPIS MIKLÓS (1935–2020)

Kampis Miklós

A cikk megjelent az *Építész Közlöny* 2020. évi 2. számában.

Minden, amit itt a Földön az emberek tesznek vagy mondanak, a Magasságokból veszi eredetét, ahonnan minden lényeges tulajdonság szétárad mérték és egyensúly szerint. Így hát semmi sincs, mi nem fentről származik és nem oda tér vissza.

(Kampis Miklós szavai a Nemzet Művésze díjátadó ünnepségén, 2018. november 5.)

Kampis Miklós építész a nagy alapítók, a klasszikus műveltség alapjain nevelkedő, háborút és forradalmat megélt generáció meghatározó tagja. Nevét számos kezdeményezés, csoportalkotás, oktatási tevékenység, városrendezési terv, irányításával készült fejlesztés és kiérlelt művek fémjelzik. Homo architectus, azaz építő ember, aki a legfontosabbat, az ember-, csoport-, közösségépítést művelte, organikus szemléletmódja az építés területén munkálkodó társainak adott tartást, életre szóló muníciót.

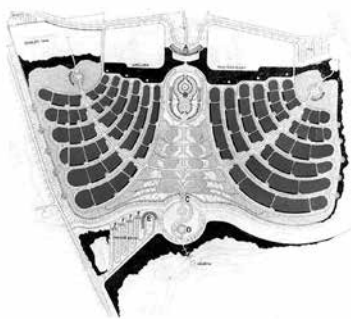
Tízéves volt Magyarország összeomlásakor. Családjára nehéz sors szakadt abban a korban, melyben a szellemet, a tehetséget, a szabad alkotóerőt üldözték és elnyomták. Édesapja Kampis Antal művészettörténész, édesanyja Muzslai Kampis Margit festőművész volt. Édesapját koncepció perben elítélték, édesanyja – aki a „női új nyolcak” tagjaként kiállított a Nemzeti Szalonban – az 50-es években a Budapesti Várostervezési Intézetnél, a BUVÁTI-nál vállalt munkát műszaki rajzolóként, hogy saját és két gyermeke megélhetését biztosítani tudja. Származása, szülei üldöztetése ellenére Kampis Miklós csodával határos módon – az „enyhülés éveiben” – bekerülhetett a Műegyetemre. A művelt fiatalember évfolyamelsőként, társainak tisztelt példaképe lett. Makovecz Imre évfolyamtársa, 1959-ben diplomázik, építész-pályafutását Boros Zoltán műtermében kezdi meg a Budapesti Városepítési Tervező Intézetben. Két évre rá Kaposvárra, a Somogy Megyei Állami Tervezőintézethez szerződik, ahol hamarosan irodavezető, majd vállalati főépítész lesz. A városrendezési-városgazdálkodási szakmérnöki képzés elvégzése után munkatársaival számos Somogy megyei városrehabilitációs munkát, rendezési tervet készít (Balatonboglár, Fonyód, Kaposvár). Kiemelkedő ezek közül Kaposvár történeti városközpont- revitalizációja Lőrincz Ferenc tervezői munkájával, az első sétálóutca életre hívása, mely új szemléletet jelenít meg, követendő példaként és módszerként honosodik meg a hazai városrendezésben. Vezetésével L. Szabó Tünde csoportja felméri a Somogy megyei népi műemlékeket, munkatársaival jelentős országos tervpályázatokon érnek el sikereket.

Csoportban, alkotóközösségben gondolkodik, s tudja, hogy ennek egyik pillére a közös értékrend, az azonos szemléletmód, melynek forrása számára az antropológia. Rudolf Steiner műveivel, gondolkodási rendszerével barátai, Makovecz Imre és Kálmán István ismertetik meg, kiknek szilárd és erős életszemlélete példaértékű számára. Ez a szemléletmód, ötvözve műveltségével, olyan fényt sugároz, mely nem csak a kaposvári, de a dél-dunántúli építészet életet beragyogja a 80-as években. 1980–1983 között munkatársaival megtervezi a Kaposvár Déli temetőt, mely egyszerre közösségi és egyéni munka, nekropolisz és épülettervezés, struktúra és tárgyalgatás. A terv a domborzati adottságokon túl a steineri antropológia segítségével rendszerezhető hetes tagoltságra épül, alapvetése a régi kultúrák elfeledett tudása: az élet és halál egysége, a kapukon áthaladó ciklikusság.

1986-ban társaival hozta létre a Kaposterv Kisszövetkezetet, amelynek 1992-ig az alapító tulajdonosa. A Makovecz Imréhez fűződő baráti kapcsolaton túl szoros szakmai együttműködést alakít ki Csete Györggyel, melynek eredménye több kiállítás és előadás-sorozat. A 70-es években megszervezi a Dél-Dunántúli Építész Stúdiót, előadásokat tart, előadókat hív, akik egy hitelet veszített, kisiklott világban éltető szemléletmóddal, maradó értékkel és a nemzet revitalizációjának alapjaival ismertetik meg a nagyszámú hallgatóságot. Kampis Miklós szemléletét meghatározta az antropológia, melynek jelentőségéről, az építészettel való kapcsolatáról így ír: „Az antropológia számomra a tudást jelenti, a megismerés egy formáját, a megértés eszközét, a körülöttem lévő dolgok és a bennem lévő erők okának fokozatos felfejtését. Összefüggő képet jelent a múlt, jelen és jövő jelenségeiről, üzenetet a múltból, cselekvést a jelenben és igyekezetet, törekvést a jövőre nézve. Miért fontos tehát számunkra, a Közép-Európában, a Kárpát-medencében élő embereknek, itt alkotó építésznek az antropológia gondolkodásmódja, ami maga is Közép-Európában született?

Fontos, mert emberi mivoltunkat, méltóságunk és létezésünk eredetét felfedi, rávilágít a bennünk élő erők, a gondolkodás, érzés és akarat erőinek természetére, az emberi egység és közösség erőinek, az emberi társadalomban működő erők természetére. Fontos, mert az építészet mivoltát felfedi, annak az építészetnek, amely már-már felszívódni látszik a résztudományok halmazában, s amelyről még a latin mondás pontosan szól: ARCHITECTURA EST MATER ARTIUM – az építészet a művészetek szülőanyja. De akkor még nem a mai értelemben vett művészetről van szó, a septem artes liberales, a hét szabad művészet szülőanyját tisztelhetjük benne, amelynek nagy részét ma tudománynak mondjuk, s felfelhető, hogy köze van az archékhoz, az arkangyalok feletti hierarchia lényeihez. Ezáltal saját tevékenységünknek szilárd alapot és soha nem sejtett távlatokat ad.

A Kaposvár Déli köztemető helyszínrajza (Országépítő, 2015. 4.)

Fontos, mert az emberi történelem mivoltát felfedi, általános, hihetetlenül nagy ívű képet ad a teremtés kezdetétől a teremtett világ végezetéig, okokat is pontosan megjelölve és indokolva, ugyanakkor a kisebb lélegzetű, regionális jelenségek világában is eligazítást nyújt.”

1989-ben Makovecz Imrével és Kálmán Istvánnal kidolgozza a Kós Károly Egyesülés működési struktúráját, alapító okiratában meghatározza annak szellemi tartalmát. A 30 éve aktívan működő egyesülés posztgraduális képzése, a Vándoriskola és Országépítő folyóirata a szakma és a honi kulturális élet elismert fórumai. Tizenöt éven keresztül az egyesülés igazgatója, 2003-tól örökös tagja. Folyamatosan dolgozik a szervezet, az alapokat jelentő szellemi élet, a források megújításán, életben tartásán. Előadásaiban, beszélgetéseiben, hivatalos összejöveteleken emlékeztet és iránymutatásokat ad a két legfőbb belső veszély – a kiüresedés és kanonizálás – elhárítására. Korábban a KKE Vándoriskoláján, majd 2005-től a Műegyetemen tart előadásokat a Szerves építéssel tanterv keretein belül, tapasztalva a kor áfiumát, a kulturhézag szűkítésén munkálkodik. „... Az antropológia segítséget nyújt a világ erőinek ismeretéhez, s eligazítást nyújt ebben a tébolyult, értékvesztett világban. A világ erői, a körülöttünk és bennünk lévő erők építő és romboló erők, angyalok és démonok erői, s ezek működésébe nyújt betekintést, ad olyan lehetőséget, amellyel az egyn szabadon, saját tudatos akarati tevékenységével tovább teremt, tovább viszi a megismerésre való törekvését. S rávilágít: a valódi, szabad cselekvés forrása csakis a megismerés lehet. A világ erőinek, az építő és romboló erőknek ismerete az építés számára döntési helyzeteket ad: le kell tennie a voksát az építőerők mellett, hiszen a maga tevékenységével ezt jeleníti meg.”

A rendszerváltást követően, amikor a szakmai élet szervezeti lehetőségei megnyílnak, aktív szerepet vállal a Magyar Építész Kamara, s szűkebb hazájában a Somogy Megyei Építész Kamara megalapításában. A köztisztület létrejötte után egy cikluson keresztül tagja a MÉK elnökségének, később a Felügyelő Bizottság elnöke, 1997–2005 között a Somogy Megyei Építész Kamara elnökeként dolgozik, helyi közéletet szervez. Iskolaalapító, közösségépítő tevékenysége mellett folyamatosan szervez. 2000-ben a Magyar Művészeti Akadémia Egyesület tagjai közé hívja, 2011-től a köztisztület életében, mint a Felügyelő Bizottság tagjaként is aktívan részt vesz.

Munkásságát a szakma és a nemzet 1979-ben MÉSZ-émlékplakettel, 1988-ban Kós Károly-díjjal, 2001-ben Kossuth-díjjal, 2017-ben MÉK kamarai éremmel, 2018-ban a Nemzet Művésze díjjal ismeri el.

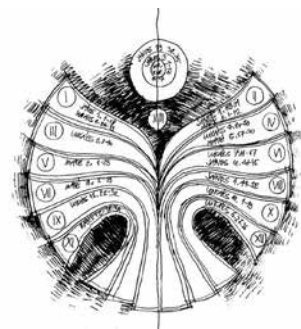
Nehéz, tragédiákkal teli sors jutott neki, de jellemét, a gondolkodás megtartó erejét mi sem bizonyítja jobban, minthogy mindig megőrizte derűs természetét. Tekintetét a távoli célra, a szervezet, az adott feladat, a konkrét emberi közösség értelmére szegezve, nagylelkű személyéből fakadó kézzelfogható, világos tanácsokat, intelmeket fogalmazott meg számunkra. Egyszerre látta ezer évek múltját, a jelent és a lehetséges jövőt, érzékeltette beszédében a lehetőségeket és veszélyeket. Tudta, hogy az ember esendő, de képes emberfeletti tettekre is, türelemmel viselte botladozásainkat, s beszédeiben – bölcs tanítóként – mindig idomult hozzánk, vezetésre szorulókhhoz mondandója megfogalmazásában.

„Kosztolányi Dezső, a század magyar költőóriásainak egyike, Ady Endréről írt tanulmányában azt mondja, hogy lényegében kétféle ember van: a Homo Politicus és a Homo Aestheticus. Az előbbi a világ kormányzására, igazgatására, a másik a szemlélésére törekszik. A tanulmány végén önvallomást tesz ilyenformán: Homo Aestheticus Sum.

Úgy vélem, remélem veletek együtt, hogy van egy harmadik is: Homo Architectus, az Építő Ember, aki a világ teremtésén fáradozik. Feszítő igyekezet van benne, építeni, házat, hazát, országot, embert Isten, vagy ahogy Hermész Triszmegistosz mondta: az Égi Ország képére és hasonlatosságára – végső soron saját képünkre és hasonlatosságunkra, mert az Építő Ember maga is, a világ építő erőinek, az égi erőknek mása, ha gyenge és erőtlen árnya is csupán. S ennek az igyekezetnek végső értelme nem csupán a tárgyiasult épületek, falvak és városok, hanem egy nagy, láthatatlan épület, amely gondolkodásunk, érzésünk és akaratumk tégláiból épül, s ezt együtt építjük Imhoteppel, Kallikratosszal, a középkori mesterekkel, Vignolával és Palladióval, Wrighttal és Le Corbusier-vel, Kisho Kurokawával és Makoveczcel. Ez az épület – talán egyetlen, hatalmas templom, talán ezt nevezte William Blake új Jeruzsálemnek – közös alkotásunk, közös kincsünk, mely épül a kezdetektől és épül a végétélig – s ebben a munkában mindnyájan akarva-akaratlan részt veszünk, de még sokkal jobb, ha tudva és akarva, a megismerés útján járva építjük a művet. Ebben a munkában való tudatos részvételhez, mindezeket végiggondolva, egy vallomás megtétele, saját belső életünkről szóló vallomástétel kimondása szükséges. Remélem, Ti is valljátok velem együtt, amit most én, Kosztolányi példájára Nektek megvallok: HOMO ARCHITECTUS SUM.”

Turi Attila, építész

Az évkör vázlata az Evangéliumok szerint
(Országépítő 2015. 4.)

Elhunyt kollégák, pályatársak valószínűleg korántsem teljes listája.

Ágostháziné dr. Eördögh Éva Mária 1934–2020
Borostyánkői Mátyás 1942–2020
Böhönyei János 1925–2019
Böjthe Tamás 1929–2019
Callmeyer Ferenc DLA 1928–2020
Cs. Juhász Sára 1927–2020
Dékány Margit 1945–2020
dr. Kapy Jenő 1942–2019
dr. Komjáthy Attila 1944–2019
dr. Kistelegdi István prof. 1944–2020
dr. Tóth Zoltán 1940–2020
Fekete György prof. emeritus 1932–2020
Francsics Miklós 1955–2020
Fülöp Péter 1948–2020
Herbent József 1958–2020
id. Kálmán Ernő 1929–2020
Ihrig Dénes 1931–2019
Jánossy Johanna 1964–2020
Jávor Éva 1957–2020
Kampis Miklós 1935–2020
Kiss Albert 1933–2020
Kocsárdi István Ferenc 1945–2020
Kocsis József 1949–2020
Koós Miklós 1954–2019
Kotányi Zoltán 1942–2020
Kovács Balázs 1933–2020
Lovász Dezső 1949–2019
Meditz László 1952–2020
Nagy Tamás DLA 1951–2020
Ottlik Gábor 1932–2019
Pataky Szabolcs 1943–2019
Pirk Ambrus 1944–2020
Preisich Anikó 1937–2019
Radványi György DLA 1949–2020
Rajk László 1949–2019
Rex-Kis Béla Zoltán 1943–2020
Rimanóczy Jenő 1933–2019
Schilling Zsolt 1948–2019
Szerdahelyi László 1962–2020
Szűcs Anna 1949–2020
Tokár György 1933–2019
Turányi Gábor DLA 1948–2020
Vámossy Ferenc prof. 1930–2020
Varga Levente DLA 1939–2019
Városy Péter 1920–2019
Vida Gyula 1931–2019
Zádori Attila 1944–2019
Zajovics András 1953–2019

Tisztelettel adózunk emléküknél, életművüknek!

TARTALOMJEGYZÉK

Kedves Kollégák, kedves Olvasók!	1
A MÉK hétköznapijai, azaz mi történt a Kamarában 2019-ben...	2
2019. évben díjazott szakmagyakorlók	6
Pro Architectura Díj 2019. évi díjazottjai	16
Budapest Építészeti Nívódíja 2019	26
Interjú Csanády Pál Magyar Arany Érdemkereszttel kitüntetett építésszel	30
Portré Mónus Jánosról, a MÉK Kamarai Érem 2019. évi díjazottjáról	32
Beszélgetés Puskás Péterrel, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével kitüntetett építésszel	34
Interjú Reith András Gábor Dénes-díjas építésszel	36
Turi Attila, a Főépítési életműdíj 2019. évi díjazottja	40
Kálna Dávid, a MÉK–MÉSZ Diplomadíj 2019. évi fődíjasa	46
Jámbor Imre, Magyar Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetett és életműve	50
Épített környezeti nevelés	54
Restart: régi-új intézmény, új helyen	56
Beszámoló a MÉK Elnökségének 2020. évi munkájáról	58
A Magyar Építész Kamara javaslatai a koronavírus-járvány negatív hatásainak enyhítésére	64
Online vagy személyesen – milyen lesz a vírus utáni céges világ?	70
2020. évben díjazott szakmagyakorlók	75
MÉK–MÉSZ Diplomadíj 2020 pályázat eredményei	86
Pro Architectura Díj 2020. évi díjazottjai	90
Budapest Építészeti Nívódíja 2020	100
Vizafogó óvoda és lakótelep – Budapesti Építészeti Nívódíja 2020	104
Interjú Sajtós Gábor Ybl-díjas építésszel	106
Csontos Györgyi Ybl-Díjas építész az ipari építészet jelese, és számos épület megálmodója	108
A finn erdők lehelete	112
Pirity Attila Ybl-díjas építész	114
A Nemzeti Mintaterv Katalógus és annak alkalmazása	116
Az építész (is) ember	118
Sikersztori, vagy egy újabb elveszített érték	122
A város arculatának változásai, bajai identitástudat a két világháború között	124
Borunk – korunk – építészetünk	130
Bor, birtok, táj, Badacsony	134
Bardóczy Sándor Budapest Főtájeépítésze	140
„Ha Hanna lányom lenne a szakkomentátor, azt mondaná, úgy hiányzott, mint zserbóból a majonéz”	144
„Isten hozott! Magam is igyekeztem!”	148
Templom és építőművészet – egy nyugdíjas püspök szemével	152
Kampis Miklós (1935–2020)	154
In memoriam	156

ÉPÍTÉSZ ÉVKÖNYV 2019–2020

FŐSZERKESZTŐ

Tutervai Mátyás

a Magyar Építész Kamara alelnöke

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dér Andrea

SZERKESZTŐSÉG

Magyar Építész Kamara

H-1088 Budapest, Ötpacsirta u. 2.

www.mek.hu

SZERKESZTOSEG@MEK.HU

FELELŐS KIADÓ

Magyar Építész Kamara

dr. Hajnóczi Péter elnök

Köszönjük a résztvevőknek és az ismert és ismeretlen fotósoknak,
akik közreműködtek az anyag összeállításában.

Készült

a Publicitas Art Media Kft. gondozásában

H-1021 Budapest, Tárogató út 26.

Ügyvezető: Nagy Ibolya

ibolyan@publicitasart.hu

ISSN 1585-9223

